

Ellen G. White Estate

LUNASTUSLUGU

ELLEN G. WHITE

Lunastuslugu

Ellen G. White

2016

**Copyright © 2021
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby. (See [EGW Writings End User License Agreement](#).)

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at

mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Sisukord

Information about this Book	i
VIIMAKS VÕIDAB JUMALA ARMASTUS	x
1. PEATÜKK — LUTSIFERI LANGEMINE	12
SÕDA TAEVAS	15
2. PEATÜKK — LOOMINE	17
AADAM JA EEVA EEDENI AIAS	18
3. PEATÜKK — VASTUHAKU TAGAJÄRJED	20
SAATAN IGATSEB ENDISE SEISUKORRA TAASTAMIST	21
VANDENÕU INIMPEREKONNA VASTU	22
AADAMAT JA EEVAT HOIATATAKSE	23
4. PEATÜKK — KIUSATUS JA LANGEMINE	26
EEVAST SAAB KIUSAJA	28
INIMESE VALIKUVABADUS	29
NEEDUS	31
5. PEATÜKK — LUNASTUSPLAAN	33
AINUS VÕIMALIK LUNASTUSVIIS	34
JUMALA MUUTUMATU SEADUS	36
VAADE TULEVIKKU	37
OHVRIAND	38
6. PEATÜKK — KAIN JA AABEL NING NENDE	
OHVRIANNID	40
SURMA ALGUS	41
7. PEATÜKK — SETT JA EENOK	44
EENOKI ÄRAVÕTMINE	45
8. PEATÜKK — VEEUPUTUS	47
LAEVA EHITAMINE	48
LOOMAD LÄHEVAD LAEVEA	49
TORM PUHKEB	50
NOA OHVER JA JUMALA TÖOTUS	52
9. PEATÜKK — PAABELI TORN	54
10. PEATÜKK — AABRAHAM JA TÕOTATUD SUGU	56
Jumala töotustes kahtlemine	57
HAAGARI SUURELISUS	58
TÕOTATUD POEG	58

ÜLIM USUPROOV	59
INGLI SÕNUM	61
11. PEATÜKK — IISAKI ABIELLUMINE	62
Lapseliku kuulekuse eeskuju	63
12. PEATÜKK — JAAKOB JA EESAV	64
JAAKOB PAGENDUSES	65
TAGASIPÖÖRDUMINE KAAANANISSE	66
13. PEATÜKK — JAAKOB JA INGEL	69
VÕITEV USK	70
NÄITLIK ÕPPETUND	71
14. PEATÜKK — IISRAELI LAPSED	73
JOOSEP EGIPTUSES	74
ÕITSENGUAEG	75
RÕHUMINE	76
MOOSES	77
ERILINE ETTEVALMISTUS JUHIAMETIKS	79
15. PEATÜKK — JUMALA VÄGI ILMUB	82
ÜMBRUSE MÕJU IISRAELILE	83
NUHTLUSED	84
16. PEATÜKK — IISRAELI VABANEMINE ORJUSEST	87
TULESAMMAS	88
PÄÄSEMINE PUNASE MERE ÄÄRES	89
17. PEATÜKK — IISRAELI RÄNNUTEE	92
ÕPPETUND MEIE AJA JAOKS	93
MANNA	94
VESI KALJUST	95
AMALEKKIDE KÄEST PÄÄSEMINE	96
JITRO KÜLASKÄIK	97
18. PEATÜKK — JUMALA SEADUS	99
ETTEVALMISTUS JUMALALE LIGINEMISEKS	99
Jumala ilmumine aukartust äratavas majesteetlikkuses	100
JUMALA SEADUSE VÄLJAKUULUTAMINE	101
Ebajumalakummardamise oht	103
Jumala igavene Seadus	104
KIVILAUDADELE KIRJUTATUD	106
MÄÄRUSED JA SEADLUSED	107
19. PEATÜKK — PÜHAMU	109
KIRJA PANDUD TULEVASTE PÕLVKONDADE JAOKS	110

EESKUJU JÄRGI	110
KAKS RUUMI	111
JUHTIV PILV	112
20. PEATÜKK — MAAKUULAJAD JA NENDE ARUANNE	114
IISRAEI NURISEB JÄLLE	115
MOOSESE ANUV PALVE	116
TAGASI KÕRBESSE	117
21. PEATÜKK — MOOSESE PATT	119
MOOSES ANNAB KANNATAMATUSELE JÄRELE ...	119
RASKE KARISTUS	121
22. PEATÜKK — MOOSESE SURM	123
Viimased õpetused Iisraelile	123
MOOSESE SURM JA ÜLESTÕUSMINE	124
23. PEATÜKK — TÕOTATUD MAALE JÕUDMINE	126
JORDANI ÜLETAMINE	127
ISSANDA SÕJAVäE VÜRST	128
JEERIKO VALLUTAMINE	128
JOOSUA — ARUKAS JA PÜHENDUNUD JUHT	130
24. PEATÜKK — JUMALA LAEGAS JA IISRAELI	
RAHVA AJALUGU	132
EELI HOOLETUSE TAGAJÄRG	133
SEADUSELAEGAS VÕETAKSE ÄRA	134
VILISTITE MAAL	135
IISRAELILE TAGASTATUD	136
JULTUMUS SAAB KARISTATUD	137
SAALOMI TEMPLIS	139
IISRAELI VANGIPÕLV	140
25. PEATÜKK — KRISTUSE ESIMENE TULEK	141
JEESUSE RISTIMINE	141
JOHANNESE TÖÖ	141
KIUSATUSED	142
KIUSAJA NOOMIMINE	144
26. PEATÜKK — KRISTUSE TÖÖPERIOOD	145
KANNATUSI LEEVENDADES	146
TULEMUSTETA VASTUSEIS	146
MUUTMINE	147
27. PEATÜKK — KRISTUSE ÄRAANDMINE	149
AIAS	150

JUUDAS ANNAB JEESUSE ÄRA	151
28. PEATÜKK — KOHUS KRISTUSE ÜLE	152
PEETRUSE SALGAMINE	152
KOHTUSAALIS	152
JUUDASE ÜLESTUNNISTUS	154
JEESUS PILAATUSE EES	155
HEROODESE JUURDE SAADETUD	155
29. PEATÜKK — KRISTUSE RISTILÖÖMINE	157
RISTI KÜLGE NAELUTATUD	158
POJALIKU ARMASTUSE ÕPPETUND	159
SEE ON LÕPETATUD	161
Matmine	162
30. PEATÜKK — KRISTUSE ÜLESTÕUSMINE	164
„SINU ISA KUTSUB SIND“	164
ROOMA VALVESALGA TEADE	165
LUNASTUSE ESIMESED VILJAD	166
NAISED HAUAKAMBRI JUURES	167
„ÄRA PUUDUTA MIND“	167
KAHTLEV TOOMAS	168
SEGADUS KRISTUSE TAPJATE HULGAS	169
NELIKÜMMEND PÄEVA JÜNGRITEGA	169
31. PEATÜKK — KRISTUSE TAEVAMINEK	171
TAGASITULEKUTÕOTUS	171
SAATANA VIHA	172
32. PEATÜKK — NELIPÜHA	173
PÜHA VAIMU TULEK	173
NELIPÜHA VÄES	174
PEETRUSE JUTLUS	175
ÕPPETUND MEIE AJAKS	176
33. PEATÜKK — JALUTU TERVENDAMINE	178
APOSTLITE KINNIVÕTMINE JA KOHTU EES	
SEISMINE	179
PEETRUSE JULGE KAITSEKÕNE	180
34. PEATÜKK — USTAVUS JUMALALE	
TAGAKIUSAMISES	182
INGLI POOLT VABASTATUD	182
Teine kohtuprotsess	183
35. PEATÜKK — EVANGEELIUMITÖÖ KORRALDUS ..	186

36. PEATÜKK — STEFANOSE SURM	188
Stefanose kaitsekõne	189
MÄRTRI SURM	190
37. PEATÜKK — SAULUSE PÖÖRDUMINE	192
NÄGEMUS KRISTUSEST	193
KOGUDUSE JUURDE JUHATATUD	194
TAGAKIUSAJAST APOSTLIKS	195
ETTEVALMISTUS TEENIMISEKS	196
38. PEATÜKK — PAULUSE TEENIMISTÖÖ ALGUS	198
PEETRUSE JA JAAKOBUSEGA KOHTUMINE	199
JERUUSALEMMAST PÕGENEMINE	200
39. PEATÜKK — PEETRUSE TEENIMISTÖÖ	201
SÕJAVÄEPEALIK	201
INGEL KÜLASTAB KORNEELIUST	202
PEETRUSE NÄGEMUS	203
KORNEELIUSE JUURES	205
PAGANAD SAAVAD PÜHA VAIMU	206
KOGUDUSE VAADE AVARDUB	207
40. PEATÜKK — PEETRUS VABANEV VANGLAST	209
INGLI POOLT VABASTATUD	210
PALVEVASTUS	212
HERODESE KÄTTEMAKS	212
41. PEATÜKK — KAUGEMATES PIIRKONDADES	215
PAULUSE JA BARNABASE ORDINEERIMINE	216
ESIMENE PEAKONVERENTS	217
TÕENDID KORNEELIUSE KOGEMUSEST	218
OTSUS	219
42. PEATÜKK — PAULUSE TEENIMISAASTAD	221
PAULUS VAATAB ÜLE OMA KOGEMUSE	221
KOHANESMISVÕIMELINE TÖÖLINE	222
TEENIMISTÖÖ AHELAIS	223
43. PEATÜKK — PAULUSE JA PEETRUSE MÄRTRISURM	225
PAULUSE VIIMANE TUNNISTUS	226
44. PEATÜKK — SUUR USUST TAGANEMINE	229
KOMPROMISS PAGANLUSEGA	230
USTAVATE ERALDUMINE	232
45. PEATÜKK — ÜLEKOHTU SALADUS	233
MUUDETUD AJAD JA SEADUS	234

PIME KESKAEG	236
OHTLIK AEG	237
46. PEATÜKK — ESIMESED REFORMAATORID	240
REFORMATSIOONI KOIDUTÄHT	240
REFORMATSIOON LEVIB	241
47. PEATÜKK — MARTIN LUTHER JA SUUR REFORMATSIOON	243
REFORMIDE EESTVEDAJA	244
LUTHER LÖÖB LAHKU ROOMAKATOLIKU KIRIKUST	245
48. PEATÜKK — REFORMATSIOONI EDUSAMMUD ...	247
Luther riigipäeva ees	247
INGLISMAA JA ŠOTIMAA SAAVAD VALGUSTATUD	250
49. PEATÜKK — EDU LÄBI EBAÕNNESTUMISE	252
50. PEATÜKK — ESIMESE INGLI KUULUTUS	254
SUUR VAIMULIK ÄRKAMINE	255
VASTUSEIS	257
ETTEVALMISTUS ISSANDAGA KOHTUMISEKS	258
51. PEATÜKK — TEISE INGLI KUULUTUS	260
VIIBIV AEG	261
52. PEATÜKK — KESKÖÖHÜÜD	263
PETTUNUD, KUID MITTE HÜLJATUD	264
53. PEATÜKK — PÜHAMU	267
MAINE PÜHAMU JA TAEVANE PÜHAMU	268
PÜHAMU PUHASTAMINE	269
54. PEATÜKK — KOLMANDA INGLI KUULUTUS	270
METSALINE JA TEMA KUJU	271
PühaLik kuuLutus	273
55. PEATÜKK — KINDEL ALUS	274
JÜÜTIDE KOGEMUSE KORDUMINE	274
56. PEATÜKK — SAATANA EKSITUSED	276
PÜHAKIRI ON KAITSEVAHEND	277
57. PEATÜKK — SPIRITISM	280
NÕIDUSE KAASAEGNE VORM	281
KEEGI EI TARVITSE LANGEDA PETTUSE OHVRIKS	282
58. PEATÜKK — VALI HÜÜD	285
59. PEATÜKK — ARMUAJA LÕPP	287
„LIIGA HILJA! LIIGA HILJA!“	288
60. PEATÜKK — JAAKOBI AHASTUSE AEG	290

APPIHÜÜD VABASTAMISE PÄRAST	291
61. PEATÜKK — PÜHADE VABASTAMINE.....	292
KRISTUSE TEINE TULEK	293
ESIMENE ÜLESTÕUSMINE.....	293
62. PEATÜKK — PÜHADE TASU	295
63. PEATÜKK — TUHANDEAASTANE AJASTU	297
64. PEATÜKK — TEINE ÜLESTÕUSMINE.....	299
65. PEATÜKK — KRISTUSE KROONIMINE	301
SUURE VÕITLUSE PANORAAM	302
KOHTU EES	304
66. PEATÜKK — TEINE SURM	305
TULI TAEVAST	306
67. PEATÜKK — UUS MAA	307
UUS JERUSALEMM	308

VIIMAKS VÕIDAB JUMALA ARMASTUS

ANDEKA KIRJANIKU Ellen G. White'i „Lunastuslugu“ on praeguse aja jaoks kirjutatud raamat. Maailma sündmused jätavad horisondile rippuma küsimärgi. Kas meile, piinatud inimkonnale, on määratud veel probleeme ja muresid või toob visioon homsest muutuse paremusele?

Poliitilised juhid ja juhtivad teadlased annavad mõningast lootust, kuid filosoofide, riigimeeste ja vaimulike enamiku hääl kõlab pigem minoorses võtmes.

Kas kusagil on lootust ja kas miski annab veel tagasi kindlustunde? Jah, nende jaoks, kes keelduvad meelt heitmast ja jõuavad järeltulele, et Jumal teab kindlasti inimeste kehva olukorda ning tegutseb sündmuste käigu muutmiseks dramaatiliselt — nende jaoks on pääsetee olemas. Kuid käesoleva raamatu lugeja leiab optimistliku vaatevinkli toetuseks rohkem kui inimliku seletuskäigu. Lugeses seda valgustatud ja mõjuvõimsat aruannet inimkonna ägedatest võitlustest kurjuse tumedate jõudude vastu, tärkab südames usk. Jutustus põhineb piibellikul teemal — ajastutepikkusel konfliktil jumalike ja saatanlike jõudude vahel inimese tahte ja saatuse kontrollimise pärast. Siin on taaskord üle vaadatud lugu inimese loomisest ja tema pattulangemisest, samuti kurjade vaimude kontrollist, mis on õhutanud sõdu ning ajendanud kuritegevust, üleüldist kannatamist ja tragöödiaid. Raamatu keskmes on inimese lunastamine, mille teostas Kristus ristil.

Iga selle jutustuse lehekülj pakub pilguheitu ajalukku, mida on harva püüdnud puudutada keegi muu peale Pühakirja autorite. Lunastuslugu on tõeline sõjaajalugu — lugu konfliktist Jumala ja kurjade vaimude ja inimese vahel. See kulmineerub võidukas lahenduses, rahu ja ennistamisega kõigi jaoks, kes järgivad Jeesust

[13] Kristust, kuningate Kuningat, kes naaseb võidukalt maa peale. Selle raamatu koostajad on otsinud Ellen G. White'i eelmisest neljast raamatust väljavõtteid selle aukartust äratava teema kohta. Need väljavõtted on pandud kokku ajaloolises toimumisjärjekorras. Ju-

tustus hõlmab kogu inimeksistentsi ajalugu ning pakub selle teema kohta kõige laiahaardelisemaid ja paljastavamaid peatükke. Peatüki pealkirja all on loo aluseks olnud piiblitekst(id).

Aeg on kallis. Aeg hakkab otsa saama. Meid kõiki kutsub igavik. Käesoleva raamatu lugeja avastab, et tulevik on helge. Jumal ja õiguse jõud saavutavad lõpliku võidu.

Kirjastajad

[14]

1. PEATÜKK — LUTSIFERI LANGEMINE

[15]

ENNE VASTUHAKKU oli Lutsifer taevas kõrgelseisev ingel, au poolest järgmine Jumala kalli Poja järel. Nagu teistel inglitel, oli temagi ilme leebe ja väljendas õnne. Tema laup oli kõrge ja lai, mis näitas tugevat intellekti. Tema keha oli täiuslik, hoiak üllas ja majesteetlik. Tema näolt kiirgas erilist valgust ning see säras tema ümber eredamalt ja kaunimalt kui teistel inglitel, kuid Kristusel, Jumala kallil Pojal, oli inglitest kõrgem staatus. Ta oli Isaga üks enne, kui inglid loodi. Lutsifer oli Kristusele kade ja võttis endale järk-järgult õiguse käsklusi anda, mis oli üksnes Kristuse osa.

Suur Looja kutsus kokku taevased väehulgad, et kõigi inglite juuresolekul osutada oma Pojale erilist au. Poeg pandi koos Isaga troonile istuma ja pühade inglite hulk kogunes nende ümber. Siis teatas Isa, et oli määranud oma Poja Kristuse endaga võrdseks, nii et kes oli Tema Poja läheduses, oli ka Tema enda läheduses. Poja sõna tuli sama meelsasti kuulata kui Isa sõna. Ta oli oma Pojale andnud autoriteedi käsutada taevaseid väehulki. Eriliselt pidi Poeg tegema Temaga koostööd oodatavas maa ja kõige selle peal eksisteerima pidava elusa loomises. Poeg pidi täide viima Tema tahte ja eesmärgid, ent ei pidanud tegema midagi üksnes ise. Temas pidi teostuma Isa tahe.

Lutsifer oli Jeesuse Kristuse peale kade ja kiivas. Ometi kui kõik inglid kummardasid Jeesuse ette, et tunnustada Tema ülemvõimu, suurt autoriteeti ja õiguspärasust, kummardas ta koos nendega, kuid tema süda oli täis kadedust ja viha. Jumal oli Kristusega oma plaanide suhtes eriliselt nõu pidanud, samas kui Lutsifer ei olnud nendega kursis. Ta ei mõistnud Jumala eesmärke ja tal ei lubatud neid teada saada. Ent Kristus oli taeva tunnustatud valitseja, Tema võim ja autoriteet olid samasugused nagu Jumalal endal. Lutsifer arvas, et ta on taevainglite hulgas soosik. Teda oli kõrgele ülendatud, kuid see ei kutsunud temas esile tänulikkust ja ülistust Loojale. Ta ihaldas Jumala enda kõrgusele. Ta oli enda ülevuse üle uhke. Ta teadis, et inglid austavad teda. Tal oli eriline missioon täita. Ta oli olnud suure

[16]

Looja lähedal ning otsatu auhiilguse kiired, mis ümbritsesid igavest Jumalat, olid tema peale eriliselt paistnud. Ta mõtles sellele, kuidas inglid olid talle kuuletunud rõõmustava agarusega. Kas tema rõivad polnud kiirgavad ja kaunid? Miks pidi siis Kristust temast rohkem austatama?

Ta lahkus kohe Isa lähedusest, olles rahulolematu ja täis kadedust Jeesuse Kristuse peale. Oma tegelikke eesmärke varjates kutsus ta kokku ingliahulga. Ta tutvustas oma kõneainet, milleks oli ta ise. Nagu ülekohtu all kannataja jutustas ta eelisõigusest, mille Jumal oli andnud teda arvestamata Jeesusele. Ta rääkis, et nüüdsest peale on läbi kogu meeldiv vabadus, mida inglid olid nautinud. Sest kas polnud nende üle määratud valitseja, keda nad siitpeale pidid truualamlikult austama? Ta väitis, et ta oli nad kokku kutsunud kinnitamaks, et ta ei kavatse enam alistuda sellele enda ja nende õiguste riivamisele, et ta ei kavatse enam kunagi Kristuse ette kummarduda, et ta võtab au, mis oleks pidanud talle kuuluma, endale ise ning valitseb kõiki, kes järgivad teda ja kuuletuvad tema häälele.

Inglite hulgas tõusis tüli. Lutsifer ja tema poolehoidjad püüdsid muuta Jumala valitsust. Nad olid rahulolematud, sest nad ei suutnud vaadata Tema läbiuurimatusse tarkusesse ega välja selgitada Tema eesmärke oma Poja ülendamisel ja Talle nii piiramatu võimu ja valitsuse andmisel. Nad tõstsid mässu Poja autoriteedi vastu.

Lojaalsed ja ustavad inglid püüdsid seda võimsat vastuhakkajat inglit Looja tahtega lepitada. Nad põhjendasid Jumala tegevust Kristusele austuse andmisel ning üritasid jõuliselt veenda Lutsiferi, et tema au ei ole nüüd väiksem sellest, mis tal oli enne, kui Isa kuulutas avalikult Pojale osutatud au. Nad väljendasid selgelt, et Kristus oli Jumala Poeg, kes oli Temaga koos olemas enne inglite loomist ning et Ta oli alati olnud Jumala paremal käel ja Tema leebet, armastavat autoriteeti ei olnud varem keegi kahtluse alla seadnud. Ta oli andnud ainult niisuguseid korraldusi, mille täitmine oli taevainglitele rõõm. Nad rõhutasid, et Isalt erilise austuse saamine inglite juuresolekul ei kahandanud au, mille Lutsifer oli enne saanud. Inglid nutsid. Nad püüdsid innukalt panna teda lahti ütlema oma kurjast plaanist ja alistuma Loojale. Mis võis küll esile kutsuda selle lahkarvamusliku ja vastuhakkava hääle, kui senini olid kõik olnud rahu ja harmoonias?

Lutsifer keeldus kuulamast. Ja siis keeras ta lojaalsetele ja ustavatele inglitele selja ja nimetas neid orjadeks. Need Jumalale ustavad

inglid olid hämmastunud, kui nägid Lutsiferi edu mässu õhutamisel. Ta lubas uut ja senisest paremat valitsust, kus kõige tähtsam on vabadus. Suur hulk avaldas kavatsust tunnustada teda oma juhi ja ülemvalitsejana. Nähes, et tema pingutusi kroonib edu, meelitas ta end, et ikka kõik inglid peaksid olema tema poolel ning et ta on võrdne Jumala endaga ja tema autoriteetsele häälele kuuletub kogu taevane armee. Taas hoiatasid ustavad inglid teda ja kinnitasid, et kui ta jääb endale kindlaks, on sellel tagajärjed. Tema, kes võis inglid luua, võis oma väega kummutada kogu nende autoriteedi ning nende jultumust ja kohutavat vastuhakku otsustaval viisil karistada. Mõelda vaid, ingel hakkab vastu Jumala Seadusele, mis on sama püha kui Tema ise! Ustavad inglid hoiatasid vastuhakkajaid, et nad sulgeksid oma kõrvad Lutsiferi eksitavatele seletustele, ning soovitas Lutsiferil ja kõigil, keda ta oli mõjutanud, minna Jumala juurde ja tunnustada üles eksimus lubada endale isegi mõtet kahelda Tema autoriteedis.

[18] Paljud Lutsiferi poolehoidjad panid ustavate inglite nõuannet tähele. Nad kahetsesid oma rahulolematust ja neist said taas Isa ja Tema kalli Poja usaldusalused. Võimukas mässaja teatas siis, et ta on Jumala Seadusega tuttav ja kui ta oleks sellele truualamlikult kuulekas, võetaks au temalt ära. Tema ülevat missiooni ei usaldataks talle enam. Ta ütles neile, et tema ise ja ka nemad olid läinud liiga kaugele, et tagasi pöörata, ning et ta astub julgelt tagajärgedele vastu, sest ta ei kavatse kunagi kummarduda Jumala Poega alandlikult teenima. Ta väitis, et Jumal ei andesta, ning et nüüd peavad nad oma vabaduse läbi suruma ja haarama jõuga positsiooni ja autoriteedi, mida ei tahetud neile lubada. [Nii sai Jumala aust osasaanud ja Jumala trooni ees teeninud Lutsiferist, „valgusekandjast“, Saatan — Jumala ja pühade olevuste vaenlane. — „Patriarhid ja prohvetid“, 40 (10)]

Ustavad inglid kiirustasid viivitamatult Jumala Poja juurde ja rääkisid Talle inglite hulgas toimuvast. Nad leidsid Isa oma armastatud Pojaga nõu pidamas, et määrata kindlaks abinõud, millega ustavate inglite parimates huvides Saatan haaratud võim igaveseks kaotada. Suur Jumal oleks võinud selle peapetise taevast otsekohta minema kihutada, kuid see polnud Tema eesmärk. Ta kavatses anda vastuhakkajatele võrdse võimaluse jõudu katsuda Tema Poja ja ustavate inglitega. Selles lahingus pidi iga ingel valima poole ja seda avalikult näitama. Poleks olnud ohutu lubada taevas edasi elada

kellelgi, kes on ühinenud vastuhakus Saatanaga, sest nad olid saanud tõelise vastuhaku õppetunni Jumala muutumatule Seadusele, ning see oli ravimatu. Kui Jumal oleks kasutanud oma väge selle peavastuhakkaja karistamiseks, ei oleks selgunud rahulolematud inglid. Seepärast valis Jumal teise tee, sest Ta soovis oma õigluse ja otsuse avaldada selgelt kõigile taevastele olevustele.

SÕDA TAEVAS

[19]

Jumala valitsusele vastuhakkamine oli ülim kuritegu. Kogu taevas näis olevat ärevuses. Inglid rivistati väeosade kaupa, iga väeosa eesotsas kõrgem juhtiv ingel. Saatan asus sõtta Jumala Seaduse vastu, sest ta püüdis ülendada ennast ega olnud valmis alistuma Jumala Poja, taeva ülemjuhi, autoriteedile.

Kõik taevased väehulgad kutsuti Isa ette, et igaiühe kaasus saaks otsustatud. Saatan andis häbenematult teada oma rahulolematusest, et Kristust temale eelistatakse. Ta seisis uhkelt ja nõudis, et ta peab olema Jumalaga võrdne ning teda peab kaasatama nõupidamistele Isaga ja mõistma Tema kavatsusi. Jumal teatas Saatanale, et oma salajased kavatsused avaldab Ta ainuüksi oma Pojale, ning nõudis, et kogu taevane perekond, isegi Saatan, kuuletuks Talle endastmõistetavalt ja vastu vaidlemata, kuid tema [Saatan] oli tõestanud, et ta pole väärt kohta taevas. Siis osutas Saatan juubeldavalt oma poolehoidjatele, kes moodustasid ligi poole kõigist inglitest, ja kuulutas: „Need siin on minu poolt! Kas sa viskad ka need välja ja teed nii taeva tühjaks?“ Siis teatas ta, et on valmistunud Kristuse autoriteedile vastu seisma ja kaitsma oma kohta taevas, jõud jõu vastu.

Head inglid nutsid, kui kuulsid Saatanat sõnu ja tema juubeldavat hooplemist. Jumal teatas, et vastuhakkajad ei saa enam taevasse jääda. Nende üleva ja õnneliku seisundi tingimus oli olnud kuuletumine Jumala Seadusele, mis oli antud mõistusega olendite kõrge seisuse juhtimiseks. Kuid ühtki sätet ei olnud nende päästmise kohta, kes peaks söandama Tema Seadusest üle astuda. Saatan läks oma mässus jultunuks ja väljendas põlastust Looja Seaduse suhtes, ta ei suutnud seda taluda. Ta väitis, et inglitel pole vaja Seadust, vaid nad peaksid olema vabad järgima omaenda tahet, mis juhiks neid alati õigesti, ning et Seadus oli nende vabaduse piiramine ja Seaduse tühistamine oli üks tema seisukoha suuremaid eesmärke. Tema arvates

[20]

vajas inglite olukord parandamist. Kuid mitte Jumala arvates, kes oli seadused teinud ja need endaga võrdseks kuulutanud. Inglise õnn seisnes nende täiuslikus kuuletumises Seadusele. Igäihel oli talle määratud eriline töö ja kuni Saatana vastuhakuni oli taevast olnud täiuslik kord ja harmooniline tegevus.

Siis toimus taevast sõda. Jumala Poeg, taeva Vürst, ja Tema ustavad inglid astusid lahingusse peamässaja ja nendega, kes olid temaga ühinenud. Jumala Poeg ning ustavad, lojaalsed inglid võitsid, Saatan ja tema poolehoidjad heideti taevast välja. Kõik taevased väed tunnustasid ja imetlesid õigluse Jumalat. Taevasse ei jäänud vastuhaku plekkigi. Taas oli kõik rahulik ja harmooniline nagu varem. Taevainglid leinasid nende saatust, kes olid olnud nende kaaslased õnnes ja õndsuses. Taevast oli nende kaotus tuntav.

Isa arutas Pojaga plaani viia kohe täide oma kavatsus luua inimene maad asustama. Inimene saaks prooviaja, et kontrollida tema ustavust, enne kui talle saab anda igavese turvalisuse. Kui inimene peab vastu proovile, millega Jumal näeb sobiva olevat teda kontrollida, saab ta lõpuks inglitega võrdseks. Ta pidi saama Jumala soosingu ning ta pidi suhtlema inglitega ja inglid temaga. Jumal ei pidanud sobivaks seada inimest väljapoole sõnakuulmatuse võimu.

2. PEATÜKK — LOOMINE

[21]

1. Moosese 1. peatükk

Isa ja Poeg asusid võimsa ja imeväärse töö kallale, mida nad olid kavandanud — looma maailma. Maa tuli Looja kätest üliväga kaunina. Oli mägesid, künkaid ja tasandikke, siin-seal oli jõgesid ja teisi veekogusid. Maa ei olnud üks lõputu tasandik, vaid maastikku liigendasid künkad ja mäed, mis polnud nii kõrged ja teravad kui praegu, vaid korrapärased ja kauni kujuga. Kusagil polnud näha paljaid kõrgeid kaljusid, sest need olid pealispinna all nagu maa luustik. Veed olid ühtlaselt jaotatud. Künkaid, mägesid ja väga ilusaid tasandikke ehtisid taimed ja lilled ning igasugused kõrged majesteetlikud puud, mis olid mitu korda suuremad ja palju kaunimad kui praegused puud. Õhk oli puhas ja tervislik ning maa näis suurepärase paleena. Inglid vaatasid Jumala imelist ja kaunist kätetööd ja rõõmustasid selle üle.

Kui maa ja sellel elavad loomad olid loodud, viisid Isa ja Poeg täide enne Saatana langemist kavandatud eesmärgi — inimese loomise enda näo järgi. Nad olid tegutsenud koos maa ja kõige sellel asuva elava loomisel. Ja nüüd ütles Jumal oma Pojale: „Tehkem inimesed oma näo järgi.“ Kui Adam tuli oma Looja kätest, oli ta suursugust kasvu ja kaunilt sümmeetriline. Ta oli rohkem kui kaks korda pikem kui tänapäeval maa peal elavad inimesed ning ta oli heade proportsioonidega. Tema näojooned oli täiuslikud ja kaunid. Ta näojume ei olnud valge ega kahkjas, vaid punakaspruun ja kiirgas tervisest. Eeva ei olnud nii pikk kui Adam. Ta ulatus talle veidi allapoole õlgu. Ka Eeva oli suursugune, täiusliku sümmeetriaga ja väga kaunis.

Patuta paar ei kandnud kunstlikke rõivaid. Nad olid rüütatud valguse ja auhiilguse kattega nagu inglidki. See valgussõõr ümbritses neid ajal, kui nad elasid sõnakuulmises Jumalale. Kuigi kõik, mida Jumal oli teinud, oli täiuslikult ilus ja tundus, et Aadama ja Eeva õnneks loodud maalt ei puudunud midagi, ilmutas Ta oma suurt

[22]

armastust nende vastu, rajades ekstra nende jaoks aia. Osa nende aega pidi hõivama aia hooldamise rõõmus töö ning osa pidi kulumaa inglite külaskäikudele, nende juhiste kuulamisele ja õnnelikule mõtisklemisele. Nende töö ei olnud kurnav, vaid meeldiv ja kosutav. See kaunis aed pidi olema nende kodu.

Sellesse aeda asetas Issand igasuguseid kasulikke ja kauneid puid. Oli puid, mis olid lookas lopsakate viljade all, mis lõhnasid külluslikult, olid silmale ilusad vaadata ja maitseid hästi — need oli Jumal kavandanud püha paari toiduks. Oli kenasid viinapuid, mis sirutusid ülespoole, olles lookas niisuguse viljakoorma all, mida inimene pärast langemist pole enam näinud. Viljad olid suured ja erivärvilised — mõned peaaegu mustad, mõned punakaslillad, punased, roosad ja helerohelised. Neid kauneid ja lopsakaid vilju viinapuu okste küljes nimetati viinamarjadeks. Viinapuud oksad ei lamanud vastu maad, kuigi nad ei toetunud sõrestikule, kuid viljade raskus painutas neid allapoole. Aadama ja Eeva jaoks oli rõõmus töö moodustada viinapuu okstest kauneid lehtlaid ja suunata oksid nii, et moodustasid kaunitest, elavatest puudest ja lehestikust looduslikud elamud, mis olid täis aromaatsid vilju.

Maa oli rüütatud kauni halja taimestikuga, selle hulgas võrsus ohtralt igasuguse kuju ja värvusega lõhnavaid lilli. Kõik oli maitsekalt ja suurepäraselt korraldatud. Aia keskel seisis elupuu, mis hiilgas rohkem kui kõik teised puud. Selle viljad nägid välja nagu kuldja hõbeõunad ning need pidid pikendama surematust. Lehtedel olid tervistavad omadused.

[23]

AADAM JA EEVA EEDENI AIAS

Püha paar oli Eedeni aias väga õnnelik. Neile oli antud piiramatu kontroll kõige elava üle. Lõvi ja tall kepsutasid rahulikult ja süütult nende ümber või magasid nende jalge juures. Igasugust värvi ja igasuguse sulestikuga linnud lendlesid puude ja lillede ning Aadama ja Eeva ümber, samal ajal kõlas puude vahel kaunis kooskõlas nende mahedakõlaline muusika Looja kiituseks.

Aadam ja Eeva olid oma Eedeni kodu ilust võlutud. Neid rõõmustasid väikesed laululinnud, kellel olid ere, kuid meeldiv sulestik ning kes siristasid oma õnnelikke rõõmulaule. Püha paar ühines nendega ja tõstis häält harmoonilises armastuse-, tänuja imetluslaulus Isale ja

Tema kallile Pojale neid ümbritsevate armastuse märkide eest. Nad tunnustasid loomistöö korrapära ja harmooniat, mis kõneles piiritust tarkusest ja teadmistest. Nad avastasid pidevalt oma Eedeni kodu uut ilu ja au. See täitis nende südame sügavama armastusega ning tõi huulile tänuja austussõnad Loojale.

[24]

3. PEATÜKK — VASTUHAKU TAGAJÄRJED

AIA KESKEL, elupuu lähedal, seisis hea ja kurja tundmise puu. Jumal oli selle puu kavandanud eriliselt inimeste kuulekuse, usu ja armastuse tagatiseks. Issand ei lubanud meie esivanematel sellest puust süüa ega selle külge puutada, vastasel juhul pidid nad surema. Ta ütles, et nad võivad vabalt süüa kõigist aia puudest, välja arvatud ühest, aga kui nad sellest puust söövad, siis surevad nad kindlasti.

Kui Adam ja Eeva pandi kaunisse aeda, oli neil olemas õnne jaoks kõik, mida nad võisid soovida. Kuid Jumal otsustas oma kõiketeadvates plaanides panna nende ustavuse proovile, enne kui võis neile anda igavese turvalisuse. Neil pidi olema Tema soosing ning Ta pidi nendega suhtlema ja nemad Temaga. Kuid Ta ei pannud kurjust nende käeulatusest eemale. Saatanal lubati neid kiusata. Kui nad oleksid katsumuse läbi teinud, saanuks nad Jumala ja taevainglite igavese soosingu.

Saatan oli uue seisundi üle imestunud. Tema õnn oli kadunud. Ta vaatas endaga olevaid ingleid, kes kord olid nii õnnelikud, kuid kes olid koos temaga taevast välja heidetud. Nende täiuslikku õnne ei rikkunud enne langemist ükski rahulolematuse vari. Nüüd näis kõik olevat muutunud. Näoilmed, mis olid peegeldanud oma Looja kuju, olid sünged ja lootusetud. Nende hulgas olid tülid, lahkarvamused ja terav üksteise süüdistamine. Enne nende vastuhakku ei olnud taevas midagi sellist nähtud. Nüüd vaatas Saatan oma mässu kohutavaid tagajärgi. Ta värises ning kartis seista silmitsi tulevikuga ja mõelda kõige lõpule.

[25]

Oli käes aeg laulda rõõmsaid, õnnelikke kiituslaule Isale ja Tema kallile Pojale. Saatan oli taevast koori juhtinud. Tema oli andnud esimese noodi, seejärel olid kõik inglid temaga ühinenud ning läbi taeva olid kõlanud aulise muusika helid Jumala ja Tema kalli Poja auks. Kuid nüüd kostsid suure mässujuhi kõrvu kauni muusikaviisi asemel ebakõla ja vihased sõnad. Kus ta on? Kas see kõik pole õudusunenägu? Kas ta on taevast välja heidetud? Kas taevavärvavaid ei avata enam kunagi tema vastuvõtmiseks? Lähenes jumalateenis-

tuse aeg, mil säravad ja pühad inglid kummardavad Isa ees. Tema ei ühine enam taevase lauluga. Enam ei kummarda ta austuses ja pühas aukartuses igavese Jumala ligiolu ees.

Kui ta saaks jälle olla niisugune nagu siis, kui ta oli puhas, ustav ja lojaalne, loobuks ta rõõmsalt võimu nõudmisest. Kuid ta oli kadunud! Ilma lunastuseta oma jultunud vastuhaku tõttu! Ja see polnud veel kõik. Ta oli vastuhaku ja samasse kadunud seisukorda juhtinud teised — inglid, kes polnud kunagi mõelnudki seada Taeva tahet kahtluse alla või keelduda kuuletumast Jumala Seadusele, enne kui tema oli selle neile pähe pannud ning pakkunud, et nad võivad saada suuremad hüved ja suurema, aulisema vabaduse. See oli olnud eksitav argument, millega ta oli neid petnud. Nüüd lasub temal vastutus, millest ta oleks meelsasti vabanenud.

Need inglid olid petetud lootuste tõttu rahutuks muutunud. Suuremate hüvede asemel kogesid nad Seadusele mittekuuletumise ja Seaduse hülgamise kurbi tagajärgi. Mitte kunagi enam ei viibi need õnnetud olevused Jeesuse Kristuse leebe valitsemise all. Nende vaimu ei liiguta enam kunagi sügav, tõsine armastus, rahu ja rõõm, mida Tema ligiolu oli neile sisendanud, nad ei pidanud enam kunagi naasma Tema juurde rõõmsasse kuulekusse ja aupaklikku austusesse.

SAATAN IGATSEB ENDISE SEISUKORRA TAASTAMIST

Saatan värises, kui vaatas oma kätetööd. Ta mõtiskles üksinda oma mineviku, oleviku ja tulevikuplaanide üle. Tema võimas keha vabises nagu tormis. Möödus üks taevaingel. Saatan kutsus teda ja palus vestlust Kristusega. See võimalus anti. Siis jutustas Saatan Jumala Pojale, et ta kahetseb oma vastuhaku ning soovib taas Jumala soosingut. Ta oli valmis võtma koha, mille Jumal oli varem talle määranud, et olla Tema targa juhtimise all. Kristus nuttis Saatana õnnetu olukorra pärast, kuid ütles talle, et Jumalana ei saa Ta teda taevasse vastu võtta. Taevast ei tohi ohtu seada. Kui teda tagasi võetakse, saab kogu taevas rikutud, sest patt ja vastuhakk said temast alguse. Vastuhaku seemned olid temas ikka veel alles. Tal polnud vastuhakuks mingit ajendit ning ta oli lootuselt hävitanud mitte üksnes iseenda, vaid ka terve hulga ingleid, kes oleksid võinud

[26]

olla õnnelikult taevas, kui tema oleks jäänud vankumatuks. Jumala Seadus võis hukka mõista, kuid ei saanud andestada.

Saatan ei kahetsenud oma vastuhakku mitte sellepärast, et nägi Jumala headust, mida ta oli kuritarvitanud. Polnud võimalik, et tema armastus Jumala vastu oli pärast tema langemist niivõrd suurenenud, et ta oleks rõõmsalt alistunud ja õnnelikult kuuletunud Tema Seadusele, mida ta oli põlastanud. Tema kurvastuse põhjuseks oli viletsus, mida ta mõistis taeva meeldivat valgust kaotades, süütunne, mis sundis end talle peale, ja pettumus, mida ta koges, kui tema ootused täide ei läinud. Taevast väljas ülemjuhataja olla oli tohutult teistsugune, kui olla austatud taevas. Kõigi taeva eesõiguste kaotamine tundus olevat liiga ränk taluda. Ta soovis need tagasi saada.

See suur positsioonimuutus ei olnud suurendanud tema armastust Jumala ega Tema targa ja õiglase Seaduse vastu. Kui Saatan veendus täielikult, et tal ei olnud mingit võimalust Jumala poolehoidu tagasisaamiseks, ilmutas ta oma kurjust veel suurema viha ja tulisema ägedusega.

[27] Jumal teadis, et niisugune kindlameelne vastuhakk ei jää passiivseks. Saatan oleks leiutanud vahendeid, et tülitada taevaingleid ja näidata üles rahulolematust Tema autoriteedi suhtes. Kui ta ei saaks luba taevavärvatest siseneda, ootaks ta lihtsalt sissepääsu juures, pilkaks ingleid ja otsiks nendega tüli, kui nad sisse ja välja käivad. Ta püüaks hävitada Aadama ja Eeva õnne. Ta üritaks kihutada neid vastuhakule, teades, et see põhjustaks taevas kurvastust.

VANDENÕU INIMPEREKONNA VASTU

Saatana järelkäijad otsisid teda ja ta virgus. Tehes trotsliku näo, teatas ta neile oma plaanidest kiskuda Jumala käest suursugune Adam ja tema kaasa Eeva. Kui ta suudaks neid mingil kombel sõnakuulmatusse meelitada, teeks Jumal mõned korraldused, mille alusel saaks neile andestada ning siis oleks temal endal ja kõigil langenud inglitel õiglane moodus nendega koos Jumala halastusest osa saada. Kui see peaks ebaõnnestuma, võivad nad Aadama ja Eevaga ühineda, sest kui nad kord Jumala Seadusest üle astuvad, saavad neist Jumala viha alused nagu nemadki. Üleastumise tõttu satuksid ka nemad vastuhaku seisundisse ja nad võiksid koos Aadama ja Eevaga Eedeni aia omandi üle võtta ja pidada seda enda koduks. Ja kui neil

õnnestub saada ligipääs aia keskel asuvale elupuule, siis oleks nende jõud nende arvates võrdne pühade inglite omaga ning isegi Jumal ise ei suudaks neid välja ajada.

Saatan pidas oma kurjade inglitega nõu. Kõik nad ei olnud valmis selle ohtliku ja kohutava tegevusega ühinema. Saatan rääkis neile, et ta ei usalda seda ülesannet mitte kellelegi neist, sest tema arvates on ainult temal endal piisavalt tarkust, et nii olulist üritust läbi viia. Ta soovis, et nad mõtleksid asja üle järele, sel ajal kui tema lahkub nende juurest ja otsib eraldatud koha, et oma plaane haududa. Ta püüdis jätta neile mulje, et see oli nende viimane ja ainus lootus. Kui see ebaõnnestub, on lootusetud kõik väljavaated taevasse tagasi saada või taevast või ühtki Jumala loodu osa valitseda.

Saatan läks üksinda sepitsema plaani, mis pidi kõige kindlamini tagama Aadama ja Eeva langemise. Ta kartis, et tema kavatsused võivad lüüa saada. Ja taas, isegi kui tal õnnestub saada Adam ja Eeva Jumala käsule mitte kuuletuma ning nad saavad Tema Seadusest üleastujaks ja ta ise kasu ei saa, siis tema enda olukord ei parane, vaid ta süü ainult suureneb. [28]

Saatan judises mõtte juures saata püha õnnelik paar samasugusesse viletsusse ja süümepiina, milles ta oli ise. Tundus, et ta on kahevahel — kord kindel ja otsustav, siis kahtlev ja ebalev. Tema inglid otsisid teda, oma juhti, et teatada talle oma otsus: nad ühinevad Saatanaga tema plaanides ja kannavad koos temaga vastutust ja tagajärgi.

Saatan heitis meeleheite ja nõrkuse tunded kõrvale ning kinnitas oma julgust teha kõik, mis tema võimuses, et hakata vastu Jumala ja Tema Poja autoriteedile. Ta tutvustas kurjadele inglitele oma plaane. Kui ta astuks jultunult Aadama ja Eeva juurde ning kaebaks Jumala enda Poja peale, siis nad ei kuulaks teda hetkekski, vaid oleksid niisuguseks rünnakuks valmis. Kui tema, kes oli hiljuti autoriteetne ingel, püüaks neid hirmutada oma võimuga, ei saavutaks ta midagi. Ta otsustas, et kavalus ja pettus teevad seda, mida võim ja jõud ei suuda.

AADAMAT JA EEVAT HOIATATAKSE

Jumal kutsus kokku taevainglid, et võtta tarvitusele abinõud ähvardava kurjuse ärahoidmiseks. Taevane nõukogu otsustas, et inglid

[29] lähevad Eedenisse ja hoitavad Aadamat vaenlase ohu eest. Kaks ingliti kiirustasid meie esivanematele külla. Püha paar võttis nad vastu rõõmsa süütusega, väljendades südamlikku tänu Loojale, et ta oli neid ümbritsenud oma helde üliküllusega. Nad võisid rõõmu tunda kõigest toredast ja meeldivast ning kõik tundus olevat targalt kohandatud nende vajaduste jaoks. Üle kõigi teiste õnnistuste hindasid nad Jumala Poja ja taevaste inglite seltskonda, sest neil oli iga külaskäigu ajal nii palju rääkida oma uutest looduse ilu avastustest kaunis Eedeni aiakodus. Samuti oli neil palju küsimusi paljude asjade kohta, mida nad vaid ähmaselt mõistsid.

Inglid andsid lahkelt ja armastavalt edasi soovitud info. Nad jutustasid neile ka Saatana vastuhaku ja langemise kurva loo. Seejärel teatasid nad selgelt, et hea ja kurja tundmise puu oli aeda pandud nende kuulekuse ja armastuse tagatiseks ning et pühade inglite kõrge ja õnnelik seisund oli saavutatud kuulekuse tingimusel. Nemad olid sarnases olukorras — nad võisid Jumala Seadusele kuuletuda ja olla väljendamatult õnnelikud või mitte kuuletuda ning kaotada oma kõrge positsiooni ja tormata lootusetusse ahastusse.

Inglid rääkisid Adamale ja Eevale, et Jumal ei sunni neid kuuletuma. Ta polnud neilt võtnud võimet käituda Tema tahtele vastupidiselt. Nad olid moraalsed olevused, vabad kuuletuma või mitte kuuletuma. Seni oli Jumal näinud sobiliku olevat anda neile ainult ühe keelu. Kui nad astuvad Jumala tahtest üle, siis surevad nad kindlasti. Inglid jutustasid Adamale ja Eevale, et kõige kõrgem ingel, Kristusest järgmine, keeldus kuuletumast Jumala Seadusele, mille Ta oli määranud taevaseid olevusi valitsema. See vastuhakk oli põhjustanud taevas sõja, mille tulemusena heideti vastuhakkaja taevast välja ning tema koos kõik inglid, kes olid ühinenud temaga suure Jahve autoriteedis kahtlemises. See langenud vastane oli nüüd vaenlane kõigile neile, kellest Jumal ja Tema kallis Poeg on huvitatud.

[30] Inglid rääkisid, et Saatan kavatses neile kahju teha ja et nad peavad olema valvel, sest võivad kokku sattuda langenud vaenlasega. Ent vaenlane ei saa neile kahju teha, kui nad on Jumala käsule kuulekad, sest kui vaja, tulevad kõik taevainglid neile appi, nii et ta ei saaks neid mingil moel kahjustada. Aga kui nad Jumala käsule ei kuuletu, siis on Saatanal võim neid tülitada, segadusse ajada ja vaevalata. Kui nad jäävad Saatana esimeste salakavalate lähenemiskatsete

vastu kindlalt seisma, siis on nad sama kaitstud kui taevainglid. Aga kui nad kiusajale järele annavad, siis Tema, kes ei säästnud kõrgeid ingleidki, ei säästa neid. Nad peavad kandma oma üleastumise karistust, sest Jumala Seadus on sama püha kui Ta ise ning Tema nõuab kõhklematut kuulekust kõigilt taevas ja maa peal.

Inglid hoiatasid Eevat, et ta töö käigus oma abikaasast eemale ei läheks, sest ta võib sattuda kokku langenud vaenlasega. Teineteisest lahus on nad suuremas ohus kui koos olles. Inglid manitsesid neid täpselt järgima juhiseid, mille Jumal oli neile hea ja kurja tundmise puu kohta andnud, sest täiuslikus kuulekuses on nad kaitstud ja langenud vaenlasel ei ole võimu neid petta. Jumal ei lubanud Saatanal püha paari pidevalt kiusata. Ta võis inimestega kokku puutuda ainult hea ja kurja tundmise puu juures.

Aadam ja Eeva kinnitasid inglitele, et nad ei astu kunagi üle Jumala selgesõnalisest käsust, sest nende ülim rõõm on täita Tema tahet. Inglid ühinesid Aadama ja Eevaga harmoonilise muusika pühades viisides ning kui nende laulud helisesid õndsast Eedenist väljapoole, kuulis Saatan rõõmsaid Isa ja Poega ülistavaid meloodiaid. Seda kuuldes Saatan kadedus, viha ja õelus suurenesid ning ta väljendas oma järelkäijatele iha õhutada Aadamat ja Eevat sõnakuulmatusele, et tuua kohe nende peale Jumala viha ja muuta nende ülistuslaulud vihkamiseks ja Looja needmiseks.

4. PEATÜKK — KIUSATUS JA LANGEMINE

1. Moosese 3. peatükk

SAATAN OMANDAS mao kuju ja sisenes Eedenisse. Madu oli kaunis tiibadega olevus ning läbi õhu lennates paistis ta säravana nagu poleeritud kuld. Ta ei käinud maad mööda, vaid liikus paigast paika läbi õhu ja sõi puuvilju nagu inimene. Saatan sisenes mao kehasse, võttis sisse tema asukoha hea ja kurja tundmise puul ning hakkas aegamööda vilja sööma.

Eeva eemaldus töö käigus Adamast, alguses ebateadlikult. Kui ta sellest aru sai, tundis ta, et see võib ohtlik olla, kuid ta pidas ennast kaitstuks, kuigi ei jäänud abikaasa lähedale. Tal oli tarkus ja jõud ära tunda, kui kurjus tuleb, ning sellele vastu astuda. Just selle eest olid inglid teda hoiatanud. Eeva leidis end uudishimuga keelatud puu vilja imetlemas. Ta nägi, et see oli meeldiv, ning arutles endamisi, miks Jumal oli nii otsustavalt keelanud seda süüa või seda puudutada. Nüüd oli Saatan võimeline. Ta pöördus naise poole, nagu suudaks ta tema mõtteid lugeda: „Kas Jumal on tõesti öelnud, et te ei tohi süüa mitte ühestki rohuaia puust?“ Niiviisi, mahedate ja meeldivate sõnade ning meloodilise häälega kõnetas ta imestavat Eevat. Naine ehmus madu kõnelemas kuuldes. Madu ülistas naise ilu ja erilist kaunidust ning see polnud Eevale vastumeelne. Kuid ta oli hämmastunud, sest teadis, et Jumal ei olnud maole kõnevõimet andnud.

Eevas tekkis uudishimu. Sellest kohast põgenemise asemel kuulas ta, mida madu rääkis. Talle ei tulnud pähegi, et see võiks olla langenud vaenlane, kes kasutab madu meediumina. Saatan oli see, kes rääkis, mitte madu. Eeva oli võlutud, meelitatud ja lummatud. Kui ta oleks kohanud aukartust äratavat isikut, kel oleks olnud ingli välimus, oleks ta olnud valvel. Kuid see kummaline hääle oleks pidanud sundima teda abikaasa juurde tagasi minema, et temalt uurida, miks keegi teine teda nii sundimatult kõnetas. Kuid Eeva astus mao-ga vestlusse. Ta vastas mao küsimusele: „Me sööme küll rohuaia

puude vilja, aga selle puu viljast, mis on keset aeda, on Jumal öelnud: Te ei tohi sellest süüa ega selle külge puutada, et te ei sureks.“ Madu kostis: „Te ei sure, kindlasti mitte, aga Jumal teab, et päeval, mil te sellest sööte, lähevad teie silmad lahti ja te saate Jumala sarnaseks, tundes head ja kurja.“

Saatan väljendas mõtet, et keelatud puust söömine annab neile senisest uuema ja kõrgema teadmise. Langemisest alates on see olnud tema eriline, väga edukas töö: juhtida inimesi piiluma Kõigevägevama saladustesse ja mitte rahul olema sellega, mida Jumal on ilmutanud, ning mitte hoolikalt kuuletuma sellele, mida Ta on käskinud. Saatan juhib inimesed sõnakuulmatusele Jumala korralduste suhtes ja siis paneb nad uskuma, et nad sisenevad imelisse teadmiste maardlasse. See on üksnes arvamus ja armetu pettus. Neil jääb mõistmata, mida Jumal on ilmutanud, nad põlgavad ära Tema selgesõnalised käsud ja püüdlevad Jumalast sõltumatu tarkuse poole, püüdes mõista seda, mida Ta on heaks arvanud surelike eest varjata. Nad on uhked oma edasiliikumise ideede üle ning lummatud omaenda tühisest filosoofiast, kobades tõeliste teadmiste suhtes kesköises pimeduses. Nad õpivad aina ega suuda kunagi jõuda tõe tundmiseni.

Jumala tahe ei olnud, et see patutu paar oleks teadnud midagi kurjusest. Ta oli neile andnud vabalt häid asju, kuid varjanud halba. Eeva arvas, et mao sõnad on arukad, ja võttis vastu suurejoonelise väite: „Te ei sure, kindlasti mitte, aga Jumal teab, et päeval, mil te sellest sööte, lähevad teie silmad lahti ja te saate Jumala sarnaseks, tundes head ja kurja“, muutes nii Jumala valetajaks. Saatan vihjas jultunult, et Jumal oli neid petnud, et nad ei saaks teadmistes Temaga võrdseks tõusta. Jumal ütles: kui te sööte, siis te surete kindlasti. Madu ütles: kui te sööte, siis te ei sure, kindlasti mitte.

[33]

Kiusaja kinnitas Eevale, et kohe, kui ta vilja sööb, saab ta uue ja kõrgema teadmise, mis muudab ta Jumala sarnaseks. Ta juhtis Eeva tähelepanu endale. Ta sõi puust vabalt ning leidis, et vili polnud üksnes täiesti ohutu, vaid ka maitsev ja kosutav. Madu ütles Eevale, et selle põhjuseks on vilja imeline omadus anda tarkust ja väge, mida Jumal oli keelanud neil maitsta või isegi puudutada, sest Ta teadis selle võrratust väärtusest. Madu väitis, et keelatud puu viljast söömine oli andnud talle kõnevõime. Ta teatas, et Jumal ei vii oma sõna täide. See oli pelgalt ähvardus, et hoida neid heast asjast eemal. Veel ütles ta, et nad ei sure. Kas nad polnud mitte söönud elupuust,

mis annab surematuse? Ta väitis, et Jumal petab neid takistamaks neil jõuda kõrgemale õnne tasemele ja veel suuremasse rõõmu. Kiusaja noppis vilja ja andis selle Eevale. Eeva võttis vilja kätte. Selle peale lausus kiusaja, et neil oli keelatud vilja isegi puudutada, vastasel juhul pidid nad surema. Ta ütles, et Eeva ei tunne vilja süües rohkem kurjust ja surma, kui seda puudutades või kätte võttes. Eeva sai julgust, sest ta ei tundnud Jumala meelepaha otseseid märke. Ta arvas, et kiusaja sõnad on arukad ja õiged. Ta sõi ja vili pakkus rahuldust. See tundus oivaliselt maitsev ning Eeva kujutles, et tajub endas vilja imelist toimet.

EEVAST SAAB KIUSAJA

[34] Seejärel noppis Eeva endale vilja, sõi ning kujutles, et tunneb keelatud vilja elustava mõju tulemusena uue ja ülevama eksistentsi ergutavat väge. Ta oli kummalises ja ebaloomulikus erutuses, kui otsis keelatud vilju täis pihkudega oma abikaasat. Ta jutustas Aadamale arukast vestlusest maoga ja soovis teda kohe puu juurde viia. Eeva ütles, et sõi vilja ning surma tajumise asemel tundis ta meeldivat, ergutavat mõju. Niipea kui Eeva oli sõnakuulmatu olnud, sai temast võimas vahend, mille abil tõugata meest langusele.

Ma nägin Aadama näole laskumas kurbust. Ta näis hirmul ja hämmastunud. Tundus, et tema mõtteis käis võitlus. Ta ütles Eevale, et ta on üsna kindel, et see oli vaenlane, kelle eest neid oli hoiatatud, ning et kui see on tõsi, peab Eeva surema. Naine kinnitas talle, et ei tunne mingit halba toimet, pigem väga meeldivat mõju, ja palus ka mehel süüa.

Aadam mõistis üsna hästi, et tema kaaslane oli astunud üle ainsast keelust, mis oli pandud nende ustavuse ja armastuse prooviks. Eeva selgitas, et madu ütles, et nad ei sure kindlasti, ning tema jutt peab õige olema, sest ta ei tunne mingeid Jumala pahameele märke, vaid meeldivat mõju, mida ta kujutles ingleid tundvat.

Aadamal oli kahju, et Eeva oli tema poolelt lahkunud, aga tegu oli nüüd tehtud. Ta peab saama lahutatud temast, kelle seltskonda ta oli nii väga armastanud. Kuidas see saab nii olla? Armastus Eeva vastu oli tugev. Ja äärmises meeleheites otsustas ta jagada naise saatust. Ta põhjendas, et Eeva oli osa temast, ja kui Eeva peab surema, sureb ta koos temaga, sest ta ei suuda taluda mõtet olla temast

eraldatud. Aadamal jäi puudu usust halastavasse ja heasoovlikku Loojasse. Ta ei arvanud, et Jumal, kes oli ta maapõrmust vorminud elavaks kauniks ja loonud talle kaaslaseks Eeva, võib täita Eeva kohta. Pealegi, kas ei võinud selle targa mao sõnad õiged olla? Eeva oli tema ees, täpselt sama armas ja kaunis ning näiliselt sama süütu kui enne seda sõnakuulmatut tegu. Ta väljendas tema suhtes suuremat ja kõrgemat armastust kui enne sõnakuulmatust, nagu oleks see söödud vilja toime. Aadam ei näinud temas surma märke. Naine rääkis talle vilja õnnelikuks tegevast mõjust, oma tulisest armastusest tema vastu ja Aadam otsustas riskida tagajärgedega. Ta haaras vilja ja sõi seda kiiresti ning sarnaselt Eevaga ei tundnud kohe selle mõju.

Eeva oli pidanud end võimeliseks otsustama õige ja vale vahel. [35] Meelitatav lootus siseneda teadmiste kõrgemale tasemele oli pannud teda mõtlema, et madu on tema eriline sõber, kes tunneb suurt huvi tema heaolu vastu. Kui ta oleks otsinud abikaasa üles ja nad oleksid rääkinud Loojale mao sõnadest, oleksid nad kohe sellest riukalikust kiusatusest vabanenud. Issand ei soovinud, et nad uuriksid hea ja kurja tundmise puu vilja, sest siis oleksid nad maskeeritud Saatana võimuses. Ta teadis, et kui nad poleks vilja puudutanud, oleksid nad olnud täiesti kaitstud.

INIMESE VALIKUVABADUS

Jumal andis meie esivanematele hea ja kurja tundmise puu suhtes juhtnöörid ning nad olid täielikult teadlikud Saatana langemisest ja tema soovitude kuulamise ohtudest. Jumal ei jätnud neid ilma keelatud vilja söömise väest. Ta jättis neid vabade moraalsete olevustena uskuma Tema sõna, kuuletuma Tema käskudele ja elama või uskuma kiusajat, sõnakuulmatu olema ja hukkuma. Nad mõlemad sõid ja suur tarkus, mille nad omandasid, oli patu tundmine ja süütunne. Neid kattev valgus kadus peagi ning süüd ja jumaliku katte kadumist tundes haaras neid värin ja nad püüdsid oma paljastatud sei-sundit varjata.

Meie esivanemad otsustasid uskuda enda arvates mao sõnu, kuigi ta polnud andnud neile ühtki märki oma armastusest. Ta polnud nende õnne ja heaolu jaoks midagi teinud, samal ajal kui Jumal oli andnud neile kõik, mis oli hea toiduks ja meeldiv silmale. Kõikjal, kuhu pilk ulatus, oli küllus ja ilu, ometi lasi Eeva end maol petta,

arvates, et tema eest on varjatud midagi, mis muudab tema targaks nagu Jumal. Jumala uskumise ja usaldamise asemel umbusaldas ta alatult Tema headust ning väärtustas Saatana sõnu.

[36] Pärast üleastumist kujutles Aadam alguses, et tunneb end tõusvat uuele ja kõrgemale eksistentsile. Aga peagi hakkas mõte üleastumisest teda kohutama. Õhk, mis oli olnud mahe ja ühtlase temperatuuriga, tundus jahedana. Süüdi olev paar tajus pattu. Nad tundsid hirmu tuleviku ees, millegi puudumist, hinge alastust. Meeldiv armastus, rahu, õnn ja rahulolev õndsus näisid neist eemalduvat ja selle koha täitis tühimik, mida nad kunagi varem polnud kogunud. Siis pöörasid nad esimest korda oma tähelepanu välisele. Neil polnud riideid, kuid nad olid olnud rüütatud valgusega nagu taevainglid. Neid ümbritsenud valgus oli kadunud. Leevendamaks vajakajäämise ja alastuse tunnet, mida nad nüüd tajusid, pöördus nende tähelepanu oma keha katmisele, sest kuidas peaksid nad astuma riideteta Jumala ja inglite ette?

Nüüd oli nende kuritegu nende ees oma tõelises valguses. Jumala selgesõnalisest käsust üleastumine omandas selgema olemuse. Aadam noomis Eeva rumalust, et ta tema kõrvalt lahkus ja lasi end maol petta. Nad mõlemad meelitasid end mõttega, et Jumal, kes oli andnud neile kõik nende õnnelikuks tegemiseks, vabandab ehk nende sõnakuulmatust oma suure armastuse pärast nende vastu ning et nende karistus pole üldse nii kohutav.

Saatan juubeldas oma edu üle. Ta oli ahvatlenud naise Jumalat umbusaldama, Tema tarkuses kahtlema ning püüdma tungida Tema kõiketeadvatesse plaanidesse. Ja naise kaudu oli Saatan saanud kukutada ka Aadama, kes armastuse tõttu Eeva vastu astus üle Jumala käsust ja langes koos naisega.

Sõnumid inimese langemisest levisid läbi taeva — kõik harfid vaikisid. Inglid heitsid kurbuses peast kroonid. Kogu taevas oli ärevuses. Inglid tundsid kurvastust inimese alatu tänamatuse pärast Jumala antud rikkaliku külluse suhtes. Kutsuti kokku nõupidamine otsustamiseks, mida teha süüdi oleva paariga. Inglid kartsid, et nad sirutavad käe ja söövad elupuust ning muudavad nii patuelu igaveseks.

[37] Issand külastas Aadamat ja Eevat ning teatas neile sõnakuulmatuse tagajärjest. Kui nad kuulsid Jumala majesteetlikku lähenemist, püüdsid nad peita end Tema pilgu eest, kellega neil oli olnud hea meel kohtuda, kui nad olid süütud ja pühad. „Ja Issand Jumal hüüdis

Aadamat ning ütles temale: „Kus sa oled?“ Ja tema vastas: „Ma kuulsin su häält rohuaias ja kartsin, sest ma olen alasti. Sellepärast ma peitsin enese ära.“ Siis ta küsis: „Kes on sulle teada andnud, et sa alasti oled? Või oled sa söönud puust, millest ma sind keelasin söömast?“, Selle küsimuse esitas Issand mitte sellepärast, et Ta vajab informatsiooni, vaid süüdioleva paari süüdimõistmiseks. Kuidas juhtus nii, et sa häbened ja kardad? Adam tunnistas oma üleastumist, mitte sellepärast, et ta oleks oma suurt sõnakuulmatust kahetsenud, vaid et teha Jumala kohta halvustav märkus. „„Naine, kelle sa mulle kaasaks andsid, tema andis mulle puust ja ma sõin.“ Ja Issand Jumal küsis naiselt: „Miks sa seda tegid?“ Ja naine vastas: „Madu pettis mind, ja ma sõin.“

NEEDUS

Seejärel pöördus Issand mao poole: „Et sa seda tegid, siis ole sa neetud kõigi koduloomade ja kõigi metsloomade seas! Sa pead roomama oma kõhu peal ja põrmu sööma kogu eluaja.“ Nii nagu madu oli olnud kõigist loomadest kõrgem, pidi ta nüüd olema neist kõigist allpool ning inimene pidi teda jälestama, kuna ju tema oli olnud meedium, kelle kaudu Saatan tegutses. „Aga Adamale ta ütles: „Et sa kuulasid oma naise sõna ja sõid puust, millest mina olin sind keelanud, öeldes, et sa ei tohi sellest süüa, siis olgu maapind neetud sinu üleastumise pärast! Vaevaga pead sa sellest sööma kogu eluaja! Ta peab sulle kasvatama kibuvitsu ja ohakaid, ja põllutaimed olgu sulle toiduks! Oma palge higis pead sa leiba sööma, kuni sa jälle mullaks saad.“

Jumal needis maapinda inimese patu pärast hea ja kurja tundmise puust söömisel ning teatas: „Vaevaga pead sa sellest sööma kogu elaja.“ Ta oli jaganud neile head, kuid tagasi hoidnud halba. Nüüd kuulutas Ta, et nad peavad sellest sööma, see tähendab, et nad peavad olema halvaga tuttavad kõik oma elupäevad.

Sellest ajast alates pidi inimkond olema Saatana kiusatuste meelevaldas. Adamale oli määratud pideva vaeva ja mure elu õnneliku, rõõmsa töö asemel, mida ta seni oli nautinud. Nende osaks pidi saama pettumus, kurbus ja valu ning lõpuks pidid nad surema. Nad olid valmistatud maa põrmust ja pidid jälle selleks saama.

[38]

Neile teatati, et nad peavad ilma jääma Eedeni aiakodust. Nad olid järele andnud Saatana pettusele ja uskunud Saatana sõna, et Jumal valetab. Üleastumisega olid nad avanud Saatanale parema ligipääsu ning neil ei olnud ohutu jääda Eedeni aeda, et nad oma patuses seisukorras ei saaks juurdepääsu elupuule ega muudaks patuelu igaveseks. Nad anusid, et neil lubataks jääda, kuigi nad tunnistasid, et olid minetanud kõik õigused õndsale Eedenile. Nad töotasid, et kuulavad edaspidi kõhklematult Jumala sõna. Neile anti teada, et süütusest süüsse langemisega ei saanud nad jõudu, vaid suure nõrkuse. Nad ei olnud säilitanud rikkumatust sel ajal, kui nad olid pühas ja õnnelikus süütuses, ning teadliku patu seisundis on neil palju vähem jõudu ustavaks ja lojaalseks jääda. Nad tundsid kõige teravamast ahastust ja kibedat kahetsust. Nüüd mõistsid nad, et patu karistus on surm.

Inglitel kästi kohe minna valvama teed elupuu juurde. Saatana läbimõeldud plaan oli, et Adam ja Eeva oleksid Jumalale sõnakuulmatud, saaksid Tema pahameele osaliseks ning seejärel sööksid elupuust, et patuelu võiks saada igaveseks. Kuid inglid saadeti tõkestama nende teed elupuu juurde. Nende inglite ümber välkusid igal pool valguskiired, mis paistsid nagu helkivad mõõgad.

5. PEATÜKK — LUNASTUSPLAAN

[39]

Taevast täitis kurbus, kui mõisteti, et inimene on kadunud ja et Jumala loodud maailm täitub surelikega, kes on mõistetud viletsusse, haigustesse ja surma, ning et süüdlaste jaoks polnud pääseteed. Kogu Aadama perekond pidi surema. Ma nägin armast Jeesust ning Tema näol kaastundlikku ja kurba ilmet. Peagi nägin teda lähenemas ebatavaliselt eredale valgusele, mis ümbritses Isa. Mind saatev ingel ütles, et Ta on lähedases vestluses oma Isaga. Inglid näisid olevat väga ärevil sel ajal, kui Jeesus suhtles Isaga. Kolm kord kattis Isa auline valgus teda täielikult ning kolmandat korda tuli Ta Isa juurest välja nii, et Tema isikut oli näha. Tema näoilme oli rahulik, nõutusest ja kahtlustest vaba ning säras niisugusest headusest ja armsusest, mida ei saa sõnadega väljendada.

Ta teatas inglitele, et kadunud inimese jaoks on nüüd olemas pääsetee. Ta rääkis neile, et oli palunud Isa ja pakkunud oma elu lunahinnaks, võtmaks surmanuhtluse enda peale, nii et inimene võiks Tema kaudu andestuse saada. Tema vere teenete ja Jumala Seadusele kuuletumise läbi võisid nad saada Jumala poolehoidu ning jõuda tagasi kaunisse aeda ja süüa elupuu vilja.

Alguses ei suutnud inglid rõõmustada, sest nende Ülemjuht ei varjanud nende eest midagi, vaid avas neile lunastusplaani. Jeesus rääkis neile, et Tema seisab oma Isa viha ja süüdi oleva inimese vahele, et Ta kannatab ülekohtu ja põlgust ning üksnes vähesed võtavad Teda Jumala Pojana vastu. Peaaegu kõik vihkavad Teda ja hülgavad Ta. Ta jätab kõik oma taevase au ja läheb maa peale inimesena. Ta alandab end inimeseks, saab oma kogemusena tunda mitmesuguseid kiusatusi, millega inimest rünnatakse, et Ta teaks, kuidas abistada neid, keda kiusatakse. Ning viimaks, kui Tema missioon õpetajana on lõpetatud, antakse Ta inimeste kätte ning Ta kannatab peaaegu iga julmuse ja piina, mida Saatan ja tema inglid suudavad kurjadele inimestele sisendada. Ta sureb kõige julmemat surma, rippudes maa ja taeva vahel nagu süüdi olev patune. Ta kannatab kohutavaid piinarikkaid tunde, mida inglid ei suuda isegi vaadata, vaid varjavad

[40]

oma näo selle vaatepildi eest. Ta ei talu üksnes füüsilist piina, vaid ka vaimset agooniat, mida pole mingil kombel võimalik võrrelda füüsiliste kannatustega. Kogu maailma pattude raskus on Tema peal. Ta rääkis inglitele, et Ta sureb ja tõuseb kolmandal päeval üles ning tuleb oma Isa juurde, et paluda isemeelse, süüdioliva inimese eest.

AINUS VÕIMALIK LUNASTUSVIIS

Inglid heitsid end Tema ette maha. Nad pakkusid oma elu. Jeesus ütles neile, et ta päästab oma surma kaudu paljusid ning et ingli elu ei saa võlga tasuda. Isale on inimese lunarahana vastuvõetav ainult Tema elu. Jeesus rääkis ka, et neil on oma osa — nad peavad Temaga olema ja Teda eri aegadel kinnitama. Kuna Ta võtab inimese langenud olemuse, ei ole Tema jõud isegi nende omaga võrdne. Nad näevad Tema alandust ja suuri kannatusi. Kui nad näevad seda ja inimeste viha Tema vastu, liigutab neid sügavaim emotsioon ning armastusest Tema vastu sooviksid nad Teda mõrvarite käest päästa ja vabastada, kuid nad ei tohi sekkuda, et takistada midagi, mida nad näevad. Nad peavad tegema oma osa Tema ülestõusmisel. Lunastusplaan oli välja töötatud ja Isa oli plaani heaks kiitnud.

[41] Püha kurvastusega lohutas ja ergutas Jeesus ingleid ning teatas, et pärast seda on Tema lunastatud koos Temaga ning et oma surma kaudu lunastab Ta paljud ja hävitab selle, kel oli võim surma üle. Isa annab Talle kuningriigi ja võimu kõigi kuningriikide üle kogu taeva all ning see jääb Talle igavesest ajast igavesti. Saatan ja patused hävitatakse, et nad ei rikuks enam kunagi taevast ega puhastatud uut maad. Jeesus palus taevastel väehulkadel leppida plaaniga, mille Isa oli vastu võtnud, ning rõõmustada, et Tema surma kaudu võib langenud inimene saada taas ülendatud — saada kätte Jumala heakskiidu ja taeva.

Siis täitis taevast kirjeldamatu rõõm. Taevased inglihulgad laulsid kiitusja ülistuslaule. Nad sõrmitsesid kandleid ja laulsid toon kõrgemalt kui varem Jumala suurest halastusest ja armulikkusest loovutada oma sügavalt armastatud Poeg vastuhakkaja inimkonna eest surema. Jeesuse enesesalgamise ja ohvri tõttu kõlas kiitus ja ülistus, et Ta oli nõus jätma Isa süle ning valima kannatusi ja ahastust täis elu ning surema häbistavat surma, et anda elu teistele.

Ingel ütles: „Kas sa arvad, et Isa loobus oma sügavalt armastatud Pojast ilma võitluseta? Ei, ei. Isegi taeva Jumal heitles, kas lasta süüdioleval inimesel hukkuda või lubada oma armastatud Pojal tema eest surra.“ Inglid olid inimese päästmisest niivõrd huvitatud, et nende hulgas oleks leidunud neid, kes oleksid hukkuva inimese eest oma au ja elu andnud. Kuid mind saatev ingel ütles, et sellest poleks kasu olnud. Üleastumine oli nii suur, et ingli elu poleks võlga tasunud. Üksnes Tema Poja surm ja eestkostmine tasub võla ja päästab kadunud inimese lootusetust kurvastusest ja viletsusest.

Kuid inglitele määrati nende töö: teenida Jumala Poega ja leevendada Tema kannatusi auhiilguse palsamiga. Neil tuleb kaitsta ka Jumala armu vastuvõtnud inimesi kurjade inglite väe ja pimeduse eest, millesse Saatan neid pidevalt mähkida püüab. Ma nägin, et Jumalal oli võimatu kadunud, hukkuva inimese päästmiseks oma Seadust muuta, seepärast talus Ta seda, et Tema armas Poeg sureb inimese üleastumise pärast.

Saatan rõõmustas koos oma inglitega, et ta suutis inimest langema pannes tõugata Jumala Poja Tema kõrgelt positsioonilt. Ta ütles oma inglitele, et kui Jeesus võtab langenud inimese olemuse, suudab ta Tema ära võita ja takistada lunastusplaani täideviimist. Mulle näidati Saatanat niisugusena, nagu ta kord oli — õnneliku, kõrgelseisva inglina. Seejärel näidati mulle teda niisugusena, nagu ta praegu on. Tal on ikka veel kuninglik olek. Tema näojooned on ikka veel suursugused, sest ta on langenud ingel. Kuid näoilme on täis rahutust, muret, õnnetut olekut, õelust, vihkamist, kurjust, petlikkust ja igasugust muud halba. Eriliselt märkasin ma laupa, mis kord oli olnud nii suursugune. Tema otsaesine hakkas kohe silmade tagant alanema. Ma nägin, et ta oli nii kaua kurjusele andunud, et kõik head omadused olid mandunud ja kõik halvad jooned välja arenenud. Tema pilk oli riukalik, kaval ja läbitungiv. Tema keha oli suur, kuid nahk rippus kätel ja näol lõdvalt. Kui ma teda vaatasin, toetas ta lõuga vasakule kaele. Ta näis olevat sügavas mõttes. Tema näol oli naeratus, mis pani mind värisema — see oli niivõrd täis kurjust ja saatanlikku kavalust. See naeratus on tal vahetult enne seda, kui ta on oma ohvri välja valinud, ning kui ta ohvri oma lõksu püüab, muutub see naeratus kohutavaks.

Alandlikult ja kirjeldamatult kurvalt lahkusid Aadam ja Eeva kaunist aiast, kus nad olid olnud nii õnnelikud, kuni nad astusid üle

Jumala käsust. Õhustik oli muutunud. See polnud enam püsiv nagu enne üleastumist. Jumal oli riietanud nad nahkriietesse, et kaitsta neid jaheduse ja kuuma eest, mille meelevallas nad nüüd olid.

JUMALA MUUTUMATU SEADUS

Kogu taevas leinas Aadama ja Eeva sõnakuulmatuse ning lange-mise tõttu, mis oli toonud Jumala viha kogu inimkonna peale. Nad lõigati ära lähedasest suhtlemisest Jumalaga ja tõugati lootusetusse viletsusse. Jumala Seadust ei saanud muuta vastavalt inimeste va-ja-dustele, sest Jumala korraldus ei tohtinud kunagi oma kehtivust kaotada ega loovutada väikseimatki osa.

[43] Jumala inglid saadeti langenud paari külastama ja neile teata-ma, et kuigi neil ei olnud Jumala Seadusest üleastumise tõttu enam püha kodu, Eedeni aeda, ei olnud nende juhtum täiesti lootusetu. Neile anti teada, et Jumala Poeg, kes oli nendega suhelnud Eedenis, oli nende lootusetut olukorda nähes kaastundest liigutatud ning oli nende karistuse vabatahtlikult enda peale võtnud. Ta sureb nende eest, et inimene võiks elada usus lepitusse, mida Kristus tema eest pakub. Kristuse kaudu avati lootuseuks, et inimesi, hoolimata nende suurest patust, ei jäeta Saatana meelevalla. Usk Jumala Poja tee-netesse õilistab inimest nii, et ta suudab Saatana sepitsustele vastu panna. ¹ Inimesele võimaldatakse prooviaeg, mille jooksul — patu-kahetsuse ja Jumala Poja lepitusse uskumise kaudu — võib ta saada Isa Seadusest üleastumisest lunastatud. ² Niiviisi saab ta ülendatud positsiooni, kus võetakse vastu tema pingutused Jumala Seadust järgida.

¹ Autor sõnastab raamatus „Patriarhid ja prohvetid,, (1890) selle järgmiselt: Kui Saatana kuulis, et tema ja naise vahel, tema seemne ja naise seemne vahel hakkab valitsema vaen, teadis ta, *et tema hävitavat tööd inimese juures tõkestab vägi, mis teeb inimese võimeliseks tema survele vastu seisma.* (orig lk 66, esiletõst lisatud — Toim.)

² Autor sõnastab raamatus „Patriarhid ja prohvetid,, (1890) selle järgmiselt: Taevased inglid selgitasid meie esivanemaile põhjalikult nende päästmiseks kavandatud. Aadamale ja ta elukaaslasele kinnitati, et patustamisest hoolimata ei jäeta neid Saatana võimusesse. Jumala Poeg oli pakkunud oma elu lunahinnaks nende üleastumise eest. *Neile antakse prooviaeg ning kahetsedes ja Kristusesse uskudes võivad nad jälle saada Jumala lasteks.* (*ibid.* — Toim.)

Inglid jutustasid inimpaarile kurvastusest, mida tunti taevas, kui teatati, et nad astusid üle Jumala Seadusest ning et Kristus pidi seetõttu tooma suureks ohvriks oma kalli elu.

Kui Adam ja Eeva mõistsid, kui kõrge ja püha on Jumala Seadus, millest üleastumise tõttu oli nende ja nende järeltulijate päästmiseks vajalik nii hinnaline ohver, palusid nad, et võiksid ise surra või et lubataks neil ja nende järeltulijatel ise oma üleastumise karistust kanda, nii et Jumala Poeg ei peaks seda suurt ohvrit tooma. Aadama ahastus oli suur. Ta nägi, et tema patud olid nii olulised, et tõi kaasa hirmsad tagajärjed. Kas peab olema nii, et taeva austatud Valitseja, kellega nad olid vestelnud ja jalutanud püha süütuse ajal, keda inglid austasid ja kummardasid, peab tulema oma kõrgelt positsioonilt alla tema üleastumise pärast surema?

[44]

Aadamale anti teada, et ingli elu ei suuda võlga tasuda. Issanda Seadus, Tema valitsuse alus taevas ja maa peal, on sama püha kui Jumal ise ning seetõttu ei saa Jumal sellest üleastumise eest võtta ohvrina vastu ingli elu. Tema Seadus on Tema silmis olulisem kui trooni ümbritsevad pühad inglid. Isa ei saanud oma Seaduse ühtki sätet tühistada või muuta, et see vastaks inimese langenud seisukorrale. Kuid Jumala Poeg, kes olid koos Isaga inimese loonud, võis teha inimese eest Jumalale vastuvõetava lepituse, andes oma elu ohvriks ja taludes Isa viha. Inglid teatasid Aadamale, et nagu tema üleastumine oli toonud surma ja viletsuse, pidi Jeesuse Kristuse ohvri kaudu tulema elu ja surematus.

VAADE TULEVIKKU

Aadamale ilmutati tähtsaid tulevikusündmusi, alates Eedenist väljaajamisest kuni veeuputuseni ja edasi Kristuse esimese tulekuni. Armastus Aadama ja tema järeltulijate vastu pani Jumala Poja alanduma, et võtta inimolemus, et niimoodi, enda alanduse kaudu, ülendada kõik, kes Temasse usuvad. Niisugune ohver oli piisavalt väärtuslik, et kogu maailma päästa, ent üksnes vähesed kasutavad ära lunastust, mis on neile nii imelise ohvri läbi antud. Paljud ei täida tingimusi, mida on vaja, et saada suurest lunastusest osa. Nad eelistavad patukahetsuse, sõnakuulmise ning pakutud ohvri teenetele toetumise asemel pattu ja Jumala Seadusest üleastumist. See ohver

[45]

oli nii ääretult väärtuslik, et muudab selle vastu võtnud inimese kallimaks kui puhta kulla, kallimaks kui Oofiri kulla.

Aadamat kanti läbi järgnevate põlvkondade ning ta nägi kuritegevuse, süü ja rüvetatuse suurenemist, sest inimene alistub oma loomupärasele tugevale kalduvusele astuda üle Jumala pühast Seadusest. Talle näidati Jumala needust inimese jätkuva üleastumise tõttu aina raskemini lasuvat inimestel, loomadel ja maal. Talle näidati pidevalt suurenevat ülekohut ja vägivalda, ent kogu selle inimliku häda ja viletsuse hoovuses pidid olema alati mõned, kes hoiavad alal Jumala tundmist ning jäävad rikkumatuks keset valitsevat moraalset mandumist. Adamale tehti selgeks, mis on patt: Seadusest üleastumine. Talle näidati üleastumisest tulenevat moraalset, vaimset ja füüsilist mandumist inimeste hulgas, kuni maailm on täidetud igasuguse viletsusega.

Inimese elupäevi lühendas tema enda patune elukäik Jumala õiglasest Seadusest üleastumisel. Inimkond oli viimaks nii väga mandunud, et tundus olevat alaväärne ja peaaegu väärtusetu. Inimesed ei suutnud lihalikule meelsusele järeleandmise tõttu üldiselt hinnata Kolgata mõistatust, lepituse suuri ja ülevaid fakte ning lunastusplaani. Ometi jääb Kristus, hoolimata nõrkusest ning inimkonna nõrgestatud vaimsetest, moraalsetest ja füüsilistest võimetest, kindlaks eesmärgile, mille nimel Ta taevast lahkus ning tunneb jätkuvalt huvi jõuetute, mandunud isendite vastu ja kutsub neid üles peitma oma nõrkuse ja suured puudused Temasse. Kui nad tulevad Tema juurde, täidab Ta kõik nende vajadused.

OHVRIAND

[46] Kui Adam tõi Jumala spetsiaalsete juhiste järgi patuohvri, oli see tema jaoks kõige valusam tseremoonia. Ta pidi tõstma käe elu vastu, mida sai anda üksnes Jumal, ja tooma patu pärast ohvri. See oli esimene kord, kui ta nägi surma. Kui ta vaatas veritsevat ohvrilooma surmaagoonias väänlemas, pidi ta usus vaatama ettepoole Jumala Pojale, keda ohver kujutas ja kes pidi inimese ohvrina surema.

See Jumala poolt sisse seatud tseremoniaalne ohvritoomine pidi Adamale alaliselt tema süüd meelde tuletama ning tooma kahetsevale patutunnistamisele. See elu võtmise toiming andis Adamale sügavama ja täielikuma arusaama oma üleastumisest, mida ei saanud

lunastada muu kui Jumala kalli Poja surm. Ta imetles piiritut headust ja võrratut armastust, mis suutis anda süüdlaste päästmiseks niisuguse lunaraha. Kui Adam tappis süütu ohvri, tundus talle, nagu oleks ta oma käega Jumala Poja verd valanud. Ta teadis, et kui ta oleks jäänud Jumalale ja Tema pühale Seadusele ustavaks, poleks ükski loom ega inimene surnud. Siiski ilmus Jumala kalli Poja suurele ja täiuslikule ohvrile viitavates ohvriandides lootusetäht, mis valgustas pimedat ja kohutavat tulevikku ning vabastas selle äärmisest lootusetusest ja hukatusest.

Alguses pidi iga perepea olema oma majapidamise valitseja ja preester. Edaspidi, kui inimkond maa peal paljunes, toimetasid seda püha ohvritalitust inimeste eest jumalamehed. Loomade verd tuli seostada patuste mõtteis Jumala Poja verega. Ohvri surm pidi tõendama kõigile, et patu palk on surm. Ohvri toomisega tunnistas patune oma süüd ja ilmutas usku, vaadates tulevikku, Jumala Poja suurele ja täiuslikule ohvrile, mida kujutas loomade ohverdamine. Ilma Jumala Poja lepituseeta ei saanud Jumal anda inimestele õnnistusi ega päästet. Jumal hoolitses oma Seaduse au eest. Sellest Seadusest üleastumine põhjustas kohutava eralduse Jumala ja inimese vahel. Adamale oli süütuses tagatud oma Loojaga otsene, vaba ja õnnelik suhtlemine. Pärast üleastumist suhtles Jumal inimesega Kristuse ja inglite kaudu.

[47] 6. PEATÜKK — KAIN JA AABEL NING NENDE OHVRIANNID

1. Moosese 4:1-15

AADAMA POJAD Kain ja Aabel olid iseloomult väga erinevad. Aabel kartis Jumalat. Kain hellitas mässulisi tundeid ja nurises Jumala vastu, et Ta oli pannud Adamale needuse ja et maapind oli tema patu pärast neetud. Neile vendadele oli õpetatud, missugused korraldused olid tehtud inimkonna päästmiseks. Nad pidid olema alandlikult kuulekad, näitama üles austust Jumala vastu ning usku ja sõltumist töötatud Lunastajast, tappes karja esmasündinud ja tuues nende vere pühalikult Jumalale põletusohvriks. See ohver pidi neile pidevalt meenutama nende pattu ja tulevast Lunastajat, kes pidi olema suur ohver inimese eest.

Kain tõi oma ohvrianni Issandale nurisedes ja südames töötatud ohvrise mitte uskudes. Ta ei soovinud rangelt järgida sõnakuulmise plaani ega hankida talle ja tuua see koos maaviljaga ohvriks. Ta võttis üksnes maaviljast ja eiras Jumala nõuet. Jumal oli andnud Adamale teada, et ilma verd valamata ei ole patu andestust. Kain ei olnud hoolikas isegi selles suhtes, et toonuks parimad viljad. Aabel ei soovitanud oma vennal ilma ohrivereta Issanda ette tulla. Kain, kes oli vanim, ei kuulunud oma venda. Ta põlastas tema nõuannet ning tõi oma ohvrianni umbusaldades ja tseremoniaalsete ohvriandide vajalikkuse üle nurisedes. Kuid Jumal ei võtnud seda vastu.

[48] Aabel tõi parima oma karjast ja rasvast, nagu Jumal oli käskinud, ning esitas ohvrianni alandliku aukartusega ja täielikus usus Messia tulekusse. Jumal võttis tema ohvrianni vastu. Valgus välgatas taevast ja põletas Aabeli ohvrianni ära. Kain ei näinud märki, et teda on vastu võetud. Ta oli vihane Issanda ja oma venna peale. Jumal saatis armulikult ingli Kainiga vestlema.

Ingel päris tema viha põhjust ja teatas, et kui ta teeb õigesti ja järgib Jumala antud juhiseid, võtab Ta tema ja ohvrianni vastu. Aga kui ta ei alistu alandlikult Jumala korraldustele, ei usu Teda ega

kuuletu Talle, ei saa Ta tema ohvriandi vastu võtta. Ingel rääkis Kainile, et Jumal ei olnud ebaõiglane ega Aabeli suhtes erapoolik, vaid Jumal ei võtnud tema ohvriandi vastu tema enda patu ja Jumala selgesõnalisele korraldusele mittekuuletumise pärast. Kui ta teeb kõik õigesti, võtab Jumal ta vastu ning vend peab teda kuulama ja tema peab juhiks olema, sest ta on vanim.

Aga Kain ei kahetsenud isegi pärast nii usaldusväärset juhendamist. Selle asemel et ennast uskmatuse tõttu noomida ja jälestada, kurtis ta ikka Jumala ebaõigluse ja erapoolikuse üle. Ning oma kadeduses ja vihas võitles ta Aabeliga ja süüdistas teda. Aabel juhtis alandlikult venna tähelepanu eksimusele ja näitas, et temas endas on ülekohus. Ent Kain vihkas oma venda sellest hetkest peale, kui Jumal ilmutas talle oma vastuvõtmise märke. Vend Aabel püüdis tema raevu vaigistada, kaitstes seisukohta, et Jumal tundis nende vanematele kaasa, kui Ta päästis nende elu, kui Ta oleks võinud neile kohe surma saata. Aabel rääkis Kainile, et Jumal armastab neid, muidu ei annaks Ta oma süütut ja püha Poega kannatama viha, mille oli inimene oma sõnakuulmatusega ära teeninud.

SURMA ALGUS

Kuna Aabel õigustas Jumala plaani, läks Kain raevu. Tema viha Aabeli vastu kasvas ja lõõmas, kuni ta lõi venna vihahoos maha. Jumal küsis Kainilt venna kohta ja Kain pomises süüdlasliku vales: „Ei mina tea. Kas ma olen oma venna hoidja?“ Jumal teatas Kainile, et Ta on tema patust teadlik — Ta on tuttav iga tema teoga ja isegi südamemõtetega — ning ütles talle: „Sinu venna vere hääl kisendab maa pealt minu poole! Aga nüüd ole sa neetud siit maa pealt, mis oma suu on avanud, su venna verd sinu käest vastu võttes! Kui sa harid maad, siis see ei anna sulle enam oma rammu. Sa pead maa peal olema hulkur ja põgenik!“

[49]

Alguses oli needus maa suhtes tunda olnud vaid kergelt, kuid nüüd lasus sel topeltneedus. Kain ja Aabel esindavad kaht inimklassi, õigeid ja õelaid, usklikke ja uskmatuid, mis eksisteerivad inimese langemisest kuni Kristuse teise tulekuni. Oma venna Aabeli tapnud Kain esindab õelaid, kes on õigete peale kadedad ja vihkavad neid, sest nad on neist paremad. Nad on õigete peale kiivad, kiusavad

neid taga ja saadavad surma, sest õigete õige teguviis mõistab nende patuse teguviisi hukka.

Aadama elu oli täis kurbust, alandlikkust ja pidevat kahetsust. Kui ta õpetas oma lapsi ja lapselapsi Issandat kartma, tehti talle sageli kibedaid etteheiteid oma patu pärast, mille tulemusena oli tema järeltulijatel nii palju häda. Kui ta lahkus kaunist Eedenist, täitis mõte, et ta peab surema, teda õudusega. Ta pidas surma kohutavaks õnnetuseks. Esimest korda õppis ta tundma surma hirmsat reaalsust inimperekonnas, kui tema enda poeg Kain lõi maha oma venna Aabeli. Olles ilma jäänud oma pojast Aabelist ja pidades Kaini mõrtsukaks, tundis Adam kõige kibedamat kahetsust enda üleastumise pärast ning tema süda oli kurvastusest murtud. Kõige karmimalt noomis ta ennast oma esimese suure üleastumise pärast. Ta anus Jumalalt andestust tõotatud Ohvri kaudu. Ta oli sügavuti tundnud Jumala viha paradiisis sooritatud kuriteo pärast. Ta oli näinud üleüldist rikutust, mis sundis Jumalat hiljem maa elanikke veeuputusega hävitama. Looja langetatud surmaotsus, mis alguses oli tundunud talle nii kohutavana, näis pärast mõnda sadat elatud aastat Jumala õigluse ja halastusena, mis lõpetab selle haletsusväärse elu.

[50] Kui Adam nägi looduses esimesi allakäigu märke langevas lehes ja närtsivates lilledes, leinas ta sügavamalt kui inimesed praegu oma surnuid. Närbuvad lilled ei põhjustanud nii suurt kurvastust, sest nad olid õrnemad ja tundlikumad, kuid kõrged, suursugused, tugevad puud, mis heitsid lehed maha kõdunema, näitasid talle, kuidas leiab oma otsa kaunis loodus, mille Jumal oli loonud spetsiaalselt inimese heaks.

Ta kirjeldas oma lastele ja nende lastele kuni üheksanda põlveni Eedeni aiakodu täiuslikkust, samuti enda langemist ja selle kohutavaid tagajärgi ning kurbuse koormat, mille tõi talle perekonna lõhestatus, mis lõppes Aabeli surmaga. Ta jutustas neile kannatustest, millest Jumal oli teda läbi toonud, et õpetada talle Jumala Seaduse range järgimise vajalikkust. Ta teatas neile, et patt saab karistuse, ükskõik mis kujul see ka eksisteeriks. Ta palus, et nad kuuletuksid Jumalale, kes käitub nendega halastusrikkalt, kui nad Teda armastavad ja kardavad.

Inglid hoidsid pärast langemist Aadamaga ühendust. Nad teatasid talle lunastusplaani ja sellest, et inimkonda oli võimalik lunastada.

Kuigi Jumala ja inimese vahele oli tulnud kohutav eraldatus, olid tehtud ettevalmistused, et Tema armsa Poja ohvri kaudu võib inimene saada päästetud. Kuid nende ainus lootus oli elada alandlikus patukahetsuses ja uskuda kavandatud lunastust. Kõik need, kes võtavad Kristuse vastu oma ainsa Päästjana, saavad Jumala Poja teenete tõttu taas Tema heakskiidu osaliseks.

[51]

7. PEATÜKK — SETT JA EENOK

1. Moosese 4:25, 26; 5:3-8, 18-24; Juuda 14-15

Setil oli väärt iseloom ning tema pidi võtma Aabeli koha õiguse tegemisel. Ometi oli ta Aadama poeg, samamoodi nagu patune Kain, ning ta ei pärinud Aadama loomusest rohkem loomupärast headust kui Kain. Ta sündis patus, kuid Jumala armu läbi ja oma isa Aadama ustavaid õpetusi vastu võttes austas ta Jumalat Tema tahet täites. Ta eraldas end Kaini rikutud järglastest ja töötas — nagu Aabel, kui ta oleks elanud — selle nimel, et pöörata patused inimesed Jumalat austama ja Talle kuuletuma.

Eenok oli püha mees. Ta teenis Jumalat siira südamega. Ta mõistis inim perekonna rikutust, eraldas end Kaini järeltulijatest ning noomis neid nende suure kurjuse pärast. Maa peal oli neid, kes tunnistasid Jumalat, kes kartsid ja kummardasid Teda. Ometi oli õige Eenok jumalatute kasvava kurjuse pärast nii mures, et ei suhelnud nendega iga päev, kartes, et nende uskmatuse mõjutab teda ning et tema mõtted ei pruugi anda Jumalale seda püha austust, mida oli väärt Tema ülev iseloom. Jumala autoriteedi hoolimatu jalge alla tallamine, mida ta nägi päevast päeva, rõhus tema hinge. Ta otsustas olla neist eemal ja veetis suure osa ajast üksinduses, kasutades seda mõtisklemiseks ja palveks. Ta ootas Jumala ees ja palvetas, et saada täielikumalt teada Tema tahet, et seda täita. Jumal suhtles Eenokiga inglite kaudu ja andis talle jumalikku juhatust. Ta andis Eenokile teada, et Ta ei kannata inimese vastuhakuga lõputult ja et Ta kavatseb patuse inimsoo hävitada suure veeuputusega.

[52] Puhas ja kaunis Eedeni aed, kust meie esivanemad välja aeti, jäi alles, kuni Jumal kavatses maa veeuputusega hävitada. Jumal oli selle aia spetsiaalselt rajanud ja seda õnnistanud. Oma imelises ettehooldituses võttis Ta selle maa pealt ära ning toob selle jälle maa peale tagasi veelgi suurepärasemalt ehituna, kui see oli enne äravõtmist. Jumala eesmärk oli säilitada oma täiusliku loomistöö näidis vabana needusest, millega Ta oli maa neednud.

Issand avas Eenokile lunastusplaani täielikumalt ja Vaim kandis teda prohvetlikult läbi põlvkondade, kes pidid elama pärast veeuputust, ning näitas talle olulisi sündmusi, mis on seotud Kristuse teise tuleku ja maailma lõpuga (Juuda 1:14).

Eenok oli mures surnute pärast. Talle tundus, et õiged ja õelad muutuvad ühtmoodi põrmuks ning see ongi nende lõpp. Ta ei mõistnud selgelt õiglaste elu pärast hauda. Prohvetlikus nägemuses anti talle teada Jumala Pojast, kes pidi surema inimese ohvrina. Talle näidati Kristuse tulekut taevapilvedel koos inglihulgaga, et anda elu õigetele surnutele ja vabastada nad haa vangistusest. Ta nägi ka maailma rikutust ajal, mil Kristus tuleb teist korda: et siis mässab hooplev, jultunud ja isemeelne põlvkond Jumala Seaduse vastu. Nad salgavad ainsat Issandat Jumalat ja meie Issandat Jeesust Kristust ning tallavad hooletult jalge alla Tema vere ja põlgavad Tema lepitust. Ta nägi õigeid kroonitud au ja hiilgusega, samal ajal kui õelad eraldati Issanda ligiolekust ja hävitati tulega.

Eenok kordas inimestele ustavalt kõike, mida Jumal oli talle Vaimu läbi prohvetlikult ilmutanud. Mõned uskusid tema sõnu ning pöördusid oma kurjusest Jumalat kartma ja kummardama.

EENOKI ÄRAVÕTMINE

Eenok muutus Jumalaga suhtlemisel aina taevalikumaks. Ta nägu kiirgas püha valgust, mis jäi püsima ka sel ajal, kui ta õpetas neid, kes tema tarkusesõnu kuulasid. Tema taevalik ja väärikas välimus täitis inimesed aukartusega. Issand armastas Eenokit, sest ta järgis Teda vankumatult, põlgas ülekohut ja taotles tõsiselt taevalikku tarkust, et võiks täielikult Jumala tahet täita. Ta igatses olla veel lähemal Jumalale, keda ta kartis, austas ja üliväga armastas. Jumal ei lubanud Eenokil surra nagu teistel inimestel, vaid saatis oma inglid võtma teda taevasse ilma surma nägemata. Eenok võeti ära õigete ja õelate juuresolekul. Need, kes Eenokit armastasid, arvasid, et Jumal viis teda mõnda tema puhkekohta, kuid pärast hoolikat otsimist ja Eenoki mitteleidmist teatasid nad, et teda pole, sest Jumal võttis ta ära.

[53]

Eenoki, langenud Aadama järeltulija äravõtmisega annab Jumal kõige olulisema õppetundi, et kõik, kes toetuvad usus tōotatud Ohvrile ja kuuletuvad ustavalt Tema käskudele, saavad tasu. Siin esitatakse taas kaht inimklassi, mis eksisteerivad kuni Kristuse teise

tulekuni — õigeid ja õelaid, ustavaid ja vastuhakkajaid. Jumal peab meeles õigeid, kes Teda kardavad. Oma kalli Poja tõttu austab ja tunnustab Ta neid ning annab neile igavese elu. Kuid õelad, kes tallavad hooletult Tema autoriteedi jalge alla, saadab Ta ära ja hävitab maa pealt ning neid poleks nagu olnudki.

Pärast Aadama langemist täiuslikust õnnest viletsusse ja pattu oli inimesel oht muutuda julgusetuks ja küsida: „,Mis kasu on meil tema käsu täitmisest või leinariietes käimisest vägede Issanda palge ees?“ (Ml 3:14), sest inimkonnal on raske needus ja surm on meie kõigi osa?“ Kuid juhtnöörid, mille Jumal andis Adamale, mida kordas Sett ja täielikult näitlikustas Eenok, kõrvaldasid pimeduse ja sünguse ning andsid inimesele lootust, et nagu Aadama kaudu tuli surm, nii tuleb Jeesuse, töötatud Lunastaja kaudu elu ja surematuus.

Eenoki juhtumiga õpetati meelt heitvatele ustavatele, et kuigi nad elavad rikutud ja patuste inimeste hulgas, kes avalikult ja kartmatult mässavad Jumala, oma Looja vastu, võivad nad Temale kuuletudes ja töötatud Lunastajasse uskudes saavutada samasuguse õigluse nagu ustav Eenok, nii et Jumal võtab nad vastu ja ülendab viimaks oma taevase trooni juurde.

[54] Eenok, kes eraldas end maailmast ning veetis suure osa ajast palves ja Jumalaga suhtlemises, esindab lõpuajal Jumalale ustavaid inimesi, kes eralduvad maailmast. Maa peal valitseb ebaõiglus kuhutaval määral. Inimesed annavad järele igale oma rikutud südame kujutlusele, teostavad oma ekslikke filosoofiad ja mässavad kõrge taevase autoriteedi vastu.

Jumala rahvas eraldab end ümbritsevate inimeste ebaõiglastest teguviisidest ning taotleb mõtete puhtust ja kooskõla Tema tahtega, kuni neis peegeldub Tema jumalik kuju. Sarnaselt Eenokiga muutuvad nad taevasse võtmise jaoks sobilikuks. Kuigi nad püüavad maailma õpetada ja hoiatada, ei kohandu nad uskmatute vaimsuuse ja kommetega, vaid mõistavad neid püha vestluse ja jumaliku eeskujuga hukka. Eenoki taevasse võtmine vahetult enne maailma hävitamist veeuputusega kujutab elavate õigete maa pealt äravõtmist enne maa hävitamist tulega. Pühi austatakse nende juuresolekul, kes vihkasid neid nende ustava kuulekuse tõttu Jumala õiglastele käskudele.

8. PEATÜKK — VEEUPUTUS

[55]

1. Moosese 6., 7. ja 8. peatükk ning 9:8-17

SETI JÄRELTULIJAIid nimetati Jumala poegadeks, Kaini järeltulijaid inimese poegadeks. Kui Jumala lapsed segunesid inimese lastega, said nad rikutud ning nendevaheliste abielude tõttu kaotasid nad naiste mõjul oma erilise püha iseloomu ja ühinesid Kaini järeltulijatega ebajumalateenistuses. Paljud heitsid kõrvale jumalakartuse ja tallasid Tema käsud jalge alla. Kuid olid mõned, kes olid õiglased, kes kartsid ja austasid oma Loojat. Noa ja tema pere olid väheste õigete hulgas.

Inimese kurjus oli nii suur ja kasvas nii kohutava kiirusega, et Jumal kahetses, et oli inimese maa peale teinud, sest Ta nägi, et inimese kurjus oli suur ja kõik tema südame mõtlemised iga päev üksnes kurjad.

Rohkem kui sada aastat enne veeuputust saatis Issand ingli ustava Noa juurde teatamaks talle, et Jumal ei halasta enam rikutud inimsoo peale. Kuid Ta ei jäta neid oma plaani suhtes teadmatusse. Ta õpetab Noad ja teeb temast ustava kuulutaja, kes hoiatab maailma tulevase hävituse eest, et maa elanikele ei jääks mingit vabandust. Noa pidi inimestele kuulutama ning valmistama enda ja oma pere päästmiseks ka laeva, nii nagu Jumal juhised andis. Ta ei pidanud üksnes rääkima, vaid tema eeskuju laeva ehitamisel pidi veenma kõiki, et ta usub seda, mida kuulutab.

Noa ja tema pere ei olnud ainsad, kes kartsid Jumalat ja Talle kuuletusid, kuid Noa oli kõige vagam ja püham maa peal ning tema oli ainus, kelle elu Jumal hoidis, et ta viiks lõpule laeva ehitamise ja maailma hoiatamise saabuva hukatuse eest. Noa vanaisa Metuusala elas kuni veeuputuse aastani ning oli ka teisi, kes uskusid Noa kuulutust ja aitasid teda laeva ehitamisel, kuid kes surid enne, kui uputavad veed tulid maa peale. Kuulutamise ja laeva ehitamise eeskujuga mõistis Noa maailma hukka.

[56]

Jumal andis kõigile, kes soovisid, võimaluse kahetseda ja Tema poole pöörduda. Kuid nad ei uskunud Noa kuulutust. Nad irvitasid tema hoiatuste üle ja pilkasid selle tohutu laeva kuivale maale ehitamise pärast. Noa püüdlused oma kaasinimesi parandada ei õnnestunud. Aga ta jätkas üle saja aasta pingutustega tuua inimesi kahetsusele ja Jumala juurde. Iga laeva juures kõlav haamrilöök oli inimestele kuulutuseks. Noa õpetas, jutlustas ja töötas, samal ajal kui inimesed vaatasid teda hämmastuses ja pidasid fanaatikuks.

LAEVA EHITAMINE

Jumal andis Noale laeva täpsed mõõtmed ja selgesõnalised juhised ehituse iga üksikasja jaoks. Mitmes mõttes ei valmistatud seda kui laeva, vaid kui maja, mille alus oli nagu paat, mis pidi vee peal ujuma. Laeva külgedes ei olnud aknaid. See oli kolmekorruseline ja valgus pidi tulema ülemises osas oleva akna kaudu. Uks oli külje peal. Eri loomade majutamiseks mõeldud erinevad ruumid valmistati nii, et kõik said valgust üleval asuvast aknast. Laev ehitati küpresiehk goferipuust, mis pidas kõdunemisele vastu sadu aastaid. See oli suure vastupidavusega ehitis, mida mingi inimlik tarkus ei suutnud välja mõelda. Jumal oli projekteerija ja Noa Tema ehitusmeister.

Pärast seda kui Noa oli teinud kõik, mis tema võimuses, et teha töö iga osa korrektselt, oli võimatu, et laev saaks iseenesest vastu pidada ägedale tormile, mille Jumal kavatses oma tulises vihas maa peale tuua. Ehitise valmimine oli aeglane protsess. Iga puitdetail tuli täpsel sobitada ja kõik ühenduskohad pigiga katta. Kõik, mis oli inimeste teha, oli tehtud perfektselt, kuid ometi sai ehitist viihastel voogavatel lainetel oma imelise väega hoida üksnes Jumal.

[57] Alguses võttis suur hulk näiliselt Noa hoiatuse vastu, kuid nad ei pöördunud tõelises kahetsuses täielikult Jumala poole. Neile anti enne veeuputust veidi aega, mille jooksul pandi neid proovile, et neid läbi katsuda. Nad ei teinud proovi läbi. Valitsev mandumine võitis nad ja viimaks ühinesid nad teistega, kes rikutult ustavat Noad pilkasid ja mõnitasid. Nad ei lõpetanud patustamist, vaid jätkasid polügaamia ja muude rikutud kirgede rahuldamisega.

Nende prooviaeg hakkas lõpule lähenema. Jumaliku väega pidi antama maailma uskmatutele, pilkavatele elanikele Jumala eriline märk. Noa oli ustavalt järginud juhtnööre, mida Jumal oli talle and-

nud. Laev oli lõpetatud täpselt nii, nagu Jumal oli juhtinud. Ta oli pannud hoidlasse tohutu hulga toitu inimestele ja loomadele. Kui see kõik oli lõpetatud, käskis Jumal ustavat Noad: „Mine sina ja kogu su pere laeva, sest ma olen näinud, et sa selle rahvapõlve seas minu ees õige oled.“

LOOMAD LÄHEVAD LAEVEA

Inglid saadeti koguma metsadest ja väljadelt loomi, kelle Jumal oli loonud. Inglid läksid nende loomade ees ja nemad järgnesid, kahekaupa, isane ja emane, ning puhtad loomad seitsmes paaris. Need loomad, kõige metsikumatest kuni kõige vaguramate ja ohutumateni, sammusid rahulikult ja pühalikult laeva. Taevast varjutas igasuguste lindude pilv. Nad tulid lennates laeva, kahekaupa, isane ja emane, ning puhtad linnud seitsmes paaris. Maailm vaatas seda imestusega, mõned hirmuga, kuid nad olid vastuhakust niivõrd kalgistunud, et see kõige silmapaistvam Jumala väe ilming avaldas neile vaid hetkelist mõju. Seitse päeva tulid loomad laeva ja Noa seadis neid nende jaoks valmistatud kohtadesse.

Kui hukule määratud inimsugu vaatas päikest hiilguses säramas ja peaaegu Eedeni iluga rüütatud maad, peletasid nad kerkivat hirmu käratseva lõbutsemisega ning nende vägivallateod näisid kutsuvat enda peale Jumala juba virgunud raevu nuhtlust. [58]

Nüüd oli kõik valmis laeva sulgemiseks, mida ei saanud aga Noa seestpoolt teha. Pilkav rahvahulk näeb taevast laskumas inglit, kes on rüütatud hiilgusega nagu välk. Ta suleb selle massiivse välisukse ja läheb siis tagasi üles taevasse.

Noa pere oli laevas seitse päeva, enne kui vihma hakkas maa peale sadama. Sel ajal tegid nad ettevalmistusi pikaks laevas viibimise ajaks, mil vesi pidi katma maa. Ning need päevad olid uskmatule rahvahulgale ülemeeliku jumalateotuse aeg. Nad arvasid, et kuna Noa prohvetikuulutus ei täitunud kohe pärast tema laeva sisenemist, oli teda petetud ning oli võimatu, et veeuputus hävitaks maailma. Enne seda ei olnud maa peal kunagi vihma sadanud. Veekogudest oli tõusnud udu, mille Jumal lasi öösel kastena maha langeda, et taimestikku kosutada ja õilmitsema panna.

Hoolimata Jumala väe pühalikust demonstratsioonist, mida nad olid näinud — loomade loomuvastane metsadest ja väljadelt lahku-

mine ja laeva minemine ning hiilgusesse rüütatud ja oma majesteetlikkuses hirmuäratav taeva ingel, kes sulges ukse -, tegid nad oma südame kõvaks ning jätkasid pidutsemist ja jumaliku väe silmapaistvate ilmingute üle naljaviskamist.

TORM PUHKEB

[59] Kuid kaheksandal päeval tõmbus taevas mustaks. Kõmisev kõu ja eredad välgusähvatused hakkasid inimesi ja loomi kohutama. Nende kohal olevatest pilvedest sadas vihma. See oli midagi niisugust, mida nad polnud kunagi näinud, ning nende süda nõrkes hirmust. Loomad ekslesid pöörases õuduses ringi ja nende karedad hääled näisid kurtvat loomade ja inimese saatuse üle. Torm ägenes, kuni tundus, et vesi voolab taevast nagu võimsate jugadena. Jõgede piirid kadusid ja vesi tormas orgudesse. Ka suurte sügavuste allikad puhkesid. Veejoad purskusid maa seest kirjeldamatu jõuga, heites mitmekümne meetri kõrgusele õhku massiivseid kaljusid, mis seejärel sügavale maa sisse langesid.

Alguses vaatasid inimesed oma kätetöö hävimist. Taevased välgud hävitasid nende suurepäraseid hooned, kaunilt kujundatud aiad ja hiied, kuhu nad olid püstitanud oma ebajumalad. Nende varemed olid kõikjale laiali pillutatud. Nad olid hiitesse püstitanud altareid ja pühendanud need ebajumalatele ning toonud nende peal inimohvrid. Need, mida Jumal jälestas, kisuti maha nende silme all ja nad pandi värisema elava Jumala, taevaste ja maa Looja väe ees. Nad pandi tundma, et nende hävitamise kutsusid esile nende enda põlastusväärased teod ning õudsed ebajumalatele toodud ohvrid.

Maru ägedus suurenes ja mäslevate loodusjõududega segunesid Jumala autoriteeti põlastanud inimeste kaebehääled. Puud, hooned, kaljud ja maa paisati laiali igas suunas. Inimeste ja loomade hirm oli kirjeldamatu. Ja isegi Saatan ise, kes oli sunnitud mäslevate loodusjõudude keskel olema, kartis oma eksistentsi pärast. Talle oli meeldinud valitseda nii vägevat inimsugu ning ta soovis, et nad elaksid, et oma jälkusi teha ja veelgi enam taeva Jumala vastu mässata. Ta saatis Jumala poole saajatusi, süüdistades Teda ebaõigluses ja julmuses. Paljud inimesed teotasid sarnaselt Saatanaga Jumalat ja kui nad oleksid saanud oma mässu lõpule viia, oleksid nad Ta Tema õigluse troonilt maha kiskunud.

Sel ajal kui paljud teotasid Jumalat ja needsid oma Loojat, olid teised meeletus hirmus, sirutasid käsi laeva poole ja anusid sissepääsu. Kuid see oli võimatu. Jumal oli sulgenud ukse, ainsa sissepääsu, nii et Noa jäi sisse ja jumalakartmatud välja. Ainult Tema suutis ust avada. Nende hirm ja kahetsus tulid liiga hilja. Nad olid sunnitud tundma, et elav Jumal, kes on inimesest võimsam ja keda nad olid trotsinud ja teotanud, on olemas. Nad hüüdsid Tema poole tõsimeeli, kuid Tema kõrvad ei olnud nende hüüetele avatud. Mõned püüdsid meelegeiteid laeva sisse murda, kuid tugevalt ehitatud struktuur pidas nende pingutustele vastu. Mõned klammerdusid laeva külge, kuni raevukad veevood neid minema kandsid või igas suunas ringi paiskuvad kivid ja puud nende haarde murdsid.

[60]

Need, kes olid Noa hoiatusi halvustanud ja seda ustavat õigusekuulutajat pilganud, kahetsesid oma uskmatust liiga hilja. Laev kõikus ja viskles tugevalt. Laevas olevad loomad väljendasid erinevate hääliitsustega pöörast hirmu, kuid kesk mäslevaid loodusjõude, voogavat vett ning ringi paiskuvaid puud ja kive liikus laev kaitstult. Silmapaistva jõuga inglid juhtisid laeva ja hoidsid seda kahjustuste eest. Laeva säilimine selle kohutava neljakümne päeva ja neljakümne öö pikkuse tormi kestel oli igal hetkel Kõikväelise väe ime.

Raju kätte jäänud loomad kiirustasid inimeste juurde, otsides nende seltskonda, justkui nendelt abi oodates. Mõned inimesed sidusid end ja oma lapsi tugevate loomade külge, teades, et nad hoiavad visalt elust kinni ja ronivad tõusva vee eest kõrgeimatesse kohtadesse. Tormi raevukus ei vähenenud, vesi tõusis kiiremini kui alguses. Mõned kinnitasid end kõrgustesse ulatuvate puude külge maa kõige kõrgemates kohtades, kuid puud rebiti juurtega välja ja need lendasid ägedalt läbi õhu, moodustades koos kivide ja mullaga järjest kasvavaid keerlevaid voogusid. Inimesed ja loomad püüdsid säilitada oma positsiooni kõige kõrgematel kohtadel, kuni nad kõik koos paisati vahutavasse vette, mis ulatus peaaegu maa kõrgeimate tippudeni. Vesi tõusis üle kõige kõrgemate kohtade ning nii inimesed kui ka loomad hukkusid veeuputuse vees.

Noa ja tema pere ootasid pingsalt vee alanemist. Noa soovis juba maale tagasi saada. Ta saatis välja ronga, kes lendas edasi-tagasi ja tuli uuesti laeva. Noa ei saanud soovitud informatsiooni ning saatis välja tuvi, kes puhkepaika leidmata naasis laeva. Seitsme päeva pärast saadeti uuesti välja tuvi ja kui tema noka vahel nähti

[61]

õlipuulehte, oli see kaheksaliikmeline pere, kes oli nii kaua olnud laeva suletud, väga rõõmus.

Taas laskus ingel taevast ja avas laeva ukse. Noa võis eemaldada katuse, kuid ta ei suutnud avada ust, mille Jumal oli sulgenud. Jumal rääkis Noaga ingli kaudu, kes oli ukse avanud. Ta käskis Noa perel laevast välja minna ja võtta endaga kaasa kõik elavad olevused.

NOA OHVER JA JUMALA TÖÖTUS

Noa ei unustanud Jumalat, kes oli neid nii armulikult hoidnud, vaid püstitas kohe altari ja võttis igast puhtas loomast ja igast puhtast linnust ning tõi altari põletusohvreid, näidates oma usku Kristuse suurde ohvrise ja ilmutades tänulikkust Jumalale imelise kaitse eest. Noa ohver tõusis Jumala ette nagu magus lõhn. Ta võttis ohvri vastu ning õnnistas Noad ja tema peret. Siin on õppetund kõigile, kes maa peal elavad, et nad peaksid Jumala halastuse ja armastuse iga ilmingu eest kõigepealt Teda tänama ja alandlikult kummardama.

Et inimene ei kohkuks pilvede kogunemisest ja vihmaajast ega kardaks pidevalt järgmist veeuputust, julgustas Jumal Noa peret armuliselt töötusega. „Ma teen teiega lepingu, et enam ei hävitata kõike liha uputusveega ja veeuputus ei tule enam maad rikkuma.“ Ja Jumal ütles: „Lepingu tähis, mille ma teen enese ja teie ja iga teie juures oleva elava hinge vahel igavesteks põlvedeks, on see: ma panen pilvedesse oma vikerkaare ja see on lepingu tähiseks minu ja maa vahel. Kui ma kogun maa kohale pilvi ja pilvedes nähakse vikerkaart ... Kui pilvedes on vikerkaar, siis ma vaatan seda ja mõtlen igavesele lepingule Jumala ja iga elava hinge vahel maa peal olevas kõiges lihas.,“

[62] Missugune armulikkus Jumala poolt! Missugune kaastunne eksliku inimese suhtes, panna suure Jumala ja inimese vahelise lepingu märgiks pilvedesse kaunis kirev vikerkaar! See vikerkaar pidi kõigile põlvkondadele tunnistama fakti, et Jumal hävitas maa elanikud veeuputusega nende suure kurjuse pärast. Tema plaan oli, et kui järgnevate põlvkondade lapsed näevad pilvedes vikerkaart ja küsivad, mis on selle aulise taevast võlvuva kaare põhjus, võiksid vanemad neile selgitada vana maailma hävitamist veeuputuse tõttu, kuna inimesed olid andunud igasugusele kurjusele, ning et Kõigekõrgema

käed olid asetanud selle kaare pilvedesse märgina, et Ta ei too enam kunagi maa peale veeuputust.

See sümbol pilvedes peab kinnitama kõigi usku ja usaldust Jumalasse, sest see on Jumala halastuse ja headuse märk inimeste suhtes. Kuigi Jumal oli sunnitud maa veeuputusega hävitama, ümbritseb Tema halastus siiski maad. Jumal ütles, et kui Ta vaatab pilvedes olevat vikerkaart, siis Ta meenutab seda. Ta ei taha, et arvaksime, nagu Ta ealeski unustaks, Ta rääkis vaid inimesega tema keeles, et inimene võiks Teda paremini mõista.

9. PEATÜKK — PAABELI TORN

1. Moosese 11:1-9

MÕNED NOA järeltulijad hakkasid peagi usust taganema. Osa järgis Noa eeskuju ja kuuletus Jumala käskudele, teised olid uskmatud ja vastuhakkajad ning isegi need ei arvanud veeuputuse kohta ühtviisi. Mõned ei uskunud Jumala olemasolu ning panid veeuputuse looduslike põhjuste arvele. Teised uskusid, et Jumal on olemas ja et Ta hävitas veeuputuseelsed inimesed veeuputusega, ning sarnaselt Kainile tõstsid nad mässu Jumala vastu, et Ta oli inimesed maa pealt hävitanud ja maad veeuputusega kolmandat korda neednud.

Jumala vastased tundsid iga päev, et neid noomivad nende õigete vestlused ja vaga elu, kes armastasid ja kiitsid Jumalat ning kuuletusid Talle. Uskmatud pidasid nõu ja otsustasid minna eemale ustavatest, kelle õiglane elu ohjeldas pidevalt nende kurja teguviisi. Nad rändasid neist kaugemale ja valisid elamiseks suure tasandiku. Nad ehtasid endale linna. Siis tekkis neil mõte ehitada suur torn, mis ulatub pilvedesse, et nad võiksid koos linnas ja tornis elada ega oleks hajutatud.

Nad mõtlesid, et kindlustavad end järgmise veeuputuse vastu, sest nad kavatsesid ehitada oma torni palju kõrgemaks, kui oli olnud veetase veeuputuse ajal. Kogu maailm pidi neid austama ning nemad oleksid nagu jumalad ja valitseksid rahvast. See torn pidi ülistama ehitajaid ning tõmbama teiste maa elanike tähelepanu Jumalalt ära, et nad ühineksid nendega ebajumalakummardamises. Inimesed elasid tornis sees juba enne, kui ehitus lõpetati. Ruumid sisustati uhkelt, kaunistati ja pühendati ebajumalatele. Need, kes ei uskunud Jumalat, kujutlesid, et kui torn ulatuks pilvedeni, suudaksid nad avastada veeuputuse põhjused.

Nad tõusid Jumala vastu. Kuid Tema ei lubanud neil tööd lõpetada. Nad olid torni kõrgeks ehitanud, kui Issand saatis kaks inglit neid töös segadusse ajama. Torni tipus asuvatelt töömeestelt teadete saatmiseks olid määratud inimesed, et ehitamiseks materjali küsida.

Esimene pidi teate andma edasi teisele, teine kolmandale, kuni sõna jõudis maapinnale. Kui sõna saadeti ühelt teisele järjest allapoole, ajasid inglid nende keele segamini, ja kui teade jõudis maa peal asuvate töömeesteni, küsiti materjali, mida ei olnud vaja. Kui siis pärast vaevarikast protsessi jõudis materjal torni tipus olevate töölisteni, ei olnud materjal see, mida nad soovisid. Pettunult ja vihaselt süüdistasid nad neid, kes olid nende arvates süüdi.

Pärast seda ei olnud nende töös kooskõla. Üksteise peale vihase-na ja suutmata mõista arusaamatusi ja kummalisi sõnu, jätsid nad töö sinnapaika ja läksid lahku, hajudes karmile maale laiali. Selle ajani olid inimesed rääkinud vaid üht keelt. Jumala viha märgina tuli välg taevast, purustas torni tipu ja heitis selle maha. Nii näitas Jumal vastuhakkajatele, et Tema on kõrgeim.

[65]

10. PEATÜKK — AABRAHAM JA TÕOTATUD SUGU

1. Moosese 12:1-5; 13; 15-17; 21; 22:1-19

ISSAND VALIS Aabrahami oma tahet täitma. Tal kästi jätta ebajumalaid kummardav rahvas ja oma sugulaskonnast eralduda. Issand oli ilmutanud end Aabrahamile tema nooruses, andnud talle arusaamise ja hoidnud teda ebajumalakummardamisest. Ta soovis teha temast usu ja tõelise pühendumise eeskuju oma rahvale, kes pidi hiljem maa peal elama. Aabraham paistis silma laitmatuse, suuremeelsuse ja külalislahkusega. Ta pani rahva end austama nagu võimas vürst. Tema jumalakartus, armastus Jumala vastu ja rangete kuuletumine Tema tahtele võitsid talle nii oma teenijate kui ka naabrite lugupidamise. Tema väga eeskuju ja õiglane eluviis, samuti täpsed juhtnöörid teenijatele ja kõigile majapidamise liikmetele panid teisi Aabrahami Jumalat kartma, armastama ja austama.

Issand ilmutas end Aabrahamile ja lubas talle, et tema sugu peab saama arvult rohkeks nagu taevatähed. Samuti andis Ta Aabrahamile teada tema järeltulijate pikast orjapõlvest Egiptuses, kasutades selleks suure ja õudse pimeduse kujundit.

[66] Alguses andis Jumal Aadamale ühe naise, näidates nii oma ettemääratud korda. Ta ei olnud kunagi kavandanud, et mehel peaks olema mitu naist. Leemek oli esimene, kes kaldus sellest Jumala arukast korraldusest kõrvale. Tal oli kaks naist, mis tekitas perekonnas lahkhelisid. Nende kadedus ja kiivus tegid Leemeki õnnetuks. Kui inimesed hakkasid maa peal paljunema ja neile sündis tütreid, siis võtsid nad naiseks kõik, keda tahtsid. See oli üks vana maailma asukate suurtest pattudest, mis tõi nende peale Jumala viha. Seda kommet jätkati ka pärast veeuputust ning see muutus nii tavaliseks, et isegi õiged mehed langesid ja võtsid mitu naist. Ometi polnud see vähem patt, sest nad olid rikutud ja kaldusid selles asjas kõrvale Jumala korraldusest.

Issand ütles Noale, kes laevas päästeti: „Ma olen näinud, et sa selle rahvapõlve seas minu ees õige oled.“ (1. Moosese 7:1) Noal oli ainult üks naine ja Jumal õnnistas nende ühtse pere korda. Kuna Noa pojad olid õiged, kaitsti neid laevas koos nende õige isaga. Jumal ei ole polügaamiat heaks kiitnud mitte ühelgi juhul. See on Tema taatele vastupidine. Ta teadis, et see hävitab inimese õnne. Õnnetu abielu Haagariga rikkus suurel määral Aabrahami rahu.

Jumala tõotustes kahtlemine

Pärast Aabrahami ja Loti lahkuminemist ütles Issand Aabrahamile: „Tõsta nüüd oma silmad üles ja vaata paigast, kus sa oled, põhja ja lõuna ja hommiku ja õhtu poole, sest kogu maa, mida sa näed, ma annan sinule ja su soole igaveseks ajaks! Ja ma teen su soo maapõrmu sarnaseks: kui keegi suudab maapõrmu ära lugeda, siis on sinugi sugu äraloetav.“ „Aabramile [tuli] nägemuses Issanda sõna, kes ütles: „Ära kardada, Aabram! Mina olen sulle kilbiks. Sinu tasu on väga suur!“ ... Ja Aabram ütles: „Vaata, mulle sa ei ole ihuvilja andnud, aga näe, minu kojas sündinu saab mu pärijaks.“

Kuna Aabrahamil ei olnud poega, arvas ta alguses, et tema ustav sulane Elieser saab tema lapsendatud pojaks ja pärijaks. Kuid Jumal teatas Aabrahamile, et sulasest ei pea saama tema poega ja pärijat, vaid et ta saab tõepoolest poja. „Ja ta viis tema õue ning ütles: „Vaata nüüd taeva poole ja loe tähti, kui sa suudad neid lugeda!“ Ja ta ütles temale: „Nõnda saab olema sinu sugu!“,“

Kui Aabraham ja Saara oleksid usaldavas usus oodanud poja saamise tõotuse täitumist, oleks palju viletsust olemata jäänud. Nad uskusid, et kõik toimub täpselt nii, nagu Jumal oli tõotanud, kuid nad ei suutnud uskuda, et Saara saab veel vanas eas poja. Saara pani ette plaani, mille abil ta arvas Jumala tõotust täituvat. Ta palus, et Aabraham võtaks naiseks Haagari. Siinkohal oli neil mõlemal puudu usust ja täielikust usaldusest Jumala väesse. Saara nõu kuulamise ja Haagari naiseks võtmise tõttu kukkus Aabraham läbi usuproovis Jumala lõputusse väesse ning tõi endale ja Saarale palju häda kaela. Issand kavatses kontrollida Aabrahami usku ja usaldust tõotusesse, mille Ta oli andnud.

[67]

HAAGARI SUURELISUS

Haagar oli uhke ja hooplev ning käitus Saaraga suureliselt. Ta meelitas ennast mõttega, et temast saab suure rahva ema, keda Jumal oli Aabrahamile tõotanud. Ja Aabraham oli sunnitud kuulama, kuidas Saara kaebas Haagari käitumise üle ja süüdistas selles ekslikult Aabrahami. Aabraham oli kurb ja ütles Saarale, et Haagar on tema teenija ning et ta võib tema üle valitseda, kuid keeldus Haagarit minema saatmast, sest ta saab lapse, kelles Aabraham arvas tõotuse täituvat. Aabraham kinnitas Saarale, et kui see poleks olnud Saara eriline nõudmine, poleks ta Haagarit naiseks võtnud.

Aabraham oli sunnitud kuulama ka Haagari kaebusi Saara ahistamise kohta. Aabraham oli kimbatuses. Kui ta püüdnuks korvata ülekohtu Haagarile, suurendanuks ta Saara, oma esimese ja armastatud naise armukadedust ja rahulolematust. Haagar põgenes Saara juurest. Jumala ingel tuli Haagari juurde, lohutas teda ja samas ka noomis suurelise käitumise eest, käskis minna emanda juurde tagasi ja end talle allutada.

Pärast Ismaeli sündi ilmutas Issand end taas Aabrahamile ja ütles: „Ma teen lepingu enese ja sinu vahel, ja sinu soo vahel pärast sind, igaveseks lepinguks sugupõlvedele.“ Jälle kordas Issand ingli kaudu [68] oma tõotust anda Saarale poeg ja et Saarast saab paljude rahvaste ema. Aabraham ei mõistnud ikka veel Jumala tõotust. Tema mõtted läksid kohe Ismaelile, nagu tuleks tema kaudu tõotatud rahvad, ning kiindumuses pojasse hüüatas ta: „Kui ainult Ismaelgi sinu ees jääks elama!“

Aabrahamile korrati tõotust veel kindlamalt: „Siiski, su naine Saara sünnitab sulle poja ja sa pead panema temale nimeks Iisak. Ja ma teen temaga lepingu igaveseks lepinguks tema soole pärast teda.“ Teist korda saadeti inglid Aabrahami juurde, kui nad olid teel Soodomat hävitama, ning nad kordasid veel selgemini tõotust, et Saara saab poja.

TÕOTATUD POEG

Pärast Iisaki sündi muutis Aabrahami ja Saara suur rõõm Haagari väga armukadedaks. Ema oli õpetanud Ismaeli, et ta on Jumala poolt eriliselt õnnistatud, Aabrahami poeg, ja tema peab pärima

kõik, mis on tõotatud. Ismael jagas oma ema tundeid ja oli väga pahane Iisaki sündimisel ilmutatud rõõmu pärast. Ta põlgas Iisakit, sest arvas, et teda eelistatakse. Saara nägi, mismoodi oli Ismael tema poja Iisaki suhtes meelestatud, ning see liigutas teda väga. Ta rääkis Aabrahamile, kui lugupidamatult käitus Ismael tema ja ta poja Iisakiga ning ütles: „Kihuta minema see teenija ja tema poeg, sest selle teenija poeg ei või pärida koos minu poja Iisakiga!“

Aabraham oli suures hädas. Ismael oli tema poeg, ta armastas teda. Kuidas ta saaks teda minema saata? Ta pöördus kimbatuses Jumala poole, sest ta ei teadnud, mida ette võtta. Issand ütles Aabrahamile oma inglite kaudu, et ta kuulaks oma naise Saara sõna ning et ta ei tohi lasta end segada kiindumusel oma pojasse või Haagarisse. See oli ainus teguviis, mis võis taastada tema pere harmoonia ja õnne. Aabrahamil oli inglilt lohutav tõotus, et kuigi Ismael on isakodust eemal, ta ei sure ja Jumal ei hülga teda ning teda hoitakse, sest ta on Aabrahami poeg. Jumal tõotas ka Ismaeli suureks rahvaks teha. [69]

Aabrahamil oli üllas, heatahtlik iseloom, mis ilmnes, kui ta anus tõsiselt Soodoma elanike pärast. Tema tugev vaim kannatas väga. Ta oli kurbusest kühmus ja ta isalikud tunded olid sügavalt liigutatud, kui ta saatis Haagari ja Ismaeli rändama võõrana võõral maal.

Kui Jumal oleks polügaamia heaks kiitnud, ei oleks ta käskinud Aabrahamil Haagarit ja tema poega minema saata. Ta andis kõigile õppetunni selles, et abielusuhte õigusi ja õnne tuleb alati austada ja kaitsta, kas või suure ohvri hinnaga. Saara oli esimene ja ainus tegelik Aabrahami naine. Talle olid antud abikaasa ja ema õigused, mida ei või peres kellelgi teiselolla. Ta austas oma meest ja nimetas teda isandaks, kuid oli armukade, kui pidi mehe kiindumust Haagariga jagama. Jumal ei teinud Saarale tema teguviisi pärast etteheiteid. Inglid noomisid Aabrahami Jumala väe mitteusaldamise pärast, mis oli pannud teda Haagarit naiseks võtma ja arvama, et tõotus täitub tema kaudu.

ÜLIM USUPROOV

Taas nägi Issand sobiva olevat panna Aabrahami usku proovile kõige hirmsamas katsumuses. Kui ta oleks esimesele proovile vastu pidanud ja kannatlikult oodanud tõotuse täitumist Saaras ega oleks

võtnud Haagarit naiseks, ei oleks teda sunnitud läbi tegema kõige hullemat katsumust, mida inimeselt kunagi on nõutud. Issand käskis Aabrahami: „Võta nüüd Iisak, oma ainus poeg, keda sa armastad, ja mine Morijamaale ning ohverda ta seal põletusohvriks ühel neist mägedest, mis ma sulle nimetan!“

[70] Aabraham ei kaotanud usku Jumalasse ega kahelnud, vaid võttis varahommikul kaks teenijat ja oma poja Iisaki ning põletus-ohvri puud ja suundus sinnapoole, kuhu Jumal oli käskinud minna. Ta ei avaldanud Saarale teekonna tegelikku olemust, teades, et tema kiindumus Iisakisse võib panna teda Jumalat mitte usaldama ja poega mitte kaasa andma. Aabrahami isalikud tunded ei juhtinud teda ega pannud teda Jumalale vastu hakkama. Jumala korraldus pidi liigutama teda hinge põhjani. „Võta oma poeg Iisak.“ Seejärel, nagu südant veidi sügavamalt sondeerides, lisas: „oma ainus poeg, keda sa armastad,“ see tähendab, ainus töotuse poeg, „ning ohverda ta ... põletusohvriks.“

Isa rändas koos pojaga kolm päeva. Kui ta oleks kahtlev olnud, oleks tal olnud piisavalt aega, et järele mõelda ja Jumal kahtluse alla seada. Kuid ta ei olnud Jumala suhtes usaldamatu. Nüüd ei mõelnud ta, et töotus täitub Ismaeli kaudu, sest Jumal oli talle selgelt öelnud, et töotus täitub Iisaki kaudu.

Aabraham uskus, et Iisak on töotuse poeg. Ta uskus ka, et Jumal mõtles just seda, mida ütles, kui käskis Tal poja põletusohvriks tuua. Ta ei kahelnud Jumala töotuses, vaid uskus, et Jumal, kes oli oma ettehoolitsuses andnud Saarale vanas eas poja ja kes oli käskinud tal võtta oma poja elu, suudab taas elu anda ja Iisaki surnust üles äratada.

Aabraham jättis sulased tee äärde ja tegi ettepaneku, et nad lähivad pojaga kahekesi neist eemale Jumalat kummardama. Ta ei lubanud sulastel neid saata, muidu võinuks nende armastus Iisaki vastu panna neid Jumala korralduse täitmist takistama. Ta võttis sulaste käest puud ja pani need oma poja õlgadele. Ta võttis ka tule ja noa. Ta oli valmis täitma Jumala antud kohutavat missiooni. Isa ja poeg kõndisid koos.

„Ja Iisak rääkis oma isa Aabrahamiga ning ütles: „Isa!“ Ja tema vastas: „Siin ma olen, mu poeg!“ Siis ta ütles: „Näe, siin on tuli ja puud, aga kus on ohvritall?“ Ja Aabraham vastas: „Küllap Jumal vaatab enesele ohvritalle, mu poeg!“ Nõnda läksid mõlemad ühes-

koos.“ Kindlalt kõndis see järeleandmatu, armastav, kannatav isa oma poja kõrval. Kui nad jõudsid kohta, mida Jumal oli Aabrahamile näidanud, ehitas ta sinna altari ja ladus puud ohverdamiseks valmis. Seejärel teatas ta Iisakile Jumala korraldusest teda põletusohvriks ohverdada. Ta kordas Iisakile töotust, mille Jumal oli talle mitu korda andnud, et Iisaki kaudu saab temast suur rahvas ning et Jumala käsu kaudu teda tappes täidab Jumal oma töotuse, sest Ta suudab ka surnuist üles äratada.

[71]

INGLI SÕNUM

Iisak uskus Jumalasse. Isa oli õpetanud talle kõhklematut kuulekust ning ta armastas ja austas oma isa Jumalat. Ta oleks suutnud isale vastu panna, kui ta oleks nii otsustanud. Kuid emmanud isa südamlikult, lasi ta end siduda ja puude peale panna. Ja kui isa tõstis käe pojalt elu võtmiseks, hüüdis teda Jumala ingel, kes oli üles märkinud kogu Aabrahami ustavuse teel Morijale, ning ütles: „„Aabraham, Aabraham!“ Ja tema vastas: „Siin ma olen!“ Siis ta ütles: „Ära pane kätt poisi külge ja ära tee temale midagi, sest nüüd ma tean, et sa kardad Jumalat ega keela mulle oma ainsat poega!“

Ja Aabraham tõstis oma silmad üles, vaatas, ja ennäe, üks jäär oli rägastikus sarvipidi kinni. Ja Aabraham läks ning võttis jäära ja ohverdas selle põletusohvriks oma poja asemel.“

Aabraham oli nüüd proovi täielikult ja õilsalt läbi teinud ning oli ustavusega lunastanud täiusliku usalduse puutumise Jumalasse, mis oli pannud teda Haagarit naiseks võtma. Kui Aabraham oli usku ja usaldust näidanud, uuendas Jumal oma töotust. „Ja Issanda ingel hüüdis Aabrahami teist korda taevast ning ütles temale: „Ma vannun iseenese juures, ütleb Issand: sellepärast et sa seda tegid ega keelanud mulle oma ainsat poega, ma õnnistan sind tõesti ja teen su soo väga paljuks — nagu tähti taevas ja nagu liiva mere ääres — ja su sugu vallutab oma vaenlaste väravad! Ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad, sellepärast et sa võtsid kuulda mu häält!“,“

11. PEATÜKK — IISAKI ABIELLUMINE

1. Moosese 24. peatükk

KAANANLASED OLID ebajumalakummardajad ja Issand oli öelnud, et Tema rahvas ei tohi nendega abielluda, et nad ebajumalateenistusse ei kalduks. Aabraham oli vana ja arvas, et sureb peagi. Iisakil ei olnud veel naist. Aabraham kartis Iisakit ümbritseva rikkuva mõju pärast ning oli mures, et talle valitav naine ei juhiks teda Jumalast eemale. Ta andis selle ülesande oma ustavale, kogenud sulasele, kes valitses kogu majapidamise üle.

Aabraham nõudis sulaselt pühalikku vannet Issanda ees, et ta ei võta Iisakile naist kaananlaste hulgast, vaid läheb Aabrahami suguvõsa juurde, kes usub tõelisse Jumalasse, ja valib sealt Iisakile naise. Ta käskis sulasel hoiduda selle eest, et viia Iisak tagasi maale, kust ta ise oli ära tulnud, sest peaaegu kõik nad olid ebajumalateenistusest mõjutatud. Kui ta ei leia Iisakile naist, kes lahkuks oma suguvõsa juurest ja tuleks sinna, kus Iisak on, siis pidi sulane olema vaba vandest, mille ta oli andnud.

Seda olulist asja ei jäetud Iisaki hooleks, et ta ise, isast sõltumata endale naise valiks. Aabraham ütles sulasele, et Jumal saadab oma ingli tema eel tema valikut juhtima. Sulane, kellele see missioon usaldati, alustas pikka teekonda. Kui ta jõudis linna, kus elas Aabrahami suguvõsa, palus ta tõsiselt Jumalal juhtida Iisakile naise valimist. Ta palvetas, et talle antaks kindel tõend, nii et ta selles asjas ei eksiks. Ta puhkas kaevu juures, mis oli suurim kogunemiskoht. Ta pani eriliselt tähele Rebeka meeldivaid kombeid ja viisakat käitumist ning ta sai Jumalalt kõik palutud tõendid, et Rebeka on see, keda Jumal soovib Iisakile naiseks valida. Rebeka kutsus sulase oma isamajja. Sulane jutustas siis Rebeka isale ja tema vennale tõenditest, mille ta oli saanud Issandalt, et Rebekast peaks saama tema isanda poja Iisaki naine.

Aabrahami sulane ütles neile: „Ja kui te nüüd tahate osutada heldust ja truudust mu isandale, siis öelge mulle. Aga kui mitte,

öelge sedagi mulle, ja ma pöördun siis kas paremat või vasakut kätt!“ Seepeale vastasid Laaban ja Betuel ning ütlesid: „Issandalt on see asi alguse saanud. Me ei või sulle sõnagi lausuda, ei halba ega head. Vaata, Rebeka on su ees, võta tema ja mine! Saagu ta naiseks su isanda pojale, nõnda nagu Issand on öelnud!“ Kui Aabrahami sulane kuulis nende sõnu, siis ta kummardas maani Issanda ees.“ Kui kõik oli korraldatud, isa ja venna nõusolek saadud, küsiti Rebeka käest, kas ta tahab minna Aabrahami sulasega oma isa perest kaugele, et saada Iisaki naiseks. Kogu toimunu valguses uskus Rebeka, et Jumala käsi oli teda valinud Iisakile naiseks, „ja ta vastas: „Ma lähen!““

Abielulepingu sõlmisid üldiselt vanemad, kuid sunniviisil ei pandud kedagi abielluma sellega, keda ta ei suutnud armastada. Aga lapsed usaldasid oma vanemate arvamust ja järgisid nende nõuandeid ning lasid oma kiindumuse osaks saada sellele, kelle jumalakarolikud, kogenud vanemad neile valinud olid. Sellele vastupidist toimimist peeti kuriteoks.

Lapseliku kuulekuse eeskuju

Iisakit oli õpetatud elama kuulekalt jumalakartuses. Kui ta oli neljakümneaastane, allus ta sellele, et isa jumalakartlik kogenud sulane valib talle naise. Ta uskus, et Jumal juhib talle naise toomist.

Iisaki lugu on kirja pandud tulevaste põlvete lastele eeskujuks, eriti nendele, kes väidavad, et kardavad Jumalat. Teguviis, mida Aabraham Iisaki kasvatamisel järgis, nii et ta armastas õilsa sõnakuulmise elu, on kirja pandud vanematele kasuks ning peaks panema neid oma kodakondseid enda järel juhtima. Nad peavad õpetama lastele allumist ja oma autoriteedi austamist. Nad peavad tundma, et neil lasub vastutus suunata oma laste kiindumusi nende isikute poole, kes nende otsustusvõime kohaselt oleks nende poegadele ja tütardele sobivaks kaaslaseks.

[74]

12. PEATÜKK — JAAKOB JA EESAV

1. Moosese 25:19-34 ja 27:1-32

JUMAL TEAB lõppu juba algusest. Ta teadis enne Jaakobi ja Eesavi sündimist, missugune saab olema kummagi iseloom. Ta teadis, et Eesav ei taha Talle kuuletuda. Ta vastas Rebeka murelikule palvele ja teatas, et ta saab kaks last ning et vanem hakkab nooremat teenima. Ta tutvustas talle tema kahe poja tulevast lugu, et neist saab kaks rahvast, üks suurem kui teine, ning et vanem teenib nooremat. Esmasündinule anti valitud eelised ja erilised eesõigused, mida ei saanud ükski teine pereliige.

Iisak armastas Eesavit rohkem kui Jaakobit, sest Eesav tõi talle ulukiliha. Iisakile meeldis poja vapper, julge vaimsus, mis avaldus metsloomi küttides. Jaakob oli ema lemmikpoeg, sest tema loomus oli leebe ja sobis paremini ema õnnelikuks tegema. Jaakob sai oma emalt teada, mida Jumal oli emale öelnud, et vanem teenib nooremat, ning tema nooruslik arutluskäik jõudis järeldusele, et see tõotus ei saa täituda, kui Eesavil on esmasündinule antud eesõigused. Ja kui Eesav tuli väljadelt, näljast nõrkemas, kasutas Jaakob ära võimaluse muuta Eesavi vajadus oma eeliseks ning pakkus, et annab talle suppi, kui Eesav ütleb lahti kõigist sünniõigustest. Eesav müüski oma esmasünniõiguse Jaakobile.

[75] Eesav võttis kaks ebajumalakummardajatest naist, mis kurvastas Iisakit ja Rebekat väga. Sellest hoolimata armastas Iisak Eesavit rohkem kui Jaakobit. Ja kui ta arvas, et hakkab surema, käskis ta Eesavil valmistada liharoa, et ta võiks teda enne surma õnnistada. Eesav ei öelnud isale, et oli oma sünniõiguse Jaakobile müünud ja seda vandega kinnitanud. Rebeka kuulis Iisaki sõnu ja talle meenusid Issanda sõnad: „Vanem teenib nooremat.“ Ta teadis, et Eesav oli oma sünniõigusesse kergelt suhtunud ja selle Jaakobile müünud. Ema veenis Jaakobit isa petma ning pettusega saama isa õnnistuse, mida ta ema arvates muud moodi ei võinud saada. Alguses ei olnud

Jaakob nõus selles pettuses osalema, kuid jäi lõpuks ema plaanidega nõusse.

Rebeka teadis Iisaki erapoolikust Eesavi suhtes ning oli veendunud, et selgitamine ei muuda tema plaani. Sündmuste Korraldaja, Jumala usaldamise asemel ilmutas ta usupuudust, keelitades Jaakobit oma isa petma. Jumal ei kiitnud Jaakobi teguviisi heaks. Rebeka ja Jaakob oleksid pidanud ootama, kuni Jumal viib oma plaani täide omal moel ja omal ajal, selle asemel et püüda ettekuulutatud sündmusi pettuse abil esile kutsuda.

Kui Eesav oleks saanud isalt õnnistuse, mis oli mõeldud esmasündinule, oleks tema heaolu saanud tulla üksnes Jumalalt ning Tema oleks andnud talle õitsengu või ebaõnne vastavalt tema teguviisile. Kui ta oleks armastanud ja austanud Jumalat nagu õige Aabel, oleks Jumal ta vastu võtnud ja teda õnnistanud. Kui ta ei oleks sarnaselt õela Kainiga austanud ei Jumalat ega Tema kärke, vaid järginud oma rikutud teguviisi, ei oleks ta saanud Jumalalt õnnistusi, vaid Jumal oleks ta hüljanud nagu Kaini. Kui Jaakobi elu oleks olnud õiglane, kui ta oleks armastanud ja kartnud Jumalat, oleks Jumal teda õnnistanud ning Jumala soosiv käsi oleks olnud temaga, isegi kui ta poleks saanud õnnistusi ja eesõigusi, mis üldiselt anti esmasündinule.

JAAKOB PAGENDUSES

Rebeka kahetses kibedalt vale nõuannet, mille ta oli Jaakobile andnud, sest seetõttu lahutati nad igaveseks. Jaakob oli sunnitud põgenema oma elu pärast Eesavi viha eest ja ema ei näinud teda enam iial. Iisak elas palju aastaid pärast seda, kui ta oli Jaakobile õnnistuse andnud, ning Eesavi ja Jaakobi elukäigu põhjal oli ta veendunud, et õnnistus kuulus õigusega Jaakobile.

Jaakob ei olnud oma abielusuhetes õnnelik, kuigi tema naised olid õed. Ta tegi Laabaniga abielulepingu tema tütre Raaheli kohta, keda ta armastas. Kui ta oli Raaheli pärast seitse aastat teeninud, pettis Laaban teda ja andis talle Lea. Kui Jaakob mõistis, kuidas teda oli petetud ja et Lea oli pettuses oma osa andnud, ei suutnud ta Lea armastada. Laaban oli teda petnud, andes Raaheli asemel Lea, kuna ta soovis Jaakobi ustava teenistuse aega pikendada. Jaakob noomis Laabanit, et too ei võtnud tema kiindumust tõsiselt, kui andis talle Lea, keda ta ei armastanud. Laaban palus Lea mitte hüljata, sest

[76]

seda peeti suureks häbiks mitte üksnes naisele, vaid kogu perele. Jaakob seati kõige keerulisemasse olukorda, kuid ta otsustas siiski Lea alles jätta ja abielluda ka tema õega. Leale sai osaks palju väiksem armastus kui Raahelile.

Laaban oli asjaajamises Jaakobiga isekas. Jaakobi ustava töö juures mõtles ta ainult enda edu peale. Jaakob oleks riukalise Laabani juurest ammu lahkunud, kuid ta kartis kohtuda Eesaviga. Ta kuulis Laabani poegi kaebamas: „„Jaakob on ära võtnud kõik, mis oli meie isa päralt. Sellest, mis oli meie isa päralt, on ta enesele soetanud kõik selle rikkuse.“ Ja Jaakob nägi Laabani palet, ja vaata, see ei olnud enam ta vastu nagu enne.“

Jaakob oli kitsikuses. Ta ei teadnud, mida teha. Ta kandis oma asja Jumala ette ja palus Temalt juhatust. Issand vastas tema ahas-tuses palvele halastusrikkalt: „Mine tagasi oma isade maale ja oma sugulaste seltsi. Mina olen sinuga!“

[77] „Ja Jaakob läkitas sõna ning käskis kutsuda oma karja juurde väljale Raaheli ja Lea ning ütles neile: „Ma näen teie isa palgest, et ta ei ole enam mu vastu nagu enne. Aga mu isa Jumal oli mu juures. Te ju teate, et ma olen teeninud teie isa kõigest väest. Kuid teie isa narritas mind ja muutis mu palka kümme korda. Jumal aga ei ole lubanud teda mulle kurja teha.,“ Jaakob jutustas neile, kuidas Jumal oli unenäos käskinud tal Laabani juurest lahkuda ja oma sugulaste juurde minna. Raahel ja Lea väljendasid rahulolematust oma isa tegevuse suhtes. Kui Jaakob luges üles tema ülekohtu nende vastu ning tegi ettepaneku Laabani juurest lahkuda, ütlesid Raahel ja Lea Jaakobile: „Kas meil ongi enam osa või omandit meie isakojas? Eks ta ole pidanud meid võõraks, kuna ta meid müüs ja ise muidugi ka meie hinna ära sõi! Jah, kõik see rikkus, mille Jumal meie isalt ära võttis, on meie ja meie laste oma. Ja nüüd tee kõik, mis Jumal sulle on öelnud!“

TAGASIPÖÖRDUMINE KAAANANISSE

Kui Laaban oli eemal, võttis Jaakob oma pere ja kõik, mis tal oli, ning läks Laabani juurest ära. Kui ta oli kolm päeva teel olnud, sai Laaban teada, et ta oli lahkunud, ja sai väga vihaseks. Ta ajas teda tagasi, kavatsedes teda jõuga tagasi tuua. Ent Issandal oli Jaakobist kahju ja kui Laaban hakkas talle järele jõudma, andis Jumal Laa-

banile unenäos korralduse Jaakobile ei head ega halba öelda. See tähendab, et ta ei tohtinud teda sundida ega meelitada tagasi tulema.

Kui Laaban kohtus Jaakobiga, küsis ta, miks ta oli ootamatult ja vargsi lahkunud ning viinud tema tütreid ära nagu mõõgaga vangi viidult. Laaban ütles: „Mul oleks meelevald teha teile kurja. Aga teie isa Jumal rääkis minuga eile öösel, öeldes: Hoia, et sa Jaakobile ei ütle head ega halba!“ Siis luges Jaakob Laabanile üles kõik tema suuremeelsuseta teod, mis ta oli teinud, kui ta oli taga ajanud vaid oma kasu. Ta meenutas Laabanile, kui ausalt ta oli tema juures käitunud ja ütles: „Murtut ma sulle ei toonud, ma pidin selle hüvitama. Sa nõudsid minult niihästi päeval kui öösel varastatut. Päeval piinas mind palavus ja öösel külm, ja uni põgenes mu silmist.“

Jaakob ütles: „Nüüd ma olen olnud su kojaks kakskümmend aastat. Neliteist aastat ma teenisin sind su kahe tütre pärast ja kuus aastat lammaste ja kitsede pärast, ja sa muutsid mu palka kümme korda. Kui minuga ei oleks olnud mu isa Jumal, Aabrahami Jumal, Iisaki Kartus, siis oleksid sa mind nüüd tühje käsi ära saatnud. Jumal on näinud mu häda ja mu kätevaeva ja on eile öösel teinud otsuse.“

[78]

Siis kinnitas Laaban Jaakobile, et ta hoolib oma tütardest ja nende lastest ega saa neile kahju teha. Ta pani ette sõlmida leping. Ja Laaban ütles: „„Aga tule nüüd, tehkem leping, mina ja sina, ja see olgu tunnistajaks minu ja sinu vahel!“ Siis Jaakob võttis ühe kivi ja pani sambaks püsti. Ja Jaakob ütles oma suguvendadele: „Korjake kive!“ Ja need võtsid kive ning kuhjasid kivikangru; ja nad sõid seal kivikangru peal.“

Ja Laaban ütles: „Issand valvab minu ja sinu vahel, kui me teineteist enam ei näe. Kui sa kohtled mu tütreid halvasti või võtad mu tütarde kõrvale teisi naisi, ilma et ükski inimene oleks meie juures, vaata, siis on Jumal ometi tunnistajaks minu ja sinu vahel.“

“Jaakob tegi Issanda ees pühaliku lepingu, et ta ei võta teisi naisi. „Siis ütles Laaban Jaakobile: „Vaata, see kivikangur, ja vaata, see sammas, mille ma püstitasin enese ja sinu vahele, — see kivikangur olgu tunnistajaks, samuti olgu see sammas tunnistajaks, et mina ei tohi tulla sellest kivikangrust mööda sinu juurde ja et sina ei tohi tulla sellest kivikangrust ja sambast mööda minu juurde kurja tegema! Aabrahami Jumal ja Naahori Jumal, nende vanemate Jumal, see mõistku kohut meie vahel!“ Ja Jaakob vandus oma isa Iisaki Kartuse juures.“

Kui Jaakob läks oma teed, tulid talle vastu Jumala inglid. Ja kui ta neid nägi, ütles ta: „See on Jumala leer!“ Ta nägi unes Jumala ingleid enda ümber. Jaakob saatis oma vennale Eesavile alandliku, lepitava sõnumi. „Käskjalad tulid tagasi Jaakobi juurde ja ütlesid: [79] „Me jõudsime su venna Eesavi juurde. Ta juba tulebki sulle vastu koos neljasaja mehega.“ Siis Jaakob kartis väga ja tal oli kitsas käes; ja ta jaotas rahva, kes koos temaga oli, samuti lambad ja kitsed, veised ja kaamelid, kahte leeri, sest ta mõtles: kui Eesav tuleb ühe leeri kallale ja lööb selle maha, siis teine leer pääseb.

Ja Jaakob ütles: „Mu isa Aabrahami Jumal ja mu isa Iisaki Jumal, Issand, kes mulle ütlesid: Mine tagasi oma maale ja oma sugulaste seltsi, siis ma teen sulle head! Mina pole väärt kõiki neid heategusid ja kõike seda truudust, mida sa oma sulasele oled osutanud. Sest kepp käes läksin ma üle Jordani, aga nüüd on mul kaks leeri. Päästa mind ometi mu venna Eesavi käest, sest ma kardan, et ta tuleb ja lööb mind maha koos emade ja lastega! Sina ise aga oled öelnud: Ma teen sulle tõesti head ja lasen su soo saada mereliiva sarnaseks, mida ei saa ära lugeda selle rohkuse pärast!“,“

13. PEATÜKK — JAAKOB JA INGEL

[80]

1. Moosese 32:24-33:11

JAAKOBILE MEENUTATI taas jõuliselt eksimust venna õnnistuse pettusega endale saamisel ning ta kartis, et Jumal lubab Eesavil ta elu võtta. Ahastuses palvetas ta kogu öö Jumala poole. Mulle näidati inglit Jaakobi ees seismas ja talle tema eksimuse tõelist olemust esitamas. Kui ingel pöördus lahkuma, haaras Jaakob temast kinni ega lasknud tal minna. Ta anus härdalt ja pisarais. Ta väitis, et on sügavalt kahetsenud oma patte ja eksimusi venna vastu, mis olid lahutanud teda isakodust kahekümneks aastaks. Ta söandas enda kaitseks tuua Jumala töötused ja Tema aeg-ajalt antud heakskiidu märgid sel ajal, kui ta oli isakodust eemal.

Jaakob võitles ingluga kogu öö, anudes õnnistust. Näis nagu paneks ingel tema palvele vastu, meenutades talle pidevalt tema patte, püüdes samal ajal tema käest vabaks murda. Jaakob oli kindlalt otsustanud inglisi kinni hoida, mitte füüsilise jõuga, vaid elava usu väega. Ahastuses viitas Jaakob oma hinge kahetsusele, sügavale alandusele, mida ta oli eksimuste pärast tundnud. Ingel suhtus tema palvesse näilise ükskõiksusega, püüdes end jätkuvalt Jaakobi haardest vabastada. Ta oleks võinud kasutada üleloomulikku jõudu ja sundida Jaakobi lahti laskma, kuid ta otsustas seda mitte teha.

Aga kui ta nägi, et ei saa Jaakobist võitu, puudutas ta teda oma üleloomulikus väes veenmiseks puusast, mis läks kohe liigesest välja. Kuid Jaakob ei jätnud oma tõsiseid pingutusi füüsilise valu pärast. Tema eesmärk oli saada õnnistus ja kehaline valu ei olnud piisav, et mõistust sellelt eesmärgilt ära pöörata. Tema otsusekindlus oli konflikti viimastel hetkedel tugevam kui alguses. Tema usk muutus tõsisemaks ja sihikindlamaks, kuni päev hakkas koitma. Ta ei kavatsenud ingliti lahti lasta, enne kui saab õnnistuse. „,Lase mind lahti, sest juba koidab!“ Aga tema vastas: „,Ei ma lase sind mitte, kui sa mind ei õnnista!,“ Siis küsis ingel: „,Mis su nimi on?“ Ja ta vastas: „,Jaakob.“ Seepeale ütles tema: „,Su nimi ärgu olgu enam Jaakob,

[81]

vaid olgu Iisrael, sest sa oled võidelnud Jumala ja inimestega ja oled võitnud!,,“

VÕITEV USK

Jaakobi sihikindel usk võitis. Ta hoidis inglisi kinni, kuni sai soovitud õnnistuse ja kinnituse, et tema patud on andeks antud. Tema nimi muudeti Jaakobist, petisest, Iisraeliks, mis tähendab Jumala värsti. „Siis küsis Jaakob ja ütles: „Ütle nüüd mulle oma nimi!“ Aga ta vastas: „Miks sa mu nime küsid?“ Ja ta õnnistas teda seal. Ja Jaakob pani sellele paigale nimeks Penuel, sest ta ütles: „Kuigi ma nägin Jumalat palgest palgesse, pääses siiski mu hing!“ See oli Kristus, kes oli Jaakobiga kogu öö, kellega ta võitles ja kellest hoidis sihikindlalt kinni, kuni Ta teda õnnistas.

Issand kuulis Jaakobi anumist ja muutis Eesavi südame mõtteid. Ta ei karistanud Jaakobit ühegi vale teguviisi eest. Jaakobi elu oli olnud täis ebakindlust, kahtlusi ja süümepiinu patu pärast kuni tõsise võitluseni inglisa ja tõendini, mille ta sai, et Jumal oli tema patud andestanud.

„Ta võitles inglisa ja võitis, ta nuttis ja anus teda; Peetelis leidis ta tema ja seal rääkis ta meiega — Issand, vägede Jumal, Issand on tema nimi.“ (Hoosea 12:4, 5)

[82] Eesav marssis sõjaväega Jaakobile vastu, kavatsedes oma venna tappa. Aga sel ajal kui Jaakob tol ööl inglisa võitles, saadeti teine ingel Eesavi südant magamise ajal liigutama. Ta nägi unes isakodust pagenu Jaakobit, kakskümmend aastat võõrsil, sest ta kartis oma elu pärast. Ta märkas tema kurbust, kui kuulis ema surmast. Ta nägi unes Jaakobi alandlikkust ja Jumala ingleid tema ümber. Unes nägi ta, et kui nad kohtusid, ei olnud tal kavas talle kahju teha. Kui Eesav ärkas, jutustas ta unenäost oma neljasajale mehel ja ütles, et nad ei tohi Jaakobile viga teha, sest tema isa Jumal on temaga. Ja kui nad Jaakobiga kohtuvad, et tohi keegi talle midagi teha.

„Kui Jaakob oma silmad üles tõstis ja vaatas, ennäe, siis tuli Eesav ja koos temaga nelisada meest. ... Ta ise aga läks nende eel ja kummardas seitse korda maani, kuni ta jõudis oma venna juurde. Aga Eesav jooksis temale vastu ja süleles teda, langes temale kaela ja suudles teda; ja nad nutsid.“ Jaakob palus, et Eesav võtaks tema rahuanni vastu, millest Eesav keeldus, kuid Jaakob käis talle peale:

„,Võta nüüd minu tervituskink, mis sulle toodi, sest Jumal on olnud mu vastu armuline ja mul on kõike küllalt!“ Ja ta käis temale peale, kuni ta võttis.“

NÄITLIK ÕPPETUND

Jaakob ja Eesav kujutavad kaht inimklassi — Jaakob õigeid, Eesav õelaid. Jaakobi ahastus, kui ta sai teada, et Eesav marsib neljasaja mehega tema poole, kujutab õigete kitsikust, kui antakse välja määrus nende hukkamiseks vahetult enne Issanda tulekut. Kui õelad koonduvad nende ümber, on nad ahastuses, sest sarnaselt Jaakobiga ei näe nad väljapääsu. Ingel tuli Jaakobi juurde, Jaakob haaras inglist kinni ja hoidis teda kinni ning võitles temaga kogu öö. Samamoodi võitlevad õiged kitsikuses ja ahastuses olles Jumalaga palves, nagu Jaakob võitles ingligna. Jaakob palvetas ahastuses kogu öö Eesavi käest pääsemise pärast. Õiged hüüavad vaimses ahastuses Jumala poole ööl ja päeval, et pääseda neid ümbritsevate õelate käest.

Jaakob tunnistas oma väärtusetust: „Mina pole väärt kõiki neid heategusid ja kõike seda truudust, mida sa oma sulasele oled osutanud.“ Õigetel on ahastuses sügava eneseväärtusetuse tunne. Paljude pisaratega tunnistavad nad oma äärmist väärtusetust ja toovad sarnaselt Jaakobiga enda kaitseks Kristuse suu läbi esitatud Jumala tõotused, mis on antud just niisugustele sõltuvatele, abitutele ja kahetsuvatele patustele.

Jaakob hoidis ahastuses kõvasti inglist kinni ega lasknud tal minna. Kui ta pisarais palus, meenutas ingel talle mineviku eksimusi ja püüdis Jaakobi käest pääseda, et teda läbi katsuda ja proovile panna. Samamoodi pannakse õiged ahastuse ajal proovile, neid katsutakse läbi, et selguks nende usu tugevus, sihikindlus ja vankumatu usaldus Jumala väesse neid vabastada.

Jaakob ei pöördunud ära. Ta teadis, et Jumal on halastusrikas, ja ta toetus Tema halastusele. Ta osutas oma kurbusele ja kahetsusele mineviku eksimuste pärast ning käis peale palvega, et pääseda Eesavi käest. Nii palus ta peale käies kogu öö. Kui ta vaatas oma mineviku eksimustele, kaotas ta peaaegu lootuse. Aga ta teadis, et peab saama abi Jumalalt või muidu ta hukub. Ta hoidis kõvasti inglist kinni ja käis peale ahastavate, tõsimeelsete palvetega, kuni võitis.

Samamoodi on ka õigetega. Kui nad vaatavad oma möödunud elu sündmusi, siis nende lootus peaaegu kaob. Aga kui nad mõistavad, et tegemist on elu ja surma küsimusega, hüüavad nad tõsimeelselt Jumala poole, pöörduvad Tema poole kurbuse ja alandliku kahetsusega oma paljude mineviku pattude pärast ning viitavad siis Tema tōotusele: „Või olgu siis, et haaratakse kinni minu kaitsest, tehakse minuga rahu — jah, minuga tehakse rahu.“ (Jesaja 27:5) Nii anuvad nad tõsiselt Jumalat päeval ja ööl. Jumal ei oleks Jaakobi palvet kuulnud ega tema elu armuliselt päästnud, kui ta poleks kahetsenud oma eksimusi õnnistuse hankimisel pettuse abil.

[84] Sarnaselt Jaakobiga ilmutavad õiged järeleandmatut usku ja tõsist otsusekindlust, mis ei võta äraütlemist vastu. Nad tunnevad oma väärtusetust, kuid neil pole varjatud eksimusi. Kui neil oleks tunnistamata ja kahetsemata patte, mis kerkiksid nende ette siis, kui neid piinab hirm ja ahastus, oleksid nad kogu oma väärtusetust elavalt tunnetades masendunud. Meeleheide kaotaks nende tõsimeelse usu ja neil poleks kindlust anuda Jumalalt vabastamist. Nende kallis aeg kuluks varjatud pattude tunnistamisele ja oma lootusetu olukorra pärast nutmisele.

Prooviaeg on kõigile antud aeg, et valmistuda Jumala päevaks. Kui keegi jätab ettevalmistused tegemata ega pane tähele antud ustavaid hoiatusi, siis pole neil millegagi end vabandada. Jaakobi tõsine, sihikindel võitlus inglīga peab olema kristlastele eeskujuks: Jaakob võitis, sest oli sihija otsusekindel.

Kõik, kes soovivad Jumala õnnistusi nagu Jaakob ja hoiavad tōotustest kinni nagu tema ning on sama tõsimeelsed ja sihikindlad, saavutavad edu nagu temagi. End kristlaseks nimetavad inimesed harjutavad nii vähe tõelist usku ja tõde on nende jaoks nii kergekaaluline, sest nad on vaimulikes asjades laisad. Nad ei taha teha jõupingutusi, ennast salata, Jumala ees heidelda, palvetada pikalt ja tõsiselt õnnistuste pärast ning seepärast nad ei saagi neid. Seda usku, mis elab üle ahastuseaja, tuleb praegu iga päev harjutada. Need, kes praegu ei tee tugevaid jõupingutusi sihikindla usu harjutamiseks, on täiesti ette valmistamata rakendama usku, mis võimaldab neil ahastuseajal seisma jääda.

14. PEATÜKK — IISRAELI LAPSED

[85]

1. Moosese 37, 39, 41-48 ja 2. Moosese 1-4

JOOSEP KUULAS oma isa juhiseid ja kartis Issandat. Ta oli isa õigetele õpetustele kuulekam kui keegi teine vendadest. Ta hindas isa juhtnööre ning ta kuuletus Jumalale siira südamega. Ta kurvastas mõne venna vale käitumise pärast ja palus neid alandlikult järgida õiget eluviisi ning jätta halvad teod. Selle tulemusel nad üksnes kibestusid tema suhtes. Joosepi viha patu vastu oli niisugune, et ta ei suutnud taluda seda, kui nägi oma vendi Jumala vastu pattu tegemas. Ta tõi asja isa ette, lootes, et tema autoriteet võib neid muuta. Eksimuste päevavalgele toomine ajas vennad tema peale tigidaks. Nad olid tähele pannud isa suurt armastust Joosepi vastu ja olid tema peale kadedad. Kadedus kasvas vihkamise ja lõpuks mõrvani.

Jumala ingel oli Joosepile andnud unenäod, mille ta süütult vendadele edasi jutustas: „„Kuulge ometi seda unenägu, mis ma unes nägin! Jah, vaadake, me olime väljal vihke sidumas, ja ennäe, minu vihk tõusis üles ning jäigi püsti seisma. Aga vaata, teie vihud ümbritsesid seda ja kummardasid minu vihu ees.“ Siis ta vennad ütlesid temale: „Kas sina tahad saada meile kuningaks ja hakata meie üle valitsema?“ Ja nad vihkasid teda veelgi enam tema unenägude ja kõnede pärast.

Ja ta nägi veel teise unenäo, jutustas selle oma vendadele ja ütles: „Vaata, ma nägin veel ühe unenäo, ja ennäe, päike, kuu ja üksteist tähte kummardasid minu ees.“ Aga kui ta seda jutustas oma isale ja vendadele, siis ta isa sõitles teda ning ütles temale: „Mis unenägu see küll on, mis sa nägid! Kas mina ja su ema ja vennad tõesti peame tulema ja sinu ees maani kummardama?“ Ta vennad said temale kadedaks, aga ta isa pidas meeles selle loo.“

[86]

JOOSEP EGIPTUSES

Joosepi vennad kavatsesid ta tappa, kuid rahuldusid viimaks sellega, et müüsid ta orjaks, et takistada tal neist tähtsamaks saada. Nad arvasid, et olid pannud ta sinna, kus tema unenäod neid enam ei vaeva ja kus polnud nende täitumiseks mingit võimalust. Kuid Jumal tühistas nende teguviisi, et viia täide see, mis nende arvates ei pidanud kunagi juhtuma — et ta hakkab nende üle valitsema.

Jumal ei lasknud Joosepil üksinda Egiptusesse minna. Inglise valmistasid tema vastuvõtu ette. Joosepi ostis ismaeliitidelt Pootifar, vaarao ametnik ja ihukaitsepealik. Ja Issand oli Joosepiga, laskis tal kõik korda minna ja saada oma isanda soosingusse, nii et ta usaldas kõik Joosepi hoolde. „Ja ta jättis kõik, mis tal oli, Joosepi kätte ega teadnud millestki, kui ainult leivast, mida ta söi.“ Heebrealased pidasid egiptlasele toidu valmistamist jälestusväärseks.

Kui Joosepit ahvatleti õigelt teelt kõrvale pöörduma, Jumala Seadusest üle astuma ja oma isandale truudust murdma, hakkas ta kindlalt vastu ja tunnistas vastuses oma isanda naisele jumalakartuse õilistavast väest. Kui ta oli rääkinud isanda suurest usaldusest tema vastu, nii et ta oli kõik tema kätte andnud, hüüatas ta: „Kuidas tohiksin siis teha seda suurt kurja ja pattu oma Jumala vastu?“ Ta ei lasknud end ühegi meelituse ega ähvardusega keelitada õiguse teelt kõrvale astuma ja Jumala Seadust jalge alla tallama.

Kui teda süüdistati ja ta mõisteti valesüüdistuse tõttu alatus kuriteos süüdi, ei vajanud ta meeleheitese. Teadlikuna oma süütusest ja õiglusest usaldas ta ikka Jumalat. Ja Jumal, kes oli teda seni toetanud, ei jätnud teda maha. Ta pandi ahelatesse ja teda hoiti sünges vangikongis. Kuid Jumal pööras siiski tema ebaõnne õnnistuseks. Ta lasi tal saada vangivalvuri soosingusse ja peagi pandi Joosep kõigi vangide eest vastutama.

[87]

Siin on eeskuju kõigile põlvkondadele, kes kunagi maa peal elavad. Kuigi nad võivad puutuda kokku kiusatustega, peavad nad alati mõistma, et kaitse on käeulatuses ning on nende enda süü, kui neid ei hoita. Jumal on alati kohal aitamas ja Tema Vaim on kilp. Isegi kõige ägedamate kiusatuste keskel on jõuallikas, millele nad saavad toetuda ja kiusatustele vastu seista.

Kui raevukas oli rünnak Joosepi moraali vastu! See tuli mõjuvalt isikult, kõige tõenäolisemalt, kes võib eksiteele viia. Aga kui

viivitamatumt ja kindlalt sellele vastu seisti. Joosep kannatas oma vooruslikkuse ja ausameelsuse tõttu, sest tema eksitaja maksis kätte vooruse eest, mida ta ei suutnud õõnestada. Tema mõjukuse tõttu heideti Joosep valesüüdistusega vanglasse. Siin kannatas ta sellepärast, et ei loobunud ausameelsusest. Ta andis oma maine ja huvid Jumala kätte. Ja kuigi ta kannatas mõnda aega kitsikust, mis valmistas teda ette olulise ametikoha jaoks, kaitses Jumal tema mainet, mida õel süüdistaja oli mustanud, ning lasi sel edaspidi, omal heal ajal särada. Jumal muutis isegi vangla tema õilistamise vahendiks. Aja jooksul saab vooruslikkus oma tasu. Kilp, mis varjas Joosepi südant, oli jumalakartus, mis muutis teda ustavaks ja ausaks isandale ning truuks Jumalale.

Kuigi Joosep tõsteti kogu maa valitsejaks, ei unustanud ta Jumalat. Ta teadis, et on võõras võõral maal, eemal oma isast ja vendadest, ning ta kurvastas selle pärast sageli, kuid ta uskus kindlalt, et Jumala käsi on tema elukäiku juhtinud ja tema tähtsale positsioonile pannud. Jätkuvalt Jumalast sõltudes täitis ta ustavalt kõiki oma ametikohustusi Egiptuse valitsejana.

Joosep käis koos Jumalaga. Ta ei lasknud end ühegi meelituse ega ähvardusega keelitada õiguse teelt kõrvale astuma ja Jumala Seadust jalge alla tallama. Enesevalitsemine ja kannatlikkus ebaõnnes ning vankumatu ustavus on kirja pandud kõigi nende jaoks, kes elavad maal pärast teda. Kui Joosepi vennad tunnistasid tema ees oma pattu, andis ta neile heldelt andeks ning näitas heatahtlike ja armastavate tegudega, et ta ei kandnud vimma nende varasema julma käitumise pärast tema suhtes.

[88]

ÕITSENGUAEG

Iisraeli lapsed ei olnud orjad. Nad ei müünud kunagi oma kariloomi, maad ega ennast vaaraole toidu eest, nagu olid teinud paljud egiptlased. Joosepi teenete eest riigile oli neile antud maajagu, kus elada koos oma lambaja veisekarjaga. Vaarao hindas Joosepi tarkust kõigi riigiasjade korraldamises, eriti ettevalmistusi pikkadeks nälja-aastateks, mis tabasid Egiptust. Ta tundis, et kogu riik on õitsengu eest võlgu Joosepi targale juhtimisele ning tänulikkuse märgiks ütles ta Joosepile: „Egiptusemaa on su ees lahti, pane oma isa ja vennad elama parimasse maakonda. Elagu nad Gooseni maakonnas, ja

kui sa tunned nende hulgast tublisid mehi, siis pane need mu karja ülevaatajaiks!“

„Ja Joosep paigutas oma isa ja vennad elama ja andis neile maaomandi Egiptusemaal kõige paremas maakonnas, Raamsese maakonnas, nagu vaarao oli käskinud. Ja Joosep hoolitses leivaga oma isa ja vendade ja kogu isa pere eest, vastavalt nende väetite laste suudele.“

Egiptuse kuningas ei nõudnud Joosepi isalt ja vendadelt mingeid makse ning Joosepile oli antud eesõigus neile heldelt toitu jagada. Vaarao ütles oma maavalitsejatele: „Kas me pole Joosepi Jumalale ja Joosepile seda heldet toiduaru võlgu? Kas see pole mitte tema tarkus, et oleme nii külluslikult varustatud? Sel ajal kui teised riigid hukuvad, on meil küllus! Tema juhtimine on riigi palju rikkamaks muutnud.“

[89] „Joosep suri, samuti kõik ta vennad ja kogu see sugupõlv. Aga Iisraeli lapsed olid viljakad, nad siginesid ja paljunesid ning said väga vägevaiks; ja maa oli neid täis. Egiptuses tõusis uus kuningas, kes Joosepit ei tundnud, ja see ütles oma rahvale: „Vaata, Iisraeli laste rahvast on rohkem ja nad on meist vägevamad. Olgem seepärast nende vastu kavalad, et nad ei saaks paljuneda. Sest kui peaks tulema sõda, siis nad liituvad nendega, kes meid vihkavad, ja nad sõdivad meie vastu ning lähevad maalt ära.“

RÕHUMINE

Uus Egiptuse kuningas sai teada, et Iisraeli lapsed olid riigile hea tuluallikas. Paljud neist olid võimekad ja osavad töölisid ning ta ei tahtnud nende tööst ilma jääda. See uus vaarao paigutas Iisraeli lapsed samasse klassi orjadega, kes olid oma kariloomad, maa ja iseenda riigile müünud. „Siis nad panid nende üle teoorjusele sundijaid, et need rõhuksid neid raske teoga; vaaraole ehitati varaaitade linnu — Pitomit ja Raamses.“

„Aga mida rohkem nad neid rõhusid, seda rohkem neid sai ja seda laiemale nad levisid; ja Iisraeli laste ees hakati hirmu tundma. Ja egiptlased panid väevõimuga Iisraeli lapsed töötama. Nad tegid nende elu kibedaks raske orjatööga savi ja telliskivide kallal ning kõiksugu orjusega põllul, kõiksugu tööga, mida nad väevõimuga sundisid neid tegema.“

Nende naised sunniti töötama põldudel, nagu oleksid nad orjad. Ometi nende arv ei vähenenud. Kui vaarao ja maavalitsejad nägid, et rahvaarv pidevalt suurenes, pidasid nad omavahel nõu, et sundida neid iga päev teatud hulka tööd tegema. Nad arvasid, et saavad neid raske tööga alistada, ning olid vihased, sest ei suutnud nende arvukust vähendada ega nende sõltumatut vaimu murda.

Kuna nende plaan ei õnnestunud, tegid nad oma südame kõvaks, et minna veelgi kaugemale. Vaarao andis käsu, et kõik poisslapsed tuleb tappa kohe, kui nad sünnivad. Nende asjade korraldaja oli Saatan. Ta teadis, et heebrealaste hulgast pidi tulema vabastaja, kes päästab nad rõhumisest. Ta arvas, et kui suudab panna kuninga kõiki poisslapsi hävitama, saab Jumala plaan lüüa. Naised kartsid Jumalat ega teinud seda, mida Egiptuse kuningas käskis, vaid jätsid poisslapsed elama.

[90]

Ämmaemandad ei söandanud heebrealaste lapsi mõrvata ja kuna nad ei kuuletunud kuninga käsule, andis Issand neile edu. Kui Egiptuse kuningale teatati, et tema korraldust ei täideta, oli ta väga vihane. Siis muutis ta oma käsu veel karmimaks ja ulatuslikumaks. Ta andis kogu oma rahvale käsu ranget valvet pidada, öeldes: „Kõik poeglapsed, kes sünnivad, peate viskama jõkke, kõik tütarlapsed aga võite jätta elama!“

MOOSES

Kui see julm seadus oli jõustunud, sündis Mooses. Ema peitis teda nii kaua, kui see oli ohutult võimalik. Seejärel valmistas pilliroost väikese korvi, tihendas selle pigiga, et vesi paadikesse sisse ei pääseks, ning asetask selle vette. Samal ajal pidi õde vee läheduses näilise ükskõiksusega ringi jalutama. Ta pidi pingsalt jälgima, et näha, mis tema väikevennast saab. Ka inglid valvasid, et sellele abitulule imikule ei juhtuks midagi paha, imikule, kelle oli sinna pannud armastav ema, kes oli ta jätnud tõsiste pisarais palvetega Jumala hoolde.

Needsamad inglid juhtisid vaarao tütre sammud jõe äärde, selle koha lähedale, kus lamas väike süütu võõramaalane. Kummaline paadike köitis tema tähelepanu ja ta saatis ühe teenijatüdruku seda ära tooma. Kui ta eemaldas selle iseäraliku veesõiduki kaane, nägi ta armsat last ja „vaata, siis üks poeglaps nuttis. Aga ta halastas

tema peale.“ Ta teadis, et hell heebrealasest ema oli kasutanud seda veidrat vahendit, et säästa oma armastatud lapse elu. Ta otsustas kohe, et sellest lapsest peab saama tema poeg. Moosese õde tuli viivitamatult lähemale ja küsis: „Kas pean minema ja kutsuma sulle heebrea naiste hulgast imetaja, et ta sulle last imetaks?“ Ja vaarao tütar vastas temale: „Mine!“

[91] Rõõmsalt kiirustas õde ema juurde, jutustas talle heast uudisest ja viis ta kiiruga vaarao tütre juurde. Laps anti ema hoolde ja talle maksti omaenda poja kasvatamise eest heldelt. Tänuhõlpsalt võttis ema vastu nüüd turvalise ja rõõmsa ülesande. Ta uskus, et Jumal oli tema poja elu säästnud. Ustavalt kasutas ta ära väärtusliku võimaluse õpetada oma pojale kasulikkust. Ta oli tema õpetamisel üksikasjalikum kui teiste laste puhul, sest oli kindel, et last oli säästetud mingi suure ülesande jaoks. Ustavate õpetustega sisendas ta poja noorde mõistusesse jumalakartust ning tõe ja õigluse armastust.

Ema ei piirdunud oma pingutustega, vaid anus poja pärast tõsiselt Jumalat, et Ta hoiaks teda igasuguse rikkuva mõju eest. Ema õpetas poega kummardama ja paluma Jumalat, elavat Jumalat, kes üksinda suudab kuulda ja igas hädaolukorras aidata. Ta püüdis pojale sisendada ebajumalateenistuse patust. Ta teadis, et peagi lahutatakse ta tema mõjust ja antakse üle kuninglikule emale, kus ta on ümbritsetud mõjudest, mis pidid kaotama tema usu taeva ja maa Looja olemasolusse.

Vanematelt saadud õpetused pidid kinnitama tema mõistust, hoidma patu uimastava ja rikkuva mõju eest ning takistama õukonna hiilguse ja pillavuse keskel uhkeks muutumast. Tema mõistus oli selge ja süda taibukas, ta ei kaotanud iial nooruses saadud jumalakartlikku mõju. Ema hoidis teda enda juures nii kaua kui võis, kuid ta oli kohustatud temast lahkuma, kui ta oli umbes kaheteistkümnenda-aastane. Siis sai temast vaarao tütre poeg.

Sellega oli Saatan lüüa saanud. Ta mõtles vaarao poisslapsi hävitama mõjutades Jumala eesmärgid pea peale pöörata ja hävitada see, kellest Jumal laseks tõusta oma rahva vabastaja. Aga seesama seadus, mis mõistis heebrea lapsed surma, oli Jumala vahend juhtida Mooses kuninglikku perekonda, kus tal oli eelis saada haridus ja omandada silmapaistev ettevalmistus oma rahva Egiptusest välja viimiseks.

[92] Vaarao lootis oma adopteeritud lapselapse troonile tõsta. Ta an-

dis talle hariduse, et temast saaks Egiptuse sõjaväe juht. Mooses oli vaarao sõjaväe suur lemmik ning teda austati, sest ta korraldas sõjapidamist suure osavuse ja tarkusega. „Ja Moosesele õpetati kogu egiptlaste tarkust ja tema oli vägev oma sõnadelt ja tegudelt.“ (Apostlite teod 7:22) Egiptlased pidasid Moosest silmapaistvaks isikuks.

ERILINE ETTEVALMISTUS JUHIAMETIKS

Inglid teatasid Moosesele, et Jumal on valinud ta Iisraeli lapsi vabastama. Ka Iisraeli laste ülematele andsid inglid teada, et vabastamise aeg on lähedal ja et Mooses on see mees, keda Jumal kasutab selle ülesande täitmiseks. Mooses arvas, et Iisraeli lapsed vabastatakse sõja abil, et tema seisab heebrealaste sõjaväe eesotsas, juhib sõda Egiptuse armee vastu ja vabastab vennad orjaikkest. Seda arvates hoidis Mooses oma tundeid vaos, et need ei saaks tema kasuemale ega vaaraole teada, muidu oleks tal olnud raske jääda vabaks, et Jumala tahet täita.

Issand hoidis Moosese teda ümbritsevatest rikkuvatest mõjudest puutumata. Mooses ei unustanud kunagi tõe põhimõtteid, mille oli saanud nooruses jumalakartlikelt vanematelt. Ja kui tal oli kõige enam vaja kaitset rikkuvate mõjude eest õukonnaelus, siis kandsid nooruse õppetunnid vilja. Jumalakartus oli tema silme ees. Tema armastus suguvendade vastu oli nii tugev ja austus heebrealaste usu vastu nii suur, et ta ei varjanud oma päritolu kuningliku pere pärijaks olemise au nimel.

Kui Mooses oli neljakümneaastane, siis „ta läks välja oma suguvendade juurde ja nägi nende teoorjust; ja ta nägi ühte egiptuse meest peksvat heebrea meest tema suguvendade hulgast. Ja kui ta vaatas sinna ja tänna ja nägi, et seal kedagi ei olnud, siis ta lõi egiptlase maha ja mattis liivasse. Kui ta teisel päeval läks välja, vaata, siis taplesid kaks heebrea meest, ja ta ütles õelale: „Miks sa peksad oma ligimest?“ Aga see vastas: „Kes on pannud sind meile ülemaks ja kohtumõistjaks? Kas mõtled tappa ka mind, nagu sa tapsid egiptlase?“ Siis Mooses kartis ja mõtles: „Asi on tõesti ilmsiks tulnud!“ Ka vaarao kuulis sellest loost ja ta püüdis Moosest tappa. Aga Mooses põgenes vaarao eest ja asus Midjanimaale.“ Jumal juhtis tema teed ja ta leidis kodu Jitro juures, kes kummardas Jumalat. Jitro

oli karjane ja ka Midjani preester. Tema tütreid hoolitsesid ta karjade eest. Kuid peagi andis Jitro lambad Moosese hoole alla, kes abiellus Jitro tütreaga ja jäi Midjanimaale neljakümneks aastaks.

Mooses oli egiptlast maha lüües liiga rutakas. Ta arvas, et iisraelased mõistavad, et Jumala eriline ettehooldus oli tõstnud tema neid vabastama. Kuid Jumala plaan ei olnud vabastada Iisraeli lapsi sõja abil, nagu Mooses arvas, vaid üksnes oma võimsa väega, et au omistataks ainult Temale. Selle, et Mooses egiptlase maha lõi, kasutas Jumal ära oma eesmärgi täideviimiseks. Ta oli oma ettehoolitsuses viinud Moosese Egiptuse kuninglikku perekonda, kus ta oli saanud põhjaliku hariduse. Kuid ta polnud veel valmis, et Jumal oleks saanud usaldada talle suure töö, mille jaoks teda oli kasvatatud. Mooses ei saanud lahkuda kuninga õukonnast ja talle kuninga tütrepojana lubatud mõnudest, et hakata kohe Jumala erilist tööd tegema. Tal oli vaja aega kogemuste omandamiseks. Ta pidi saama hariduse viletsuse ja vaesuse koolis. Kui ta elas eraldatuses, saatis Issand inglid teda tuleviku suhtes eriliselt õpetama. Seal sai ta palju täielikuma õppetunni enesevalitsusest ja alandlikkusest. Ta hoidis Jitro lambakarja ja karjuse tagasihoidlikke kohustusi täites valmistas Jumal teda ette saama oma karja, Iisraeli rahva vaimulikuks karjaseks.

[94] Kui Mooses oli karjaga kõrbes ja jõudis Jumala mäe Hoorebini, siis „seal ilmutas ennast temale Issanda ingel tuleleegis keset kibuvitsapõõsast.“ „„Ja Issand ütles: „Ma olen küllalt näinud oma rahva viletsust, kes on Egiptuses, ja ma olen kuulnud nende kisen-damist sundijate pärast; seetõttu ma tean nende valu ja olen alla tulnud neid egiptlaste käest päästma ja neid sellelt maalt viima heale ja avarale maale, maale, mis piima ja mett voolab ... Vaata, nüüd on Iisraeli laste hädakisa jõudnud minuni ja ma olen ka näinud rõhumist, millega egiptlased neid rõhuvad. Tule nüüd, ma läkitan su vaarao juurde, ja vii mu rahvas, Iisraeli lapsed, Egiptusest välja!„“

Kätte oli jõudnud aeg, mil Jumal kavatses vahetada Moosese karjasekepi Jumala kepi vastu, mille Ta muudab võimsaks tunnustähti ja imesid tehes oma rahva vabastamisel rõhumise alt ning nende kaitsmisel, kui vaenlased neid taga ajavad.

Mooses oli nõus ülesannet täitma. Kõigepealt külastas ta oma äia ning hankis temalt nõusoleku oma perega Egiptusesse taga-siminekuks. Ta ei söandanud rääkida Jitrole sõnumist vaaraole, muidu ei oleks ta olnud nõus tema naist ja lapsi koos temaga nii ohtli-

kule missioonile lubama. Issand kinnitas teda ja kõrvaldas tema hirmu, öeldes: „Pöördu tagasi Egiptusesse, sest kõik need mehed, kes nõudsid su hinge, on surnud!“

15. PEATÜKK — JUMALA VÄGI ILMUB

2. Moosese 5:1-12:28

PALJU AASTAID olid Iisraeli lapsed egiptlastele orjatööd teinud. Egiptusesse läksid ainult mõned pered, kuid nüüd olid neist saanud suur rahvas. Ebajumalateenistusest ümbritsetuna olid paljud neist kaotanud tõelise Jumala tundmise ja unustanud Tema Seaduse. Nad kummardasid koos egiptlastega päikest, kuud ja tähti, samuti loomi ja kujusid, inimeste kätetööd.

Kõik, mis Iisraeli lapsi ümbritses, pidi sundima neid elavat Jumalat unustama. Siiski oli heebrealaste hulgas neid, kes säilitasid tõelise Jumala, taevaste ja maa Looja tundmise. Nad kurvastasid, nähes oma lapsi päevast päeva pealt nägemas neid ümbritsevate ebajumalakummardajate jäledusi ja nendega isegi tegelemas, kummardamas Egiptuse puust ja kivist jumalusi ning mõistusetu objektidele ohvreid toomas. Ustavad olid kurvad ja ahastuses hüüdsid nad Issanda poole egiptlaste orjusest vabastamise pärast, et Issand viiks neid Egiptusest välja, kus nad võiksid lahti saada ebajumalateenistusest ja neid ümbritsevatest rikkuvatest mõjudest.

Kuid paljud heebrealased olid nõus pigem orjusesse jääma, kui minema uuele maale ja läbi tegema niisugusel teekonnal tekkivad raskused. Seepärast ei vabastanud Issand neid oma esimeste tunnustähtede ja imede vaarao ees näitamise peale. Ta juhtis sündmusi nii, et vaarao türanlik olemus areneks täielikumalt välja ja Ta saaks ilmutada oma suurt väge egiptlastele ja ka oma rahvale, nii et nad tahaksid väga Egiptusest lahkuda ja valiksid Jumala teenimise.

[96] Kuigi paljud iisraellased olid ebajumalateenistusest rikutud, seisid ustavad kindlalt. Nad ei olnud oma usku varjanud, vaid tunnistanud egiptlaste ees avalikult, et nad teenivad üksnes tõelist ja elavat Jumalat. Nad kordasid Jumala olemasolu ja väe tõendeid loomisest alates. Egiptlastel oli võimalus saada tuttavaks heebrealaste usu ja Jumalaga. Nad olid püüdnud ustavaid tõelise Jumala kummardajaid

eksitada, kuid neid häiris, et see ei õnnestunud ei ähvarduste, tasu lubamise ega julma kohtlemisega.

Egiptuse kaks viimast kuningat olid olnud vägivaldsed ja kohelnud heebrealasi julmalt. Iisraeli vanemad olid püüdnud iisraellaste nõrgenevat usku kinnitada, viidates Aabrahamile antud tõotusele ja Joosepi vahetult enne surma lausunud prohvetlikele sõnadele, mis ennustasid Egiptusest vabanemist. Mõned kuulasid ja uskusid, teised vaatasid oma kurba olukorda ega lootnud midagi.

ÜMBRUSE MÕJU IISRAELILE

Egiptlased olid Iisraeli laste ootused teada saanud. Nad mõnitasid nende vabanemislootust ja rääkisid nende Jumala väest halvustavalt. Nad osutasid nende olukorrale rahvana kui pelgalt orjadele ning ütlesid neile pilkavalt: „Kui teie Jumal on nii õiglane ja halastusrikas ja tal on Egiptuse jumalatest suurem jõud, miks Ta siis ei tee teid vabaks rahvaks? Miks Ta ei ilmuta oma suurust ja vägevust ega ülenda teid?“

Egiptlased juhtisid iisraellaste tähelepanu oma rahvale, kes kummardasid enda valitud jumalaid, keda iisraellased nimetasid väärjumalateks. Juubeldades ütlesid nad, et nende jumalad on andnud neile hea põlve, toidu, rõivad ja suure varanduse ning et nende jumalad on andnud ka iisraellased neid teenima, nii et neil on võim neid rõhuda ja nende elu hävitada, seega ei saa neist rahvast. Nad pilkasid mõtet, et heebrealased üldse kunagi orjusest vabanevad.

Vaarao kiitles, et tahaks näha, kuidas nende Jumal nad egiptlaste käest vabastab. Need sõnad hävitasid paljude Iisraeli laste lootuse. Neile näis, et asi on just nii, nagu kuningas ja tema nõunikud ütlesid. Nad teadsid, et neid koheldi orjadena ja et nad pidid taluma just nii suurt orjust, kui töölesundijad ja valitsejad neile peale panid. Nende poisslapsi otsiti ja tapeti. Nende enda elu oli koorem — ning nemad uskusid taeva Jumalat ja kummardasid teda.

Siis vastandasid nad oma seisukorda egiptlaste omaga. Nood ei uskunud üldse elavasse Jumalasse, kel on vägi päästa või hävitada. Mõned neist kummardasid ebajumalaid, puust ja kivist kujusid, teised päikest, kuud ja tähti. Ometi olid nad heal järjel ja jõukad. Osa heebrealastest arvas, et kui Jumal oleks üle kõigi jumalate, siis ei jätak­ s ta neid ebajumalaid kummardava rahva orjusesse.

Jumala ustavad teenijad mõistsid, et Jumal lubas neil Egiptuses kannatada nende kui rahva truudusetuse pärast Jumala suhtes ja segaabielse tõttu teiste rahvastega, mis tõi kaasa ebajumalateenistuse. Nad väitsid oma vendadele kindlalt, et Jumal viib nad varsti Egiptusest välja ja murrab orjaikke.

Käes oli aeg, mil Jumal kuulis oma rõhutatud rahva palveid ja kavatses nad viia Egiptusest välja nii võimsate väeavaldustega, et egiptlased on sunnitud tunnistama, et nende põlatud heebrealaste Jumal on üle kõigi jumalate. Nüüd karistab ta neid ebajumalateenistuse ja selle eest, et nad uhkelt hooplesid mõistuseeta jumalate õnnistustega. Jumal austab oma nime, et teised rahvad võiksid kuulda Tema väest ja väriseda Tema võimsate tegude ees ning et Tema rahvas Tema imetegusid nähes pöörduks täielikult ära ebajumalateenistusest, et kummardada üksnes Teda.

[98] Iisraeli Egiptusest vabastamisel näitas Jumal selgelt kõigi egiptlaste ees silmapaistvat halastust oma rahva vastu. Jumal nägi sobiva olevat täide viia oma kohtuotsused vaarao peal, et ta võiks kurva kogemuse kaudu (kuna muu teda ei veennud) teada saada, et Jumala vägi on kõigist teistest üle. Ta andis kõigile rahvastele näitliku ja veenva tõendi oma jumalikust väest ja õiglusest, et Tema nime kuulutataks kõikjal maa peal. Jumala plaan oli, et need väeilmingud kasvataksid Tema rahva usku ja et nende järeltulijad teeniksid vankumatult üksnes Teda, kes oli nende heaks nii armulisi imesid teinud.

Pärast seda, kui vaarao oli käskinud rahval teha telliseid ise selle tarbeks õlgi kogudes, teatas Mooses vaaraole, et Jumal, keda ta teeskles mitte tundvat, sunnib teda oma nõudmistele alistuma ja Tema kui kõrgeima Valitseja autoriteeti tunnustama.

NUHTLUSED

Kepi maoks ja jõevee vereks muutumine ei liigutanud vaarao kõva südant, vaid ainult suurendasid viha iisraellaste vastu. Võlurite teod panid teda uskuma, et need imed olid mustkunsti abil tehtud, kuid kui lõpetati konnade nuhtlus, oli tal küllaldaselt tõendeid seda mustkunstiks mitte pidada. Jumal oleks võinud konnad kaotada ja hetkega tolmuks muuta, kuid Ta ei teinud seda, muidu oleksid võinud kuningas ja egiptlased pärast nende kadumist öelda, et see oli

mustkunsti tulemus nagu võlurite tegevuski. Konnad surid ja neid koguti hunnikutesse. Konnalaibad olid neil silma all ja rikkusid õhku. Siin olid kuningale ja kogu Egiptusele nende tühise filosoofiaga kõrvaldamatud tõendid, et see polnud mustkunst, vaid taeva Jumala karistus.

Võlurid ei suutnud esile kutsuda sääski. Issand ei lubanud neil isegi endale ega egiptlastele näidata, nagu suudaks nad sääsenuhtlust järele teha. Ta kõrvaldas kõik vaarao uskmatuse vabandused. Ta sundis isegi võlureid endid ütleva: „See on Jumala sõrm.“

Järgmisena tuli suure hulga parmude nuhtlus. Need polnud niisugused parmud, kes meid mõnel aastaajal tüütavad, vaid Egiptuse peale toodud parmud olid suured ja mürgised. Nende torge oli väga valus nii inimestele kui loomadele. Jumal eraldas oma rahva egiptlastest ega lubanud parme nende õhuruumi.

Seejärel saatis Issand egiptlaste loomadele katku ja kaitses samal ajal heebrealaste kariloomi, nii et ükski neist ei surnud. Järgmisena tulid inimeste ja loomade peale paised ning võlurid ei suutnud end selle eest kaitsta. Siis saatis Issand Egiptuse peale tulega segatud rahe nuhtluse koos välgu ja kõuemürinaga. Nuhtluse toimumise aeg oli ette teatatud, nii et keegi ei saanud väita, nagu toimunuks see juhuslikult. Issand demonstreeris egiptlastele, et kogu maa oli heebrealaste Jumala valitsuse all, et äike, rahe ja torm kuuletuvad Tema häälele. Vaarao, uhke kuningas, kes kord küsis: „Kes on Issand, et peaksid Temale kuuletuma?“, alandas end ja ütles: „Ma olen ... pattu teinud. Issand on õiglane, aga mina ja mu rahvas oleme õelad.“ Ta palus olla Moosesel Jumala juures eestkostja, et see hirmuäratav mürin ja välgusähvatused lõppeksid.

[99]

Järgmisena saatis Issand kohutava rohutirtsude nuhtluse. Kuningas otsustas pigem vastu võtta nuhtlused, kui alistuda Jumalale. Süümepiinadeta vaatas ta kogu oma riigi kannatusi nende kohutavate karistuste ime all. Seejärel saatis Issand Egiptuse peale pimeduse. Inimesed ei jäetud üksnes valgusest ilma, vaid ka atmosfäär oli väga rõhuv, nii et hingata oli raske. Kuid heebrealastel oli puhas õhk ja nende elupaikades oli valgus.

Jumal lõi Egiptust veel ühe kohutava nuhtlusega, mis oli rängem kui kõik varasemad. Vaarao ja ebajumalapreestrid olid need, kes olid Moosese viimasele nõudmisele vastu. Inimesed soovisid, et heebrealastel lubataks Egiptusest lahkuda. Mooses selgitas nii vaaraole,

egiptlastele kui ka iisraellastele viimase nuhtluse olemust ja mõju. Sel ööl, mis oli egiptlastele nii kohutav ja Jumala rahvale nii auline, seati sisse paasapüha pühalik korraldus.

[100] Egiptuse kuningal ning uhkel ja ebajumalaid kummardaval rahval oli raske alistuda taeva Jumala nõudmistele. Egiptuse kuningas alistus väga pikkamööda. Kõige rängemas kannatuses alistus ta pisut, aga kui kannatus möödus, võttis ta kõik lubatu tagasi. Nii toodi Egiptuse peale üks nuhtlus teise järel ning vaarao ei alistunud kübetki rohkem, kui oli Jumala viha kohutavate nuhtluste tõttu sunnitud tegema. Kuningas jäi oma vastuhakus kindlaks ka siis, kui Egiptus oli laostunud.

Mooses ja Aaron rääkisid vaaraole iga nuhtluse olemusest ja mõjust, kui ta keeldub Iisraeli minema laskmast. Iga kord nägi ta, et nuhtlused tulid täpselt niisugusena, nagu oli öeldud, aga sellegipoolest ta ei alistunud. Alguses andis ta ainult loa ohverdada Jumalale Egiptuses, seejärel, kui Egiptus oli Jumala viha tunda saanud, lubas ta, et ainult mehed võivad minna. Kui rohutirtsude nuhtlus oli Egiptuse peaaegu hävitanud, andis ta loa, et ka nende lapsed ja naised võivad minna, kuid kariloomi ta ei lubanud. Siis ütles Mooses kuningale, et Jumala ingel tapab nende esmasündinud.

Iga nuhtlus tuli pisut lähemale ja oli karmim eelmisest ning see pidi olema kõigist eelnenuist kõige kohutavam. Kuid uhke vaarao oli üliväga vihane ega alandanud end. Ja kui egiptlased nägid suuri ettevalmistusi, mida iisraellased selleks kohutavaks ööks tegid, pilkasid nad veremärke nende uksepiitadel.

16. PEATÜKK — IISRAELI VABANEMINE ORJUSEST

[101]

2. Moosese 12:29-15:19

IISRAELI LAPSED olid järginud Jumala antud juhtnööre ning kui surmaingel käis egiptlaste juures majast majja, olid nad juba teekonnaks valmis ja ootasid, et mässumeelne vaarao ja tema suurmehed käsiksid neil ära minna.

„Ja see sündis keskööl, et Issand lõi maha kõik esmasündinud Egiptusemaal, aujärjel istuva vaarao esmasündinust alates kuni vangiuurkas oleva vangi esmasündinuni, ja kõik kariloomade esmasündinud. Siis vaarao tõusis öösel üles, tema ja kõik ta sulased, ning kõik egiptlased, ja Egiptuses oli suur hädakisa, sest ei olnud ainsatki koda, kus ei olnud surnut. Ja ta kutsus öösel Moosese ja Aaroni ning ütles: „Võtke kätte ja minge ära mu rahva keskel, niihästi teie kui ka Iisraeli lapsed, ja minge teenige Issandat, nagu te olete rääkinud! Võtke ka niihästi oma lambad ja kitsed kui veised, nagu te olete rääkinud, ja minge! Ja õnnistage ka mind!“ Ja egiptlased käisid rahvale peale, et nad kiiresti lahkuksid maalt, sest nad ütlesid: „Me sureme kõik.“

Ja rahvas viis ära oma taigna, enne kui see oli hapnenud; neil olid nende leivakünad üleriietesse seotuna õlal. Ja Iisraeli lapsed olid teinud Moosese sõna järgi ning olid palunud egiptlastelt hõbeja kuldriistu ning riideid. Issand oli rahvale armu andnud egiptlaste silmis ja need nõustusid; nii nad riisusid egiptlasi.“

Issand ilmutas selle Aabrahamile nelisada aastat enne, kui see täide läks: „Ja Issand ütles Aabramile: „Sa pead teadma, et su järglased on võõrastena maal, mis ei ole nende oma; nad tehakse orjadeks ja neid vaevatakse nelisada aastat. Aga ka rahvast, keda nad orjavad, ma karistan, ja selle järel nad tulevad ära suure varandusega.“ (1. Moosese 15:13, 14)

[102]

„Ja ka hulk segarahvast läks koos nendega, ning lambaid, kitsi ja veiseid väga suur kari.“ Iisraeli lapsed läksid Egiptusest välja

koos oma omandiga, mis ei kuulunud vaaraole, sest nad polnud seda kunagi talle müünud. Jaakob ja tema pojad võtsid oma lambaja loomakarjad Egiptusesse kaasa. Iisraeli lapsed olid saanud väga arvukaks ning nende karjad olid tohutult kasvanud. Jumal oli karistanud egiptlasi, saates nende peale nuhtlusi, ning pannud nad Tema rahvast Egiptusest koos kogu oma varaga minema kihutama.

„Aga kui vaarao oli lasknud rahva minna, siis ei viinud Jumal neid mööda vilistite maa teed, kuigi see oli ligem, sest Jumal mõtles, et sõda nähes rahvas kahetseb ja pöördub tagasi Egiptusesse, vaid Jumal laskis rahva pöörduda kõrbeteed Kõrkjamere poole; ja võitlusvalmilt läksid Iisraeli lapsed Egiptusemaalt välja. Ja Mooses võttis enesega kaasa Joosepi luud, sest tema oli Iisraeli lapsi vandega kohustanud, öeldes: „Jumal hoolitseb kindlasti teie eest. Siis viige ka minu luud siit enestega kaasa!“,“

TULESAMMAS

„Ja nad läksid teele Sukkotist ning lõid leeri üles Eetamisse, kõrbe äärde. Ja Issand käis nende ees, päeval pilvesambas juhatamas neile teed, ja öösel tulesambas, andes neile valgust, et nad said minna päeval ja öösel. Ei lahkunud pilvesammast päeval ega tulesammast öösel rahva eest.“

[103] Issand teadis, et vilistid ei oleks neil lubanud oma maast läbi minna. Nad oleksid öelnud, et nad on Egiptusest isandate juurest vargsi minema hiilinud, ja oleksid nendega sõdinud. Seepärast ilmutas Jumal neid mere poole viies end nii kaastundliku kui ka arusaava Jumalana. Issand teatas Moosesele, et vaarao hakkab neid taga ajama, ja Ta juhtis, kuhu mere ääres laager üles lüüa. Ta ütles Moosesele, et Tema saab vaarao ja kogu ta sõjaväe ees austatud.

Kui heebrealased oli mõni päev Egiptusest ära olnud, ütlesid egiptlased vaaraole, et nad on põgenenud ega tule enam kunagi tagasi neid teenima. Nad olid kurvad, et olid neil lubanud Egiptusest lahkuda. Egiptlaste jaoks oli suur kaotus nende teenistusest ilma jääda ja nad kahetsesid, et olid nende minekuga nõus olnud. Vaatamata sellele, et nad olid Jumala karistuste all kannatanud, olid nad pideva vastuhaku tõttu niivõrd kalgistunud, et otsustasid Iisraeli lapsi taga ajada ja nad jõuga Egiptusesse tagasi tuua. Kuningas võttis väga

suure sõjaväe ja kuussada sõjavankrit, ajas neid taga ning jõudis neile järele, kui nad olid mere ääres leeris.

„Kui vaarao oli ligidal, siis Iisraeli lapsed tõstsid oma silmad üles, ja vaata, egiptlased olid tulemas neile järele. Siis Iisraeli lapsed kartsid väga ja kisendasid Issanda poole. Ja nad ütlesid Moosesele: „Kas ei olnud siis Egiptuses haudu, et tõid meid kõrbe surema? Miks tegid meile seda, tuues meid Egiptusest välja? Eks see just olegi, mis me rääkisime sulle Egiptuses, öeldes: Jäta meid rahule, et võiksime teenida egiptlasi! Sest meil on parem egiptlasi teenida kui kõrbes surra.“ Aga Mooses vastas rahvale: „Ärge kartke, püsige paigal, siis te näete Issanda päästet, mille ta täna teile valmistab! Sest egiptlasi, keda te näete täna, ei näe te edaspidi enam iialgi. Issand sõdib teie eest, aga teie vaikige!“,“

Kui kiiresti kaotasid iisraellased usu Jumalasse! Nad olid näinud kõiki Tema karistusi Egiptusele, nii et vaarao oli sunnitud Iisraeli minema lubama, aga kui nende usk Jumalasse pandi proovile, siis nad nurisesid, hoolimata sellest, et olid oma imelises vabanemises näinud niisuguseid tõendeid Tema väest. Hädaolukorras Jumala usaldamise asemel nurisesid nad ustava Moosese vastu, meenutades talle uskmatust väljendavaid sõnu, mida nad olid kasutanud Egiptuses. Nad süüdistasid Mooset, nagu olnuks tema kogu nende häda põhjus. Mooses õhutas neid Jumalat usaldama ja uskmatuid väljendusi tagasi hoidma. Siis pidid nad nägema, mida Issand nende heaks teeb. Mooses hüüdis tõsiselt Issanda poole, et Ta oma valitud rahva päästaks.

[104]

PÄASEMINE PUNASE MERE ÄÄRES

„Ja Issand ütles Moosesele: „Miks sa minu poole kisendad? Ütle Iisraeli lastele, et nad lähöksid edasi! Sina aga tõsta oma kepp üles, siruta käsi mere kohale ja lõhesta see, et Iisraeli lapsed saaksid minna kuiva mööda läbi mere!“ Jumal tahtis, et Mooses mõistaks, et Ta tegutseb oma rahva heaks, et nende vajadus on Tema võimalus. Kui nad läksid nii kaugele kui võimalik, pidi Mooses käskima neil veel edasi minna. Ta pidi kasutama vee lahutamiseks Jumala keppi.

„Ja mina, vaata, teen siis kõvaks egiptlaste südamed ja nad tulevad teile järele. Aga mina ilmutan oma au vaarao ja kogu ta sõjaväe, ta sõjavankrite ja ratsanike arvel, et egiptlased tunneksid, et mina

olen Issand, kui ma ilmutan oma au vaarao, tema sõjavankrite ja ratsanike arvel.“ Siis Jumala ingel, kes oli käinud Iisraeli leeri ees, siirdus ning läks nende taha; ja pilvesammas siirdus nende eest ning seisis nende taga, tulles egiptlaste leeri ja Iisraeli leeri vahele; siis oli pilv ühele pime, aga teisele valgustas ööd, ja üks ei pääsenud teisele ligi kogu öö.“

[105] Egiptlased ei näinud heebrealasi, sest nende ees oli tihe pimedusepilv, mis oli iisraellaste jaoks valgusepilv. Nii näitas Jumal oma väge tõenduseks rahvale, et nad usaldaksid Teda pärast seda, kui ta on neile andnud niisugused märgid hoolitsusest ja armastusest. See pidi noomima ka nende uskmatust ja nurinat. „Siis Mooses sirutas oma käe mere kohale ja Issand laskis mere taanduda tugevast idatuulest kogu öö ning tegi mere kuivaks — vesi lõhenes. Ja Iisraeli lapsed läksid läbi mere kuiva mööda ja vesi oli neil müürina paremal ja vasakul pool.“ Vesi kerkis üles ja seisis nagu tardunud sein kahel pool, sel ajal kui iisraellased läks merest läbi kuiva maad mööda.

Egiptlaste sõjavägi võidurõõmutses sel ööl, et Iisraeli lapsed on taas nende võimuses. Nad arvasid, et neil pole võimalik põgeneda, sest nende ees laius Punane meri ja taga, nende lähedal, oli suur armee. Hommikul, kui nad mere äärde jõudsid, nägid nad kuiva rada ja vett kahel pool müürina seismas. Iisraeli lapsed olid poolel teel läbi mere, kõndides mööda kuiva maad. Nad ootasid veidi, et otsustada, mida oleks parem edasi teha. Nad olid pettunud ja vihased, sest kui heebrealased olid peaaegu nende võimuses ja nad olid selles juba kindlad, avanes neile ootamatu tee meres. Nad otsustasid neile järele minna.

„Ja egiptlased ajasid neid taga ning tulid neile järele, kõik vaarao hobused, tema sõjavankrid ja ratsanikud, keset merd. Kui saabus hommikune vahikord, siis Issand vaatas egiptlaste leeri peale tuleja pilvesambast, ja viis egiptlaste leeri segadusse. Ja ta kiilus kinni nende sõjavankrite rattad ning takistas nende sõitu. Siis ütlesid egiptlased: „Põgenegem Iisraeli eest, sest Issand sõdib nende poolt egiptlaste vastu!“,“

Egiptlased sõandasid minna teele, mille Jumal oli valmistanud oma rahva jaoks, ning Jumala inglid käisid sõjaväge pidi ja eemaldasid sõjavankrite rattaid. Nad olid hädas. Nad jõudsid väga aeglaselt edasi ja hakkasid muretsema. Neile meenusid karistused, mida heebrealaste Jumal oli lasknud Egiptuse peale tulla sundimaks neid luba-

ma Iisraelil minna, ning nad arvasid, et Jumal võib nad iisraellaste kätte anda. Nad jõudsid otsusele, et Jumal sõdib iisraellaste eest. Nad hakkasid kohutavalt kartma ja tahtsid neist eemale põgenema hakata, kui „Issand ütles Moosesele: „Siruta oma käsi välja mere kohale, et vesi tuleks tagasi egiptlaste, nende sõjavankrite ja ratsanike peale!“,“

[106]

„Ja Mooses sirutas oma käe välja mere kohale ning koiduajal meri pöördus tagasi oma paika, egiptlased aga põgenesid sellele vastu; ja Issand paiskas egiptlased keset merd. Ja vesi tuli tagasi ning kattis sõjavankrid ja ratsanikud, kogu vaarao sõjaväe, kes oli tulnud neile merre järele; ei jäänud neist üle ühtainsatki. Iisraeli lapsed aga läksid kuiva mööda läbi mere, ja vesi oli neil müürina paremal ja vasakul pool. Nõnda päästis Issand sel päeval Iisraeli egiptlaste käest ja Iisrael nägi egiptlasi surnuina mere rannal. Ja Iisrael nägi seda suurt kätt, mida Issand näitas egiptlastele, ja rahvas kartis Issandat ning nad uskusid Issandat ja Mooset, tema sulast.“

Kui heebrealased nägid Jumala imelist tegevust egiptlaste hävitamisel, ühinesid nad väga ilmekas ja tänulikus inspireeritud kiituslaulus.

17. PEATÜKK — IISRAELI RÄNNUTEE

2. Moosese 15:23-18:27

IISRAELI LAPSED rändasid kõrbes ja kolm päeva ei suutnud nad leida head joogivett. Neil oli janu „ja rahvas nurises Moosese, öeldes: „Mida me joome?“ Aga tema hüüdis Issanda poole ja Issand näitas temale ühte puud; siis ta heitis selle vette ja vesi muutus magusaks. Seal andis Issand rahvale seaduse ja õiguse, ja seal ta katsus teda läbi. Ja ta ütles: „Kui sa tõesti kuulad Issanda, oma Jumala häält ja teed, mis õige on tema silmis, paned tähele tema kärke ja täidad kõiki tema korraldusi, siis ma ei pane su peale ainsatki neist tõbedest, mis ma panin egiptlaste peale, sest mina olen Issand, su ravija.,“

Iisraeli lastel tundus olevat kuri ja uskmatu süda. Nad ei tahtnud kõrbes raskusi taluda. Kui neile sattus ette probleem, pidasid nad lahendust võimatuks. Nende usaldus Jumalasse kadus ja nad ei näinud enda ees midagi peale surma. „Ja kogu Iisraeli laste kogudus nurises kõrbes Moosese ja Aaroni vastu, ja Iisraeli lapsed ütlesid neile: „Oleksime ometi võinud surra Issanda käe läbi Egiptusemaal, kus me istusime lihapottide juures, kus me sõime leiba kõhud täis! Teie aga olete meid toonud siia kõrbesse, et kogu seda kogudust nälga suretada.,“

Tegelikult ei olnud nad nälga kannatanud. Neil oli käesolevaks ajaks toit olemas, kuid nad kartsid tuleviku pärast. Nad ei suutnud mõista, kuidas Iisraeli rahvahulk pidi pikal rännakul läbi kõrbe ära elama lihtsa toiduga, mis neil oli, ning oma uskmatuses kujutasid nad ette, kuidas nende lapsed jäävad nälga. Issand tahtis, et neil tuleks toidunappus kätte ja nad seisaksid silmitsi raskustega, nii et nende süda pöörduks Tema poole, kes oli neid seni aidanud, ja et nad võiksid Temasse uskuda. Ta oli valmis olema nende abimees kitsikuses ja kergesti leitav. Kui nad puuduses hüüavad Tema poole, ilmutab Ta neile oma armastuse ja pideva hoolitsuse märke.

Kuid tundus, et nad ei taha usaldada Issandat rohkem, kui suutsid ainult silmaga Tema väe pidevaid tõendeid näha. Kui neil oleks olnud tõeline usk ja kindel usaldus Jumalasse, oleks ebamugavused ja takistused või isegi tegelikud kannatused olnud rõõmsalt kantud pärast seda, kui Issand oli neid nii imelisel kombel orjusest vabastanud. Veelgi enam, Issand töötas, et kui nad kuuletuvad Tema käskudele, siis ei tule neile ühtegi haigust, sest Ta ütles: „Mina olen Issand, su ravija.“

Pärast seda Jumala kindlat töotust oli neist kahetsusväärne arvata, et nemad ja nende lapsed võivad nälga surra. Nad olid Egiptuses palju kannatanud üle jõu käiva töö pärast. Seal oli surmatud nende lapsi. Vastusena nende ahastavatele palvetele oli Jumal nad armuliselt vabastanud. Ta oli töötanud olla nende Jumal, võtta neid oma rahvaks ning juhtida neid avarale ja heale maale.

Kuid nemad olid valmis minestama iga kannatuse peale, mida nad pidid taluma teel sellele maale. Nad olid palju kannatanud egiptlasi teenides, kuid ei talunud kannatusi Jumalat teenides. Kui neid proovile pandi, olid nad valmis süngete kahtluste ees alla andma ja langema julgusetusse. Nad nurisesid Jumala pühendunud sulase Moosese vastu ja süüdistasid teda kõigis oma katsumustes. Nad väljendasid õelat soovi, et nad oleksid võinud jääda Egiptusesse, kus nad oleksid saanud istuda lihapottide juures ja süüa küllastumiseni leiba.

ÕPPETUND MEIE AJA JAOKS

Iisraeli laste uskmatuse ja nurisemine illustreerivad Jumala rahvast praegusel ajal. Paljud vaatavad tagasi ning imestavad nende uskmatuse ja pideva nurisemise üle pärast seda, kui Issand oli nende heaks nii palju teinud ja andnud korduvaid tõendeid oma hoolitsusest ja armastusest nende vastu. Nad arvavad, et nemad pole olnud tänamatud. Kuid mõned, kes niiviisi mõtlevad, nurisevad ja kaebavad väiksema tähtsusega asjade üle. Nad ei tunne ennast. Jumal paneb neid sageli proovile ja katsub nende usku väikestes asjades ning nad ei talu katsumust sugugi paremini kui vanaaja Iisrael.

Paljude hetkevajadused on täidetud, kuid ometi ei usalda nad Issandat tuleviku suhtes. Nad ilmutavad uskmatust ning vajuvad oodatava puuduse tõttu meeleheitmesse ja masendusse. Mõned on pi-

devalt mures, et neile võib tulla puudus kätte ja nende lapsed peavad kannatama. Kui kerkivad probleemid või kui nad satuvad kitsaskohtadesse — kui nende usku ja armastust Jumala vastu proovile pannakse -, kohkuvad nad katsumuse ees tagasi ja nurisevad protsessi üle, mille Jumal on nende puhastamiseks valinud. Nende armastus ei osutu puhtaks ja täiuslikuks, et kõike taluda.

Taeva Jumala rahva usk peab olema tugev, aktiivne ja vastupidav — loodetavate asjade tõelisus. Siis on nende väljendus: „Kiida, mu hing, Issandat, ja kõik, mis mu sees on, tema püha nime,“ sest Ta on mulle rikkalikult head teinud.

Mõni peab enesesalgamist tõeliseks kannatuseks. Antakse järele rikitud isule. Paljud end kristlaseks nimetavad inimesed kardavad, et lihtsa toitumisviisi tulemuseks on tõeline nälg, ja nad pigem astuvad tagasi, kui talitsevad oma rikitud isu. Ja nagu Iisraeli lapsed, eelistavad nad pigem orjust, haigestunud organismi ja isegi surma, kui jäävad lihapottidest ilma. Leib ja vesi on kõik, mida on tõotatud ülejäänutele ahastusajal.

MANNA

[110] „Ja kui kastekord oli haihtunud, vaata, siis oli kõrbe pinnal midagi õhukese soomuse taolist, peenikest nagu härmatis maas. Kui Iisraeli lapsed seda nägid, siis nad küsisid üksteiselt: „Mis see on?“ Sest nad ei teadnud, mis see oli. Aga Mooses vastas neile: „See on leib, mida Issand annab teile süüa. Issand käskis nõnda: Igaüks kogugu sellest niipalju, kui ta sööb, kann iga pea kohta, vastavalt teie hingede arvule; igaüks võtku nende jaoks, kes tema telgis on!“

Ja Iisraeli lapsed tegid nõnda, ja nad kogusid, üks rohkem ja teine vähem. Aga kui nad mõõtsid kannuga, siis ei olnud ülearu sellel, kes oli kogunud rohkem, ega tundnud puudust see, kes oli kogunud vähem; igaüks oli kogunud nõnda palju, kui ta sõi. Ja Mooses ütles neile: „Ükski ärgu jätku sellest midagi homseks!“ Aga nad ei kuulanud Moosest, vaid mõningad jätsid sellest järele järgmiseks hommikuks; see täitus ussidega ja haises. Siis Mooses vihastus nende pärast. Nõnda nad kogusid seda igal hommikul, igaüks niipalju, kui ta sõi; aga kui päike läks palavaks, siis see sulas.

Kuuendal päeval nad kogusid leiba kahekordselt, igapäevale kaks kannu; siis tulid kõik koguduse vanemad ja teatasid sellest Moosese-

le. Ja tema ütles neile: „See ongi, millest Issand rääkis. Homme on puhkus, Issanda püha hingamispäev. Mida küpsetate, seda küpsetage, ja mida keedate, seda keetke! Aga kõik, mis teil üle jääb, pange endile homseks tallele!“ Ja nad talletasid selle homseks, nagu Mooses käskis; see ei läinud haisema ega tulnud sellesse usse. Ja Mooses ütles: „Sööge seda täna, sest täna on Issanda hingamispäev; täna te seda väljalt ei leia. Kuus päeva saate seda koguda, aga seitsmes päev on hingamispäev, siis seda ei ole.“

Issand ei ole oma hingamispäeva suhtes praegu vähem nõudlik kui siis, kui Ta andis eelnevalt mainitud erilised juhtnöörid Iisraeli lastele. Ta käskis neil küpsetada, mida nad küpsetavad, ja keeta, mida nad keedavad, kuuendal päeval, hingamispäeva ettevalmistuspäeval.

Jumal ilmutas suurt hoolitsust ja armastust oma rahva vastu, saates neile leiba taevast. „Inimene söi inglite leiba“, see tähendab, selle toidu valmistasid neile inglid. Manna kolmekordne ime — kahe-kordne kogus kuuendal päeval ja mitte midagi seitsmendal ning värskena säilimine hingamispäevaks, samas kui teistel päevadel muutus see säilitamisel kasutuskõlbmatuks — pidi neile hingamispäeva pühaduse suhtes muljet avaldama.

[111]

Pärast seda, kui neid varustati rikkalikult toiduga, häbenesid nad oma uskmatust ja nurisemist ning lubasid tulevikus Issandat usaldada, kuid peagi unustasid nad oma lubaduse ja kukkusid esimeses usuproovis läbi.

VESI KALJUST

Nad rändasid Siini kõrbest edasi ja lõid leeri üles Refidimi, aga seal ei olnud rahval vett juua. „Siis rahvas riidles Moosesega ja ütles: „Andke meile vett juua!“ Aga Mooses vastas neile: „Miks te riidlete minuga? Miks te kiusate Issandat?“ Ent rahval oli veejanu ja rahvas nurises Moosese vastu ning ütles: „Mispärast sa tõid meid Egiptusest siia, mind ja minu lapsi ning mu karja janusse surema?“ Siis Mooses hüüdis Issanda poole, öeldes: „Mis ma pean selle rahvaga tegema? Vähe puudub, et nad viskavad mind kividega surnuks!“

Ja Issand ütles Moosesele: „Mine edasi rahva ees ja võta enesega mõningad Iisraeli vanemaist! Võta kätte oma kepp, millega sa lõid Niiluse jõge, ja mine! Vaata, mina seisan seal su ees Hoorebi

kaljul. Löö kaljut, siis tuleb sellest vesi välja ja rahvas saab juua!“ Ja Mooses tegi nõnda Iisraeli vanemate nähes. Ja ta pani sellele paigale nimeks Massa ja Meriba, Iisraeli laste riiu pärast, ja et nad olid Issandat kiusanud, öeldes: „Ons Issand meie keskel või ei ole?“,“

[112] Jumal juhtis Iisraeli lapsed leeri sellesse kohta, kus ei olnud vett, et neid proovile panna ja näha, kas nad otsivad kitsikuses Teda või nurisevad samamoodi nagu varem. Selle valguses, mida Jumal oli neile imelise vabastamise käigus teinud, oleksid nad pidanud kitsikuses uskuma Temasse. Nad oleksid pidanud teadma, et Ta ei lase janu tõttu hukkuda neil, kelle Ta oli töotanud võtta oma rahvaks. Kuid selle asemel, et paluda alandlikult Issandalt oma vajaduste täitmist, nurisesid nad Moosese vastu ja nõudsid temalt vett.

Jumal oli neile pidevalt ja imelisel kombel näidanud oma väge, et nad mõistaksid, et kõik head asjad tulevad Temalt — Tema võib neid vastavalt oma tahtele anda või ära võtta. Aeg-ajalt said nad sellest täielikult aru ja alandasid end väga Issanda ees, aga kui nad olid janus või näljased, süüdistasid nad kõiges Moosest, nagu oleksid nad Egiptusest ära tulnud selleks, et temale heameelt valmistada. Moosest kurvastasid nende julmad nurisemised. Ta küsis Issandalt, mida ta peaks tegema, sest inimesed olid valmis teda kividega surnuks viskama. Issand käskis tal lüüa Jumala kepiga kaljut. Tema au pilv asetses otse kalju ees. „Ta lõhestas kaljud kõrbes ja jootis neid otsekui suurtest ürgveevoogudest. Ta pani vulisema veesooned kaljust ja vee voolama nagu jõed.“ (Psalmid 78:15, 16)

Mooses lõi kaljut, kuid tema ees seisis tegelikult Kristus, kes pani kivi kõvast kaljust vee voolama. Inimesed kiusasid Issandat oma januga ja ütlesid: „Kui Jumal tõi meid siia, miks Ta siis ei anna meile vett ega leiba?“ See kui näitas kahetsusväärset uskmatust ning pani Moosese kartma, et Jumal karistab neid nende õela nurisemise pärast. Issand pani oma rahva usu proovile, kuid nad ei pidanud sellele vastu. Nad nurisesid toidu ja vee pärast ning kaebasid Moosese üle. Nende uskmatuse tõttu lubas Jumal vaenlastel nende vastu sõdida, et Ta saaks ilmutada oma rahvale, kust on pärit nende jõud.

[113]

AMALEKKIDE KÄEST PÄÄSEMINE

„Siis tulid amalekid ja sõdisid Iisraeli vastu Refidimis. Ja Mooses ütles Joosuale: „Vali meile mehi ja mine sõdi homme amalekkide

vastu! Mina seisan kõrgendiku tipus, Jumala kepp käes.“ Ja Joosua tegi, nagu Mooses temale ütles, ning sõdis amalekkide vastu; ja Mooses, Aaron ja Huur läksid kõrgendiku tippu. Ja sündis, et niikaua kui Mooses hoidis oma käe ülal, oli Iisrael võidukas, aga kui ta laskis oma käe vajuda, oli Amalek võidukas. Aga kui Moosese käed väsisid, siis nad võtsid kivi, asetasi selle temale alla ja ta istus selle peale ning Aaron ja Huur toetasid tema käsi, üks siitpoolt ja teine sealtpoolt; siis ta käed seisid kindlalt kuni päikeseloojakuni.“

Mooses hoidis käsi taeva poole, Jumala kepp paremas käes, ning anus Jumalalt abi. Siis oli Iisrael võidukas ja lõi vaenlased tagasi. Kui Mooses lasi käed alla, oli näha, et Iisrael kaotas kohe kõik, mille oli saavutanud, ja vaenlane sai neist jagu. Taas hoidis Mooses käsi taeva poole ning Iisrael oli võidukas ja vaenlane löödi tagasi.

See Moosese tegu — käte Jumala poole sirutamine — pidi Iisraelile õpetama, et kui nad usaldavad Jumalat, hoiavad kinni Tema jõust ja ülistavad Tema valitsust, võitleb Ta nende eest ja alistab nende vaenlased. Aga kui nad ei hoiu enam kinni Tema jõust ja usaldavad oma jõudu, siis on nad isegi nõrgemad kui nende vaenlased, kes ei tunne Jumalat, ning vaenlased saavad nende üle võidu. Siis „Joosua võitis mõõgateraga Amaleki ning tema rahva.“

„Ja Issand ütles Moosesele: „Kirjuta see meenutuseks raamatusse ja pane Joosuale kõrva taha, et ma pühin Amaleki mälestuse taeva alt sootuks!“ Siis Mooses ehitas altari ning pani sellele nimeks „Minu lipp Issand“. Ja ta ütles: „Et käsi on olnud Issanda trooni poole, on Issandal sõda Amaleki vastu põlvest põlve!“,“ Kui Iisraeli lapsed ei oleks Issanda vastu nurisenud, ei oleks Ta lubanud neil taluda vaenlaste sõdimist nende vastu.

[114]

JITRO KÜLASKÄIK

Enne Egiptusest lahkumist oli Mooses saatnud oma naise ja lapsed tagasi äia juurde. Kui Jitro oli kuulnud iisraellaste imelisest Egiptusest vabanemisest, tuli ta Moosesele kõrbesse külla ning võttis tema naise ja lapsed kaasa. „Siis Mooses läks välja oma äiale vastu, kummardas ja andis temale suud; kui nad olid küsinud teineteise käekäigu järele, siis nad läksid telki. Ja Mooses jutustas oma äiale kõigest, mida Issand vaaraole ja egiptlastele Iisraeli pärast oli teinud,

ja kõigist vaevadest, mis teekonnal olid olnud, ja kuidas Issand nad oli päästnud.

Ja Jitro tundis rõõmu kõigest sellest heast, mida Issand oli Iisraelile teinud, päästes tema egiptlaste käest. Ja Jitro ütles: „Kiidetud olgu Issand, kes teid päästis egiptlaste ja vaarao käest! Nüüd ma tean, et Issand on suurim kõigist jumalaist, sest ta päästis rahva Egiptuse käe alt, kui nad olid ülbed nende vastu.“ Ja Jitro, Moosese äi, tõi põletusja tapaohvreid Jumalale; ja Aaron ja kõik Iisraeli vanemad tulid, et Jumala ees leiba võtta üheskoos Moosese äiaga.“

Jitro tähelepanelik pilk märkas peagi, et Moosesel oli väga suur koorem, sest inimesed tõid kõik oma probleemid tema ette ja tema õpetas neid Jumala Seaduse ja määruste järgi. Ta ütles Moosesele: „Kuule nüüd mu häält, ma annan sulle nõu, ja küllap on ka Jumal sinuga: sina ole rahva asemik Jumala juures ja vii asjad Jumala ette. Sina seleta neile määrusi ja Seadust ja anna neile teada tee, mida neil tuleb käia, ja töö, mida nad peavad tegema. Aga sina vali kogu rahvast tublisid mehi, kes kardavad Jumalat, ustavaid mehi, kes vihkavad ahnust, ja pane need neile pealikuiks iga tuhande, saja, viiekümne ja kümne üle. Nemad mõistku rahvale kohut igal ajal! Ja olgu nõnda: nad toogu kõik suured asjad sinu ette ja otsustagu kõik väikesed asjad ise. Tee nõnda oma koorem kergemaks ja nemad kandku seda koos sinuga! Kui sa seda teed ja Jumal sind käsib, siis sa jaksad vastu pidada, samuti läheb ka kogu see rahvas rahul olles koju.“

„Ja Mooses kuulas oma äia sõna ning tegi kõik, mis see oli öelnud. Ja Mooses valis tublisid mehi kogu Iisraelist ning pani nad juhtideks rahvale, pealikuiks iga tuhande, saja, viiekümne ja kümne üle. Ja need mõistsid rahvale kohut igal ajal; raskemad asjad tõid nad Moosese ette, aga kõik väikesed asjad otsustasid nad ise. Siis Mooses saatis teele oma äia ja see läks oma maale.“ Mooses ei olnud oma äia õpetuste suhtes üleolev. Jumal oli teda väga ülendanud ja tema käe läbi imesid teinud. Ometi ei öelnud Mooses, et kuna Jumal oli teda valinud teisi õpetama ja oli tema käe läbi imelisi asju teinud, siis pole vaja teda õpetada. Ta kuulas hea meelega oma äia soovitusi ning võttis tema plaani omaks kui mõistliku korralduse.

18. PEATÜKK — JUMALA SEADUS

[116]

2. Moosese 19. ja 20. peatükk

PÄRAST SEDA kui Iisraeli lapsed olid Refidimist lahkunud, olid nad „Siinai kõrbesse tulnud ja kõrbes leeri üles löönud; Iisrael oli seal leeris mäe jalamil. Mooses läks üles Jumala juurde ja Issand hüüdis teda mäelt, öeldes: „Ütle nõnda Jaakobi soole ja kuuluta Iisraeli lastele: Te olete näinud, mida ma olen teinud egiptlastele, kuidas ma teid olen kandnud kotka tiibadel ja kuidas ma teid olen toonud enese juurde. Ja kui te nüüd tõesti kuulate minu häält ja peate minu lepingut, siis te olete minu omand kõigi rahvaste hulgast, sest minu päralt on kogu maailm. Te olete mulle preestrite kuningriigiks ja pühaks rahvaks. Need on sõnad, mis sa pead Iisraeli lastele rääkima!“ Ja Mooses tuli ning kutsus rahva vanemad ja pani nende ette kõik need sõnad, nagu Issand teda oli käskinud. Ja kogu rahvas vastas üksmeelselt ning ütles: „Me teeme kõik, mis Issand on öelnud.“ Ja Mooses viis rahva vastuse Issandale.“

Rahvas astus pühasse lepingusse Jumalaga ja aktsepteeris Teda valitsejana ning sai niimoodi Tema jumaliku autoriteedi väljavalitud alamaks. „Ja Issand ütles Moosesele: „Vaata, mina tulen su juurde paksus pilves, et rahvas kuuleks, kui ma sinuga räägin, ja nad uskusid ka sind igavesti.“ Kui heebrealased sattusid teel raskustesse, kippusid nad Moosese ja Aaroni vastu nurisema ning süüdistasid neid, nagu oleksid nad Iisraeli rahva toonud Egiptusest ära selleks, et neid hävitada. Jumal kavatses Moosest rahva ees austada, et nad võiksid usaldada tema õpetusi ja teada, et Jumal on oma Vaimu tema peale pannud.

ETTEVALMISTUS JUMALALE LIGINEMISEKS

[117]

Siis andis Issand Moosesele selgesõnalised juhised, kuidas rahvas pidi tegema ettevalmistusi Jumalale liginemiseks, et nad võiksid kuulda Tema Seadust otse Tema enda suust, mitte inglite vahendusel. „Siis Issand ütles Moosesele: „Mine rahva juurde, pühitse neid täna

ja homme, ja nad pesku oma riided! Ja nad olgu valmis kolmandaks päevaks, sest kolmandal päeval astub Issand kogu rahva silma ees alla Siinai mäele.,“

Rahvas pidi hoiduma ilmalikust tööst ja hoolest ning mõtlema religioosseid mõtteid. Jumal nõudis, et nad peseksid ka oma riided. Ta pole nüüd vähem nõudlik kui siis. Ta on korra Jumal ning nõuab, et Tema praegu maa peal elav rahvas järgiks range puhtuse nõudeid. Need, kes kummardavad Jumalat ebapuhaste rõivaste ja kehaga, ei ole Tema ees vastuvõetavad. Talle ei meeldi, et neil puudub aukartus Tema ees, ning Ta ei võta roojaste kummardajate teenistust vastu, sest nad haavavad oma Loojat. Taeva ja maa Looja pidas puhtust nii oluliseks, et ütles: „Nad pesku oma riided.“

„Aga hoiu rahvast igast küljest tagasi, öeldes: Hoiduge mäele üles minemast ja selle jalamit puudutamast! Igäühte, kes mäge puudutab, karistatakse surmaga! Kellegi käsi ei tohi seda puudutada, vaid ta visatagu kividega surnuks või lastagu maha; olgu loom või inimene, ta ei tohi jääda elama! Alles kui pikalt sarve puhutakse, võivad nad minna mäele.“ See korraldus pidi vajutama selle mässumeelse rahva meeltesse sügava austuse Jumala kui seaduste autori ja Tema seaduste autoriteedi suhtes.

Jumala ilmumine aukartust äratavas majesteetlikkuses

[118] „Ja kolmandal päeval, kui hommik oli saabunud, sündis, et hakkas müristama ja välku lööma: mäe kohal oli ränk pilv ja kostis väga vali sarvehääl, nõnda et kogu rahvas, kes oli leeris, värises.“ Taeva Majesteedi ümber viibiv inglihulk kutsus rahva kokku heliga, mis sarnanes sarvehäälele. See muutus järjest valjemaks ja valjemaks, kuni kogu maa värises.

„Siis Mooses viis rahva leerist välja Jumalale vastu; ja nad jäid mäe jalamile. Ja kogu Siinai mägi suitses, kui Issand laskus sinna tule sees; selle suits tõusis üles nagu sulatusahju suits, ja kogu mägi vabises kõvasti.“ Taeva Majesteet laskus alla pilves koos aulise inglitest saatjaskonnaga, kes näisid tuleleekidena.

„Ja sarvehääl läks üha valjemaks; Mooses rääkis ja Jumal vastas temale valjusti. Ja Issand laskus Siinai mäele, mäetippu; Issand kutsus Moosese mäetippu ja Mooses läks üles. Ja Issand ütles Moosesele: „Mine alla, hoiata rahvast, et nad ei tungiks Issanda juurde

teda vaatama, et paljud neist ei langeks! Ja preestridki, kes liginevad Issandale, peavad endid pühitsema, et Issand neid ei kohtleks karmilt!,”

Nii kõneles Issand aukartust äratavas hiilguses oma Seaduse Siinai mäelt, et inimesed usuksid. Ta lisas Seaduse esitamisele oma autoriteedi üleva ilmingu, et nad teaksid, et Tema on ainus tõeline ja elav Jumal. Moosesel ei lubatud auhiilguse pilve siseneda. Ta võis tulla ainult lähemale ja siseneda hiilgust ümbritsevasse tihedasse pimedusse. Ta seisis rahva ja Issanda vahel.

JUMALA SEADUSE VÄLJAKUULUTAMINE

Pärast seda, kui Issand oli andnud niisugused tõendid oma väest, ütles Ta, kes Ta on: „Mina olen Issand, sinu Jumal, kes sind tõi välja Egiptusemaalt, orjusekojast.“ Sama Jumal, kes oli näidanud oma väge egiptlaste hulgas, kuulutas nüüd välja oma Seaduse.

„Sul ei tohi olla muid jumalaid minu palge kõrval!

Sa ei tohi enesele teha kuju ega mingisugust pilti sellest, mis on ülal taevas, ega sellest, mis on all maa peal, ega sellest, mis on maa all vees! Sa ei tohi neid kummardada ega neid teenida, sest mina, Issand, sinu Jumal, olen püha vihaga Jumal, kes vanemate süü nuhtleb laste kätte kolmanda ja neljanda põlveni neile, kes mind vihkavad, aga kes heldust osutab tuhandeile neile, kes mind armastavad ja mu kärke peavad!

Sa ei tohi Issanda, oma Jumala nime asjata suhu võtta, sest Issand ei jäta seda nuhtlemata, kes tema nime asjata suhu võtab!

Pea meeles, et sa pead hingamispäeva pühitsema! Kuus päeva tee tööd ja toimetada kõiki oma talitusi, aga seitsmes päev on Issanda, sinu Jumala hingamispäev. Siis sa ei tohi toimetada ühtegi talitust, ei sa ise ega su poeg ja tütar, ega su sulane ja teenija, ega su veoloom ega võõras, kes su värvavais on! Sest kuue päevaga tegi Issand taeva ja maa, mere ja kõik, mis neis on, ja ta hingas seitsmendal päeval: seepärast Issand õnnistas hingamispäeva ja pühitses selle.

Sa pead oma isa ja ema austama, et su elupäevi pikendataks sellel maal, mille Issand, su Jumal, sulle annab!

Sa ei tohi tappa!

Sa ei tohi abielu rikkuda!

[119]

Sa ei tohi varastada!

Sa ei tohi tunnistada oma ligimese vastu valetunnistajana!

Sa ei tohi himustada oma ligimese koda! Sa ei tohi himustada oma ligimese naist, sulast ega teenijat, härga ega eeslit ega midagi, mis su ligimese päralt on!“

Issanda räägitud esimene ja teine käsk on eeskirjad ebajumalateenistuse vastu, sest ebajumalakummardamine viib inimesed pattu ja vastuhakku ning jõuab välja inimohvrite toomiseni. Jumal võtab kasutusele ettevaatusabinõud vähimagi lähenemise suhtes niisugustele jäledustele. Esimesed neli käsku pidid näitama inimestele nende kohust Jumala ees. Neljas käsk on ühendav lüli suure Jumala ja inimese vahel. Hingamispäev anti eriliselt inimesele kasuks ja Jumala austamiseks. Ülejäänud kuus eeskirja näitavad inimese kohustusi kaasinimeste suhtes.

[120] Hingamispäev pidi olema igavene märk Jumala ja Tema rahva vahel. Sellisel kujul pidi see olema märk — kõik, kes peavad hingamispäeva, näitavad sellega, et nad kummardavad elavat Jumalat, taeva ja maa Loojat. Hingamispäev pidi olema märk Jumala ja Tema rahva vahel, nii kaua, kuni on veel maa peal inimesi, kes Teda teenivad.

„Ja kogu rahvas kuulis ja nägi müristamist, tuleleeke, sarvehäält ja mäe suitsemist. Kui rahvas seda nägi, siis ta vabises ja jäi eemale seisma. Ja nad ütlesid Moosesele: „Räägi sina meiega, siis me kuulame! Ainult ärgu Jumal meiega rääkigu, et me ei sureks!“ Aga Mooses vastas rahvale: „Ärge kartke, sest Jumal on tulnud teid katsuma, et teil oleks tema kartus silme ees, selleks et te pattu ei teeks!“

Ja rahvas püsis eemal; aga Mooses ligines pimedusele, kus oli Jumal. Ja Issand ütles Moosesele: „Ütle Iisraeli lastele nõnda: Te nägite, et ma taevast teiega rääkisin.,“ Jumala kuninglik ligiolek Siinail, Tema lähedusest tingitud rahutus maapinnas, hirmuäratav kõuemürin ja välgusähvatused, mis saatsid Jumalat — rahvale mõjus hirm ja aukartus Tema püha majesteetlikkuse ees nii, et nad tõmbusid instinktiivselt Jumala võimsast ligiolust eemale, muidu ei suutnuks nad Tema kohutavalt suurt auhiilgust taluda.

Ebajumalakummardamise oht

Taas hoiatas Jumal Iisraeli lapsi ebajumalakummardamise eest. Ta ütles neile: „Minu kõrvale ei tohi te midagi teha: te ei tohi enestele teha hõbeja kuldjumalaid!“ Neil oli oht jäljendada egiptlaste eeskujuga ja teha endale Jumalat esitavaid kujutisi.

Issand ütles Moosesele: „Vaata, mina läkitan sinu eel ingli sind tee peal hoidma ja sind viima paika, mille ma olen valmistanud. Ole valvel tema ees ja kuula ta häält, ära vihasta teda; sest ta ei andesta teie üleastumist, sellepärast et temas on minu nimi! Aga kui sa tõesti kuulad tema häält ja teed kõike, mida ma käsin, siis ma olen sinu vaenlaste vaenlane ja vastaste vastane. Sest minu ingel läheb sinu eel ja viib sind emorlaste, hettide, perislaste, kaananlaste, hiivlaste ja jebuuslaste juurde ja mina hävitan need.“ Ingel, kes saadeti Iisraeli eele, oli Issand Jeesus Kristus. „Ära kummarda nende jumalaid ja ära teeni neid! Ja ära tee ka nende rahvaste tegude järgi, vaid kisu maha sootuks nende jumalad ja purusta täiesti nende ebaususambad! Te peate aga teenima Issandat, oma Jumalat, siis ta õnnistab sinu leiba ja vett! Ja ma hoian tõve sinust eemal.“ (2. Moosese 23:24, 25)

[121]

Jumal soovis oma rahvast mõistvat, et üksnes Tema peaks olema nende kummardamise objekt, ja kui nad võidavad neid ümbritsevad ebajumalaid kummardavad rahvad, ei tohi nad alles hoida nende ebajumalakujusid, vaid peavad need kindlasti hävitama. Paljud neist paganlikest jumalustest olid väga hinnalised ja kaunis käsitöö, mis võis ahvatleda neid, kes olid olnud Egiptuses nii tavalise ebajumalateenistuse tunnustajad, suhtuma neisse mõistuseta objektidesse mõningase aukartusega. Issand tahtis, et Tema rahvas teaks, et nende rahvaste ebajumalateenistus viis nad niisugusesse kurjusesse, et Jumal kasutas iisraellasi nende karistamise ja nende jumalate hävitamise tööriistana.

„Ma läkitan sinu eele hirmu ja viin segadusse kõik rahvad, kelle juurde sa tuled, ja teen, et kõik su vaenlased näitavad sulle selga. Ma läkitan sinu eele masenduse, et see ajaks su eest ära hiivlased, kaananlased ja hetid. Ma ei aja neid su eest ära ühe aastaga, et maa ei jääks tühjaks ja sulle ei sigineks metsloomi. Ma ajan nad sinu eest ära vähehaaval, seni kui sa sigined ja pärid maa. Ja ma annan sulle maa-ala Kõrkjamerest vilistite mereni ja kõrbest kuni Frati jõeni, sest ma annan maa elanikud teie kätte ja sina ajad need ära enese

[122] eest. Sa ei tohi teha lepingut nendega ega nende jumalatega! Nemad ei tohi jääda elama su maale, et nad ei mõjustaks sind minu vastu pattu tegema; sest kui sa nende jumalaid teenid, siis saab see sulle püüdepaelaks!“ (2. Moosese 23:27-33) Need Jumala tõotused oma rahvale olid sõnakuulmise tingimusel. Kui nad teenivad Issandat täielikult, teeb Ta nende eest suuri asju.

Kui Mooses oli Issanda käest seadused kätte saanud ning need ja ka sõnakuulmise tingimusega tõotused rahva jaoks üles kirjutanud, ütles Issand talle: „Astuge üles Issanda juurde, sina ise, Aaron, Naadab, Abihu ja seitsekümmend Iisraeli vanemaist, ja kummardage eemalt! Mooses üksi liginegu Issandale, teised aga ei tohi lähedale tulla ja rahvas ei tohi minna üles koos temaga!“ Ja Mooses tuli ning jutustas rahvale kõigist Issanda sõnadest ja kõigist seadlustest. Ja kogu rahvas vastas ühehäälselt, öeldes: „Me tahame teha iga sõna järgi, mis Issand on rääkinud!“,“ (2. Moosese 24:1-3)

Mooses ei olnud üles kirjutanud kümmet käsku, vaid määrused, mida Jumal soovis neid järgivat, ning tõotused, mille tingimuseks oli, et nad kuuletuvad Temale. Mooses luges need rahvale ette ja rahvas tõotas kuuletuda kõigile sõnadele, mida Issand oli öelnud. Seejärel kirjutas Mooses nende pühaliku tõotuse raamatusse ja tõi Jumalale rahva eest ohvri. „Siis ta võttis seaduseraamatu ja luges rahva kuuldes. Ja nad ütlesid: „Kõik, mida Issand on käskinud, me teeme ja võtame kuulda!“ Ja Mooses võttis verd ning piserdas rahva peale, öeldes: „Vaata, see on selle lepingu veri, mille Issand teiega on teinud kõigi nende sõnade põhjal!“,“ Rahvas kordas oma pühalikku tõotust Issandale — teha kõike, mida Ta oli öelnud, ja olla kuulekas. (2. Moosese 24:7, 8)

Jumala igavene Seadus

Jumala Seadus eksisteeris enne inimese loomist. See korraldas inglite elu. Saatan langes sellepärast, et astus üle Jumala valitsuse põhimõtetest. Pärast Aadama ja Eeva loomist tegi Jumal oma Seaduse neile teatavaks. Seda ei pandud kirja, vaid Issand rääkis seda neile isiklikult.

[123] Neljanda käsu hingamispäev seati sisse Eedenis. Pärast seda, kui Jumal oli loonud maailma ja maa peale inimese, tegi Ta inimese jaoks hingamispäeva. Pärast Aadama patustamist ja pattulangemist

ei võetud Jumala Seadusest midagi ära. Kümne käsu põhimõtted eksisteerisid enne langemist ning nende olemus sobis pühade olevuste seisukorraga. Pärast langemist ei muudetud neid eeskirju, kuid anti täiendavad juhtnöörid vastavalt inimese langenud staatusele.

Siis seati sisse loomohvroid nõudev süsteem, et hoida langenud inimese pilgu ees seda, mida Eeva tänu maole ei uskunud — et sõnakuulmatuse karistus on surm. Jumala Seadusest üleastumise tõttu oli Kristusel vaja surra ohvrisurma, et teha niiviisi inimese jaoks võimalikuks pääseda karistusest ja Jumala Seaduse au jääks ikkagi püsima. Ohvrisüsteem pidi õpetama inimesele alandlikkust — silmas pidades tema langenud olekut — ning juhtima teda pattu kahetsema ja uskuma, et üksnes Jumalas, töötatud Lunastaja kaudu on Tema Seadusest üleastumine andestatud. Kui Jumala Seadusest ei oleks üle astunud, poleks kunagi olnud surma ega oleks olnud vaja täiendavaid eeskirju, mis sobiksid inimese langenud seisukorraga.

Aadam õpetas oma järeltulijatele Jumala Seadust, mida ustavad inimesed andsid edasi läbi järgnevate põlvkondade. Jumala Seaduse jätkuv rikkumine tingis veeuputuse. Seadust säilitasid Noa ja tema pere, kes pääsesid õige eluviisi tõttu Jumala ime läbi laevas. Noa õpetas oma järeltulijatele kümmet käsku. Issand hoidis endale Aadamast alates rahvast, kelle südames oli Tema Seadus. Ta ütleb Aabrahami kohta, et ta „kuulas mu sõna ja pidas, mis ma käskisin pidada — mu käske, seadlusi ja õpetusi“. (1. Moosese 26:5)

Issand ilmutas end Aabrahamile ja ütles: „Mina olen Kõigeväeline Jumal, käi minu palge ees ja ole vaga! Ma teen lepingu enese ja sinu vahel ja teen sind väga paljuks.“ (1. Moosese 17:1, 2) „Ma teen lepingu enese ja sinu vahel, ja sinu soo vahel pärast sind, igaveseks lepinguks sugupõlvedele, et ma olen Jumalaks sinule ja su soole pärast sind.“ (1. Moosese 17:7)

Seejärel andis Jumal Aabrahamile ja tema järeltulijatele kordalduse ümberlõikamiseks, mis oli ringjas lõige märgina, et Jumal oli neid välja lõiganud ja eraldanud teistest rahvastest oma valitud aardeks. Selle märgiga töötasid nad pühalikult, et ei abiellu teiste rahvastega, sest nii tehes kaotaksid nad aukartuse Jumala ja Tema püha Seaduse suhtes ning muutuksid ebajumalakummardajateks nagu neid ümbritsevad rahvad.

Ümberlõikamisega olid nad pühalikult nõustunud täitma Aabrahamiga sõlmitud lepingu tingimusi — hoidma ennast kõigist rah-

vastest eraldi ja mitte segunema teistega. Kui Aabrahami järeltulijad oleksid hoidnud end teistest rahvastest eraldi, siis ei oleks neid ahvatletud ebajumalateenistusse. Teistest eraldi hoidmisega oleks olnud kõrvaldatud suur kiusatus hakata tegelema nende patuste tegevuste ja mässuga Jumala vastu. Ümbritsevate rahvastega segunedes kaotasid nad suurel määral oma erilise, püha olemuse. Nende karistamiseks tõi Issand nende maale näljahäda, mis sundis neid minema elu säästmiseks Egiptusesse. Kuid Jumal ei hüljanud neid Egiptuses oleku ajal Aabrahamiga sõlmitud lepingu tõttu. Ta lubas egiptlastel neid rõhuda, et nad võiksid pöörduda hädas Tema poole, valida Tema õiglase ja armulise valitsuse ning kuuletuda Tema tingimustele.

[125] Esialgu läks Egiptusesse vaid mõni perekond. Neist kasvas suur hulk. Mõned õpetasid oma lastele hoolikalt Jumala Seadust, kuid paljud iisraellased olid näinud nii palju ebajumalateenistust, et nad ajasid Jumala Seaduse põhimõtted segamini. Need, kes kartsid Jumalat, hüüdsid Tema poole hingeahastuses, et Ta purustaks nende ränga orjaikke ja viiks nad vangipõlvemaalt välja, et nad võiksid Teda vabalt teenida. Jumal kuulis neid appihüüdeid ja tõstis esile Moosese kui oma tööriista rahva vabastamisel. Pärast Egiptusest lahkumist ja Punase mere vee jagunemist nende ees pani Issand nad proovile, et näha, kas nad usaldavad Teda, kes oli nad välja toonud rahvana teise rahva hulgast märkide ja imetegude abil. Kuid nad ei teinud proovi läbi. Nad nurisesid Jumala vastu eelseivate raskuste tõttu ja soovisid minna tagasi Egiptusesse.

KIVILAUDADELE KIRJUTATUD

Issand ise laskus alla Siinai mäele, auhiilgusesse mähitud ja inglitest ümbritsetud, ning kuulutas kõige ülevamal ja aukartust äratavamal moel välja oma kümme käsku, nii et nad ei saa endid vabandada. Ta ei usaldanud nende õpetamist mitte kellelegi, isegi mitte inglitele, vaid esitas oma Seaduse kuuldava häälega kogu rahva kuuldes. Ka siis ei usaldanud Ta rahva lühikest mälu, sest nad kippusid Tema nõudmisi unustama, vaid kirjutas käsud oma püha sõrmega kivilaudadele. Ta tahtis kõrvaldada iga võimaluse ajada segi Tema pühad eeskirjad ja traditsioonid või Tema nõudmised ja inimeste tavad.

Siis tuli Ta veel lähemale oma rahvale, kes oli nii varmas eksiteele sattuma, ega jätnud neile pelgalt dekalooigi kümmet ettekirjutust. Ta käskis Moosesel üles kirjutada määrused ja seadused, nagu Ta oli käskinud, ja andis üksikasjalikud juhised, mis olid rahva jaoks kohustuslikud ning pidid kaitsma kümmet käsku, mis Ta oli kivisse uurendanud. Need konkreetseid juhiseid ja tingimused pidid juhtima eksliku inimese kuuletuma moraalseadusele, mida ta on nii aldis rikkuma.

Kui inimene oleks kinni pidanud Jumala Seadusest, nagu see oli antud Aadamale pärast pattulangemist ja nagu seda oli säilitanud Noa laevas ja järginud Aabraham, ei oleks olnud vaja ümberlõikamise korraldust. Ja kui Aabrahami järeltulijad oleksid pidanud lepingut, mille märgiks või töötuseks oli ümberlõikamine, siis poleks nad kunagi sattunud ebajumalateenistusse ega pidanud minema alla Egiptusesse. Siis poleks Jumalal olnud vaja kuulutada oma Seadust Siinai mäelt, uurendada see kivilaudadesse ja täiendada kindlate juhistega Moosese kaudu.

[126]

MÄÄRUSED JA SEADLUSED

Mooses kirjutas need määrused ja seadlused mäel olles üles Jumala sõnade järgi. Kui Jumala rahvas oleks kümne käsu põhimõtetele kuuletunud, ei oleks olnud vaja nende kohustuste kohta Jumala ja üksteise suhtes anda Moosesele erilisi juhiseid, mille ta kirjutas raamatusse. Selged juhised, mille Issand andis Moosesele oma rahva kohustuste kohta üksteise ja võõraste suhtes, on kümne käsu põhimõtted, mis on lihtsustatud ja kindlapiirilisel viisil antud, et nad ei eksiks.

Issand andis Moosesele täpsed juhised tseremoniaalohvrite kohta, mis pidid lõppema Kristuse surmaga. Ohvrisüsteem viitas Kristuse kui veatu Talle ohverdamisele.

Issand seadis selle ohvriandide süsteemi esimest korda sisse pärast pattulangemist Aadamale, kes õpetas seda oma järeltulijatele. Seda süsteem rikkusid enneveeuputusaegsed inimesed ja need, kes pärast eraldusid Jumala ustavatest järelkäijatest ja tegelesid Paabeli torni ehitamisega. Nad ohverdasid taeva Jumala asemel enda tehtud jumalatele. Nad ei toonud ohvreid mitte usu tõttu tulevasse Lunastajasse, vaid sellepärast, et nad arvasid vajaliku olevat oma jumalatele

heameelt teha, ohverdades roojastel ebajumalaaltaritel suurel hulgal loomi. Nende ebauski viis neid suurtesse liialdustesse. Nad õpetasid inimestele, et mida väärtuslikum on ohver, seda suuremad meelehead see ebajumalatele teeb, ning seda suurem on rahva edukus ja jõukus. Seetõttu toodi neile mõistuseta iidolitele sageli inimohvreid.

[127]

Neil rahvastel olid oma elanike tegevuse kontrollimiseks seadused ja määrused, mis olid äärmiselt julmad. Neid seadusi olid teinud inimesed, kelle südant ei olnud arm pehmendanud. Samal ajal kui vaadati mööda kõige hullematest kuritegudest, karistasid võimumehed väiksemaid rikkumisi kõige julmemate karistustega.

Mooses pidas just seda silmas, kui ta ütles Iisraelile: „Vaata, ma olen teile õpetanud määrusi ja seadlusi, nagu Issand, mu Jumal, mind on käskinud, et te teeksite nõnda sellel maal, mida te lähete pärima. Pidage neid ja tehke nende järgi, sest see on teie tarkus ja teie mõistus rahvaste silmis, kes ütlevad kõiki neid seadusi kuuldes: „See suur rahvas on tõesti tark ja mõistlik rahvas!“ Sest kas on teist suurt rahvast, kellele jumalad on nii lähedal nagu Issand, meie Jumal, iga kord kui me teda hüüame? Ja kas on teist suurt rahvast, kellel on nii õiglased määrused ja seadlused, nagu kogu see Seadus, mille ma täna panen teie ette?“ (5. Moosese 4:5-8)

19. PEATÜKK — PÜHAMU

[128]

2. Moosese 25.-40. peatükk

KOGUDUSETELK VALMISTATI Jumala korralduse kohaselt. Issand tõstis esile inimesed ja andis neile kõige peenema töö tegemiseks rohkem kui loomupärased võimed. Ei Moosesel ega neil töölistel lastud planeerida ehitise kuju ega töömeetodeid. Jumal kujundas projekti ise ja andis selle Moosesele koos eriliste juhistega selle suuruse, kuju ja kasutatavate materjalide kohta ning määras kindlaks kõik mööbliesemed, mis pidid selles olema. Ta näitas Moosesele taevase pühamu miniatuurset mudelit ja käskis tal teha kõik mäel näidatud eeskuju järgi. Mooses kirjutas kõik juhised raamatusse ja luges need ette kõige mõjuvõimsamatele inimestele.

Siis käskis Issand tuua rahval vabatahtlikke annetusi ehitamaks Talle pühamu, et Ta saaks elada nende keskel. „Ja kogu Iisraeli laste kogudus läks ära Moosese juurest. Siis nad tulid tagasi, igäüks, keda süda sundis, ja igäüks, kes hea meelega tahtis anda, tõi Issandale tõstelõivu kogudusetelgi ehitamiseks, kõige selle teenistuse ja pühade riiete jaoks. Nad tulid, niihästi mehed kui naised, igäüks, kes heast südamest tahtis anda, ja tõi sõlgi, kõrvarõngaid, sõrmuseid ja keesid, igasugu kuldriistu, kõik, kes tõi Issandale kõigutusohvriks kulda.“

Vaja oli teha suuri ja kulukaid ettevalmistusi. Koguda tuli väärtuslikke ja hinnalisi materjale. Kuid Issand võttis vastu ainult vabatahtlikud annetused. Jumalale eluaseme valmistamisel oli kõigepealt vaja Jumala tööle pühendumist ja südamest tulevat ohvrit. Ja kui pühamu ehitus jätkus ning inimesed tõi Moosesele annetusi ja ta andis need tööliste kätte, siis vaatasid arukad töötegijad ja leidsid, et inimesed olid toonud piisavalt, isegi rohkem, kui nad said ära kasutada. Siis kuulutas Mooses kogu leeris ja ütles: „,Ükski mees ja naine ärgu töötagu enam pühamu tõstelõivu jaoks!“ Siis rahvas enam ei toonud.“

[129]

KIRJA PANDUD TULEVASTE PÕLVKONDADE JAOKS

Iisraellaste korduvad nurisemised ja Jumala viha nuhtlused nende üleastumiste tõttu on pühasse ajalukku kirja pandud Jumala rahva jaoks, kes elab maa peal pärast neid, kuid eriti nende manitsemiseks, kes elavad lõpuajal. Ka iisraellaste pühendusteod, energia ja heldekäelisus Moosesele vabatahtlike annetuste toomisel on kirja pandud Jumala rahva hüvanguks. Kogudusetelgi materjalide nii rõõmsameelne ettevalmistamine on eeskujuks kõigile, kes tõeliselt armastavad Jumalat teenida. Need, kes hindavad Jumala püha ligiolu õnnistust Tema jaoks hoone ehitamisega, peaksid ilmutama suuremat huvi ja innukust püha töö vastu proportsionaalselt sellega, kuidas nad peavad taevaseid õnnistusi väärtuslikumaks kui maiseid mugavusi. Neil tuleb aru saada, et nad valmistavad hoonet Jumala jaoks.

Oluline on, et just Jumala ja inimeste kohtumise hoone ehitatakse hoolikalt — tehakse mugavaks, kenaks ja sobilikuks, et selle võiks pühendada Jumalale ja esitada Talle ning Teda tuleb kutsuda sellesse hoonesse elama ja seda oma püha ligioluga pühitsema. Issandale tuleb anda meelsasti, et töö saaks vabalt lõpetada ja töölised võiksid öelda: „Ärge tooge rohkem annetusi.“

EESKUJU JÄRGI

Kui kogudusetelgi ehitamine oli lõpetatud, vaatas Mooses kogu töö üle ning võrdles seda Jumala käest saadud eeskuju ja juhistega. Ta nägi, et kõik osad olid eeskujuga kooskõlas ning ta õnnistas rahvast.

[130] Jumal näitas Moosesele seaduselaeka mudelit koos eriliste juhistega selle valmistamiseks. Seaduselaekas pidi hoitama kivilaudu, millele Jumal uurendas oma sõrmega kümme käsku. Laegas pidi olema kastikujuline, väljastja seestpoolt kaetud puhta kullaga, üle-mine osa ümberringi kuldse ornamendiga kaunistatud. Seda püha laegast kattis puhtast kullast lepituskaas, mille mõlemas otsas oli puhtast kullast sepistatud keerub, näod vastakuti ja pilk suunatud aupaklikult alla lepituskaane, armu aujärje suunas. See kujutas kõiki taevaseid ingleid vaatamas huvi ja aukartusega taevase pühamu laekasse asetatud Jumala Seaduse poole. Keerubitel olid tiivad. Kummagi ingli üks tiib oli sirutatud üles ja teine kattis ta keha. Maise pühamu seaduse-

laegas oli taevase tõelise laeka mudel. Taevase seaduselaeka kõrval seisid elavad inglid, üks kummalgi pool, mõlemal üks tiib ettepoole sirutatult varjamas lepituskaant ja teine austuse ja alandlikkuse märgina keha katmas.

Maisesse seaduselaekasse pidi Mooses panema kivilauad. Neid nimetati tunnistuslaudadeks ja laegast nimetati tunnistuslaekaks, sest see sisaldas kümnes käsus Jumala tunnistust.

KAKS RUUMI

Kogudusetelk koosnes kahest ruumist, mida eraldas kardin ehk eesriie. Kõik esemed kogudusetelgis olid valmistatud puhtast kullast või kullaga kaetud. Selle eesriided olid mitmevärvilised ja kaunilt kujundatud ning neisse olid kuldja hõbeniitidega kootud keerubid, mis pidid kujutama taevaingleid, kes on seotud taevase pühamu tööga ja kes on maa peal elavate pühade teenijad inglid.

Teise eesriide taha asetati tunnistuslaegas ning püha laeka ette tõmmati kaunis ja hinnaline kardin. See ei ulatunud ruumi laeni. Jumala au, mis oli lepituskaane kohal, oli näha mõlemas ruumis, kuid esimeses palju vähemal määral.

Vahetult laeka ees, kuid eesriidega eraldatud, oli kuldne suitsutusohvrialtar. Sellel altaril süütas tule Issand ise ja seda hoiti püha viiruki abil, mis täitis pühamu oma aromaatses pilvega päeval ja ööl. See lõhn ulatus kogudusetelgist kilomeetrite kaugusele. Kui preester tõi Issanda ette viirukit, vaatas ta armu aujärje poole. Kuigi ta seda ei näinud, teadis ta, et see on seal, ja kui viiruk kerkis pilvena üles, laskus Issanda auhiilgus armu aujärjele, täitis kõige pühama paiga ja paistis ka pühasse paika. Auhiilgus täitis tihtipeale mõlemad ruumid nii, et preester ei suutnud oma teenistuskohustusi täita ja pidi seisma kogudusetelgi uksele.

Pühas paigas seisev preester, saatmas usupalveid armu aujärje poole, mida ta ei näinud, kujutab Jumala rahvast esitamas oma palveid Kristuse poole taevase pühamu armu aujärje ette. Nad ei saa Vahemeest ihusilmaga näha, kuid ususilmadega näevad nad Kristust armu aujärje ees ning saavad oma palved Tema poole ja toetuvad kindlusega Tema eestkostele.

Nendes pühades ruumides ei olnud valguse jaoks aknaid. Mõlemasse ruumi andsid valgust lambid, mida hoiti põlemas ööl ja

päeval kõige puhtamast kullast lambijalal. Valgus peegeldus hoone kullaga kaetud seintel, pühadel esemetel ja kaunivärvilise, keerubitega eesriide kuldja hõbeniitidel ning see oli kirjeldamatult auline. Ükski keel ei suuda kirjeldada nende ruumide ilu, kaunidust ja püha aupaistet. Pühamus asuv kuld peegeldas eesriide värve, mis näisid vikerkaare erinevate värvadena.

Kord aastas, pärast kõige hoolikamat ja pühalikumat ettevalmistamist, võis ülempreester sisenda kõige pühamasse paika. Mitte ükski surelik pilk peale ülempreestri oma ei võinud näha selle ruumi püha majesteetlikkust, sest see oli Jumala nähtava auhiilguse eriline asupaik. Ülempreester sisenes alati värisedes, samal ajal kui rahvas ootas tema naasmist pühalikus vaikuses. Nende tõsine soov oli saada Jumalalt õnnistus. Armu aujärje ees suhtles Jumal ülempreestriga. Kui ülempreester jäi kõige pühamasse paika ebatavaliselt kauaks, täitis inimesi sageli hirm, sest nad kartsid, et nende või mõne preestri [132] pattude tõttu on Jumala auhiilgus ta surmanud. Aga kui oli kuulda tema rüü kellukeste kõlminat, tundsid nad suurt kergendust. Seejärel tuli ülempreester välja ja õnnistas rahvast.

Kui kogudusetelgi töö oli lõpetatud, „siis pilv kattis kogudusetelgi ja Issanda auhiilgus täitis elamu. Isegi Mooses ei võinud minna kogudusetelki, sest pilv oli laskunud selle peale ja Issanda auhiilgus täitis elamu.“ Sest „elamu peal oli päeval Issanda pilv, ja öösel oli selles tuli kogu Iisraeli soo nähes kõigil nende rännakuil“.

Kogudusetelk oli ehitatud nii, et seda sai osadeks lahti võtta ja kõigil rännakuil kaasas kanda.

JUHTIV PILV

Issand juhtis iisraellasi kõigil nende rännakutel läbi kõrbe. Kui ini-mestele oli kasuks ja Jumalale auks, et nad püstitaksid telgid teatud kohta ja viibiksid seal kauem, andis Jumal oma tahtest märku nii, et pilvesammas jäi seisma madalale otse kogudusetelgi kohale. Sinna jäid nad niikauaks, kuni Jumal soovis, et nad teelesid. Siis tõusis auhiilguse pilv kogudusetelgi kohal kõrgele ja nad alustasid taas rännakut.

Kõigil rännakutel järgisid nad täpset korda. Iga suguharu kandis lippu, millel oli nende esiisa märk, ja iga suguharu pidi lööma laagri üles oma lipu juurde. Ja kui nad rändasid, sammusid suguharud

korra järgi, iga suguharu oma lipu all. Kui nad teekonnal puhkasid ja püstitati kogudusetelk, siis panid suguharud oma telgid üles kogudusetelgi ümber, sellest veidi eemale, täpselt niisuguses järjekorras, nagu Jumal käskis.

Kui rahvas oli rännakul, kanti lepingulaegast nende ees. „Ja nende leerist teeleminekul oli Issanda pilv päeval nende kohal. Kui laegas läks teele, ütles Mooses: „Tõuse, Issand, et su vaenlased hajuksid ja su vihamehed põgeneksid su palge eest!“ Kui laegas pandi maha, ütles ta: „Tule taas, Issand, Iisraeli tuhatkondade kümnete tuhandete juurde!“,“

20. PEATÜKK — MAAKUULAJAD JA NENDE ARUANNE

4. Moosese 13. ja 14. peatükk

ISSAND KÄSKIS Moosesele saata mehed uurima Kaananimaad, mille Ta kavatses Iisraeli lastele anda. Selle jaoks tuli valida iga suguharu vürst. Nad läksid, ja neljakümne päeva pärast, tulnud uurimiskäigult tagasi, astusid nad Moosese, Aaroni ja kogu Iisraeli koguduse ette ning näitasid neile maa vilju. Kõik olid ühel meelel, et see on hea maa, ja osutasid rikkalikele viljadele, mille nad olid tõendusmaterjalina kaasa toonud. Üks viinamarjakobar oli nii suur, et seda kanti latiga kahe mehe vahel. Nad tõid kaasa ka viigimarju ja granaatõunu, mida kasvas seal ohtralt.

Pärast seda, kui nad olid kõnelenud maa viljakusest, rääkisid kõik, välja arvatud kaks meest, selle maa omandamisest väga heidutavalt. Nad ütlesid, et sellel maal elavad inimesed on väga tugevad ning linnad on ümbritsetud suurte ja kõrgete müüridega. Ja mis veel hullem, nad olid näinud seal hiiglaste Anaki järeltulijaid. Siis kirjeldasid nad, kuidas rahvad Kaanani paiknevad, ning väitsid, et neil pole kunagi võimalik seda omandada.

Kui rahvas kuulas seda aruannet, valasid kõik oma pettumuse välja kibedate süüdistuste ja nutuga. Nad ei oodanud ega mõelnud järele, jõudmaks järeltulele, et Jumal, kes oli nad nii kaugele toonud, annab kindlasti maa neile, vaid andsid kohe julgusetusele alla. Nad muutsid Püha väe piiratuks ega usaldanud Jumalat, kes oli neid seni juhtinud. Nad süüdistasid Mooset ja ütlesid nurisedes üksteisele, et see ongi siis kõigi nende lootuste lõpp. See ongi maa, mille omandamiseks nad olid välja kannatanud rännaku Egiptusest sinnani.

Kaaleb ja Joosua püüdsid võita tähelepanu, kuid inimesed olid nii erutatud, et ei suutnud end neid kaht meest kuulama sundida. Kui rahvas oli veidi rahunenud, õnnestus Kaalebil rääkida. Ta ütles: „Mingem siiski sinna ja vallutagem see, sest me suudame selle

alistada!“ Aga mehed, kes olid käinud koos temaga, ütlesid: „Me ei või minna selle rahva vastu, sest ta on meist vägevam.“ Nad jätkasid oma halba aruannet ja väitsid, et kõik inimesed on suurt kasvu. „Me nägime seal hiiglast, Anaki poegi hiiglaste soost: me olime iseendi silmis nagu rohutirtsud ja samasugused olime meie ka nende silmis.“

IISRAEI NURISEB JÄLLE

„Siis terve kogudus tõstis valjusti häält ja rahvas nuttis sel ööl. Kõik Iisraeli lapsed nurisesid Moosese ja Aaroni vastu ja terve kogudus ütles neile: „Oleksime ometi surnud Egiptusemaal või siin kõrbes! Oleksime ometi surnud! Miks Issand viib meid sellele maale, kus me langeme mõõga läbi ja meie naised ja lapsed jäävad saagiks? Kas meil ei oleks parem minna tagasi Egiptusesse?“ Ja nad ütlesid üksteisele: „Valigem pealik ja mingem tagasi Egiptusesse!“ Siis Mooses ja Aaron heitsid silmili maha kogu Iisraeli laste kokkutulnud koguduse ees.“

Iisraellased ei valanud kaebusi välja üksnes Moosese vastu, vaid süüdistasid ka Jumalat ennast, et Ta oli neid petnud, lubades nad viia maale, mida nad ei suuda omandada. Nende mässumeelsus kerkis nii suureks, et unustades Kõikväelise võimsa käsivarre, mis oli neid Egiptusest välja toonud ja terve rea imede abil neid seni juhtinud, otsustasid nad valida pealiku, kes juhiks nad tagasi Egiptusesse, kus nad olid olnud orjad ja kannatanud suurt vaeva. Tegelikult nad määrasidki pealiku ja hülgasid nii Moosese, oma kannatliku ja kannatava juhi. Ning nad nurisesid teravalt Jumala vastu.

Mooses ja Aaron langesid kogu kokkutulnud koguduse juuresolekul Issanda ees silmili maha, et anuda Jumalalt halastust vastuhakkava rahva suhtes. Kuid nende ahastus ja kurvastus oli liiga suur, et seda väljendada. Nad jäid näoli täielikus vaikuses. Kaaleb ja Joosua käristasid suurima mure väljendusena oma riided lõhki. „Ja rääkisid kogu Iisraeli laste kogudusele, öeldes: „Maa, mille me läbi käisime, et seda uurida, on väga hea maa. Kui Issandal on meist hea meel, siis ta viib meid sellele maale ja annab selle meile, maa, mis piima ja mett voolab. Ärge ainult pange vastu Issandale ja ärge kartke maa rahvast, sest nad on meile parajaks palaks: nende kaitsja on nad maha jätnud, aga Issand on meiega! Ärge kartke neid!“,“

[135]

„Nende kaitsja on nad maha jätnud.“ See tähendab, kaananlased olid oma ülekohtu mõõdu täitnud ja jumalik kaitse oli neilt ära võetud, aga nemad tundsid end täiesti turvaliselt ega olnud lahinguks valmis. Jumala lepingu kohaselt oli maa iisraellastele kindlustatud. Neil sõnadel ei olnud rahvale soovitud mõju, nad suurendasid vaid kindlameelsust mässata. Rahvas oli täis viha ning nad karjusid rae-vukalt, et Kaaleb ja Joosua tuleb kividega surnuks visata. Seda oleks tehtudki, kui Issand ei oleks sekkunud, ilmutades oma kohutavat auhiilgust kõige silmatorkavamal viisil kogudusetelgis kõigi Iisraeli laste ees.

MOOSESE ANUV PALVE

[136] Mooses läks kogudusetelki Jumalaga rääkima. „Ja Issand ütles Moosesele: „Kui kaua see rahvas põlgab mind ja kui kaua nad ei usu mind hoolimata kõigist tunnustähtedest, mis ma nende keskel olen teinud? Ma löön teda katkuga ja hävitan tema, aga sinust ma teen suurema ja vägevama rahva kui tema!“ Siis Mooses ütles Issandale: „Egiptlased on muidugi kuulnud, et sa oma rammuga oled selle rahva ära toonud nende keskelt, ja nad on seda rääkinud selle maa elanikele. Nemadki on siis kuulnud, et sina, Issand, oled selle rahva keskel, sina, Issand, kes ennast ilmutad silmast silma, ja et sinu pilv seisab nende kohal ning et sa käid nende ees päeval pilvesambas ja öösel tulesambas. Aga kui sa nüüd surmad selle rahva nagu üheainsa mehe, siis räägivad rahvad, kes sinu kuulsusest on kuulnud, ja ütlevad: Sellepärast et Issand ei suutnud viia seda rahvast maale, mille ta neile oli vandega töötanud, tappis ta nad kõrbes.“ Taas ei ole Mooses nõus, et Iisrael hävitatakse ja teda ennast tehakse võimsamaks rahvaks kui oli Iisrael. See Jumala armastatud sulane ilmutab armastust israeliitide vastu ning näitab üles innukust austada oma Loojat ja kutsuda esile lugupidamist oma rahva suhtes: „Sa oled andestanud oma rahvale Egiptusest seniajani, sa oled selle tänamatu rahva suhtes olnud pikameelne ja halastaja senini; ükskõik kui väärtusetud nad on, sinu halastus on seesama.“ Ta anub: „Kas sa säästaksid neid seekord ja lisaksid veel selle ühe jumaliku kannatlikkuse ilmingu juba paljudele samasugustele juhtumitele?“

„Ja Issand vastas: „Ma annan andeks, nagu oled palunud! Aga nii tõesti kui ma elan ja kogu maailm on täis Issanda auhiilgust:

ükski neist meestest, kes on näinud mu auhiilgust ja tunnustähti, mis ma tegin Egiptuses ja kõrbes, aga kes sellest hoolimata on mind kiusanud kümme korda ega ole võtnud kuulda mu häält, ei saa näha maad, mille ma vandega olen töötanud anda nende vanemaile; ükski, kes mind on põlanud, ei saa seda näha! Aga oma sulase Kaalebi viin ma sellele maale, kus ta on käinud, ja tema sugu pärib selle, sellepärast et temas on teistsugune vaim ja tema on kõiges mulle järgnenud!.,“

TAGASI KÕRBESSE

Issand käskis heebrealastel tagasi pöörduda ja minna Punase mere teed pidi kõrbesse. Nad olid heale maale väga lähedal, kuid oma patuse vastuhakuga olid nad Jumala kaitse minetanud. Kui nad oleksid Kaalebi ja Joosua aruande vastu võtnud ja kohe teele asunud, oleks Jumal Kaananimaa neile andnud. Aga nad olid uskmatud ja ilmutasid Jumala suhtes niisugust häbematut vaimsust, mis tõi neile kohtuotsuse, et nad ei saa kunagi töötatud maale. Jumala haldatus ja arm oli see, mis saatis neid tagasi Punase mere poole, sest nende viivitamise ja nurisemise ajal olid amalekid ja kaananlased maakuulajatest kuulnud ja Iisraeli lastega sõdimiseks valmistunud.

[137]

„Ja Issand rääkis Moosesega ja Aaroniga, öeldes: „Kui kaua peab mul olema kannatust selle halva kogudusega, kes nuriseb mu vastu? Iisraeli laste nurinaid, kuidas nad nurisevad mu vastu, ma olen kuulnud.,“ Issand käskis Moosesel ja Aaronil öelda rahvale, et Ta teeb neile nii, nagu nad olid rääkinud. Nad olid öelnud: „Oleksime ometi surnud Egiptusemaal või siin kõrbes! Oleksime ometi surnud!“ Nüüd võttis Jumal neid sõnast. Ta käskis oma sulastel neile öelda, et kahekümneaastased ja vanemad langevad kõrbes Issandale vastuhakkamise ja nurisemise pärast. Ainult Kaaleb ja Joosua pidid Kaananimaale saama. „Aga teie lapsed, kelle kohta te ütlesite, et nad jäävad riisutavaiks, ma viin ja nad õpivad tundma maad, mida teie olete põlanud.“

Issand teatas, et heebrealased peavad oma vanemate vastuhaku tõttu rändama kõrbes Egiptusest lahkumisest arvestades nelikümmend aastat, kuni kõik vanemad on surnud. Nii pidid nad kandma ja kannatama üleastumise tagajärgi nelikümmend aastat. „Vastavalt päevade arvule, mis te uurisite seda maad, nelikümmend päeva, iga

päeva kohta aasta, peate te kandma oma pattu nelikümmend aastat ja tundma minu vastupanu.“ Nad pidid täielikult aru saama, et see oli karistus ebajumalakummardamise ja mässulise nurisemise eest, mis sundis Issandat muutma oma eesmärgi nende suhtes. Kaalebile ja Joosuale tõotati vastupidiselt kogu Iisraeli rahvale tasu, sest nad olid Jumala heakskiidu ja kaitse nimel kaotanud kõik.

21. PEATÜKK — MOOSESE PATT

[138]

4. Moosese 20. peatükk

TAAS VIIDI Iisraeli kogudus kõrbesse, samasse kohta, kus Jumal pani neid proovile peagi pärast Egiptusest lahkumist. Issand tõi neile kaljust välja vee, mis voolas senikaua, kuni nad jõudsid sama kalju juurde tagasi, ja Issand peatas voolu, et oma rahvas taas proovile panna, et näha, kas nad peavad usuproovile vastu või nurisevad taas Tema vastu.

Kui heebrealastel oli janu ja nad ei leidnud vett, muutusid nad kärsituks ega meenutanud Jumala väge, mis oli ligi nelikümmend aastat tagasi neile kaljust vee välja toonud. Jumala usaldamise asemel kaebasid nad Moosesele ja Aaronile ning ütlesid: „Oleksime ometi meiegi hinge heitnud, siis kui meie vennad hinge heitsid Issanda ees!“ Tähendab, nad soovisid, et oleksid olnud selle seltskonna hulgas, kes hävitati nuhtlusega Korahi, Daatani ja Abirami vastuhaku järel.

Nad nõudsid vihaselt: „„Miks tõite Issanda koguduse, meid ja meie loomad, siia kõrbe surema? Miks tõite meid ära Egiptusest, tuues meid siia pahasse paika? Ei ole see vilja ega viigimarja, viinapuu ega granaatõuna paik, ja joomiseks ei ole vett!“

Aga Mooses ja Aaron tulid rahvakogu eest kogudusetelgi ukse ette ja heitsid silmili maha. Siis ilmutas ennast neile Issanda auhiilgus. Ja Issand rääkis Moosesele, öeldes: „Võta kepp ja kogu kokku kogudus, sina ja su vend Aaron, ja öelge nende nähes kaljule, et see annaks vett! Sina too neile kaljust vesi välja ning jooda kogudust ja nende loomi!“ Siis Mooses võttis Issanda eest kepi, nagu teda oli kästud.“

MOOSES ANNAB KANNATAMATUSELE JÄRELE

[139]

„Ja Mooses ja Aaron kogusid koguduse kalju ette; ja ta ütles neile: „Kuulge nüüd, te vastupanijad! Kas peame tooma teile vee välja seitsamast kaljust?“ Siis Mooses tõstis oma käe üles ja lõi

oma kepiga kaks korda kaljut, ja palju vett tuli välja ning kogudus ja nende loomad said juua. Aga Issand ütles Moosesele ja Aaronile: „Sellepärast et te ei uskunud minusse ega pidanud mind pühaks Iisraeli laste silme ees, ei saa teie viia seda kogudust sellele maale, mille mina neile annan!“,“

Siin tegi Mooses pattu. Ta tüdines rahva pidevast nurisemisest tema vastu ning, võtnud Jumala korraldusel kepi ja öelnud: „Kas peame tooma teile vee välja seitsamast kaljust?“, lõi kaljuga rääkimise asemel — nagu oli Jumal käskinud — kaljut kepiga kaks korda. Siin kõneles ta järelemõtlematult. Ta ei öelnud, et Jumal näitab nüüd veel üht tõendit oma väest ja annab teile sellest kaljust vee. Ta ei omistanud kivist kaljust taas vett voolama pannud väge Jumalale ning ei ülistanud seega rahva ees Teda. Selle eksituse tõttu ei lubanud Jumal Moosesel rahvast töötatud maale juhtida.

Jumala väe ilmumise vajadus muutis sündmuse pühalikuks ning Mooses ja Aaron oleksid pidanud rahvale ka sellise mulje jätma. Kuid Mooses oli erutatud ning nurisemise tõttu rahva suhtes kannatamatuna ja nende peale pahasena ütles ta: „Kuulge nüüd, te vastupanijad! Kas peame tooma teile vee välja seitsamast kaljust?“ Nii kõneledes tunnistas ta põhimõtteliselt, et nuriseval Iisraelil oli õigus pidada teda vastutavaks rahva Egiptusest väljatoomise eest. Jumal oli rahvale andestanud suuremaid eksimusi, kui oli see Moosesega, kuid Ta ei saanud oma rahva juhi pattu — samamoodi nagu juhitavate omi — jätta tähelepanuta. Ta ei saanud Moosesega pattu vabandada ega lubada teda töötatud maale. Siin andis Issand oma rahvale ilmselge tõendi, et see, kes oli neid nii imeliselt Egiptuse orjusest vabastanud, ei olnud Mooses, vaid võimas Ingel, kes käis nende ees kõigil rännakutel ja kelle kohta Ta ütles: „Vaata, mina läkitan sinu eel ingli sind tee peal hoidma ja sind viima paika, mille ma olen valmistanud. Ole valvel tema ees ja kuula ta häält, ära vihasta teda; sest ta ei andesta teie üleastumist, sellepärast et temas on minu nimi!“ (2. Mooses 23:20, 21)

[140]

Mooses võttis endale au, mis kuulus Jumalale, ning sundis Jumalat toimima tema puhul nii, et see veenaks mässumeelset Iisraeli igaveseks, et see, kes oli neid Egiptusest välja juhtinud, ei olnud Mooses, vaid Jumal ise. Issand oli andnud Moosesele oma rahva juhtimise koorma, samal ajal kui võimas Ingel läks nende ees kõigil rännakutel ja juhtis neid kogu teekonnal. Kuna nad olid nii varmad

unustama, et Jumal juhtis neid oma Ingli kaudu, ja omistama inimesele selle, mida üksnes Jumala vägi suutis korda saata, siis pani Ta neid proovile ja katsus läbi, et näha, kas nad kuuletuvad Talle. Nad kukkusid igas proovis läbi. Selle asemel et uskuda Jumalasse ja tunnustada Teda, kes oli nende teeraja puistanud täis tõendeid oma väest ning oma hoolitsuse ja armastuse märkidest, umbusaldasid nad Teda ja omistasid Egiptusest lahkumise Moosesele, süüdistades teda kui kõigi õnnetuste põhjust. Mooses oli talunud nende kangekaelsust tähelepanuväärse kannatlikkusega. Ükskord ähvardati teda isegi kividega surnuks visata.

RASKE KARISTUS

Issand soovis nende mõistusest selle mulje igaveseks kõrvaldada, keelates Moosesel siseneda tõotatud maale. Issand oli Moosest väga ülendanud. Ta oli ilmutanud talle oma suurt au. Ta oli võtnud ta mäele enda pühasse lähedusse ja oli alandanud temaga vestlema nii, nagu inimene räägib sõbraga. Ta oli andnud Moosesele ja tema kaudu rahvale teada oma tahte, määrused ja seadused. Kuna Jumal oli teda niivõrd ülendanud ja austanud, muutis see tema eksimuse väga suureks. Mooses kahetses oma pattu ja alandas end väga Jumala ees. Ta väljendas kogu Iisraelile kurbust patu pärast. Ta ei varjanud oma patu tagajärge, vaid rääkis neile, et niiviisi Jumalale au andmata ei saanud ta neid tõotatud maale viia. Siis küsis ta neilt, et kui tema eksimus oli nii suur, et Jumal pidi seda karistama, kuidas suhtuks Jumal siis nende korduvasse nurisemisse, kui nad süüdistasid Moosest Jumala ebatavalistes karistustes nende pattude pärast.

[141]

Sellel ühelainsal juhul oli Mooses jätnud mulje, et tema tõi kaljust vee välja, kui ta oleks pidanud tõstma Issanda nime Tema rahva hulgas kõrgeks. Nüüd lahendas Issand selle asja oma rahvaga lõplikult — Mooses oli pelgalt inimene, kes järgis temast võimsama isiku, nimelt Jumala Poja juhtimist ja õpetusi. Ta ei jätnud neile selles mingit kahtlust. Kellele on palju antud, sellelt nõutakse palju. Moosesele oli Jumala majesteetlikkuse erilise nägemisega antud eriline poolehoid. Talle oli külluslikult jagatud Jumala valgust ja au. Tema nägu oli säranud inimestele auhiilgusest, mida Issand oli lasknud tema peale paista. Kõigi üle mõistetakse kohut vastavalt neile antud privileegidele, valgusele ja eesõigustele.

Jumalale on eriti solvavad niisuguste heade inimeste patud, kelle üldine käitumisviis on olnud jäljendamist väärt. Nende tõttu tunneb Saatan võidurõõmu ja mõnitab Jumala ingleid Jumala valitud tööriistade ebaõnnestumiste pärast. Need annavad õelatele põhjuse Jumala vastu ülbe olla. Issand ise oli Mooset erilisel viisil juhtinud ja ilmutanud Talle oma au nii nagu ei kellelegi maa peal. Mooses oli loomu poolest kannatamatu, kuid ta oli kõvasti hoidnud kinni Jumala armust ja anunud alandlikult taevast tarkust. Jumal andiski talle jõudu ületada kannatamatus, nii et Jumal nimetas teda kõige alandlikumaks inimeseks maa peal. Aaron suri Hoori mäel, sest Issand oli öelnud, et ta ei saa tõotatud maale, kuna ta oli koos Moosesega patustanud Meribas kaljust vee väljatoomisel. Mooses ja Aaroni pojad matsid ta mäele, et inimestel ei tekiks kiusatust teha tema surnukeha ümber liiga suurt tseremooniat ja saada niiviisi süüdlaseks ebajumalateenimise patus.

22. PEATÜKK — MOOSESE SURM

[143]

5. Moosese 31.-34. peatükk

MOOSES PIDI varsti surema ning talle anti korraldus koguda enne surma Iisraeli lapsed kokku, jutustada neile kõigist heebrealaste rännakutest Egiptusest lahkumisest peale ja kõigist nende esivanemate suurtest üleastumistest, mis tõid neil Jumala karistuse ning sundisid Teda ütleva, et nad ei saa töötatud maale. Nende esivanemad olid surnud kõrbes vastavalt Issanda sõnale. Nende lapsed olid suureks kasvanud ja nende jaoks pidi täide minema töötus Kaanani-maa omandamisest. Paljud neist olid Seaduse andmise ajal väikesed lapsed ega mäletanud selle sündmuse suurejoonelisust. Teised sündisid kõrbes ning et nad mõistaksid, kui vajalik on kuuletuda kümnele käsule ja kõigile Moosese antud seadustele ja määrustele, andis Jumal korralduse korrata üle kümme käsku ja kõik Seaduse andmisega seotud asjaolud.

Mooses oli kõik Jumala antud seadused ja määrused raamatusse üles kirjutanud. Ta oli ustavalt kirja pannud kõik teel antud juhised ja kõik imed, mida Jumal nende heaks oli teinud, samuti kõik Iisraeli laste nurisemised. Lisaks oli Mooses üles märkinud selle, kui nende nurisemised said temast jagu.

Viimased õpetused Iisraelile

Kõik inimesed koguti tema ette ja ta luges nende möödunud ajaloo sündmusi raamatust, mille ta oli kirjutanud. Ta luges neile ka Jumala töotusi juhiks, kui nad on kuulekad, ja needusi, mis tabab neid, kui nad ei ole kuulekad.

Mooses rääkis, et vastuhaku pärast oli Issand kavatsenud neid mitu korda hävitada, kuid tema oli nende eest nii tõsiselt kostnud, et Jumal oli armuliselt neid säästnud. Ta meenutas neile imesid, mida Issand tegi vaaraole ja kogu Egiptuse maale. Ta ütles neile: „Teie silmad on näinud kõiki Issanda suuri tegusid, mis ta on teinud. Seepärast pidage kõiki käsked, mis ma täna teile annan, et te saaksite

[144]

tugevaiks ja läheksite ning päriksite maa, mida te lähete pärima.“ (5. Moosese 11:7, 8)

Mooses hoiatas Iisraeli lapsi eriliselt ebajumalateenistusse meelitamise eest. Ta käskis neil tõsiselt kuuletuda Jumala käskudele. Kui nad osutuvad kuulekaks, armastavad Issandat ja teenivad Teda kogu südamest, siis annab Ta neile vihma õigel ajal, paneb nende taimed kasvama ja laseb karjal suurened. Nende osaks pidid saama erilised ja ülevad eesõigused ning nad pidid saama võidu oma vaenlaste üle.

Mooses õpetas Iisraeli lapsi tõsiselt ja muljet avaldaval viisil. Ta teadis, et see on tema viimane võimalus nende poole pöörduda. Lõpetuseks kirjutas ta raamatusse kõik Jumala antud seadused, seadlused ja määrused ning lisaks veel mitmesugused korraldused ohvriandide kohta. Ta andis raamatu pühas ametis olevate meeste kätte ja nõudis, et kindla säilimise jaoks tuleb see panna seaduselaeka kõrvale, sest Jumal hoolitses pidevalt selle püha laeka eest. Seda Moosese raamatut tuli säilitada, et Iisraeli kohtumõistjad võiksid selle poole pöörduda, kui peaks selleks vajadus tekkima. Eksivad inimesed mõistavad sageli Jumala nõudmisi oma juhtumile sobivalt, seepärast hoiti Moosese raamatut tulevaseks uurimiseks kõige pühamas paigas.

Mooses lõpetas viimased juhised rahvale kõige mõjuvõimsama prohvetliku kõnega. See oli liigutav ja väljendusrikas. Jumalast inspireeritult õnnistas ta kõiki Iisraeli suguharusid eraldi. Lõpukõnes rääkis ta palju Jumala majesteetlikkusest ja Iisraeli heast käekäigust, mis jätkub üha, kui nad kuuletuvad Jumalale ja toetuvad Tema jõule.

[145]

MOOSESE SURM JA ÜLESTÕUSMINE

„Ja Mooses läks Moabi legendikelt üles Nebo mäele, Pisgaa tippu, mis on Jeeriko kohal, ja Issand näitas temale kogu maad: Gileadi kuni Daanini, kogu Naftali, Efraimi ja Manasse maad, kogu Juuda maad kuni lääne mereni, Lõunamaad ja Jordani piirkonda, Jeeriko orgu, Palmidelinna — kuni Soarini. Ja Issand ütles temale: „See on see maa, mille ma vandega tõotasin Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile, öeldes: Sinu soole ma annan selle. Ma olen lasknud sind vaadata oma silmaga, aga sinna sa ei lähe!“ Ja Issanda sulane Mooses suri seal Moabimaal Issanda sõna kohaselt. Ja ta mattis tema orgu Moabimaal, Beet-Peori kohale, aga tänapäevani ei tea ükski

tema hauda. Ja Mooses oli surres sada kakskümmend aastat vana; ta silm ei olnud tuhmunud ega ramm raugenud.“ (5. Moosese 34:1-7)

Jumal ei tahtnud, et keegi koos Moosese ja Pisgaa tippu läheks. Seal seisis Mooses Pisgaa tippu kõrgel väljaulatuval osal, Jumala ja taevainglite läheduses. Pärast seda, kui ta oli piisavalt vaadanud Kaananimaad, heitis ta nagu väsinud sõjamees pikali puhkama. Ta jäi magama, kuid see oli surmauni. Inglise võtsid tema keha ja matid selle orgu. Iisraellased ei leidnud kunagi kohta, kuhu ta maeti. Salajane matus pidi takistama inimesi patustamast Issanda vastu Moosese keha juures ebajumalateenistust korraldades.

Saatan juubeldas, et tal oli õnnestunud panna Mooses Jumala vastu patustama. Selle üleastumise tõttu jäi Mooses surma ülemvalitsuse alla. Kui ta oleks olnud jätkuvalt ustav ja tema elu ei oleks rikkunud see ainus üleastumine, kus ta ei andnud Jumalale au kallust vee väljatoomise eest, oleks ta saanud tõotatud maale ja võetud surma nägemata taevasse. Miikael ehk Kristus ja inglid, kes olid Moosese matnud, tulid taevast, kui Mooses oli veidi aega hauas olnud, ning äratasid ta üles ja viisid taevasse.

Kui Kristus ja inglid lähenesid hauale, ilmusid hua äärel Saatan ja tema inglid ning valvasid Moosese keha, et seda ei liigutataks. Kui Kristus ja Tema inglid lähemale jõudsid, takistas Saatan nende lähenemist, kuid Kristuse auhiilguse ja väe tõttu oli ta sunnitud taganema. Saatan nõudis Moosese keha tema ainsa üleastumise tõttu, kuid Kristus saatis ta leebelt oma Isa juurde, öeldes: „Issand sõidelgu sind!“ (Juuda 1:9) Kristus ütles Saatanale, et Ta teab, et Mooses oli alandlikult seda üht eksimust kahetsenud, et tema iseloomul ei olnud ainsatki plekki ja et tema nimi oli taevases aruanderaamatus rikkumata. Seejärel äratas Kristus Moosese üles koos kehaga, mida Saatan oli endale nõudnud.

Kristuse muutmisel saadeti taevasse võetud Mooses ja Eelija Kristusega rääkima Tema kannatustest ja esitama Jumala auhiilgust Tema kallile Pojale. Jumal oli Moosest väga austanud. Tal oli olnud eesõigus rääkida Jumalaga palgest palgesse, nagu mees räägib oma sõbraga. Ja Jumal oli ilmutanud talle oma erakordset auhiilgust nagu ei kellelegi teisele.

[146]

23. PEATÜKK — TÖOTATUD MAALE JÕUDMINE

Joosua raamatu peatükid 1, 3-6, 23 ja 24

PÄRAST MOOSESE surma pidi Joosua juhtima Iisraeli lapsed töotatud maale. Ta oli olnud Moosese peaminister suurema osa ajast, mil iisraellased kõrbes rändasid. Ta oli näinud imesid, mida Jumal oli Moosese kaudu teinud ning mõistis hästi rahva meelelaadi. Ta oli üks kaheteistkümnest töotatud maad uurima saadetud maakuulajast ning üks kahest, kes andis maa rikkustest ustava aruande ja julgustas rahvast minema Jumala jõus seda omandama. Ta oli selle tähtsa ametikoha jaoks hästi ette valmistatud. Issand töötas olla Joosuaga samamoodi, nagu Ta oli olnud Mooseseaga, ja muuta Kaanan kergesti võidetavaks, kui ta järgib ustavalt kõiki Tema käske. Ta oli olnud mures, kuidas täita rahva Kaananimaale viimise ülesanne, kuid see julgustus kõrvaldas tema hirmud.

Joosua käskis Iisraeli lastel valmistuda kolmepäevaseks teekonaks ning andis korralduse, et kõik sõjamehed peavad minema välja lahingusse. „Me teeme kõik, mida sa meid käsid, ja läheme igale poole, kuhu sa meid läkitad. Nagu me kõiges kuulasime Moosest, nõnda tahame kuulata sind! Olgu ainult Issand, su Jumal, sinuga, nagu ta oli Mooseseaga! Igaüks, kes paneb vastu su käsule ega kuula sinu sõnu kõiges, mida sa meid käsid teha, surmatagu! Ole ainult vahva ja tugev!“

Iisraellased ületasid Jordani imeliselt. „„Pühitsege endid, sest homme teeb Issand teie keskel imetegusid!“ Ja Joosua rääkis preestritega, öeldes: „Kandke seaduselaegast ja minge rahva eel!“ Ja nemad tõstsid seaduselaeka üles ning käisid rahva eel. Ja Issand ütles Joosuale: „Täna ma teen sind suureks kogu Iisraeli silmis, et nad teaksid, et mina olen sinuga, nõnda nagu ma olin Mooseseaga.“

JORDANI ÜLETAMINE

[148]

Preestrid pidid minema rahva ees ja kandma Jumala Seadust sisaldavat laegast. Kui nad tõstsid jalad Jordani voolu, lõigati veed ülaltpoolt ära. Preestrid läksid edasi, kandes laegast, mis oli jumaliku ligiolu sümbol, ning heebrea rahvahulk järgnes. Kui preestrid jõudsid Jordani keskele, kästi neil seista jõesängis, kuni kogu Iisraeli rahvas oli üle läinud. Siin veendi iisraellaste tolleaegset põlvkonda, et Jordani veed allusid samale väele, mille ilmnemist olid nende esiisad näinud neljakümne aasta eest Punase mere ääres. Paljud neist oli lapsena läbinud Punase mere. Nüüd läksid nad üle Jordani, sõjamehed, täielikult lahinguks varustatud.

Pärast seda, kui kogu Iisraeli rahvas oli üle Jordani läinud, käskis Joosua preestritel jõest välja tulla. Kohe kui preestrid lepingulaegast kandes jõesängist välja astusid ja kuival maal seisis, rullus Jordan samamoodi nagu enne ja ujutas kõik kaldad üle. See imetusväärne imetegu kasvatas suuresti iisraellaste usku. Et seda suurt imet kunagi ei unustataks, käskis Jumal Joosual lasta silmapaistvatele meestel, ühel igast suguharust, võtta jõesängist kivid, kus preestrite jalad seisis heebrealaste ülemineku ajal, kanda need õlgadel välja ja püstitada monument Gilgalisse meenutamaks fakti, et Iisrael läks kuiva maad mööda läbi Jordani. Kui preestrid olid Jordanist üles tulnud, võttis Jumal oma võimsa käe ära ja veed tormasid tohutu joana tagasi oma voolusängi.

Kui kõik emorlaste ja kaananlaste kuningad kuulsid, et Issand oli pannud Iisraeli laste ees Jordani veed seisma, sulas nende süda hirmust. Iisraellased olid maha löönud kaks Moabi kuningat ning nende imeline üleminek üleujutatud ja tormavast Jordanist täitis neid suurima õudusega. Seejärel lasi Joosua ümber lõigata kõik mehed, kes olid kõrbes sündinud. Pärast seda tseremooniat pidasid nad Jeeriko tasandikul paasapäha. „Ja Issand ütles Joosuale: „Täna ma olen teie pealt ära veeretanud egiptlaste teotuse.,“

Paganrahvad olid Issandale ja Tema rahvale teinud etteheiteid sellepärast, et heebrealased ei omandanud Kaananimaad, mille nad pidid üsna varsti pärast Egiptusest lahkumist pärima. Kuna nad olid nii kaua kõrbes rännanud, olid vaenlased võidurõõmsad ning teotasid Jumalat, väites, et Ta ei olnud võimeline neid Kaananimaale

[149]

viima. Nüüd olid nad ületanud Jordani kuiva maad mööda ja nende vaenlased ei saanud neile enam midagi ette heita.

Mannat oli jagunud kuni selle ajani, aga nüüd, kui iisraellased olid Kaananit omandamas ja sõid maa viljast, polnud neil mannat enam vaja ja see lõppes.

ISSANDA SÕJAVÄE VÜRST

Kui Joosua eemaldus Iisraeli väehulkadest, et mõtiskleda ja paluda Jumala erilist ligiolekut, nägi ta pikakasvulist meest, kelle rõivad olid nagu sõjarüü ja kellel oli paljastatud mõõk käes. Joosua ei tundnud temas ära Iisraeli armee sõdurit, kuid ometi ei näinud ta vaenlase moodi välja. Innukalt kõnetas ta teda: „„Kas sa oled meie või meie vaenlaste keskelt?“ Ja tema vastas: „Ei kumbagi, vaid ma olen nüüd tulnud kui Issanda sõjaväe vürst!“ Siis Joosua heitis silmili maha ja kummardas ning küsis temalt: „Mida mu Issand räägib oma sulasele?“ Ja Issanda sõjaväe vürst ütles Joosuale: „Võta jalatsid jalast, sest paik, kus sa seisad, on püha!“ Ja Joosua tegi nõnda.“

See ei olnud tavaline ingel. See oli Issand Jeesus Kristus, Tema, kes oli juhtinud heebrealasi kõrbes, öösel tulesambas ja päeval pilvesambas. Tema ligiolek muutis selle paiga pühaks, seepärast kästi Joosual jalanõud jalast võtta.

Siis õpetas Issand Joosuat, mida ta peab tegema, et vallutada Jeeriko. Kõigile sõjameestele tuli anda käsk käia kuuel päeval üks kord ümber linna ning seitsmendal päeval pidid nad kõndima ümber Jeeriko seitse korda.

[150]

JEERIKO VALLUTAMINE

„Siis kutsus Joosua, Nuuni poeg, preestrid ja ütles neile: „Kandke seaduselaegast, ja seitse preestrit kandku seitset jäärsarve Issanda laeka ees!“ Aga rahvale ta ütles: „Minge ja käige ümber linna, ja need, kes on relvastatud, käigu Issanda laeka ees!“ Ja sündis, nagu Joosua rahvale ütles. Need seitse preestrit, kes kandsid seitset jäärsarve Issanda ees, läksid ja puhusid sarvi, ja Issanda seaduselaegas käis nende järel.

Ja kes olid relvastatud, käisid sarvi puhuvate preestrite ees, aga laeka järel käis järelvägi, ja sarvi puhuti lakkamatult. Ja Joosua andis

rahvale käsu, öeldes: „Ärge karjuge ja ärge tehke häält, ärgu tulgu teie suust sõnagi kuni selle päevani, millal ma teile ütlen: Karjuge! Siis karjuge!“ Ja ta laskis Issanda laeka käia ümber linna, ühe korra ringi; siis nad tulid leeri ja jäid ööseks leeri.“

Heebrealaste vägi marssis täiuslikus rivikorras. Kõigepealt läks valitud seltskond relvastatud mehi, sõjarüüs, kuid praegu mitte relvaosavuse näitamiseks, vaid üksnes juhiseid järgides ja neile kuuletudes. Järgmisena tuli seitse preestrit sarvedega. Seejärel tuli Jumala laegas — sädelevast kullast, aupaiste ümber -, mida kandsid preestrid, kel olid kummalised uhked rõivad, mis näitasid püha ametit. Kogu tohutu suur Iisraeli väehulk järgnes täiuslikus rivikorras, iga suguharu vastavalt oma lipu all. Nii käisid nad Jumala laekaga ümber linna. Ühtki heli polnud kuulda, välja arvatud suure rahvahulga sammud ja sarvede pühalik heli, mis kajas vastu mägedelt ja kõlas läbi Jeeriko linna.

Selle hukkamisele määratud linna valvurid jälgisid imestuse ja ärevusega iga liigutust ning teatasid neist võimudele. Nad ei osanud öelda, mida see vaatepilt tähendas. Mõned naeruvääristasid mõtet linna niisugusel moel vallutamisest, kuid teised olid täis aukartust, kui nad nägid laeka hiilgust ning preestrite ja Joosua järel sammuva Iisraeli väehulga pühalikku ja väärikat välimust. Neile meenus, et neljakümne aasta eest oli Punane meri nende eest kaheks läinud ning et Jordani jõest läbiminekuks oli nende ette tehtud tee. Nad olid liiga hirmul, et pilgata. Nad käskisid selgesõnaliselt hoida linnaväravad korralikult kinni ja tugevad sõdurid pidid valvama iga värava juures.

Kuus päeva tegi Iisraeli väehulk oma ringi ümber linna. Seitsmendal päeval käisid nad ümber Jeeriko seitse korda. Rahval oli kästusd oia nagu tavaliselt. Kuulda oli üksnes sarvede häält. Inimesed pidid olema tähelepanelikud — kui sarvepuhujad puhuvad pikema heli kui tavaliselt, siis pidid nad kõik valju häälega karjuma, sest Jumal oli linna nende kätte andnud. „Aga seitsmendal päeval tõusid nad vara koiduajal ja käisid selsamal kombel seitse korda ümber linna; üksnes sel päeval käisid nad seitse korda ümber linna. Ja kui seitsmendal korral preestrid puhusid sarvi, ütles Joosua rahvale: „Karjuge, sest Issand annab linna teile!“,“ „Siis rahvas hakkas karjuma ja puhuti sarvi. Ja sündis, kui rahvas kuulis sarvehäält ja rahvas hakkas karjuma suure sõjakisaga, et müür varises oma jala pealt

[151]

ja rahvas läks üles linna, igäüks otse oma kohalt, ja nad vallutasid linna.“

Jumal kavatses näidata iisraellastele, et Kaanani vallutamine ei olnud nende teha. Issanda sõjaväe vürst võitis Jeeriko. Tema ja ta inglid olid vallutajad. Kristus käskis taeva väehulkadel kiskuda Jeeriko müürid maha ning valmistada ette sissepääs Joosuale ja Iisraeli sõjaväele. Selle imeteoga ei tugevdanud Jumal üksnes oma rahva usku Tema väesse alistada vaenlased, vaid noomis ka nende varasemat uskmatust.

[152] Jeeriko oli seisnud vastu Iisraeli sõjaväele ja taeva Jumalale. Ja kui nad nägid iisraellasi iga päev ümber linna marssimas, sattusid nad ärevusse, kuid vaadates oma tugevaid kaitseseadeldisi, kindlaid ja kõrgeid müüre, tundsid nad end kindlana vastu pidama ükskõik missugusele rünnakule. Ent kui nende tugevad müürid hakkasid äkitselt vankuma ja kukkusid võimsa prahvatusega, nagu kõige valjema piksekärgatusega, kokku, siis olid nad hirmust halvatud ega suutnud vastupanu osutada.

JOOSUA — ARUKAS JA PÜHENDUNUD JUHT

Joosua pühal iseloomul ei olnud ainsatki plekki. Ta oli arukas juht. Tema elu oli pühendatud tervenisti Jumalale. Enne surma kutsus ta heebrealased kokku ja Moosese eeskuju järgides kordas lühidalt nende rännakuid kõrbes ja ka Jumala halastusrikast käitumist nendega. Seejärel pidas ta neile väljendusrikka kõne. Ta jutustas neile, et Moabi kuningas sõdis nende vastu ja kutsus Bileami neid needma, kuid Jumal „ei tahtnud kuulata Bileami ja ta pidi teid korduvalt õnnistama“. Siis ütles ta neile: „Aga kui teie silmis on halb teenida Issandat, siis valige endile täna, keda te tahate teenida: kas neid jumalaid, keda teie vanemad teenisid teisel pool jõge, või emorlaste jumalaid, kelle maal te elate? Aga mina ja mu pere, meie teenime Issandat!“

Siis vastas rahvas ja ütles: „Jäägu see meist kaugele, et me jätame maha Issanda ja teenime teisi jumalaid! Sest Issand on meie Jumal, tema on see, kes meid ja meie vanemad tõi välja Egiptusemaalt orjusekojast, kes meie silma ees tegi neid suuri tunnustähti ja kes meid hoidis kogu sellel teel, mida me käisime, ja kõigi rahvaste seas, kelle keskelt me läbi läksime.“

Rahvas uuendas lepingut koos Joosuaga. Nad ütlesid talle: „Me tahame teenida Issandat, oma Jumalat, ja võtta kuulda tema häält!“ Joosua kirjutas nende lepingu sõnad raamatusse, kus olid Moosesele antud seadlused ja määrused. Kogu Iisrael armastas ja austas Joosuat ning pärast tema surma leinasid nad teda väga.

[153]

24. PEATÜKK — JUMALA LAEGAS JA IISRAELI RAHVA AJALUGU

1. Saamueli 3.-6., 2. Saamueli 6. ja 1. Kuningate 8. peatükk

JUMALA LAEGAS oli püha laegas, valmistatud Jumalat ennast esindavat Seadust sisaldava kümne käsu hoidmiseks. Seda laegast peeti Iisraeli auks ja tugevuseks. Sellel oli jumaliku ligioleku märk päeval ja ööl. Selle ees teenivad preestrid olid pühaks ametiks pühalkult sisse õnnistatud. Ülempreestri rinnaplaat oli ääristatud erinevate vääriskividega, mida on nimetatud ka Jumala linna kaheteistkümne aluskivina. Rinnaplaadil olid kullale kinnitatud vääriskividele graveeritud kaheteistkümne Iisraeli suguharu nimed. See oli väga uhke ja kaunis käsitööese, mis rippus ta õlgadelt alla ja kattis rinna.

Rinnaplaadist paremal ja vasakul oli kaks eredalt säravat suurt kivi. Kui kohtunike ette toodi keeruline probleem, mida nad ei osanud lahendada, pöördusid nad ülempreestri poole ja küsisid Jumalalt, kes neile vastas. Kui Ta oli nõus ja lubas neile edu tagada, oli parempoolse vääriskivi peal eriline valgus ja auhiilgus. Kui Ta ei olnud nõus, paistis vasakpoolse vääriskivi kohal olevat udu või pilv. Kui Jumalalt lahingusse minemise kohta küsimisel oli parempoolne vääriskivi valgusega ümbritsetud, tähendas see: „Minge, te saavutate edu.“ Kui vasakpoolne kivi oli pilvega varjatud, tähendas see: „Ärge minge, te ei saavuta edu.“

Kui ülempreester sisenes kord aastas kõige pühamasse paika ja teenis laeka ees Jumala aukartust äratavas läheduses, siis ta küsis ja Jumal vastas tihtipeale kuuldava häälega. Kui Issand ei vastanud häälega, lasi Ta pühadel valgusja aukiirtel särada heakskiidu või soosingu märgina laekast paremal pool asuval keerubil. Kui rahva palvest keelduti, oli pilv vasakpoolse keerubi peal.

[154]

Neli taevast inglit olid Jumala laeka alalised saatjad kõigil selle rännakutel, et kaitsta seda ohtude eest ja täita kõik ülesanded, mida neilt laekaga seoses nõuti. Jeesus, Jumala Poeg, läks koos taevainglitega laeka ees, kui see Jordani äärde jõudis, ning veed eraldusid

Tema ligiolu ees. Kristus ja inglid seisid laeka ja preestrite juures jõesängis, kuni kogu Iisrael oli Jordani ületanud. Kristus ja inglid käisid laekaga ümber Jeeriko ning lõhkusid viimaks linna massiivsed müürid ja andsid Jeeriko Iisraeli kätte.

EELI HOOLETUSE TAGAJÄRG

Kui Eeli oli ülempreester, ülendas ta oma pojad preestriks. Ainult Eeli võis kord aastas kõige pühamasse paika minna. Tema pojad teenisid kogudusetelgi ukse juures ning täitsid oma ülesandeid loomade tapmise ja ohvrialtari juures. Nad kuritarvitasid pidevalt seda püha ametit. Nad olid isekad, saamahimulised, aplad ja liiderlikud. Jumal noomis Eelit pere distsipliini kuritegeliku hooletussejätmise pärast. Eeli noomis poegi, kuid ei ohjeldanud neid. Pärast seda, kui nad olid pühasse preestriametisse seatud, kuulis Eeli nende käitumisest: Iisraeli lastelt ohvrite väljapetmisest, samuti Jumala Seaduse jämedast rikkumisest ning vägivaldsest käitumisviisist, mis pani Iisraeli patustama.

Issand tegi laps Saamuelile teatavaks karistuse, mille Ta Eeli perele tema lohakuse tõttu kavatses anda. „Ja Issand ütles Saamuelile: „Vaata, mina teen Iisraelis midagi, mis igäühel, kes sellest kuuleb, paneb mõlemad kõrvad kumisema. Sel päeval tahan ma Eelile tõeks teha kõik, mis ma tema soo kohta olen rääkinud, algusest lõpuni. Ma olen ju talle kuulutanud, et ma mõistan igavesti kohut tema soo üle patu pärast, sest kuigi ta teadis, et ta pojad olid tõmmanud eneste peale needuse, ei ohjeldanud ta neid mitte. Ja seepärast olen ma vandunud Eeli soole: Iialgi ei lepitata Eeli soo pattu, ei tapaega roaohvriga!,,“

Eeli poegade üleastumised olid nii jultunud ja teotasid püha Jumalat niivõrd, et ükski ohver ei suutnud lepitada niisugust tahtlikku patustamist. Need patused preestrid labastasid ohvreid, mis kujutasid Jumala Poega. Jumalateotusliku käitumisega tallasid nad hooletult jalge alla lepitusvere, millest pärines kõigi ohvrite toime.

Saamuel rääkis Issanda sõnad Eelile ja tema ütles: „Tema on Issand, tehku tema, mis ta silmis hea on!“ Eeli teadis, et Jumalat oli teotatud, ja tundis, et ta on pattu teinud. Ta tunnistas alandlikult, et Jumal karistab niiviisi tema patust hooletust. Eeli tegi Saamueli kaudu antud Issanda sõnad teatavaks kogu Iisraelile. Nii lootis ta mingil

[155]

määräl korvata oma mineviku patust hoolimatust. Eelile kuulutatud õnnetus ei viibinud kaua.

Iisraellased sõdisid vilistitega, nad kaotasid ja neli tuhat iisraellast sai hukka. Heebrealased kartsid. Nad teadsid, et kui teised rahvad peaksid nende kaotusest kuulma, siis saavad ka nemad julgust nendega sõdida. Iisraeli vanemad otsustasid, et kaotuse põhjuseks oli see, et Jumala laegas ei olnud nendega. Nad saatsid Siilosse lepingulaeka järele. Nad meenutasid Jordanist üleminekut ja Jeeriko hõlpsat vallutamist, kui nad kandsid laegast, ning otsustasid, et vaja on vaid seaduselaegas tuua ja nad võidavad oma vaenlased. Nad ei mõistnud, et nende jõud tuli laekas asuvale, Jumalat ennast esindavale Seadusele kuuletumise kaudu. Roojased preestrid, Hofni ja Piinehas, tulid koos püha laekaga, astudes üle Jumala seadusest. Need patused viisid laeka Iisraeli leeri. Sõjameeste enesekindlus taastus ja nad olid edus kindlad.

SEADUSELAEGAS VÕETAKSE ÄRA

[156] „Ja kui Issanda seaduselaegas jõudis leeri, siis tõstis kogu Iisrael valju rõõmukisa, nõnda et maa kõmas. Aga kui vilistid kuulsid hõiskamise kära, siis nad küsisid: „Mis suur hõiskamise kära see on heebrealaste leeri?“ Ja nad said teada, et Issanda laegas oli tulnud leeri. Siis vilistid kartsid, sest nad ütlesid: „Jumalad on tulnud leeri!“ Ja nad ütlesid: „Häda meile, sest seesugust ei ole iialgi varem juhtunud! Häda meile! Kes päästab meid nende vägevate jumalate käest? Need on need jumalad, kes lõid Egiptust kõiksugu nuhtlustega kõrbes. Kinnitage endid ja olge mehed, te vilistid, et te ei peaks teenima heebrealasi, nagu nemad teenisid teid! Olge mehed ja sõdige!“ Ja vilistid sõdisid ning Iisraeli löödi, nõnda et nad põgenesid igamees oma telki; ja kaotus oli väga suur, sest Iisraelist³³²⁴ langes kolmkümmend tuhat jalameest. Ja Jumala laegas võeti ära ning mõlemad Eeli pojad, Hofni ja Piinehas, said surma.“

Vilistid arvasid, et see laegas on iisraellaste jumal. Nad ei tundnud elavat Jumalat, kes oli loonud taevad ja maa, kes andis Siinail oma Seaduse ning saatis õitsengut ja õnnetust vastavalt sellele, kas pühas laekas olevale Seadusele kuuletuti või astuti sellest üle.

Iisraelis olid suured tapatalgud. Eeli istus tee ääres, oodates väriseva südamega uudiseid sõjaväljalt. Ta kartis, et vilistid võtavad

Jumala seaduselaeka ära ja rüvetavad selle. Sõnumitooja lahinguväljalt tuli jooksuga Siilosse ja teatas Eelile, et tema kaks poega on tapetud. Seda suutis Eeli teatava rahulikkusega taluda, sest tal oli põhjust seda oodata. Aga kui käskjalg lisas: „Ning Jumala laegas on ära võetud,“ lõi Eeli istmel ahastuses kõikuma, kukkus tahapoole ja suri. Ta sai osa Jumala vihast, mis langes tema poegade peale. Ta oli suurel määral nende üleastumises süüdi, sest ta oli jätnud nad ohjeldamata. Seaduselaeka langemist vilistite kätte peeti suurimaks õnnetuseks, mis võis Iisraeli tabada. Piinehasi naine andis oma lapsel surres nimeks Iikabod, öeldes: „Au on Iisraelist lahkunud, sest Jumala laegas on ära võetud.“

VILISTITE MAAL

[157]

Jumal lubas vaenlastel seaduselaeka ära võtta, et näidata Iisraele, kui asjatu oli loota laekale, Tema ligiolu sümbolile, sel ajal kui nad teotasid laekas olevaid käske. Laegast neilt ära võttes alandas Jumal neid, nende suurustlevat jõudu ja kindlust.

Vilistid olid võidurõõmsad, sest nende käes oli — nagu nad arvasid — iisraellaste kuulus Jumal, kes oli teinud niisuguseid imesid ja tekitanud vaenlastes hirmu. Nad viisid Jumala seaduselaeka Asdodi ja asetasi uhkesse templisse, mis oli valmistatud nende kõige populaarsema jumala Daagoni auks ning panid selle oma jumala kõrvale. Hommikul sisenesid nende jumalate preestrid templisse ja olid kohkunud, kui leidsid, et Daagon on kukkunud Issanda seaduselaeka ette näoli maha. Nad tõstsid Daagoni püsti ja seadsid ta endisesse kohta. Nad arvasid, et kuju oli juhuslikult kukkunud. Aga järgmisel hommikul leidsid nad kuju samamoodi näoli maas olevat ning Daagoni pea ja mõlemad käed olid otsast raiutud.

Jumala inglid, kes olid alati seaduselaeka juures, lükkasid mõistusetu ebajumala pikali ja hiljem moonutasid seda näitamaks, et Jumal, elav Jumal, on kõigist jumalatest kõrgem ning Tema ees on paganlik jumalus tühine. Paganad austasid väga oma jumal Daagonit. Kui nad leidsid ta rikutult, moonutatuna ja näoli Jumala seaduselaeka ees, olid nad kurvad ning pidasid seda vilistite jaoks väga halvaks endeks. Nad tõlgendasid seda nii, et heebrealased alistavad ja hävitavad vilistid ja nende jumalad ning heebrealaste Jumal saab

kõigist jumalatest suuremaks ja võimsamaks. Nad viisid Jumala seaduselaeka ebajumalatemplist välja ja panid eraldi kohta.

[158] Vilistid hoidsid seaduselaegast enda juures seitse kuud. Nad olid võitnud iisraellased ja võtnud endale laeka, kus nad arvasid väe peituvat. Seejuures mõtlesid nad, et nüüd on nad kaitstud ega pea enam Iisraeli sõjaväe ees hirmu tundma. Kuid edu üle rõõmustamise kõrval kuuldi kogu maal kaeblemist ning põhjus pandi lõpuks Jumala seaduselaeka arvele. Seda kanti õuduses paigast paika ning hävitus Jumalalt järgnes sellele, kuni vilistid olid suures segaduses ega teadnud, mida sellega peale hakata. Laegast saatvad inglid kaitsevad seda igasuguse kahju eest. Vilistid ei söandanud laegast avada, sest nende jumal Daagonile oli osaks saanud niisugune saatus, et nad kartsid seda puudutada või isegi selle ligi minna. Nad kutsusid kokku preestrid ja ennustajad ning küsisid neilt, mida nad peaksid Jumala laekaga tegema. Nood soovitasid saata see tagasi inimestele, kellele see kuulub, koos hinnalise süüohvriga, mille peale nad saaksid terveks, kui Jumal suvatseb selle vastu võtta. Nad pidid mõistma, et Jumala käsi oli nende peal, sest nad olid võtnud Tema laeka, mis kuulus üksnes Iisraelile.

IISRAELILE TAGASTATUD

Mõnele see ei meeldinud. Liiga alandav oli laegast tagasi viia ja nad rõhutasid, et ükski vilist ei söanda riskida oma eluga, et kanda seda Iisraeli Jumala laegast, mis oli neile niisuguse surma toonud. Nõuandjad palusid rahval mitte oma südant kõvaks teha, nagu olid teinud egiptlased ja vaarao, põhjustades nii veel suuremaid hädasid ja nuhtlusi. Kuna kõik kartsid Jumala laegast kanda, andsid nad nõu, öeldes: „,Võtke ja seadke nüüd valmis üks uus vanker ja võtke kaks imetajat lehma, kelle peal veel iket ei ole olnud, ja rakendage lehmad vankri ette, aga vasikad nende järelt viige koju! Siis võtke Issanda laegas ja pange see vankrile; need kuldasjad, mis te temale süüohvriks tasute, asetage selle kõrvale karpi; siis saatke see minema, et see ära läheks! Seejärel vaadake: kui ta läheb oma kodukandi poole, üles Beet-Semesisse, siis on tema meile seda suurt kurja teinud; aga kui mitte, siis teame, et tema käsi pole meisse puutunud, vaid see oli juhus, mis meid tabas.“ Ja mehed tegid nõnda: võtsid kaks imetajat lehma ja rakendasid vankri ette, aga nende vasikad nad sulgesid

koju. ... Siis läksid lehmad otseteed Beet-Semesi poole, käies üha sedasama maanteed, ise ammudes; nad ei pöördunud ei paremale ega vasakule.“ [159]

Vilistid teadsid, et lehmi ei saa sundida jätma oma vasikaid koju, kui neid ei ajenda just mingi nähtamatu võim. Lehmad läksid otse Beet-Semesi poole, ammudes küll oma vasikate järele, kuid suundudes siiski neist eemale. Vilistite vürstid käisid laeka järel kuni Beet-Semesi piirini. Nad ei julgenud seda püha laegast täielikult lehmade hooleks usaldada. Nad kartsid, et kui sellega juhtub midagi halba, tulevad neile veel suuremad hädad kaela. Nad ei teadnud, et Jumala inglid saatsid laegast ja juhtisid lehmi sinnapoole, kus oli laeka koht.

JULTUMUS SAAB KARISTATUD

Beet-Semesi elanikud koristasid põllul vilja ja kui nad nägid seaduselaegast lehmade veetaval vankril, olid nad üliväga rõõmsad. Nad teadsid, et see oli Jumala töö. Lehmad tõmbasid laekaga vankri suure kivi juurde ja jäid iseenesest seisma. Leviidid võtsid vankrilt seaduselaeka ja vilistite ohvrianni ning ohverdasid vankri ja lehmad, kes olid püha laegast vedanud, ning vilistite ohvri Jumalale põletusohvriks. Vilistite vürstid läksid tagasi Ekronisse ja nuhtlus peatati.

Beet-Semesi elanikud olid uudishimulikud ja tahtsid teada, mis suur vägi on selles laekas, mille abil suudab see nii imelisi asju teha. Nad pidasid üksnes laegast võimsaks ega omistanud väge Jumalale. Ainult pühasse ametisse määratud mehed võisid vaadata laegast ilma katteta nii, et nad ei surnud, sest see oli nagu Jumala enda vaatamine. Ja kui inimesed uudishimu rahuldades laeka avasid, et vaadata selle püha sisu — paganlikud ebajumalakummardajad ei olnud söandanud seda teha -, siis laeka juures viibivad inglid löid maha umbes viiskümmend tuhat inimest.

Beet-Semesi elanikud hakkasid laegast kartma ja ütlesid: „,,Kes suudaks seista Issanda, selle püha Jumala ees? Kelle juurde peaks ta meie juurest minema?“ Ja nad läkitasid käskjalad ütlema Kirjat-Jearimi elanikele: „Vilistid on Issanda laeka tagasi toonud, tulge alla ja viige see eneste juurde!“ Kirjat-Jearimi elanikud viisid Issanda seaduselaeka Abinadabi kotta ja pühitsesid tema poja seda hoidma. [160]

Kakskümmend aastat olid heebrealased vilistite võimu all, neid alandati väga ning nad kahetsesid oma patte, Saamuel palus nende eest ja Jumal oli taas nende suhtes armuline. Vilistid sõdisid nendega ja jälle tegi Issand Iisraeli heaks imet ning nad võitsid oma vaenlased.

Seaduselaegas jäi Abinadabi kotta, kuni Taavet sai kuningaks. Taavet kogus Iisraelist valitud mehed, kolmkümmend tuhat, ja läks Jumala laegast ära tooma. Laegas asetati uuele vankrile ja toodi Abinadabi kojast välja. Abinadabi pojad Ussa ja Ahjo juhtisid vankrit. Taavet ja kogu Iisraeli rahvas mängis Issanda ees igasugustel muusikariistadel. „Aga kui nad jõudsid Naakoni rehealuse juurde, pani Ussa oma käe Jumala laeka külge ja haaras sellest kinni, sest veised tahtsid ümber ajada. Siis Issanda viha süttis põlema Ussa vastu ning Jumal lõi tema eksimuse pärast sinna maha ja ta suri seal Jumala laeka juures.“ Ussa oli pahane härgade peale, sest need komistasid. Ta näitas üles usaldamatust Jumala suhtes, nagu ei suudaks Tema, kes oli laeka vilistite maalt ära toonud, selle eest hoolitseda. Laekaga kaasas käivad inglid löid Ussa maha selle eest, et ta oli julgenud kannatamatult panna käe Jumala laeka külge.

[161] „Ja Taavet kartis sel päeval Issandat ning ütles: „Kuidas võib Issanda laegas tulla minu juurde?“ Ja Taavet ei tahtnud lasta Issanda laegast tuua enese juurde Taaveti linna, vaid laskis sel pöörduda gatlase Oobed-Edomi kotta.“ Taavet teadis, et ta on patune inimene, ning kartis, et ta võib sarnaselt Ussale mingil kombel ülbeks osutada ja Jumala viha enda peale kutsuda. „Ja Issanda laegas jäi gatlase Oobed-Edomi kotta kolmeks kuuks; ja Issand õnnistas Oobed-Edomit ja kogu ta koda.“

Jumal õpetas oma rahvale, et kuigi Tema seaduselaegas tõi hirmu ja surma neile, kes astusid selles sisalduvatest käskudest üle, oli see õnnistuseks ja jõuks neile, kes olid tema käskudele kuulekad. Kui Taavet kuulis, et Obed-Edomi koda oli väga õnnistatud ja et kõik tema asjad edenesid Jumala laeka tõttu hästi, soovis ta seda innukalt oma linna tuua. Aga enne, kui Taavet sõandas püha seaduselaegast liigutada, pühitses ta end Jumala ees ja käskis ka kõigil kuningriigi kõrgetel võimukandjatel hoiduda ilmalikest asjadest ja kõigest, mis juhiks nende mõtted pühendumiselt kõrvale. Nii pidid nad end pühitsema, et püha laegast Taaveti linna tuua. „Taavet läks ja tõi rõõmsa meelega Jumala laeka Oobed-Edomi kojast üles Taaveti linna. ...

Kui Issanda laegas oli viidud ja asetatud ta paika keset telki, mille Taavet oli sellele püstitanud, siis ohverdas Taavet Issanda ees põletusja tänuohvreid.“

SAALOMI TEMPLIS

Kui Saalomon oli lõpetanud templi ehituse, kutsus ta kokku Iisraeli vanemad ja rahva kõige mõjukamad mehed, et tuua Issanda seaduselaegas Taaveti linnast ära. Need mehed pühitsesid end Jumalale ning suure pühalikkuse ja aukartusega saatsid nad preestreid, kes kandsid seaduselaegast. „Ja kui kõik Iisraeli vanemad olid tulnud, siis tõstsid preestrid laeka ja tõid üles Issanda laeka, kogudusetelgi ja kõik pühad riistad, mis telgis olid; preestrid ja leviidid tõid need üles. Kuningas Saalomon oli laeka ees, ja koos temaga oli kogu Iisraeli kogudus, kes oli kogunenud tema juurde; nad ohverdasid nii palju lambaid, kitsi ja veiseid, et neid ei saadud lugeda ega kokku arvata.“

Saalomon järgis oma isa Taaveti eeskuju. Iga kuue sammu järel tõi ta ohvri. Laulmise, muusika ja uhke tseremoonia käigus tõid preestrid „Issanda seaduselaeka selle paika koja tagaruumi, kõige pühamasse paika keerubite tiibade alla, sest keerubid laotasid oma tiivad laeka paiga üle; keerubid katsid laegast ja selle kandekange pealtpoolt“.

[162]

See kõige uhkem pühamu oli valmistatud Moosesele mäel näidatud ja hiljem Issanda poolt Taavetile esitatud eeskuju järgi. Maine pühamu oli tehtud taevase pühamu moodi. Lisaks laeka peal asuvatele inglitele tegi Saalomon veel kaks suuremat ingliti seisma laeka kumbagi otsa, kujutamas kogu aeg Jumala Seadust valvavaid taevaingleid. Selle pühamu ilu ja hiilgust on võimatu kirjeldada. Selles, nagu kogudusetelgiski, kanti püha laegast pühalikus, aukartlikus rahus ning see asetati oma kohale kahe põrandal seisva väärrika keerubi tiibade alla.

Pühitsetud koor ühendas Jumalat kiites oma hääle mitmesuguste muusikariistade helidega. Ja kui lauluhääled kõlasid muusikariistadega kooskõlas läbi templi ja kandusid Jeruusalemma kohale, täitis Jumal auhiilguse pilv hoone samamoodi, nagu see oli varem täitnud kogudusetelgi. „Ja kui preestrid pühamust väljusid, siis sündis, et

pilv täitis Issanda koja ja preestrid ei võinud jääda teenima pilve pärast: sest Issanda auhiilgus oli täitnud Issanda koja.“

Kuningas Saalomon seisis altari ees vasksel alusel ja õnnistas rahvast. Seejärel põlvitas ta ja tõi, käed ülespoole sirutatud, Jumala ette tõsise ja pühaliku palve, kogudus kummardus samal ajal näoga maa poole. Kui Saalomon oli palve lõpetanud, laskus taevast imeline tuli ja põletas ohvri.

[163] Mõnisada aastat pärast templi valmimist läks Iisraeli pattude tõttu täide õnnetus, mis pidi templi peale tulema, kui Jumala rahvas Temast eemaldub. Jumal töötas Saalomonile, et kui ta jääb ustavaks ja tema rahvas kuuletub Jumala käskudele, siis seisab see auline tempel kogu oma hiilguses igavesti tõendina ülevatest õnnistustest ja heast käekäigust, mis saadab Iisraeli nende kuulekuse tõttu.

IISRAELI VANGIPÕLV

Jumala käsust üleastumise ja Iisraeli rahva kurjade tegude tõttu lubas Jumal nad vangi viia, neid alandada ja karistada. Enne templi hävitamist andis Jumal vähestele ustavatele teada selle templi saatuse, mis oli Iisraeli uhkus ning mille nad Jumala vastu patustades ebajumalateenistusega täitsid. Ta ilmutas ustavatele ka Iisraeli vangipõlve. Need õiglased mehed viisid kivilaudu sisaldava laeka vahetult enne templi hävitamist leinates ja kurvastades ühte koopasse peitu, kus see pidi varjul olema Iisraeli rahva eest nende pattude pärast ning mida ei pidanud enam kunagi neile tagasi antama. See püha seaduselaegas on ikka veel peidetud. Pärast selle peitmist ei ole seda enam kunagi häiritud.

25. PEATÜKK — KRISTUSE ESIMENE TULEK

[164]

MIND KANTI aega, mil Jeesus võttis endale inimolemuse, alandas ennast inimeseks ja kannatas Saatana kiusatusi.

Tema sünn oli ilma maise hiilguseta. Ta sündis tallis ja magas sõimes, kuid ometi oli Tema sünn palju enam austatud kui ühegi inimlapse oma. Taevainglid teatasid karjastele Jeesuse tulekust ning nende tunnistust saatsid Jumala valgus ja auhiilgus. Taevane hulk sõrmitseis kandleid ja austas Jumalat. Nad kuulutasid langenud maailmale võidurõõmsalt Jumala Poja tulekust, kes pidi viima lunastustöö lõpule ning andma oma surma kaudu inimesele rahu, õnne ja igavese elu. Jumal austas oma Poja sünni. Inglise ülistasid Teda.

JEESUSE RISTIMINE

Jumala inglid viibisid Tema ristimise juures. Püha Vaim laskus tuvi kujul alla ja säras Tema kohal ning kui rahvas suures hämmastuses Jeesuselt silmi ei saanud, kuuldi taevast Isa häält ütlemas: „Sina oled mu armas Poeg, sinust on mul hea meel.“

Johannes ei olnud kindel, et see, kes tuli end laskma Jordanis ristida, on Päästja. Kuid Jumal oli töotanud talle märgi, mille järgi ta tunneb Jumala Talle ära. See märk anti siis, kui taevane tuvi laskus Jeesuse peale ja Jumala auhiilgus säras Tema ümber. Johannes sirutas käe ja hüüdis Jeesusele osutades valju häälega: „Vaata, see on Jumala Tall, kes kannab ära maailma patu.“ (Johannese 1:29)

JOHANNENE TÖÖ

Johannes teatas oma jüngritele, et Jeesus on töötatud Messias, maailma Lunastaja. Kui Johannese töö hakkas lõpule jõudma, õpetas ta jüngeid Jeesusele vaatama ja Teda kui Suurt Õpetajat järgima. Johannese elu oli murerohe ja ennastsalgav. Ta kuulutas Kristuse esimesest tulekust, kuid tal ei lubatud näha Tema imesid ega tunda rõõmu Tema ilmutatud väest. Johannes teadis, et kui Jeesusest saab õpetaja, peab ta ise surema. Tema häält oli kuulda harva, välja

[165]

arvatud kõrbes. Tema elu oli üksildane. Ta ei hoidnud kinni oma isa perest, et nende seltskonnast rõõmu tunda, vaid ta jättis nad, et täita oma missiooni. Suured rahvahulgad lahkusid tegusatest linnadest ja küladest ning tunglesid kõrbesse, et kuulda imelise prohveti sõnu. Johannes pani kirve puu juure külge. Tagajärgi kartmata noomis ta pattu ja valmistas teed Jumala Tallele.

Kui Herodes kuulas Johannese mõjuvõimsat, teravat tunnistust, oli ta liigutatud ning küsis sügava huviga, mida peab ta jüngriks saamiseks tegema. Johannes teadis, et ta kavatseb abielluda oma venna naisega, kuigi vend elas veel, ning ustavalt ütles ta Herodesele, et see ei ole õige. Herodes ei tahtnud tuua ühtki ohvrit. Ta abiellus oma venna naisega, võttis naise mahitusel Johannese kinni ja heitis vanglasse, kavatsedes teda siiski vabaks lasta. Vanglas viibides kuulis Johannes jüngrite käest Jeesuse võimsatest tegudest. Tal ei olnud võimalik Jeesuse lahkeid sõnu kuulda, kuid jüngrid teavitasid teda ja lohutasid teda sellega, mida olid kuulnud. Peagi võeti Johannesel Herodesese naise mõjutusel pea maha. Ma nägin, et kõige tagasihoidlikumad jüngrid, kes järgisid Jeesust, olid Tema imetegude tunnistajaks ja kuulsid sõnu Tema huultelt, olid suuremad kui Ristija Johannes — see tähendab, nad olid rohkem ülendatud ja austatud ning neil oli elus rohkem rõõmu.

Johannes tuli Eelija vaimus ja väes kuulutama Jeesuse esimesest tulekust. Mulle näidati lõpuaega ja ma nägin, et Johannes kujutas neid, kes peavad minema Eelija vaimus ja väes kuulutama vihapäeva ja Jeesuse teist tulekut.

[166]

KIUSATUSED

Pärast Jordanis ristimist juhtis Vaim Jeesuse kõrbesse, Saatana kiusata. Püha Vaim oli Teda nendeks erilisteks ägedateks kiu-satus-teks ette valmistanud. Saatan kiusas Teda nelikümmend päeva ja sel ajal ei söönud Ta midagi. Kõik Tema ümber oli ebameeldiv, nii et inimloomus oleks sellest tagasi kohkunud. Ta oli koos metsloomade ja Saatanaga üksikus, eraldatud paigas. Jumala Poeg oli paastumise ja kannatuste tõttu kahvatu ja kõhn. Kuid Tema elukäik oli määratud ning Ta pidi täitma ülesande, milleks Ta oli tulnud.

Saatan kasutas Jumala Poja kannatusi ära ja valmistus Teda mitmesuguste kiusatustega üle külvama, lootes Tema üle võitu saa-

vutada, sest Ta oli alandanud enda inimeseks. Saatan tuli selle kiusatusega: „Kui sa oled Jumala Poeg, siis ütle sellele kivile, et see saaks leivaks!“ Ta ahvatles Jeesust alanduma selleni, et Ta tõendab Messiaaks olemist jumalikku väge kasutades. Jeesus vastas talle leebelt: „Kirjutatud on: Inimene ei ela üksnes leivast.“ (Luuka 4:3, 4)

Saatan tahtis Jeesusega vaielda selle üle, kas Ta on Jumala Poeg. Ta viitas Tema nõrgale, kannatavale olekule ning väitis hooplevalt, et ta on Jeesusest tugevam. Kuid taevast öeldud sõnadest „Sina oled mu armas Poeg, sinust on mul hea meel!“ (Luuka 3:22) piisas Jeesuse kinnitamiseks kõigi kannatuste kestel. Ma nägin, et Kristusel ei olnud midagi teha, et veenda Saatanat oma väes või selles, et Ta on maailma Lunastaja. Saatanal on Jumala Poja kõrge positsiooni ja autoriteedi kohta piisavalt tõendusmaterjali. Soovimatus Kristuse autoriteedile alistuda oli teda taevast välja jätnud.

Oma võimu näitamiseks viis Saatan Jeesuse Jeruusalemma ja pani Ta templi katusele. Seal ahvatles Saatan Teda sellest peadpööratavast kõrgusest alla viskudes tõendama, et Ta on Jumala Poeg. Saatan kasutas inspireeritud sõnu: „„Sest kirjutatud on: Sinu pärast käsib ta oma ingleid, et nad sind hoiaksid, ja et nad kannaksid sind kätel, et sa oma jalga vastu kivi ei lööks.“ Ja Jeesus vastas talle: „On öeldud: Sina ei tohi kiusata Issandat, oma Jumalat!„“ (Luuka 4:10-12) Saatan tahtis panna Jeesust oma Isa armu jultunult ära kasutama ja riskima oma eluga enne missiooni täitmist. Ta lootis, et lunastusplaan ebaõnnestub, kuid plaan oli tehtud nii raskestimõistetavana Saatanana jaoks, et ta ei saanud seda ei kummutada ega ära rikkuda.

Kristus on kõigi kristlaste eeskuju. Kui neid kiusatakse või nende õigusi vaidlustatakse, peavad nad seda kannatlikult taluma. Nad ei tohi arvata, et neil on õigus oma vaenlaste üle võidu saavutamiseks nõuda Issandalt Tema väe näitamist, kui just Jumal ei saa sellega otsest austatud ja ülistatud. Kui Jeesus oleks templi katuseharjalt alla viskunud, ei oleks see austanud Isa, sest seda ei oleks näinud keegi peale Saatana ja Jumala inglite. See oleks ahvatlenud Issandat näitama väge oma kibedaimale vaenlasele. See oleks olnud alandumine selle tasemele, keda Jeesus tuli võitma.

„Ja kurat viis tema kõrgele, et näidata talle ühe hetkega kõiki maailma kuningriike. Ja kurat ütles talle: „Ma tahan anda sulle meelevalla kõigi nende üle ja nende hiilguse, sest see on minu kätte antud ja mina võin selle anda, kellele ma iganes tahan. Kui sa nüüd

[167]

kummardad minu ette, siis on kõik sinu päralt.“ Ja Jeesus vastas talle: „Kirjutatud on: Kummarda Issandat, oma Jumalat, ja teeni ainult teda!“ (Luuka 4:5-8)

[168] Saatan esitles maailma kuningriike Jeesusele kõige atraktiivsemas valguses. Ta pakkus, et kui Jeesus teda nüüd kummardab, loobub ta nõudmisest maa valdamisele. Saatan teadis, et kui lunastusplaan viiakse täide ja Jeesus peaks inimese päästmiseks surema, siis tema enda väge piiratakse ja lõpuks võetakse see üldse ära ning ta hävitatakse. Seepärast oli tema läbimõeldud plaan takistada, kui võimalik, Jumala Pojal lõpetada seda suurt tööd, mida Ta oli alustanud. Kui inimese lunastamine ebaõnnestunuks, omandanuks Saatan kuningriigi, millele ta väitis endale õiguse olevat. Ta meelitas ennast, et kui tal see plaan õnnestuks, valitseks ta opositsioonis taeva Jumala vastu.

KIUSAJA NOOMIMINE

Saatan juubeldas, kui Jeesus pani kõrvale väe ja au ning jättis taeva. Ta arvas, et Jumala Poeg on siis tema võimuses. Püha paar Eedenis oli nii kergelt kiusatusele alistanud, et ta lootis oma saatliku väe ja kavalusega kukutada isegi Jumala Poja ning päästa seega oma elu ja kuningriigi. Kui ta suudaks ahvatleda Jeesust Isa tahtest kõrvale kalduma, oleks tema eesmärk saavutatud. Kuid Jeesus vastas kiusajale noomitusega: „Tagane minust, Saatan!“ Tema kummardas üksnes oma Isa ees.

Saatan väitis, et maa kuningriigid on tema omad ning vihjas Jeesusele, et Ta võib kõigist kannatustest säästetud saada: Ta ei pea maailma kuningriikide omandamiseks surema. Kui Ta vaid kummardab teda, võib Ta saada kõik maa valdused ja nende üle valitsemise au. Kuid Jeesus jäi vankumatuks. Ta teadis, et pidi tulema aeg, mil Ta lunastab oma eluga kuningriigi Saatana käest ning et mõne aja pärast alistatakse Talle kõik taevas ja maa peal. Ta otsustas elada kannatuste ja kohutava surmaga elu, mille oli määranud Isa, et Ta võiks saada maa kuningriikide seaduslikuks pärijaks ja need antakse Talle igaveseks omandiks. Ka Saatan antakse Tema kätte, et ta surma läbi igaveseks hävitada, nii et ta enam kunagi ei häiriks Jeesuse ja pühade elu aus.

26. PEATÜKK — KRISTUSE TÖÖPERIOOD

[169]

KUI SAATAN oli kiusamisega lõpetanud, lahkus ta mõneks ajaks Jeesusest ning inglid valmistasid Talle kõrbes toitu ja kinnitasid Teda ning Isa õnnistas Teda. Saatana ägedaimad kiusatused olid nurjunud, ometi ootas ta Jeesuse tööperioodi, kus ta katsetas mitmel korral Tema vastu oma kavalust. Ta lootis ikkagi Temast võitu saada, õhutades neid, kes Jeesust vastu ei võtnud, Teda vihkama ja püüdma hävitada.

Saatan pidas oma inglitega erilist nõu. Nad olid pettunud ja pahased, et nad ei saanud Jumala Pojast kuidagi võitu. Nad otsustasid, et peavad olema kavalamad ja kasutama kogu oma väge, et sisendada Tema enda rahvasse uskmatust Tema kui maailma Lunastaja olemuse suhtes ja heidutada nii Jeesust Tema missioonil. Kui nad saaks hoida juudid prohvetikuulutuste suhtes pimestatuna ja panna uskuma, et Messias pidi ilmuma võimsa maise kuningana, saaks nad panna rahva Jeesust põlgama ja hülgama, ükskõik kui täpsed nad võisid olla oma tseremooniates ja ohvrites.

Ma nägin, et Saatan ja tema inglid olid Kristuse tööperioodi ajal väga hõivatud, sisendades inimestesse uskmatust, vihkamist ja põlgust. Tihti juhtus nii, et kui Jeesus rääkis teravat tõde ja noomis patte, siis inimesed said vihaseks. Saatan ja tema inglid õhutasid neid Jumala Pojalt elu võtma. Rohkem kui korra võtsid nad kivid, et Teda surnuks visata, kuid inglid kaitsesid Teda ja kandsid Ta vihase rahvahulga keskelt ohutusse kohta. Ja taas, kui Tema pühilt huulilt kõlas selge tõde, haaras rahvahulk Temast kinni ja viis Ta mäeveerule, kavatsedes Teda alla tõugata. Neil tõusis isekeskis tüli, mida nad peaksid Temaga tegema, kuid inglid peitsid Ta jälle rahva silme eest: Ta läks nende keskelt läbi ja kõndis oma teed.

Saatan lootis ikka veel, et suur lunastusplaan nurjub. Ta kasutas kogu oma väge, et muuta inimeste süda kõvaks ja head tunded vihaks Jeesuse vastu. Ta lootis, et Teda võtavad Jumala Pojana vastu nii vähesed, et Ta peab kannatusi ja ohvrit nii väikese seltskonna eest liiga suureks. Aga ma nägin, et kui oleks olnud vaid kaks inimest,

[170]

kes oleksid Jeesuse Jumala Pojana vastu võtnud ja uskunud, et Ta päästab nende hinge, oleks Ta oma plaani täide viinud.

KANNATUSI LEEVENDADES

Jeesus alustas oma tööd, murdes Saatana väe kannatajate üle. Ta taastas haigete tervise, andis nägemise pimedatele ja tervendas lombakad, pannes neid rõõmust hüppama ja Jumalat austama. Ta taastas nende tervise, kes olid palju aastaid olnud jõuetud ja Saatana julma väega köidetud. Lahkete sõnadega lohutas Ta nõrku, värisevaid ja argu. Jeesus väänas Saatana haardest välja jõuetud kannatajad, kelle üle Saatan oli võimutsenud, ning andis neile füüsilise tervise, rõõmu ja õnnelikkuse. Ta äratas surnud ellu ja need austasid Jumalat Tema väe võimsa ilmingu eest. Ta tegutses võimsalt kõigi heaks, kes uskusid Temasse.

Kristuse elu oli tulvil heatahtlikke, kaastundlikke ja armastavaid sõnu ja tegusid. Ta kuulas alati tähelepanelikult neid, kes Tema juurde tulid, ja leevendas nende hädasid. Rahvahulgad kandsid oma isikus tõendeid Tema jumalikust väest. Ometi kui töö oli lõpetatud, häbenesid paljud alandlikku, kuid võimsat Jutlustajat. Kuna ülemad ei uskunud Jeesusesse, ei olnud rahvas nõus Jeesust vastu võtma. Ta oli valude mees ja haigustega tuttav. Nad ei suutnud taluda, et Tema silmatorkamatu, ennastsalgav elu neid juhiks. Nad soovisid nautida au, mida pakub maailm. Ometi järgisid paljud Jumala Poega ja kuulasid Tema õpetusi ning võtsid rõõmuga vastu sõnad, mis tulid [171] nii meeldivalt Tema huulilt. Tema sõnad olid sisukad, kuid ometi nii lihtsad, et kõige nõrgem suutis neid mõista.

TULEMUSTETA VASTUSEIS

Saatan ja tema inglid pimestasid juutide silmad ja tumestasid nende arusaamise. Nad õhutasid rahva juhte ja ülemaid Päästjalt elu võtma. Mõned saadeti Jeesust kinni võtma, aga kui nad Tema lähedale jõudsid, olid nad suures hämmastuses. Nad nägid, et Ta on osavõtlik ja kaastundlik inimeste hädade suhtes. Nad kuulsid Teda armastavalt ja õrnalt rääkimas julgustussõnu nõrkadele ja vaevatu-tele. Nad kuulsid Teda ka autoriteetse häälega noomimas Saatana väge ja käskimas vangid vabaks lasta. Nad kuulsid Tema huulilt tar-

kusesõnu ja nad olid kütkestatud ega suutnud Talle kätt külge panna. Nad läksid preestrite ja vanemate juurde tagasi ilma Jeesuseta.

Kui neilt küsiti: „Miks te ei toonud teda?“, jutustasid nad Tema imetegudest, mida nad olid näinud, ning pühadest tarkuse, armastuse ja teadlikkuse sõnadest, mida nad olid kuulnud, ning lõpetasid, vastates: „Ükski inimene ei ole veel kunagi nõnda rääkinud nagu see inimene.“ Ülempreestrid süüdistasid neid, et ka nemad on pettuse ohvriks langenud, ja mõned ametnikud häbenesid, et ei olnud Teda kinni võtnud. Preestrid küsisid põlglikult, kas keegi ülematest on hakanud Teda uskuma. Ma nägin, et paljud ülematest ja vanematest uskusid Jeesusesse, kuid Saatan ei lasknud neil seda tunnistada. Nad kartsid inimeste etteheiteid rohkem kui Jumalat.

Seni ei olnud Saatan kavalus ja viha suutnud lunastusplaani murda. Lähenes aeg, mil Jeesus pidi täitma eesmärgi, milleks Ta oli maailma tulnud. Saatan ja tema inglid pidasid nõu ning otsustasid õhutada Kristuse enda rahvast karjuma innukalt Tema vere järele ja Teda julmalt ning põlgusega kohtlema. Nad lootsid, et Jeesus paneb [172] niisugust kohtlemist pahaks ning Tal ei õnnestu säilitada alandlikkust ja leebust.

Sel ajal kui Saatan pidas oma plaani, avaldas Jeesus ettevaatlikult oma jüngritele, missugused kannatused Ta peab läbi tegema ja et Ta lüüakse risti, aga Ta tõuseb kolmandal päeval taas üles. Kuid nende arusaamine näis olevat tõnts ja nad ei mõistnud, mida Ta neile räägib.

MUUTMINE

Jüngrite usk sai suuresti kinnitatud muutmisel, kui neil lubati näha Kristuse au ja kuulda taevast häält, mis tunnistab Tema jumalikku iseloomu. Jumal otsustas anda Jeesuse järelkäijatele kindla tõendi, et Ta on tõotatud Messias, et nad Tema ristilöömisel kibedas kurbuses ja pettumuses ei kaotaks usaldust täielikult. Muutmisel saatis Issand Moosese ja Eelija Jeesusega Tema kannatustest ja surmast rääkima. Selle asemel et saata oma Pojaga vestlema inglid, valis Jumal need, kes olid ise maapealseid katsumusi kogenud.

Eelija oli kõndinud Jumalaga. Tema töö oli olnud piinarikas ja proovile panev, sest Issand oli tema kaudu noominud Iisraeli patte. Eelija oli Jumala prohvet, ometi oli ta sunnitud elu päästmiseks

põgenema ühest kohast teise. Tema oma rahvas jahtis teda nagu metslooma, et teda hävitada. Kuid Jumal võttis Eelija ära. Inglise kandsid teda au ja võidurõõmuga taevasse.

[173] Mooses oli õilsam kui ükski enne teda elanud inimene. Jumal oli teda kõrgelt austanud, tal oli eesõigus rääkida Issandaga palgest palgesse, nagu mees räägib sõbraga. Tal oli lubatud näha Isa ümbritsevat eredat valgust ja võrratut au. Moosese kaudu vabastas Issand Iisraeli lapsed Egiptuse orjusest. Mooses oli oma rahva eestkostja, kes seisis sageli nende ja Jumala viha vahel. Kui nende uskmatuse, nurisemise ja raskete pattude tõttu oli Issanda viha Iisraeli vastu põlema süttinud, pandi Moosese armastus proovile. Jumal tegi ettepaneku nad hävitada ja temast võimas rahvas teha. Mooses näitas oma armastust Iisraeli vastu, palvetades nende eest tõsiselt. Ahas-tuses palus ta Jumalal pöörata oma tuline viha ja andestada Iisraelile või kustutada tema nimi oma raamatust.

Mooses küll suri, kuid Miikael tuli alla ja andis talle elu, enne kui tema ihu kõdunes. Saatan püüdis keha kinni hoida, väites selle enda oma olevat, kuid Miikael äratas Moosese üles ja viis ta taevasse. Saatan kaebas teravalt Jumala vastu, nimetades Teda ebaõiglaseks, sest Ta lubas talt saagi ära võtta. Ent Kristus ei noominud vastast, kuigi Jumala sulane oli tema kiusatuse tõttu langenud. Alandlikult esitas Ta teda oma Isale, öeldes: „Issand sõidelgu sind.“ (Juuda 1:9)

Jeesus oli oma jüngritele öelnud, et Tema juures on mõned, kes ei sure enne, kui on näinud Jumala riiki väega tulevat. See tõotus täitus Muutmise mäel. Jeesuse pale muudeti ja see säras nagu päike. Tema rüü oli valge ja kiiskav. Mooses oli kohal, et esindada neid, kes äratatakse Jeesuse teisel tulekul surnust. Ja Eelija, kes võeti taevasse surma nägemata, esindas neid, kes saavad Kristuse teisel tulekul surematuse ja võetakse surma nägemata taevasse. Jüngrid vaatasid hämmastuse ja hirmuga Jeesuse võrratut majesteetlikkust ja pilve, mis neid ümbritses, ning kuulsid Jumala kohutavalt võimsat häält ütlemas: „See on mu armas Poeg, teda kuulake!“

27. PEATÜKK — KRISTUSE ÄRAANDMINE

[174]

MIND KANTI edasi aega, mil Jeesus sõi jüngritega paasasöömaega. Saatan oli petnud Juudast ja pannud ta arvama, et ta on üks Kristuse tõelistest jüngritest, kuid tema süda oli alati olnud lihalik. Ta oli näinud Jeesuse võimsaid tegusid, oli olnud Temaga koos Tema tööperioodi jooksul ning oli saanud vastupandamatud tõendid, et Ta on Messias, kuid Juudas oli kitsi ja ahne, ta armastas raha. Ta kurtis pahaselt, kui Jeesuse peale valati hinnalist salvi.

Maarja armastas Issandat. Ta oli andestanud Maarja patud, mida oli palju, ja äratanud surnust tema armsa venna. Maarja jaoks ei olnud miski Jeesuse jaoks liiga kallis. Mida väärtuslikum salvi, seda paremini sai ta väljendada tänulikkust Päästjale.

Juudas soovitas, justkui oma ahnuse vabandamiseks, salvi maha müüa ja raha vaestele anda. Kuid mitte sellepärast, et ta oleks hoolinud vaestest, vaid sellepärast, et ta oli isekas ja omastas tihti selle, mis oli usaldatud tema kätte vaestele andmiseks. Juudas ei olnud Jeesuse mugavuste ega isegi vajaduste suhtes tähelepanelik olnud ning oma ahnuse vabandamiseks viitas ta sageli vaestele. See Maarja suuremeelne tegu oli tema ahnele meelelaadile kõige teravam noomitus. Nii oli Juudase süda ette valmistatud järele andma Saatana kiusatusele.

Juudi preestrid ja ülemad vihkasid Jeesust, kuid rahvahulk tungles kuulama Tema tarkusesõnu ja nägema Tema võimsaid tegusid. Inimestes oli tärnanud kõige sügavam huvi ning elevusega järgisid nad Jeesust, et kuulda selle imelise Õpetaja juhiseid. Paljud ülemad uskusid Temasse, kuid ei sõandanud oma usku tunnistada, et neid ei pandaks sünagoogist välja. Preestrid ja vanemad otsustasid, et tuleb teha midagi, mis tõmbaks rahva tähelepanu Jeesuselt ära. Nad kartsid, et kõik inimesed hakkavad Temasse uskuma. Neile tundus, et neil pole enam ohutu. Nad kas kaotavad oma positsiooni või saavad Jeesuse surma. Ja pärast seda, kui nad on Ta surmanud, jääb ikka veel neid, kes on Tema väe elavad monumendid.

[175]

Jeesus oli ärratanud Laatsaruse surnust ja nad kartsid, et kui nad tapavad Jeesuse, tunnistab Laatsarus Tema võimsast väest. Rahvas tungles vaatama inimest, kes oli surnust ellu ärganud ning ülemad otsustasid ka Laatsaruse tappa ja ärevuse maha rahustada. Siis pööravad nad rahva inimeste traditsioonide ja õpetuste poole, et anda kümnist mündist ja tillist, ning neil on taas nende üle mõjuvõim. Nad leppisid kokku, et võtavad Jeesuse kinni, kui Ta on üksinda, sest kui nad püüaksid Teda kinni võtta rahva hulgas, kes kõik olid Temast huvitatud, visataks nad kividega surnuks.

Juudas teadis, kui väga tahtsid nad Jeesust kätte saada, ning pakkus, et reedab ta ülempreestritele ja vanematele mõne hõbetüki eest. Rahaarmastuse tõttu oli ta nõus oma Issanda andma Tema vihaseimate vaenlaste kätte. Saatan tegutses otse Juudase kaudu ning viimase õhtusöömaaja mõjuka vaatepildi ajal kavandas reetur plaani oma Õpetaja reetmiseks. Jeesus rääkis murelikult jüngritele, et nad kõik taganevad Temast sel õhtul. Ent Peetrus kinnitas tulihingeliselt, et kui ka kõik teised peaksid taganema, siis tema küll ei tagane. Jeesus ütles Peetrusele: „Saatan on väga püüdnud sõeluda teid nagu nisu! Aga mina olen sinu pärast Jumalat palunud, et su usk ei lõpeks. Ja kui sa ükskord pöördud, siis kinnita oma vendi!“ (Luuka 22:31, 32)

AIAS

[176] Ma nägin Jeesust koos jüngritega aias. Sügavas kurbuses palus Ta neil valvata ja paluda, et nad kiusatusse ei satuks. Ta teadis, et nende usk pannakse proovile ja lootused luhtuvad ning et neil on vaja kogu jõudu, mida nad võivad saada hoolika valvamise ja innuka palvetamisega. Jeesus palvetas valjude hüüetega ja nuttes: „Isa, kui sa tahad, võta see karikas minult ära! Ometi ärgu sündigu minu tahtmine, vaid sinu oma!“ (Luuka 22:42) Jumala Poeg palvetas raskes heitluses. Suured verepiisad kogunesid Ta näole ja langesid maha. Inglise hõljusid selle paiga kohal ja jälgisid vaatepilti, kuid ainult ühele anti korraldus minna ja kinnitada Jumala Poega Tema hingepiinas. Taevas ei olnud rõõmu. Inglise heitsid kroonid ja kandleid maha ning jälgisid vaikselt, kõige sügavamas huvis Jeesust. Nad soovisid Jumala Poega ümbritseda, kuid juhtivad inglised ei lubanud,

et nad Tema reetmist nähes Teda ei vabastaks, sest plaan oli tehtud ja see tuli täita.

Pärast palvetamist läks Jeesus jüngrite juurde, kuid need magasid. Sel kohutaval tunnil ei olnud Tal isegi oma jüngrite kaastunnet ega palveid. Peetrus, kes oli alles äsja nii innukas olnud, oli raskes unes. Jeesus meenutas talle tema veendunud avaldusi ja ütles: „Niisiis te ei jaksanud ühtainustki tundi koos minuga valvata?“ (Matteuse 26:40) Kolm korda palvetas Jumala Poeg hingepiinas.

JUUDAS ANNAB JEESUSE ÄRA

Ilmus Juudas koos relvastatud meeste salgaga. Ta ligines Õpetajale nagu tavaliselt, et Teda tervitada. Salk ümbritses Jeesust, kuid siin ilmutas Ta jumalikku väge, öeldes: „Keda te otsite?“ „Mina olengi see.“ Nad taganesid ja kukkusid maha. Jeesus esitas selle küsimuse, et nad võiksid näha Tema väge ja neil oleks tõend, et Ta oleks suutnud end nende käest vabastada, kui Ta oleks soovinud.

Jüngrites tärkas lootus, kui nad nägid keppide ja mõõkadega hulka nii kiiresti maha kukkumas. Kui nad püsti tõusid ja taas Jumala Poja ümber piirasid, haaras Peetrus mõõga ja lõi ülempreestri sulasel kõrva maha. Jeesus käskis tal mõõga tuppe pista, öeldes: „Kas sa arvad, et ma ei või oma Isa paluda, ja ta saadaks mu käsutusse praegu rohkem kui kaksteist leegioni ingleid?“ (Matteuse 26:53) Ma nägin, et nende sõnade ajal elustas inglite nägu lootus. Nad soovisid siis ja kohe ümbritseda oma Käskija ja selle vihase jõugu laiali ajada. Kuid nende ilme muutus taas kurvaks, kui Jeesus lisas: „Aga kuidas siis saaksid täide minna kirjad, et see nõnda peab sündima?“ (Matteuse 26:54) Ka jüngrite süda vajus meeleheitmesse ja kibedasse pettumusse, kui Jeesus lasi end vaenlastel ära viia.

Jüngrid kartsid oma elu pärast. Nad kõik jätsid Ta maha ja põgenesid. Jeesus jäi üksinda mõrvarliku jõugu kätte. Oh kuidas Saatan siis võidurõõmutses! Ja kui kurvad ja murelikud olid Jumala inglid! Mitu pühade inglite roodu, igäühe ees pikk juhtiv ingel, saadeti vaatepildi tunnistajaks. Nad pidid kirja panema iga Jumala Pojale öeldud solvangu ja tehtud julmuse ning märkima üles iga valukihvatus, mida Jeesus pidi kannatama, sest needsamad mehed, kes osalesid selles kohutavas stseenis, peavad seda kõike taas elavalt nägema.

[177]

28. PEATÜKK — KOHUS KRISTUSE ÜLE

KUI INGLID taevast lahkusid, heitsid nad kurbuses oma sädelevad kroonid peast. Nad ei saanud neid kanda ajal, kui nende Käskija kannatas ja pidi kandma okaskrooni. Saatan ja tema inglid olid hõivatud kohtusaalis inimlike tunnete ja kaastunde hävitamisega. Sealne õhustik oli raske ja nende mõjust mürgitatud. Nad õhutasid ülempreestrid ja vanemaid Jeesust haavama ja teotama niiviisi, et see oli inimloomusele kõige raskem taluda. Saatan lootis, et niisugune pilkamine ja vägivald kutsub Jumala Pojas esile mingi kaeblemise või nurisemise või ilmutab Ta enda jumalikku väge, väänab end rahvahulga haardest vabaks — ja sellega võib lunastusplaan viimaks ometi nurjuda.

PEETRUSE SALGAMINE

Peetrus järgnes oma Issandale pärast Tema kinnivõtmist. Ta tahtis väga näha, mida Jeesusega tehakse. Aga kui Teda süüdistati Tema jüngrer olemises, siis pani hirm oma turvalisuse pärast teda kuulutama, et ta ei tunne seda inimest. Jüngrid olid tuntud kõnepuhtuse poolest, kuid veenmaks süüdistajaid, et ta pole Kristuse jüngrite hulgast, eitas Peetrus süüdistust kolmandal korral needmise ja vandumisega. Jeesus, kes oli Peetrusest veidi eemal, pööras temale kurva, noomiva pilgu. Siis meenusid jüngrile Jeesuse sõnad, mida Ta oli talle ülemises toas öelnud, ja ka tema enda tulihingeline kinnitus: „Kui ka kõik taganevad sinust, ei tagane mina eluilmaski!“ (Matteuse 26:33) Ta oli salanud oma Issandat lausa needes ja vandudes, kuid see Jeesuse pilk sulatas Peetruse südame ja päästis ta. Ta nuttis kibedalt ja kahetses oma suurt pattu, ta parandas meelt ja oli siis valmis kinnitama oma vendi.

KOHTUSAALIS

Rahvahulk nõudis käratsedes Jeesuse verd. Nad piitsutasid Teda julmalt ning panid Talle selga vana purpurse kuningliku rüü ja ase-

tasid Ta pühale laubale okaskrooni. Nad pistid Talle pilliroo pihku, kummardasid Tema ees ja tervitasid Teda mõnitavalt: „Tervist, juutide kuningas!“ (Johannese 19:3) Nad võtsid pilliroo Tema käes ja löid sellega Talle vastu pead, nii et okkad tungisid oimukohtadesse ja veri nirises mööda nägu ja habet alla.

Inglitel oli seda vaatepilti raske taluda. Nad oleksid Jeesuse vabastanud, kuid juhtivad inglid keelasid, öeldes, et see on suur lunahind, mida tuleb maksta inimese eest, kuid et see on lõplik ning kõrvaldab selle, kellel on võimus surma üle. Jeesus teadis, et inglid vaatasid Tema alandamist pealt. Kõige nõrgem ingel oleks võinud panna pilkava rahvahulga jõuetult maha langema ja oleks suutnud Jeesuse päästa. Ta teadis, et kui Ta oleks seda oma Isalt soovinud, oleksid inglid Ta kohe vabastanud. Kuid lunastusplaani täideviimiseks oli vaja, et Ta kannataks kurjade inimeste vägivalda.

Jeesus seisis raevuka rahvahulga keskel vaguralt ja alandlikult, kui Teda kõige alatumalt teotati. Nad sülitasid Talle näkku — sellesse näkku, mille eest nad soovivad ühel päeval peitu pugada, mis annab valgust Jumala linnale ja särab eredamalt kui päike. Kristus ei heitnud solvajatele ühtki vihast pilku. Nad katsid Ta pea vana kuuega, et Ta ei näeks, seejärel löid Talle näkku ja karjusid: „Ütle prohvetlikult, kes see on, kes sind löi?“ (Luuka 22:64) Inglite hulgas oli rahutus. Nad oleksid tahtnud Ta kohe vabastada, kuid juhtivad inglid keelasid seda.

Mõned jüngrid söandasid siseneda sinna, kus Jeesus oli, ja vaadata pealt Tema kohtuprotsessi. Nad ootasid, et Ta ilmutaks oma jumalikku väge, vabastaks end vaenlaste käest ja karistaks neid nende julmuse eest. Nende lootused tõusid ja langesid, nagu sündmused aset leidsid. Mõnikord nad kahtlesid ja kartsid, et neid on petetud. Kuid muutmise mäel kuulnud hääl ja nähtud au kinnitasid nende usku, et Ta on Jumala Poeg. Nad meenutasid nähtud vaatepilte, imesid, mida Jeesus oli teinud haigeid tervitades, pimedate silmi ja kurtide kõrvu avades, kurje vaime noomides ja välja ajades, surnuid üles äratades ning isegi tuult ja merd vaigistades.

Nad ei suutnud uskuda, et Ta sureb. Nad lootsid, et Ta ikkagi katkestab autoriteetselt kohtuistungiga ja ajab käskiva häälega laiali verejanulise rahvahulga, nagu Ta oli sisenenud templisse ja ajanud välja need, kes muutsid Jumala koja kauplemiskohaks, ja nad olid põgenenud Tema eest, nagu ajaks neid taga rühm relvastatud sõdu-

reid. Jüngrid lootsid, et Jeesus ilmutab oma väge ja veenab kõiki, et Tema on Iisraeli Kuningas.

JUUDASE ÜLESTUNNISTUS

Juudast täitsid kibedad süümepiinad ja häbi Jeesuse äraandmise reeturliku teo pärast. Ja kui ta nägi, missugust teotamist Päästja kannatas, oli ta võidetud. Ta oli armastanud Jeesust, kuid raha oli ta armastanud rohkem. Ta ei olnud arvanud, et Jeesus laseb end tema juhitud jõugul kinni võtta. Ta oli oodanud, et Ta teeb imet ja vabastab end nende käest. Aga kui ta nägi tulivihast rahvahulka kohtusaalis verd janunemas, tundis ta sügavalt oma süüd, ning sel ajal, kui paljud süüdistasid ägedalt Jeesust, kiirustas Juudas rahvast mööda, tunnistades, et oli süütut verd ära andes pattu teinud. Ta pakkus preestritele raha, mida nad olid talle maksnud, ja palus, et nad vabastaksid Jeesuse, väites, et Ta oli täiesti süütu.

[181] Üheks viivuks olid preestrid pahameele ja hämmingu tõttu vait. Nad ei tahtnud, et rahvas teaks, et nad olid palganud end Jeesuse järelkäijaks nimetava inimese Teda nende kätte andma. Nad soovisid varjata, et jahtisid Jeesust nagu varast ja võtsid Ta salaja kinni. Kuid Juudase ülestunnistus ja tema kurnatud, süüdlaslik välimus paljastasid preestrid rahva ees, näidates, et nad võtsid Jeesuse kinni vihkamise tõttu. Kui Juudas kuulutas Jeesuse valjuhäälselt süütuks, vastasid preestrid: „Mis see meie asi on? Vaata ise!“ (Matteuse 27:4) Jeesus oli nende võimuses ja nad olid otsustanud teha Temaga lõpp-arve. Ahastav Juudas viskas raha, mida ta nüüd põlgas, nende ette, kes teda olid palganud, ning läks ängistuses ja õuduses välja ja poos enese üles.

Jeesusel oli ümbritseva rahva hulgas palju poolehoidjaid ning see, et Ta ei vastanud nii paljudele Talle esitatud küsimustele mitte midagi, hämmastas rahvahulka. Kogu selle jõugu pilkamise ja vägivalla all ei olnud Tema näol kulmukortsutust ega murelikku ilmet. Ta oli väarikas ja rahulik. Pealtvaatajad jälgisid Teda imetlusega. Nad võrdlesid Tema täiuslikku hoiakut ja kindlat, väarikat käitumist nende ilmega, kes mõistsid Tema üle kohut, ning rääkisid isekeskis, et Tema näeb palju enam kuninga moodi välja kui kõik teised ülemad. Temas polnud ühtki kurjategijale omast märki. Tema pilk oli leebe, selge ja kohkumatu, Tema laup lai ja kõrge. Iga näojoont

rõhutas heatahtlikkus ja õilsus. Tema kannatlikkus ja sallivus olid nii ebainimlikud, et paljud värisesid. Isegi Heroodest ja Pilaatust ajas tema õilis, jumalik käitumine suurde segadusse.

JEEBUS PILAATUSE EES

Esimesest pilgust peale oli Pilaatus veendunud, et Jeesus ei ole tavaline inimene. Ta uskus, et ta on suurepärase iseloomuga ning täiesti süütu neis asjus, milles Teda süüdistati. Toimuvat jälgivad inglid märkasid Rooma maavalitseja veendumusi ning säästmaks teda seotusest Kristuse ristilöömiseks andmise kohutava teoga, saadeti Pilaatuse naise juurde ingel andmaks talle unenäos teavet, et see on Jumala Poeg, kelle üle tema mees kohut mõistab, ning et Ta oli süütu kannataja. Naine saatis kohe Pilaatusele sõnumi, öeldes, et ta oli unes Jeesuse pärast palju kannatanud, ning hoiatas, et mees ei teeks mingit pistmist selle püha Inimesega. Sõnumitooja pressis end kiirustades läbi rahvahulga ja andis kirja Pilaatuse kätte. Seda lugedes hakkas ta värisema ja tõmbus kahvatuks ning otsustas kohe, et ta ei tee Kristuse surmasaatmisega mingit tegemist. Kui juudid tahavad Jeesuse verd, ei kasuta ta selleks oma mõjuvõimu, vaid tegutseb Tema vabastamise nimel.

[182]

HEROODESE JUURDE SAADETUD

Kui Pilaatus kuulis, et Herodes on Jeruusalemmas, tundis ta suurt kergendust, sest lootis vabastada end kogu vastutusest Jeesuse üle kohtumõistmisel. Ta saatis Jeesuse kohe koos Tema süüdistajatega Heroodese juurde. See valitseja oli patus kalgiks muutunud. Ristija Johannese mõrv jättis tema südametunnistusele pleki, millest ta ei saanud ise vabaneda. Kui ta kuulis Jeesusest ja Tema võimsatest tegudest, kartis ja värises ta, sest pidas Teda surnust üles tõusnud Ristija Johanneseks. Kui Pilaatus saatis Jeesuse tema juurde, pidas ta seda oma võimu, autoriteedi ja arvamuse tunnustamiseks. See tegi sõpradeks kaks valitsejat, kes varem olid olnud vaenlased. Herodesel oli hea meel Jeesust näha. Ta lootis, et Jeesus teeb tema meeleheaks mõne võimsa imeteo. Kuid Jeesuse ülesanne ei olnud uudishimu rahuldada ega oma turvalisust taotleda. Tema jumalikku, imelist väge tuli kasutada teiste päästmiseks, mitte iseenda jaoks.

[183]

Jeesus ei vastanud Heroodese esitatud paljudele küsimustele, samuti ei vastanud Ta oma vaenlastele, kes Teda ägedalt süüdistasid. Heroodes vihastas, sest tundus, et Jeesus ei karda tema võimu, ning ta mõnitas, pilkas ja teotas koos oma sõduritega Jumala Poega. Siiski hämmastas teda Jeesuse õilis, jumalik välimus, kui Teda häbematult teotati, ning kartes Teda süüdi mõista, saatis Ta Pilaatuse juurde tagasi.

Saatan ja tema inglid ahvatlesid Pilaatust ja püüdsid teda enda hukatuse poole juhtida. Nad sisendasid talle, et kui ta ei võta Jeesuse hukkamõistmisest osa, teevad seda teised. Rahvas januneb Tema vere järele ja kui ta ei anna Teda ristilöömiseks, kaotab ta oma võimu ja maise au ning teda häbistatakse kui petisesse uskujat. Kartes kaotada oma võimu ja autoriteeti, oli Pilaatus Jeesuse surmaga nõus. Ja hoolimata sellest, et ta pani Jeesuse vere Tema süüdistajate arvele ja rahvahulk võttis selle vastu, karjudes: „Tema veri tulgu meie ja meie laste peale!“ (Matteuse 27:25), ei olnud Pilaatus puhas — ta oli Kristuse vere valamises süüdi. Ta andis süütu inimese surma iseenda isekate huvide tõttu, sest ta armastas maailma tähtsate meeste austust. Kui Pilaatus oleks oma veendumusi järginud, ei oleks ta Jeesuse hukkamõistmisega tegemist teinud.

Jeesuse ilme ja sõnad kohtuprotsessi ajal avaldasid sügavat mõju paljudele, kes seal viibisid. Niiviisi avaldunud mõju tulemused ilmnesid pärast Tema ülestõusmist. Kogudusega liitunute hulgas oli palju neid, kelle veendumus sai alguse Jeesuse kohtuprotsessi ajal.

Saatana viha oli suur, kui ta nägi, et kogu julmus, mida ta oli juutidele Jeesuse vastu sisendanud, ei olnud kutsunud Temas esile kõige kergemat nurinatki. Kuigi Ta oli võtnud endale inimolemuse, hoidis Teda jumalik meelekindlus ning Ta ei kaldunud kõige vähemaski kõrvale oma Isa tahtest.

29. PEATÜKK — KRISTUSE RISTILÖÖMINE

[184]

KRISTUS, JUMALA kallis Poeg, viidi edasi ja anti ristilöömiseks inimeste kätte. Jüngrid ja selle ümbruskonna usklikud ühinesid rahvahulgaga, mis järgnes Jeesusele Kolgatale. Ka Jeesuse ema oli seal, teda toetas armastatud jünger Johannes. Ema süda oli haaratud kirjeldamatust piinast, ometi lootis ta koos jüngritega, et see valus pilt muutub, Jeesus paneb oma väe maksma ning ilmub Jumala Pojana vaenlaste ette. Kuid siis kaotas ema süda taas julguse, kui ta meenutas sõnu, millega Poeg oli lühidalt viidanud asjadele, mis pidid sel päeval toimuma.

Jeesus oli vaevu Pilaatuse koja väravast väljunud, kui toodi välja Barabasele valmistatud rist ning asetati Tema verevalumeis ja veritsevaile õlgadele. Ristid anti ka Barabase kaaslastele, kes pidid Jeesusega samal ajal surema. Lunastaja oli oma koormat kandnud vaid mõnikümmend meetrit, kui Ta verekaotuse ning äärmise kurnatuse ja valu tõttu minestanult maha kukkus.

Kui Jeesus toibus, asetati rist taas Tema õlgadele ja Teda sunniti edasi minema. Ta vankus mõne sammu raske koorma all ning kukkus siis maha otsekui surnu. Esiialgu kuulutati Ta surnuks, kuid viimaks Ta toibus taas. Preestrid ja ülemad ei tundnud kannatava ohvri suhtes kaastunnet, kuid nad nägid, et Ta ei suuda seda piinamisriista kaugemale kanda. Sel ajal, kui nad mõtlesid, mida teha, tuli vastassuunast küreenelane Siimon, kes võeti preestrite mahitusel kinni ja sunniti Kristuse risti kandma. Siimona pojad olid Jeesuse jüngrid, kuid ta ise ei olnud kunagi Jeesusega kokku puutunud.

Lunastaja järel kõndis Kolgata poole suur rahvahulk, paljud pilgates ja mõnitades, kuid mõned nuttes ja Tema heategusid meenutades. Need, keda Ta oli erinevatest haigustest tervendanud, ja need, keda Ta oli surnust üles äratanud, kuulutasid kindlal häälel Tema imetegudest ning nõudsid selgust selle kohta, mida oli Jeesus teinud, et Teda koheldakse kurjategijana. Alles mõni päev tagasi olid nad saatnud Teda rõõmsate hosiannahüüdudega ja lehvitanud palmioksi, kui Ta oli võidukalt Jeruusalemma ratsutanud. Ent paljud, kes siis

[185]

olid Talle kiitust hüüdnud, sest see oli populaarne, ühinesid nüüd hüüdega: „Löö ta risti! Löö ta risti!“

RISTI KÜLGE NAELUTATUD

Hukkamispaika jõudmisel seoti hukkamõistetud piinamisriistade külge. Kui kaks röövlit võitlesid vastu neile, kes neid ristile venitasid, siis Jeesus ei osutanud vastupanu. Jeesuse ema vaatas pealt meelegeitlikus ootusärevuses, lootes, et Ta teeb enda päästmiseks imet. Ta nägi Tema käsi ristile sirutatult — neid kalleid käsi, mis olid alati õnnistusi jaganud ja olid nii palju kordi kannatajaid terendanud. Nüüd toodi haamer ja naelad ning kui pikki naelu löödi läbi õrna liha ja kinnitati risti külge, kandsid südamevalust haaratud jüngrid Kristuse jõuetu ema julmast vaatepildist eemale.

Jeesus ei toonud kuuldavale ühtki kaebust, Tema nägu oli kahvatu ja rahulik, kuid laubal olid suured higipiisad. Ükski kaastundlik käsi ei pühkinud surmahigi Tema näolt, ühtki kaastundlikku ega muutumatu ustavusega sõna ei öeldud Tema inimsüdamele. Ta tallas surutõrt üksinda, kogu rahvast polnud keegi Temaga. Sel ajal kui sõdurid tegid oma kohutavat tööd ja Jeesus talus kõige teravamast piinast, palus Ta oma vaenlaste eest: „Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mida nad teevad!“ (Luuka 23:34) See Kristuse palve vaenlaste eest hõlmas kogu maailma ja võttis arvesse iga patuse, kes kunagi elab, kuni ajastu lõpuni.

[186] Kui Jeesus oli risti külge naelutatud, tõstsid mitu tugevat meest risti üles ja tagusid suure jõuga selle jaoks valmistatud kohale, põhjustades Jumala Pojale piinavat valu. Ja nüüd toimus midagi kohutavat. Preestrid, ülemad ja kirjatundjad unustasid oma püha ameti väarikuse ning ühinesid käratseva rahvamassiga sureva Jumala Poja pilkamisel ja mõnitamisel, öeldes: „Kui sa oled juutide kuningas, päästa iseennast!“ (Luuka 23:37) Ja mõned kordasid endamisi pilkavalt: „Teisi on ta päästnud, iseennast ei suuda päästa!“ (Markuse 15:31) Templi väarikad aukandjad, kalgid sõdurid, põlastusväärne röövel ristil ning alatud ja julmad rahva hulgast — kõik ühinesid Kristuse teotamisel.

Koos Jeesusega ristilöödud röövlid talusid Temaga sarnast füüsilist piina, kuid üks muutus valus üha kalestunumaks, meelegeitlikumaks ja trotsivamaks. Ta ühines preestrite pilkamisega ja tänitas

Jeesuse kallal, öeldes: „Eks sa ole Messias? Päästa siis iseennast ja meid!“ (Luuka 23:39) Teine röövel ei olnud paadunud kurjategija. Kui ta kuulis oma kuriteokaaslase mõnitavaid sõnu, siis ta „sõitles teda: „Karda ometi Jumalat, kuna sa oled sellesama karistuse all! Meie küll õigusega, sest me saame kätte, mis meie teod on väärt, aga tema ei ole teinud midagi sündmatut.,“ (Luuka 23:40, 41) Seejärel pöördus ta süda Kristuse poole, taevane valgus tungis tema mõistusesse. Vermetes, pilgatud ja ristil rippuvas Jeesuses nägi ta Lunastajat, oma ainsat lootust, ning ta palus Teda alandlikus usus: „Jeesus, mõtle minu peale, kui sa tuled oma kuningriiki!“ Ja Jeesus ütles talle: „Tõesti, ma ütlen sulle, juba täna oled sa koos minuga paradisis.“ [Kui panna koma sõna täna järele, mitte sulle järele, siis on teksti tõeline tähendus selgem.] (Luuka 23:43)

Inglid jälgisid hämmastuses Jeesuse piiritut armastust, kes kõige teravamad hingeja ihupiina taludes mõtles ainult teistele ja julgustas kahetsevat inimest uskuma. Oma elu surmas välja valades näitas Ta inimese vastu üles armastust, mis on tugevam kui surm. Paljude jaoks, kes nägid neid sündmusi Kolgatal, said need hiljem Kristusesse uskumise aluseks. Nüüd ootasid Jeesuse vaenlased läbematult Tema surma. Nad kujutasid ette, et see sündmus vaigistab igaveseks kuuldused Tema jumalikust väest ja imetegudest. Nad kujutasid ette, et siis ei pea nad enam Tema mõju tõttu värisema. Kalgid sõdurid, kes olid Jeesuse keha ristile tõmmanud, jagasid omavahel Tema riideid, vaieldes ühe rõivaeseme pärast, mis oli ilma õmblusteta kootud. Lõpuks otsustasid nad liisku heita. Inspireeritud sulg oli kirjeldanud seda sündmust üksikasjalikult sadu aastaid enne selle toimumist: „Sest koerad ümbritsevad mind, tigidate hulk keerleb mu ümber; nad purevad mu käsi ja jalgu ... Nad jagavad mu rõivad eneste vahel ja heidavad liisku mu kuue pärast.“ (Psalmid 22:17, 19)

[187]

POJALIKU ARMASTUSE ÕPPETUND

Jeesuse pilk rändas üle rahvahulga, kes oli kogunenud Tema surma vaatama, ning Ta nägi risti jalamil oma ema Maarjat, keda toetas Johannes. Suutmata oma Pojast kauem eemal olla, oli ema naasnud kohutavasse sündmuspaika. Jeesuse viimane õppetund oli pojaliku armastuse õppetund. Ta vaatas oma ema kurbusest haaratud näkku ja seejärel Johannest. Ta ütles emale: „Naine, vaata, see on

su poeg!“ Ja seejärel jüngrile: „Vaata, see on su ema!“ (Johannese 19:27) Johannes mõistis Jeesuse sõnu ja püha kohust, mis talle oli usaldatud. Ta viis kohe Kristuse ema sellest hirmsast tegevuspaigast, Kolgatalt, ära. Sellest tunnist peale hoolitses Johannes tema eest nii nagu kohusetruu poeg ja võttis ta enda juurde elama. Kristuse pojaarmastuse täiuslik eeskuju särab kustumatu hiilgega läbi aegade hämu. Kõige teravamalt piina taludes ei unustanud Ta oma ema, vaid tegi kõik vajalikud korraldused tema tuleviku jaoks.

[188] Kristuse maapealse elu missioon oli nüüd peaaegu täidetud. Tema keel kuivas ja Ta ütles: „Mul on janu.“ Üks käsn kasteti äädika ja sapi sisse ning pakuti Talle. Kui Ta oli seda maitsnud, keeldus Ta sellest. Nüüd oli elu ja au Issand suremas — lunahind inimkonna eest. See oli patu olemus, mis tõi Isa viha Tema kui inimese asendaja peale, mis muutis karika nii kibedaks ja murdis Jumala Poja südame.

Kristuse kui inimese asendaja ja käemehe peale pandi inimeste ülekohus. Teda peeti üleastujaks, et Ta saaks lunastada inimesed Seaduse needusest. Aadama kõigi aegade kõigi järeltulijate süü rõhus Tema südant ning Jumala viha ja kohutav pahameel ülekohtu pärast täitis Jumala Poja südame kohkumusega. Jumala palge ärapööramine Lunastajalt sel ülisma ahastuse tunnil läbistas Tema südame valuga, mida ei suuda inimene iial täielikult mõista. Iga valukihvatus, mida tundis Jumala Poeg ristil, veretilgad, mis voolasid Tema peast, kätest ja jalgadest, valukrambid, mis piinasid Ta keha, ning kirjeldamatu ahastus, mis täitis Ta hinge, kui Isa peitis oma palge Tema eest, räägivad inimesele: armastusest sinu vastu lubab Jumala Poeg need jälgid kuriteod enda peale panna, sinu pärast hävitab Ta surma võimu ning avab Paradiisi ja surematu elu väravad. Tema, kes vaigistas oma sõnaga vihased lained ja käis vahuharjalistel voogudel, kes pani kurjad vaimud värisema ja haigused oma puudutusega põgenema, kes äratas surnud ellu ja avas pimedate silmad, pakub iseennast ristil ülimaks ohvriks inimese eest. Tema, pattude kandja, talub kohtulikku karistust ülekohtu eest ja saab inimese eest patuks.

Saatan piinas oma ägedate kiusatustega Jeesuse südant. Patt, mis oli Tema jaoks nii vihkamisväärne, kuhjati Tema peale, kuni Ta ägas selle all. Pole ime, et Tema inimlikkus lõi sel kohutaval tunnil vankuma. Inglid jälgisid hämmastusega Jumala Poja meeleheitlikku hingepiina, mis oli nii tohutult suurem kui füüsiline valu, mida Ta

seepärast vaid vaevu tundis. Taevainglid varjasid oma näo selle kohutava vaatepildi ees.

Eluta loodus väljendas kaastunnet oma teotatud ja sureva Looja suhtes. Päike keeldus seda kohutavat vaatepilti valgustamast. Päikese täielikud, eredad kiired valgustasid keskpäeval maad, kui need näisid äkki täielikult kustuvat. Lauspimedus mähkis risti ja kogu selle ümbruse endasse nagu surilinasse. Pimedus kestis kolm tundi. Üheksandal tunnil kerkis kohutav pimedus inimestelt, kuid jäi katte-
na Lunastaja ümber. Metsikud välgud näisid paiskuvat Tema suunas, kui Ta ristil rippus. Siis „kisendas Jeesus valju häälega: „Eloii, Eloii, lemaa sabahtani?“ — see on tõlgitult: „Mu Jumal, mu Jumal, miks sa mu maha jätsid?“,“ (Markuse 15:34) [189]

SEE ON LÕPETATUD

Vaikuses ootasid inimesed selle kohutava sündmuse lõppemist. Taas hakkas päike särama, kuid rist jäi pimedusse mähituks. Järsku kerkis pimedus ristilt ning selgel häälel kui pasunaheli, mis näis kõlavat läbi kogu loodu, hüüdis Jeesus: „See on lõpetatud.“ „Isa, sinu kätte ma annan oma vaimu!“ (Luuka 23:46) Risti ümbritses valgus ja Lunastaja nägu säras auhiilgusest nagu päike. Siis lasi Ta pea rinnale ja suri.

Kristuse surma hetkel olid preestrid teenimas templis eesriide ees, mis eraldas püha ja kõige pühamat paika. Järsku tundsid nad jalge all maad värisemas ja templi eesriie, tugev kaunis riie, mida iga aasta uuendati, kärises ülalt alla kaheks sellesama veretu käe abil, mis oli kirjutanud kohtuotsuse sõnad Belsassari palee seinale.

Jeesus ei loovutanud oma elu enne, kui Ta oli lõpetanud töö, mida Ta oli tulnud tegema, ning viimase hingetõmbega kuulutas Ta: „See on lõpetatud!“ Kui need sõnad kõlasid, olid inglid rõõmsad, sest suur lunastusplaan oli võidukalt täide viidud. Taevas valitses rõõm, et nüüd võisid Aadama järeltulijad kuuleka elu kaudu saada viimaks Jumala juurde taevasse. Saatan oli võidetud ja teadis, et ta on oma kuningriigi kaotanud.

[190]

Matmine

Johannes ei teadnud, mida ta peaks oma armastatud Õpetaja keha suhtes ette võtma. Ta judises mõtte juures, et sellega tegelevad karmid ja tundetud sõdurid ning panevad selle häbiväärsesse matmispaika. Ta teadis, et ei saa juudi võimudelt abi ning lootus Pilaatusele oli väike. Kuid selles hädaolukorras tulid esile Joosep ja Nikodeemos. Nad mõlemad olid suurkohtu liikmed ja Pilaatusega tuttavad. Need mehed olid jõukad ja mõjukad. Nad olid otsustanud, et Jeesuse keha peab saama auväärsest maetud.

Joosep läks julgelt Pilaatuse juurde ja palus temalt Jeesuse keha matmise jaoks. Siis andis Pilaatus ametliku korralduse, et Jeesuse keha tuleb Joosepile anda. Sel ajal kui jünger Johannes oli ärevil ja mures oma armastatud Õpetaja püha põrnu pärast, naasis Arimaatia Joosep maavalitseja korraldusega ning Nikodeemos, oodates Joosepi ja Pilaatuse vestluse tulemust, tuli ligi 45 kilogrammi kallihinnalise müri ja aaloe seguga. Ka Jeruusalemma kõige austatumatele isikutele ei oleks saanud surmas osaks suuremat lugupidamist.

Ettevaatlikult ja aupaklikult võtsid nad oma kätega Jeesuse keha piinariista küljest. Nende kaastundlikud pisarad voolasid, kui nad vaatasid Tema verevalumites ja katki rebitud ihu, mida nad hoolikalt pesid ja vereplekkidest puhastasid. Joosepil oli uus, kivisse raiutud hauakamber, mida ta oli enda jaoks hoidnud. See oli Kolgata lähedal ja nüüd valmistas ta selle Jeesuse jaoks. Keha mähiti koos Nikodeemose toodud lõhnaõhtudega hoolikalt linasesse riidesse ja kolm jüngrit kandsid kalli koorma uude hauakambrisse, kus ei olnud kunagi ükski inimene lamanud. Nad seadsid moonutatud jäsemed sirgu ja panid verevalumites käed liikumatule rinnale kokku. Galilea naised tulid lähemale, et näha, kas nende armastatud Õpetaja elutu keha jaoks saab tehtud kõik mis võimalik. Siis nägid nad rasket kivi, mis hauakambri sissepääsu ette veeretati, ja Jumala Poeg jäeti puhkama. Naised olid viimasena risti juures ja viimasena Kristuse haua.

Kuigi juudi ülemad olid saavutanud oma kuratliku eesmärgi surmata Jumala Poeg, ei olnud nende kartused vaigistatud ega kadunud Kristuse suhtes kadunud. Rahuldust pakkuva kättemaksu rõõmuga oli segatud pidev hirm, et Tema surnukeha, mis lamas Joosepi hauakambris, ärkab ellu. Seepärast „tulid ülempreestrid ja varise-

[191]

rid Pilaatuse juurde kokku ja ütlesid: „Isand, meile tuleb meelde, et see eksitaja ütles, kui ta alles elas: „Mina ärkan kolme päeva pärast üles.“ Käsi nüüd hauda kolmanda päevani valve all pidada, et jüngrid ei tuleks ja teda ära ei varastaks ega ütleks rahvale, et ta on üles äratatud surnuist, sest nii oleks viimane pettus hullem kui esimene.,“ (Matteuse 27:62-64) Pilaatus soovis sama vähe kui juudid, et Jeesus tõuseks üles, et karistada väga nende süüd, kes olid Ta hävitanud, ning ta andis preestrite käsutusse Rooma sõdurite salga. Ta ütles: „„Siin on teile valvesalk. Minge ning pidage valvet, nii nagu oskate!“ Nemad läksid ja võtsid haa valve alla ja koos valvesalgaga pitseerisid kivi.“ (Matteuse 27:65, 66)

Juudid mõistsid, missugune eelis oli säärasel valvel Jeesuse haakambri juures. Nad panid hauda sulgeva kivi peale pitseri, et seda ei saaks ilma teadmata liigutada, ning võtsid tarvitusele kõik etevaatusabinõud, et jüngrid ei saaks Jeesuse ihuga mingit pettust korda saata. Kuid nende plaanid ja abinõud aitasid üksnes kaasa, et ülestõusmise võit oleks täielikum ning see tõde kindlamal alusel.

[192] 30. PEATÜKK — KRISTUSE ÜLESTÕUSMINE

SEL AJAL kui Jeesus, Aukuningas, lamas hauas, puhkasid jüngerid hingamispäeval, kurvad oma Issanda surma pärast. Öö lähenes. Sõdurid valvasid Päästja puhkepaika. Samal ajal hõljusid inglid nähtamatult selle püha paiga kohal. Öö hakkas tasapisi mööduma ja kuigi oli veel pime, teadsid valvavad inglid, et kohe-kohe on käes aeg vabastada Jumala kallis Poeg, nende armastatud Käskija. Kui nad ootasid sügavaima erutusega Tema võidutundi, tuli taevast võimas ingel kiiresti lennates. Tema nägu oli nagu välk ja ta riided valged nagu lumi. Tema valgus hajutas pimeduse tema teelt ning sundis oma sära ja auhiilgusega hirmunult põgenema kurjad inglid, kes olid võidukalt Jeesuse keha enda omaks pidanud. Üks inglitest, kes oli jälginud Kristuse alandamist ja valvas nüüd Tema puhkepaika, ühines taevast tulnud ingligna ning koos tulid nad alla hauakambri juurde. Nende lähenedes maa värises ja vappus ning toimus suur maavärisemine.

Õudus valdas Rooma sõdureid. Kus oli nüüd nende võim Jeesuse keha kinni hoida? Nad ei mõelnud oma kohustusele ega Tema röövimisele jüngerite poolt. Kui inglite valgus, säravam kui päike, ümberringi hiilgas, langesid Rooma valvurid nagu surnult maha. Üks inglitest võttis suurest kivist kinni, veeretask selle hauakambri ukse eest ära ja istus selle peale. Teine sisenes hauda ja sidus lahti Jeesuse pead ümbritsenud rätiku.

„SINU ISA KUTSUB SIND“

Siis tuli taevast ingel, kelle hääl pani maa värisema, ning hüüdis: „Jumala Poeg, sinu Isa kutsub sind! Tule välja!“ Surmal ei saanud enam Tema üle võimu olla. Jeesus, võidutsev Võitja, tõusis surnust üles. Pühalikus aukartuses jälgisid inglid seda vaatepilti.

[193] Ja kui Jeesus astus hauakambrist välja, heitsid need säravad inglid kummardades silmili maha ja tervitasid Teda võidulauludega.

Saatana inglid olid sunnitud taevainglite särava, läbitungiva valguse eest põgenema ning nad kurtsid kibedalt oma isandale, et saak oli neilt vägivaldselt ära võetud ja et Tema, keda nad olid nii väga vihanud, oli surnust üles tõusnud. Saatan ja tema väed olid juubeldanud, et nende võim langenud inimese üle oli pannud elu Issanda hauda, kuid nende põrgulik võidurõõm jäi lühikeseks. Sest kui Jeesus astus oma vanglast välja majesteetliku võitjana, teadis Saatan, et mõne aja pärast peab ta surema ja tema kuningriik läheb Temale, kel on selleks õigus. Ta halises ja raevutses, et kõigile tema pingutustele vaatamata ei olnud Jeesus võidetud, vaid Ta oli avanud inimesele pääsetee, ja kõik, kes soovivad, võivad sellel käia ja pääseda.

Kurjad inglid ja nende juht pidasid nõu, kuidas nad saaksid ikkagi Jumala valitsusele vastu töötada. Saatan käskis oma teenijatel minna ülempreestrite ja vanemate juurde. Ta ütles: „Meil õnnestus neid petta, nende silmi pimestada ja nende süda Jeesuse suhtes kõvaks muuta. Me panime nad uskuma, et Ta on petis. Need Rooma valvesõdurid levitavad vastikuid sõnumeid, et Kristus on üles tõusnud. Me panime preestrid ja vanemad Jeesust vihkama ja Teda tapma. Nüüd hoidke nende ees mõtet, et kui saab teatavaks, et Jeesus on üles tõusnud, viskab rahvas nad süütu inimese surmamõistmise eest kividega surnuks.“

ROOMA VALVESALGA TEADE

Kui taevainglite hulk lahkus hauakambri juurest ning valgus ja auhiilgus kadus, sõandasid Rooma valvurid pea tõsta ja ringi vaadata. Nad olid hämmastunud, kui nägid, et suur kivi oli hauakambri ukse eest ära veeretatud ja Jeesuse keha ei olnud enam. Nad kiirustasid linna teatama preestritele ja vanematele, mida nad olid näinud. Kui need mõrvarid kuulsid imelist teadet, muutusid kõigi näod kahvatuks. Õudus haaras neid mõtte juures, mida nad olid teinud. Kui jutt oli õige, siis olid nad kadunud. Mõnda aega istusid nad vaikides. Nad vaatasid üksteisele otsa ega teadnud, mida teha või öelda. Teate vastuvõtmine tähendas enda hukkamõistmist. Nad läksid kõrvale, et pidada nõu. Nad arutasid, et kui valvurite teade hakkab rahva seas levima, siis lüüakse Kristuse surma saatnud inimesed mõrvaritena maha.

[194]

Nad otsustasid sõduritele maksta, et nad asja maha vaikiksid. Preestrid ja vanemad pakkusid neile suurt rahasummat ja ütlesid: „Öelge: „Jeesuse jüngrid tulid öösel ja varastasid tema ära, kui me magasime.,“ (Matteuse 28:13) Ja kui valvurid küsisid, mida nendega tehakse, kui nad valvepostil magasid, lubasid juudi ametnikud maavalitsejat veenda ja nende turvalisuse tagada. Raha eest müüsid Rooma sõdurid oma au ja olid nõus toimima preestrite ja vanemate nõuande kohaselt.

LUNASTUSE ESIMESED VILJAD

Kui Jeesus ristil rippudes hüüdis: „See on lõpetatud,“ lõhenesid kaljud, värises maa ja avanesid mõned hauad. Kui Ta tõusis üles võitjana surma ja haua üle, siis sel ajal, kui maa värises ja taevane auhiilgus paistis püha koha ümber, tulid Tema kutsele kuuletudes ülestõusmise tunnistajana esile paljud õiged surnud. Need õnnistatud, üles tõusnud pühad tulid välja austatuna. Need olid välja valitud pühad igast ajastust, alates loomisest kuni Kristuse ajani. Nii tõi Jumal, kuigi juudi juhid püüdsid Kristuse ülestõusmise fakti varjata, välja seltskonna hauast tunnistama, et Jeesus on üles tõusnud, ja kuulutama Tema au.

[195] Ülestõusnud olid erineva kasvu ja välimusega, mõni nägi välja õilsam kui teised. Mulle teatati, et maa elanikud olid mandunud, kaotanud oma jõu ja nägususe. Saatanal on haiguse ja surma võim ning iga ajastuga on needuse ja Saatana võimu mõju järjest selgemalt näha. Need, kes elasid Noa ja Aabrahami ajal, sarnanesid kasvult, välimuselt ja jõult inglitega. Kuid iga järgnev põlvkond on muutunud nõrgemaks ja haigustele vastuvõtlikumaks ning nende elu on lühem. Saatan on õppinud, kuidas inimkonda koormata ja nõrgestada.

Need, kes tulid pärast Jeesuse ülestõusmist välja, ilmusid paljudele ja rääkisid neile, et ohver inimese eest on toodud, et Jeesus, kelle juudid risti löid, on surnust üles tõusnud, ning oma sõnade kinnituseks teatasid nad: „Me tõusime koos Temaga üles.“ Nad tunnistasid, et Tema võimsa väe kaudu kutsuti neid hauast välja. Hoolimata levivast valearuandest ei saanud Saatan, tema inglid ega ülempreestrid Jeesuse ülestõusmist varjata, sest see püha seltskond, kes oli hauast välja toodud, levitas imelisi rõõmusõnumeid. Ka Jeesus näitas end

oma kurvastavatele, murtud südamega jüngritele, hajutas hirmu ja tõi neile rõõmu.

NAISED HAUAKAMBRI JUURES

Nädala esimese päeva hommikul vara, enne kui päris valgeks läks, tulid naised hauakambri juurde, kaasas lõhnarohud Jeesuse keha võidmiseks. Nad avastasid, et raske kivi oli haua ukse eest ära veeretatud ja Jeesuse keha ei olnud seal. Nende süda muutus raskeks ja nad kartsid, et vaenlased on surnukeha ära viinud. Äkki nägid nad kaht valges rüüs inglit, kelle nägu oli ere ja särav. Need taevased olevused mõistsid naiste tegevust ja ütlesid neile kohe, et Jeesust ei ole seal, Ta on üles tõusnud, kuid nad võivad näha paika, kus Ta oli lamanud. Nad käskisid naistel minna ja öelda jüngritele, et Ta läks nende eel Galileasse. Hirmu ja suure rõõmuga kiirustasid naised tagasi kurvastavate jüngrite juurde ja rääkisid asjadest, mida nad olid näinud ja kuulnud.

Jüngrid ei suutnud uskuda, et Kristus on üles tõusnud, kuid koos teate toonud naistega jooksid nad kiiresti hauakambri juurde. Nad leidsid, et Jeesust ei olnud seal. Nad nägid linasid, ent ei suutnud uskuda head sõnumit, et Ta on surnust üles tõusnud. Nad läksid koju tagasi, murdes pead nähtu ja naiste toodud teate üle.

[196]

Kuid Maarja otsustas hauakambri juurde jääda. Ta mõtles selle üle, mida oli näinud, ja teda vaevas mõte, et äkki on teda petetud. Ta tundis, et teda ootavad uued katsumused. Kurbus tulvas tagasi ja ta hakkas kibedasti nutma. Ta kummardus, et veel kord hauakambri risse vaadata, ja nägi kaht valges rüüs inglit. Üks istus seal, kus oli puhanud Jeesuse pea, ja teine seal, kus olid olnud Tema jalad. Nad rääkisid Temaga leebelt ja küsisid, miks ta nutab. Maarja vastas: „Nad on mu Issanda ära viinud ja ma ei tea, kuhu nad on ta pannud.“ (Johannese 20:13)

„ÄRA PUUDUTA MIND“

Kui Maarja pöördus ha ua poolt ära, nägi ta Jeesust lähedal seisemas, kuid ei tundnud Teda ära. Jeesus kõneles leebelt, uurides tema kurbuse põhjust ja küsides, keda ta otsib. Maarja pidas Teda aednikuks ja palus, et kui tema oli Issanda ära viinud, siis ta ütleks, kuhu

ta oli Tema pannud, et Maarja saaks Ta ära viia. Siis ütles Jeesus talle oma taevaliku häälega: „Maarja!“ Maarja oli selle kalli hääletooniga tuttav ja vastas kiiresti: „Õpetaja!“ ning soovis rõõmuga Teda emmata, kuid Jeesus ütles: „Ära puuduta mind, ma ei ole veel üles Isa juurde läinud. Aga mine mu vendade juurde ja ütle neile: Ma lähen üles oma Isa ja teie Isa ning oma Jumala ja teie Jumala juurde.“ (Johannese 20:17) Rõõmsalt kiirustas Maarja hea uudisega jüngrite juurde. Jeesus tõusis ruttu oma Isa juurde, et kuulda oma kõrvaga Tema huulilt kinnitust, et Ta on ohvri vastu võtnud, ja et võtta vastu kogu võim taevas ja maa peal.

[197] Inglise ümbritsesid Jumala Poega pilvena ning käskisid igavestel väravatel avaneda, et Aukuningas saaks sisse minna. Ma nägin, et sel ajal, kui Jeesus oli särava taevase hulgaga Jumala juures ja auhiilgusega kaetud, ei unustanud Ta oma maapealseid jüngreid, vaid võttis oma Isalt vastu väe, et pöörduda tagasi ja anda neile väge. Samal päeval läks Ta tagasi ja näitas end jüngritele. Siis lubas Ta end neil puudutada, sest Ta oli käinud ülal Isa juures ja saanud väe.

KAHTLEV TOOMAS

Sel korral ei olnud Toomast kohal. Ta ei võtnud jüngrite teadet alandlikult vastu, vaid kinnitas vankumatult ja enesekindlalt, et ta ei usu enne, kui on pannud oma sõrmed naelaarmidesse ja käe külje sisse, kust oli oda julmalt läbi tunginud. Sellega ilmutas ta, et tal puudub usaldus vendadesse. Kui kõik nõuaksid samasugust tõendusmaterjali, ei võtaks praegu keegi Jeesust vastu ega usuks Tema ülestõusmist. Kuid Jumala tahe oli, et need, kes ise ei saanud ülestõusnud Päästjat näha ja kuulda, võtaksid vastu jüngrite teate.

Jumal ei olnud Toomase uskmatusega rahul. Kui Jeesus taas jüngritega kohtuma tuli, oli Toomas koos nendega. Kui ta Jeesust nägi, siis ta uskus. Kuid ta oli kuulutanud, et ei jää rahule ilma nägemisele lisanduvate tõenditeta, ja Jeesus andis talle soovitud tõendid. Toomas hüüatas: „Minu Issand ja minu Jumal!“ Kuid Jeesus noomis teda uskmatuse pärast ja ütles: „Kas sa usud seepärast, et sa oled mind näinud? Õndsad on need, kes ei näe, kuid usuvad.“ (Johannese 20:28, 29)

SEGADUS KRISTUSE TAPJATE HULGAS

Kui uudised levisid linnast linna ja külast külla, kartsid juudid omakorda oma elu pärast ja varjasid viha, mis neil oli jüngrite vastu. Nende ainus lootus oli levitada valekuuldust. Ja need, kes soovisid, et see vale oleks õige, võtsid selle vastu. Pilaatus värises, kui kuulis, et Kristus on üles tõusnud. Ta ei saanud antud tunnistuses kahelda ning sellest hetkest peale kadus tema rahu. Ilmaliku au tõttu, hirmust kaotada autoriteet ja elu, oli ta andnud Jeesuse surma. Nüüd oli ta täielikult veendunud, et see polnud lihtsalt süütu inimene, kelle veres ta oli süüdi, vaid see oli Jumala Poeg. Pilaatuse elu oli kuni lõpuni õnnetu. Ta ei lasknud end lohutada ja suri kõige haletsusväärsemat surma.

[198]

NELIKÜMMEND PÄEVA JÜNGRITEGA

Jeesus jäi oma jüngrite juurde neljakümneks päevaks. Jüngrid rõõmustasid südamest, kui Ta avas neile Jumala riigi asju täielikumalt. Ta käskis neil tunnistada asjust, mida nad olid näinud ja kuulnud seoses Tema kannatuste, surma ja ülestõusmisega, sellest, et Ta oli toonud patu eest ohvri, ning kõik, kes tahavad, võivad tulla Tema juurde ja leida elu. Ustava õrnusega rääkis Ta neile, et neid kiusatakse taga ja ahistatakse, kuid nad leiavad leevendust, meenu-tades oma kogemusi ja sõnu, mida Ta oli neile rääkinud. Ta ütles, et Ta oli võitnud Saatana kiusatused ja saavutanud võidu

läbi katsumuste ja kannatuste. Saatanal ei olnud enam Tema üle võimu, kuid ta paneb oma kiusatused otseselt nende ja kõigi peale, kes usuvad Tema nimesse. Aga nad suudavad võita nii, nagu Tema oli võitnud. Jeesus andis oma jüngritele väe teha imesid ja rääkis neile, et kuigi kurjad inimesed kiusavad neid taga, saadab Ta aeg-ajalt inglid neid vabastama. Nende elu ei saa keegi võtta enne, kui nende ülesanne on täidetud. Siis võib olla vajalik antud tunnistust oma verega pitseerida.

Elevil järelkäijad kuulasid rõõmsalt Tema õpetusi ja neelasid innukalt iga sõna, mis langes Tema pühilt huulilt. Nüüd teadsid nad kindlalt, et Ta on maailma Lunastaja. Tema sõnad vajasid sügavale nende südamesse ja nad kurvastasid, et peavad peagi oma taevasest Õpetajast lahkuma ega kuule enam lohutavaid ja lahkeid sõnu Tema

[199]

suust. Kuid nende südant soojendas taas armastus ja ülevoolav rõõm, kui Jeesus ütles, et Ta läheb neile eluasemeid valmistama ning tuleb tagasi ja võtab nad kaasa, et nad saaksid alati olla koos Temaga. Ta tõotas saata ka Lohutaja, Püha Vaimu, neid kõigesse tõesse juhatama. Ja „tõstes oma käed, õnnistas neid“. (Luuka 24:50)

31. PEATÜKK — KRISTUSE TAEVAMINEK

[200]

Kogu taevas ootas võidurõõmsat hetke, mil Jeesus pidi oma Isa juurde üles minema. Inglise tulid Aukuningat vastu võtma ja võidukalt taevasse eskortima. Pärast seda, kui Jeesus oli oma jüngrid õnnistanud, eraldus Ta neist ja võeti üles. Kui Ta ülespoole suundus, järgnes talle suur hulk Tema ülestõusmisel üles äratatuid. Palju taevaingleid oli saatjaskonnas, samal ajal ootas arvutu hulk ingliseid taevas Tema saabumist.

Kui nad tõusid püha linna poole, hüüdsid Jeesust saatvad inglise: „Teie, väravad, tõstke oma pead, ja teie, igavesed ukse, saage kõrgeks, et aukuningas saaks sisse tulla!“ Linnas viibivad inglise hüüdsid vaimustusega: „Kes on see aukuningas?“ Saatvad inglise vastasid võidukalt: „See on Issand, tugev ja vägev Issand, vägev sõjas. Teie, väravad, tõstke oma pead, ja teie, igavesed ukse, saage kõrgeks, et aukuningas saaks sisse tulla!“ Taas küsisid ootavad inglise: „Kes on see aukuningas?“ ja saatvad inglise vastasid kaunil viisil: „Issand Sebaot, see on aukuningas!“ (Psalmid 24:7-10) Ja taevane rongkäik sisenes Jumala linna.

Kogu taevane hulk ümbritses oma majesteetlikku Käskijat, kummardas sügavaimas austuses Tema ees ja heitis oma sädelevad kroonid Tema jalge ette. Seejärel võtsid nad kuldsed kandleid ning kaunid, meeldivad viisid täitsid kogu taeva suursuguse muusika ja lauludega Tallele, kes oli tapetud, kuid kes elab jälle majesteetlikkuses ja aus.

TAGASITULEKUTÕOTUS

Kui jüngrid vaatasid kurvalt taeva poole, et heita viimane pilk taevasse tõusvale Issandale, seisis nende juures kaks valges rüüs inglise ja ütlesid: „Galilea mehed, mis te seisate siin ja vaatate üles taevasse? See Jeesus, kes teilt võeti üles taevasse, tuleb samal kombel, nagu te nägite teda taevasse minevat.“ (Apostlite teod 1:11) Jüngrid ja Jeesuse ema, kes olid Jumala Poja taevasseminekut näinud, rääki-

[201]

sid kogu järgneva öö Tema imelistest tegudest ning kummalistest ja aulistest sündmustest, mis olid lühikese aja jooksul aset leidnud.

SAATANA VIHA

Saatan pidas taas oma inglitega nõu ning teravas vihkamises Jumala valitsuse vastu rääkis neile, et kuna talle jäi võim ja autoriteet maa peal alles, peavad nende pingutused Jeesuse järelkäijate vastu olema kümme korda tugevamad. Nad ei olnud Kristusest jagu saanud, kuid peavad kukutama, kui võimalik, Tema järelkäijad. Nad peavad igas põlvkonnas püüdma lõksu meelitada neid, kes usuvad Jeesusesse. Ta jutustas oma inglitele, et Jeesus oli andnud jüngritele väe neid noomida ja välja ajada ning tervistada need, keda nemad piinavad. Seejärel läksid Saatana inglid välja nagu möirgavad lõvid, püüdes hävitada Jeesuse järelkäijaid.

32. PEATÜKK — NELIPÜHA

[202]

Apostlite teod 2:1

KUI JEESUS avas jüngrite arusaamise Tema kohta käivate prohetikuulutuste suhtes, kinnitas Ta, et Talle on antud kogu võim taevas ja maa peal, ning käskis neil kuulutada evangeeliumi kogu loodule. Äkitselt taaselustus jüngrite vana lootus, et Jeesus võtab koha sisse Jeruusalemmas Taaveti troonil, ja nad küsisid: „Issand, kas sa sel ajal taastad Iisraeli kuningriigi?“ (Apostlite teod 1:6) Lunastaja vastus oli ses suhtes ebamäärane, kui Ta vastas, et ei olnud nende asi „teada aegu ja tunde, mis Isa on iseenese meelevallaga seadnud“. (Apostlite teod 1:7)

Jüngrid hakkasid lootma, et püha Vaimu imeline tulek mõjutab juudi rahvast Jeesust vastu võtma. Päästja hoidus edasisest selgitamisest, sest Ta teadis, et kui Püha Vaim tuleb, siis valgustatakse nende mõistust täiel määral ning nad mõistavad täielikult nende ees seisvat tööd ja jätkavad seda sealt, kus Temal pooleli jäi.

Jüngrid kogunesid ülemisse tuppa ja olid palves koos usklike naiste, Jeesuse ema Maarja ja Jeesuse vendadega. Need vennad, kes ei olnud uskunud, olid nüüd oma usus täiesti kindlad Issanda ristilöömise stseenide nägemise ning Tema ülestõusmise ja taevamineku pärast. Kokkutulnute arv oli umbes sada kaksikümmend.

PÜHA VAIMU TULEK

„Kui nelipühapäev kätte jõudis, olid nad kõik koos ühes paigas. Ja äkitselt tuli taevast kohin, otsekui tugev tuul oleks puhunud, ja täitis kogu koja, kus nad istusid. Ja nad nägid otsekui hargnevaid tulekeeli, mis laskusid iga üksiku peale nende seas. Ja nad kõik täideti Püha Vaimuga ning hakkasid rääkima teisi keeli, nõnda nagu Vaim neile andis rääkida.“ Otsast harunenud tulekeeled kogunenute peal oli võrdkuju Püha Vaimu annist, mis neile anti: rääkida soravalt mitmes eri keeles, mis varem olid olnud nende jaoks tundmatud.

[203]

Tuli tähistas tulist innukust, millega nad pidid tegutsema, ja väge, mis pidi kaasnema nende sõnadega.

Selle taevase valgustuse paistel ilmusid Kristuse selgitatud pühad kirjad nende mõistusesse elava sära ning selge ja mõjuvõimsa tõe ilus. Loor, mis oli neid takistanud tõe lõpuni mõistmast, oli nüüd eemaldatud ning Kristuse missiooni eesmärk ja Tema riigi olemus olid täiusliku selgusega arusaadavad.

NELIPÜHA VÄES

Juudid olid hajutatud peaaegu kõigi rahvaste hulka ning nad kõnelesid eri keeli. Nad olid tulnud kaugelt Jeruusalemma ja elasid ajutiselt seal, et osaleda käimasolevatel religioossetel pühadel ja täita nõuded. Kui nad kokku kogunesid, rääkisid nad kõiki tuntud keeli. See keelte mitmekesisus takistas suuresti Jumala sulaste tööd Kristuse õpetuste kuulutamisel maa äärteni. See, et Jumal täitis apostlite puuduse imelisel moel, pidi inimestele kõige paremini kinnitama nende tunnistust Kristusest. Püha Vaim oli teinud nende jaoks seda, mida nad ise ei oleks suutnud kogu elu ajal teha. Nüüd suutsid nad levitada evangeeliumi tõe välismaal, kõneledes korrektselt nende keelt, kelle heaks nad tegutsesid. See imeline and oli suurim tõend, mida nad said maailmale esitada selle kohta, et nende ülesanne kandis taeva pitsarit.

„Jerusalemmas oli aga elamas juute, vagasid mehi kõigi rahvaste keskest, kes on taeva all. Kui nüüd see hääl kostis, tuli kokku nende kogukond, ja kõiki valdas hämmastus, sest igäüks kuulis räägitavat oma murret. Nad jahmusid ja panid imeks, öeldes: „Ennäe, eks need kõik, kes räägivad, ole galilealased? Kuidas siis meist igäüks kuuleb oma sünnimaa murret?“,“

[204]

Preestrid ja ülemad olid väga pahased selle imelise ilmingu peale, millest räägiti kogu Jeruusalemmas ja selle ümbruses, kuid nad ei söandanud maad anda oma õelusele, kartes tõmmata endale rahva viha. Nad olid Õpetaja surma saatnud, kuid siin olid Tema järgijad, harimatud Galilea mehed, kinnitades prohvetikuulutuse imelist täitumist ja õpetades Jeesusest kõigis tol ajal räägitavates keeltes. Nad kõnelesid mõjuvõimsalt Lunastaja imelistest tegudest ning avasid kuulajatele lunastusplaani Jumala Poja halastuses ja ohvris. Nende sõnad veensid ja pöörasid usku tuhandeid kuulajaid. Preestrite si-

sendatud traditsioonid ja ebausk pühiti meeltest minema ja inimesed võtsid vastu Jumala Sõna puhtad õpetused.

PEETRUSE JUTLUS

Peetrus näitas, et selles ilmingus täitus otseselt Joeli prohvetikuulutus, kus kuulutati ette, et niisugune vägi tuleb Jumala rahvale, muutmaks neid sobivaks erilise töö jaoks.

Peetrus seostas Kristuse päritolu otsejoones austusväärse Taavetiga. Ta ei kasutanud selle õige seisukoha kinnitamiseks ühtki Jeesuse õpetust, sest ta teadis, et eelarvamused olid nii suured, et sel poleks olnud mõju. Kuid ta juhtis nad Taavetini, keda juudid pidasid oma rahva auväärseks esiisaks. Peetrus kõneles: „Taavet ütleb tema kohta: „Ma näen Issandat alati enese silme ees, sest ta on mu paremal pool, et ma ei kõiguks. Seepärast mu meel rõõmustab ja mu keel hõiskab, mu ihugi võib hingata lootuses, sest sa ei jäta mu hinge surmavalda ega anna oma Vagale näha kõdunemist.,“

Peetrus näitab siin, et Taavet ei saanud rääkida iseendast, vaid kindlasti Jeesusest Kristusest. Taavet suri loomulikku surma nagu teised inimesed, tema hauakambrit koos selles sisalduva austatud põrmuga oli kuni tolle ajani hoolikalt säilitatud. Jumal oli Taavetit kui Iisraeli kuningat ja ka kui prohvetit eriliselt austanud. Talle näidati prohvetlikus nägemuses tulevikku ja Kristuse teenimistööd. Ta nägi Tema äratõukamist, kohtuprotsessi, ristilöömist, matmist, ülestõusmist ja taevaminekut.

[205]

Taavet tunnistas, et Kristuse hing ei pidanud jääma surmavalda (hauda) ja Tema ihu ei pidanud nägema kõdunemist. Peetrus näitab selle prohvetikuulutuse täitumist Naatsareti Jeesuses. Jumal oli Ta hauast üles äratanud enne, kui Tema keha jõudis kõduneda. Nüüd oli Ta ülendatud taevaste taevasse.

Sellel meeldejääval sündmusel veendus tões põhjalikult ja tunnistas Teda oma Päästjaks suur hulk neid, kes seni olid pidanud naeruväärseks ideed, et nii tagasihoidlik isik nagu Jeesus on Jumala Poeg. Kogudusse lisati kolm tuhat inimest. Apostlid kõnelesid Püha Vaimu väes ja nende sõnu ei olnud võimalik kummutada, sest nad kinnitasid neid võimsate imedega, mida nad tegid Jumala Vaimu väljavalamise tõttu. Jüngrid ise olid selle ilmingu tulemuste ning hingede kiire ja rohke lõikuse tõttu hämmingus. Kõiki inimesi täitis

hämmastus. Need, kes ei loovutanud eelarvamusi ja kitsarinnalisust, olid nii heitunud, et nad ei söandanud ei sõna ega teoga seda võimsat tööd takistada ning aja jooksul nende vastuseis kadus.

Apostlite argumendid, kuigi selged ja veenvad, ei oleks iseene-
sest kõrvaldanud juutide eelarvamusi, mis olid vastu pannud nii
paljudele tõenditele. Ent Püha Vaim saatis need argumendid juma-
liku väega nende südamesse. Need olid otsekui Kõigevägevama
teravad nooled, veendes neid nende kohutavas süüis au Issanda hül-
gamisel ja ristilöömisel. „Seda kuuldes lõikas see neile südamesse
ja nad ütlesid Peetrusele ja teistele apostlitele: „Mida me peame
tegema, mehed-vennad?“ Aga Peetrus ütles neile: „Parandage meelt
ja igäiks teist lasku ennast ristida Jeesuse Kristuse nimesse oma
pattude andekssaamiseks, ning siis te saate Püha Vaimu anni.,“

[206] Peetrus rõhutas süüdlastele tõsiasja, et nad olid hüljanud Kris-
tuse, sest preestrid ja ülemad olid neid petnud, ning kui nad otsivad
jätkuvalt nende nõuandeid ja ootavad, et need juhid tunnistaksid
Kristust enne, kui nad ise söandavad seda teha, siis ei võta nad Teda
kunagi vastu. Kuigi need mõjuvõimsad mehed väitsid end pühad
olevat, olid nad auahned ning ihaldasid rikkust ja maist au. Nad ei
tulnud kunagi Kristuse juurde valgust vastu võtma. Jeesus oli ette
kuulutanud kohutavat karistust sellele rahvale nende kangekaelse
uskmatuse pärast, hoolimata neile antud kõige mõjukamatest tõen-
ditest, et Jeesus on Jumala Poeg.

Sellest ajast peale oli jüngrite keelekasutus puhas, lihtne ja täp-
ne nii sõnade kui ka aktsendi poolest, ükskõik kas nad kõnelesid
emakeeles või võõrkeeles. Need tagasihoidlikud mehed, kes ei ol-
nud kunagi prohvetite koolis õppinud, esitasid tõdesid nii ülevalt
ja puhtalt, et kuulajad olid hämmastunud. Nad ei saanud isiklikult
minna maa äärteni, kuid pühadele oli tulnud inimesi igast maailma-
nurgast ja nemad viisid vastuvõetud tõed oma koju ja kuulutasid
oma rahva hulgas ning võitsid nii inimesi Kristusele.

ÕPPETUND MEIE AJAKS

Tunnistus kristliku koguduse rajamisest ei ole antud meile üks-
nes olulise osana pühast ajalooost, vaid ka õppetunnina. Kõik, kes
nimetavad Kristuse nime, peaksid ootama, valvama ja palvetama
ühest südamest. Kõik erinevused tuleb panna kõrvale ning kõiki

peab täitma üksmeel ja õrn armastus üksteise vastu. Siis saavad meie palved tõusta ühiselt taevase Isa ette tugevas, tõsises usus. Siis võime oodata kannatlikkuse ja lootusega töotuse täitumist.

Vastus võib tulla äkilise kiiruse ja vastupandamatu võimsusega või viibida päevi ja nädalaid ning meie usk pannakse proovile. Kuid Jumal teab, millal ja kuidas meie palvele vastata. Meie osa tööst on seada end ühendusse jumaliku kanaliga. Jumal vastutab oma osa eest. Tema, kes on töötused andnud, on ustav. Meie suur ja oluline küsimus on olla üksmeelsed südameilt ja mõtlemiselt, jätta maha kõik kadedus ja kurjus ning alandlike palujatena valvata ja oodata. Jeesus, meie Esindaja ja Pea, on valmis tegema meie heaks seda, mida Ta tegi nelipüha päeval neile, kes palvetasid ja valvasid.

[207]

33. PEATÜKK — JALUTU TERVENDAMINE

Apostlite tegude 3. ja 4. peatükk

ÜSNA VARSTI pärast Püha Vaimu tulekut ja kohe pärast innukat palvetamist nägid templisse jumalateenistusele minevad Peetrus ja Johannes neljakümneaastast õnnetut ja vaest santi, kes polnud kogenud muud kui valu ja jõuetust. See õnnetu mees oli kaua soovinud minna Jeesuse juurde ja terveks saada, aga ta oli peaaegu abitu ning ta tõugati Suure Arsti tööpõllust eemale. Viimaks suutsid tema tõsised palved mõjutada mõnda lahkett inimest kandma teda templi värava juurde. Kuid sinna jõudnud, avastas ta, et Tervendaja, kellele tema lootused olid koondunud, oli mõistetud julma surma.

Tema pettumus äratas kaastunnet neis, kes teadsid, kui kaua oli ta innukalt lootnud ja oodanud, et Jeesus teeks ta terveks. Nad kandisid ta iga päev templi juurde, et möödujad annaksid liigutuse tõttu talle veidi raha tema hetkevajaduste tarbeks. Kui Peetrus ja Johannes möödusid, palus ta neilt armuandi. Jüngrid suhtusid temasse kaastundega. „Siis Peetrus vaatas koos Johannesega teda ainiti ning ütles: „Vaata meie peale!“,“ „Hõbedat ega kulda mul ei ole, aga mis mul on, seda ma annan sulle: Jeesuse Kristuse, Naatsaretlase nimel — tõuse ja kõnni!“

Vaese mehe nägu oli vajunud pikaks, kui Peetrus oli teatanud oma vaesusest, kuid lõõnud lootuses ja usus särama, kui jüngrid jätkas. „Ja ta haaras kinni jalutu paremast käest ning aitas ta üles. Ja otsekohe said selle jalapöiad ja pahklud tugevaks ning ta hüppas püsti, seisis ja kõndis ning läks koos nendega pühakotta sisse, käies ja hüpeldes ning Jumalat kiites. Ja kogu rahvas nägi teda kõndimas ja Jumalat kiitmas. Nad tundsid temas ära sama mehe, kes oli istunud almuse saamiseks pühakoja Ilusa värava ees, ja nad olid imestunud ja kohkunud sellest, mis temaga oli sündinud.“

Juudid olid hämmastunud, et jüngrid suutsid samasuguseid imesid teha nagu Jeesus. Nad oletasid, et Ta on surnud, ning olid lootnud, et kõik niisugused imelised ilmingud kaovad koos Temaga. Kuid

ometi oli siin see mees, kes oli nelikümmend aastat olnud abitu sant, kuid nüüd kasutas rõõmsalt oma jäsemeid, oli valust vaba ja uskus õnnelikult Jeesusesse.

Apostlid nägid rahva hämmastust ja küsisid, miks nad üllatusid nähtud imest ja suhtusid neisse aukartusega, nagu oleks see asi toimunud nende enda väe abil. Peetrus kinnitas neile, et see juhtus Naatsareti Jeesuse läbi, kelle nemad olid hüljanud ja risti löönud, kuid kelle Jumal oli kolmandal päeval surnust üles äratanud. „Kuna tema siin, keda te näete ja tunnete, on uskunud Jeesuse nimesse, siis on see nimi teinud ta tugevaks, ja usk, mis tuleb Jeesuse läbi, on talle andnud täie tervise teie kõikide silma all. Ja nüüd, vennad, ma tean, et te olete seda teinud teadmatuses just nagu teie ülemadki. Jumal on aga sel kombel täide saatnud kõigi oma prohvetite suu kaudu ennustatu, et tema Võitu peab kannatama.“

Pärast seda imetegu kogunes rahvas templisse ja Peetrus pidas neile kõne ühes templi osas, samal ajal kõneles Johannes neile teises osas. Apostlid, kes olid rääkinud selgelt juutide suurest kuriteost Eluvürsti hülgamisel ja surmasaatmisel, olid ettevaatlikud, et rahvast mitte hulluks või meeleheitele ajada. Peetrus oli valmis vähendama nende süü jõledust võimalikult palju, eeldades, et nad tegid seda teadmatuses. Ta teatas neile, et Püha Vaim kutsub neid üles patte kahetsema ja meelt parandama, sest neil ei ole muud lootust kui ainult selle Kristuse halastus, kelle nad olid risti löönud. Ainult usu kaudu Temasse võisid nende patud saada Tema vere kaudu kustutatud.

APOSTLITE KINNIVÕTMINE JA KOHTU EES SEISMINE [210]

Kristuse ülestõusmisest kuulutamine ning see, et Tema surma ja ülestõusmise tõttu tuuakse lõpuks kõik surnud hauast välja, häiris tõsiselt sadusere. Nad tundsid, et nende lemmikõpetus oli ohus ja nende maine kaalul. Mõned templi ametnikest ja templiülem olid saduserid. Templiülem võttis mitme saduseri abil kaks apostlit kinni ja pani vangi, sest oli juba liiga hilja, et nende juhtumit sel õhtul arutada.

Järgmisel päeval tulid Hannas ja Kaifas koos teiste templi aukandjatega kokku, et pidada kohut nende ette toodud vangide üle. Sellessamas ruumis ja nendesamade meeste ees oli Peetrus oma

Issanda häbiväärselt salanud. Kõik see tuli jüngrile selgelt meelde, kui ta nüüd tuli omaenda kohtuprotsessile. Nüüd oli tal võimalus oma varasemat patust argpükslikkust heaks teha.

Kohalviibijad mäletasid, mis osa oli olnud Peetrusel oma Õpetaja protsessis, ja nad meelitasid end mõttega, et teda võib heidutada vangistuse ja surmaga ähvardades. Kuid Peetrus, kes oli salanud Kristuse Tema kõige suurema häda hetkel, oli impulsiivne, enesekindel jünger, kes erines suuresti sellest Peetrusest, kes seisis sel päeval suurkohtu ees uurimise all. Ta oli pöördunud. Ta ei usaldanud ennast ega olnud enam uhke hoopleja. Ta oli täis Püha Vaimu ja selle väe abil oli ta muutunud kindlaks nagu kalju, Kristuse ülistamisel julgeks, kuid siiski tagasihoidlikuks. Ta oli valmis salgamise pleki eemaldama, austades nime, mille ta kunagi oli maha salanud.

PEETRUSE JULGE KAITSEKÕNE

[211] Seni olid preestrid vältinud Jeesuse ristilöömise või ülestõusmise mainimist, ent nüüd, oma eesmärgi täites, olid nad sunnitud süü-distatavatelt küsima, missugust väge olid nad jalutu mehe tähele-panuväärsel tervistamisel kasutanud. Siis pöördus Peetrus Püha Vaimuga täidetult aupaklikult preestrite ja ülemate poole ning teatas: „Olgu teile kõigile ja kogu Iisraeli rahvale teada, et see sündis Jeesuse Kristuse, Naatsaretlase nime abil, kelle teie lõite risti, aga kelle Jumal on üles äratanud surnuist. Sellesama tõttu seisab see inimene siin teie ees tervena. Jeesus on „kivi, mille teie, ehitajad, olete tunnistanud kõlbmatuks, mis on saanud nurgakiviks“. Ja kellegi muu läbi ei ole päästet, sest taeva all ei ole antud inimestele ühtegi teist nime, kelle läbi meid päästetaks.“

Peetruse sõnadel oli Kristuse pitsere ja tema nägu valgustas Püha Vaim. Tema kõrval seisis veenva tunnistajana mees, kes oli nii imeiliselt tervendatud. Selle mehe ilme, kes oli vaid mõni tund tagasi olnud abitu sant, kuid kelle ihulik tervis oli nüüd taastatud ja kes oli saanud Naatsareti Jeesuse suhtes selgust, lisas Peetruse sõnadele tõenduslikku kaalu. Preestrid, ülemad ja rahvas olid vait. Ülematel ei olnud väge seda väidet kummutada. Nad olid kohustatud kuulma seda, mida nad kõige vähem soovisid kuulda: fakti Jeesuse Kristuse ülestõusmisest ja Tema väest taevas teha imesid maa peal oma apostlite vahendusel.

Peetruse kaitsekõne, milles ta tunnistas julgelt, kust oli tema jõud pärit, kohutas neid. Ta oli viidanud kivile, mille ehitajad — tähendab, koguduse autoriteedid, kes oleksid pidanud tajuma Tema väärtust, kuid kelle nad hülgasid — kõlbmatuks tunnistasid, kuid millest sellegipoolest oli saanud nurgakivi. Nende sõnadega viitas ta otse Kristusele, kes oli koguduse nurgakivi.

Rahvas oli jüngrite julgusest hämmastunud. Nad olid oletanud, et kuna nad olid harimatud kalurid, satuvad nad preestrite, kirjatundjate ja vanemate ees kimbatusse. Kuid neist oli näha, et nad olid olnud Jeesusega. Apostlid rääkisid nii, nagu oli rääkinud Tema — veenva väega, mis sundis vastased vaikima. Kimbatuse varjamiseks käskisid preestrid ja ülemad apostlid ära viia, et nad võiksid isekeskis nõu pidada.

Kõik olid nõus, et oleks asjatu eitada, et mees oli saanud terveks väe abil, mis oli antud apostlitele ristilöödud Jeesuse nimel. Nad oleksid hea meelega imet valskusega varjanud, kuid tegu oli tehtud päise päeva ajal ja rahvahulga silma all ning sellest olid kuulnud juba tuhanded. Nad tundsid, et see tegevus peab kohe lõppema, muidu saab Jeesus palju usklikke, nemad ise saavad häbistatud ja neid peetakse süüdlasteks Jumala Poja mõrvas. [212]

Kuid hoolimata korraldusest jüngrid hävitada, ei söandanud nad teha rohkem, kui ähvardada raskeima karistusega, kui nad Jeesuse nimel õpetamist ja tegutsemist jätkavad. Seepeale teatasid Peetrus ja Johannes julgelt, et Jumal on andnud neile selle töö ning nad pidid rääkima neist asjust, mida nad olid näinud ja kuulnud. Preestrid oleksid hea meelega karistanud neid õilsaid mehi nende vankumatu lojaalsuse eest pühale kutsumusele, kuid nad kartsid rahvast, „kuna kõik ülistasid Jumalat toimunu eest“. Seega lasti apostlid korduvate ähvarduste ja korralduste saatel vabaks.

[213]

34. PEATÜKK — USTAVUS JUMALALE TAGAKIUSAMISES

Apostlite teod 5:12-42

APOSTLID JÄTKASID suure väega oma armutööd, tervendades haigeid ja kuulutades ristilöödud ja ülestõusnud Lunastajat. Kogudusega liideti pidevalt ristimise teel rahvahulki, kuid nendega ei julgenud ühineda need, kellel ei olnud Kristusesse uskujatega üks süda ja üks meel. Rahvahulgad tunglesid Jeruusalemma, tuues kaasa haigeid ja neid, keda vaevasid rüvedad vaimud. Paljud kannatajad pandi tänavatele, et kui Peetrus ja Johannes mööduvad, siis nende vari võiks nende peale langeda ja neid tervendada. Ülestõusnud Päästja vägi oli tõepoolest apostlite peal ning nad tegid tunnustähti ja imesid, mis suurendas iga päev usklike arvu.

Need asjad tekitasid suurt kimbatust preestrites ja ülemates, eriti neis, kes olid saduserid. Nad mõistsid, et kui apostlitel lubatakse kuulutada ülestõusnud Päästjat ja teha Tema nimel imesid, siis hülgevad kõik nende õpetuse, et surnute ülestõusmist ei ole, ning nende sekt sureb varsti välja. Variserid nägid, et apostlite kuulutus kippus õõnestama juudi tseremooniaid ja muutma ohvrisüsteemi tühiseks. Nende senised jõupingutused neid kuulutajaid vaikima sundida olid olnud asjatud, kuid nüüd olid nad täis otsusekindlust see elevus maha suruda.

INGLI POOLT VABASTATUD

[214]

Niisiis võeti apostlid kinni ja pandi vangi ning kutsuti suur-kohus kokku nende juhtumit läbi uurima. Lisaks nõukogule kutsuti kokku suur hulk õpetatud mehi ja koos pidasid nad nõu, mida nende raturikkujatega peale hakata. „Issanda ingel avas aga öösel vangimaja ukсед, viis nad välja ja ütles: „Minge, seiske ja kõnelge rahvale pühakojas kõik selle elu sõnad!“ Kui apostlid seda olid kuulnud, tulid nad koidu ajal pühakotta ja hakkasid õpetama.“

Kui apostlid ilmusid uskllike keskele ja jutustasid, kuidas ingel oli juhtinud neid läbi vanglat valvavate sõdurite salga ning käskinud jätkata tööd, mille preestrid ja ülemad olid katkestanud, olid vennad rõõmsad ja hämmastunud.

Preestrid ja ülemad olid nõukogus otsustanud süüdistada neid vastuhakus, Hananiase ja Safira mõrvas (Apostlite teod 5:1-11) ning preestrite autoriteedi õõnestamise vandenõus ja mõista nad surma. Nad uskusid, et rahvas võtaks siis elevusega asja enda kätte ja toimiks apostlitega samamoodi nagu Jeesusega. Nad teadsid, et paljud, kes ei võtnud Kristuse õpetust vastu, olid juudi ametnike meelevaldselt valitsemisest tüdinud ja soovisid otsustavat muutust. Kui need inimesed hakkaksid apostlite õpetusest huvituma ja selle vastu võtaksid, tunnistades Jeesuse Messiaaks, siis tõuseks kardetavasti kogu rahva viha preestrite vastu, kes võetaks siis Kristuse mõrva eest vastutusele. Nad otsustasid võtta selle ärahoidmiseks tarvitusele karmid abinõud. Viimaks saatsid nad oletatavaid vange kohale tooma. Suur oli nende hämmastus, kui toodi teade, et vangla ukсед olid kõvasti riivis ja valvurid ukse ees valves, kuid vange polnud kusagil.

Varsti toodi järgmine teade: „Ennäe, mehed, kelle teie panite vanglasse, seisavad pühakojas ja õpetavad rahvast!“ Kuigi apostlid olid imeliselt vanglast vabastatud, ei olnud nad pääsenud uurimisest ja karistusest. Kristus oli nende juures viibides öelnud: „Aga teie vaadake iseennast: minu pärast antakse teid ülemkohtute kätte.“ Jumal oli andnud märgi oma hoolitsusest ja oma ligiolu kinnituse, saates nende juurde ingli; nüüd oli nende osa kannatada selle Jeesuse nimel, keda nad kuulutasid. Nähtu ja kuuldu oli inimestele niivõrd mõjunud, et preestrid ja ülemad teadsid, et neid on võimatu apostlite vastu üles ässitada.

Teine kohtuprotsess

[215]

„Siis läks templipealik sulastega kaasa ja tõi apostlid ära; aga mitte vägisi, sest nad kartsid, et muidu rahvas viskab nad kividega surnuks. Nad tõid siis apostlid ning panid seisma Suurkohtu ette. Ja ülempreester küsis neilt: „Eks me ole teid rangelt keelanud õpetamast selle nimel? Ja vaata, te olete Jeruusalemma oma õpetusega täitnud ja tahate selle inimese vere tuua meie peale!“,“ Nad ei olnud nõus kandma Jeesuse tapmise süüdistust sama innukalt, kui nad

karjusid koos mandunud rahvamassiga: „Tema veri tulgu meie ja meie laste peale.“

Peetrus asus koos teiste apostlitega samasugusele kaitsepositsioonile nagu varasemal protsessil. „Peetrus ja teised apostlid kostsid: Jumala sõna tuleb enam kuulata kui inimese sõna.,“ Jumal oli saatnud ingli, kes vabastas neid vanglast ja käskis templis õpetada. Tema juhiste järgi kuuletusid nad jumalikule korraldusele, mida nad pidid täitma iga hinna eest. Peetrus jätkas: „Meie isade Jumal on üles äratanud Jeesuse, kelle teie olete tapnud, riputades ta ristipuu külge. Jumal on just tema oma parema käega ülendanud Juhiks ja Päästjaks, andma Iisraeli rahvale meelesparandust ja pattude andeksandmist. Ja meie oleme kõige selle tunnistajad ning samuti Püha Vaim, kelle Jumal on andnud neile, kes on talle kuulekad.“ Apostlid olid Vaimust inspireeritud ja süüdistatavatest said süüdistajad, kes süüdistasid nõukogus olevaid preestreid ja ülemaid Kristuse mõrvarmises. Juudid olid selle peale nii raevunud, et otsustasid ilma edasise kohtumõistmise ja Rooma ametnike volitusteta võtta kohtupidamise endi kätte ja saata vangid surma. Olles juba süüdi Kristuse veres, tahtsid nad nüüd agaralt määrada oma käed Tema apostlite verega. Kuid oli üks haritud ja kõrge positsiooniga mees, kelle selge mõistus nägi, et sel vägivaldsel sammul oleksid kohutavad tagajärjed. Jumal tõstis nende enda nõukogust inimese takistama preestrite ja ülemate vägivalda.

[216] Gamaliel, õpetatud variser ja Seaduse õpetaja, hinnatud mees, oli väga ettevaatlik inimene, kes enne vangide kasuks rääkimist käskis nad välja viia. Seejärel kõneles ta väga kaalutletult ja rahulikult: „Iisraeli mehed, olge ettevaatlikud nende inimestega, mida te ka tahate teha! Sest hiljaaegu tõusis Teudas, öeldes enese kellegi olevat, ja tema poole kaldus arvult ligi nelisada meest. Ta hukati ja kõik tema pooldajad hajutati ning neist ei jäänud midagi järele. Pärast teda tõusis rahvaloenduspäevil üles galilealane Juudas ja ahvatles rahva enese järel ära taganema. Temagi hukkus ja kõik tema pooldajad pillutati laiali. Ja nüüd ma ütlen teile: Jätke need inimesed rahule ja laske neil olla — sest kui see nõu või tegu on inimestest, siis see läheb tühja, aga kui see on Jumalast, ei suuda teie seda hävitada -, et teist ei saaks sõdijaid Jumala enese vastu!“

Preestrid pidid paratamatult mõistma tema arvamuste mõistlikkust. Nad olid sunnitud temaga nõustuma ning lasid vangid väga

vastumeelselt vabaks, pärast seda kui nad olid neid keppidega peksnud ja neid korduvalt keelanud Jeesuse nimel kuulutamast, muidu satub nende elu julguse tõttu ohtu. „Aga nemad läksid Suurkohtu palge eest minema, rõõmustades, et neid on väärt arvatud kannatama teotust selle nime pärast. Ja nad ei lakanud iga päev pühakojas ja kodasid mööda õpetamast ja kuulutamast evangeeliumi Kristusest Jeesusest.“

Apostlite tagakiusajad võisid põhjendatult mures olla, kui nägid oma võimetust jagu saada neist Kristuse tunnistajatest, kel oli usku ja julgust pöörata häbi auks ja valu rõõmuks oma Õpetaja pärast, kes oli talunud alandust ja piina enne neid. Nii jätkasid need vaprad jüngrid õpetamist nii avalikult kui ka salaja eramajades nende elanike palvel, kes ei söandanud hirmust juutide ees oma usku avalikult tunnistada.

35. PEATÜKK — EVANGEELIUMITÖÖ KORRALDUS

Apostlite tegude 6:1-7

„AGA NEIL päevil, kui jüngrite arv kasvas, hakkasid kreekakeel-
sed juudid nurisema heebrea keelt kõnelevate vastu, et igapäevases
abiandmises jäetakse nende lesed kahe silma vahele.“ Need kreeka-
keelsed juudid olid nende riikide elanikud, kus kõneldi kreeka keelt.
Heebrea keelt kõnelevaid juute oli pöördunute hulgas palju rohkem,
aga need, kes olid elanud Rooma impeeriumis, rääkisid ainult kreeka
keelt. Nende hulgas hakkas tekkima rahulolematust, et kreeka keelt
kõnelevaid leski ei abistatud nii heldekäeliselt kui heebreakeelsete
hulgas olevaid abivajajaid. Jumal ei oleks talunud mingit niisugust
erapoolikust ning usklike rahu ja kooskõla taastamiseks võeti tarvi-
tusele kiired abinõud. Püha Vaim sisendas tegevuskava, mille puhul
võiksid apostlid olla vabastatud vaestega tegelemisest ja muudest
sarnastest koormatest, et nad saaksid vabalt Kristusest kuulutada.
„Siis kutsusid need kaksteist kokku jüngrite kogu ning ütlesid: „See
ei sobi, et me Jumala sõna kõrvale jättes hoolitseme toidulaudade
eest. Vennad, vaadake endi seast seitse meest, kellel on hea maine ja
kes on täis Vaimu ja tarkust, et me võiksime nemad seada sellesse
ametisse. Meie ise aga tahame pühenduda palvetamisele ja sõna
teenimisele.“

[218] Kogudus valis selle tööga tegelema seitse meest, kes olid täis
usku ja Jumala Vaimu tarkust. Esimesena valiti Stefanos. Ta oli
sünni ja religiooni poolest juut, kuid kõneles kreeka keelt ning oli
hästi tuttav kreeklaste tavade ja kommetega. Seetõttu peeti teda
kõige sobivamaks juhiks ning leskede, orbude ja auväärsetele
vaestele vahendite jaotamise ülevaatajaks. See valik sobis kõigile
ning rahulolematust ja nurisemine vaibus.

Seitse valitud meest pühitseti pühalikult ametisse palve ja kä-
te pealepanemisega. Need, keda niiviisi ametisse määrati, ei olnud
sellega usu õpetamisest välja arvatud. Vastupidi, on kirjutatud, et

„Stefanos, täis armu ja väge, tegi imetegusid ja suuri tunnustähti rahva seas“. Nad olid täielikult võimelised tõe õpetama. Samuti oli neil rahulik otsustusvõime ja peenetundelisus, nad olid hästi ettevalmistatud tegelema raskete katsumuste, nurisemise ja kadedusega.

Jumal õnnistas väga seda meeste valimist koguduse asjade ajamiseks, nii et apostlid said olla vabad oma erilise tõe õpetamise töö jaoks. Kogudus edenes nii arvuliselt kui ka tugevuselt. „Ja Jumala sõna levis ning jüngrite arv Jeruusalemmas kasvas väga suureks; ka suur hulk preestreid võttis usu omaks.“

Tänapäeval on vaja koguduses säilitada samasugune kord ja süsteem nagu apostlite ajal. Töö edu sõltub väga suurel määral sellest, et erinevaid alasid juhivad võimekad inimesed, kel on oma ameti jaoks vastav ettevalmistus. Need, kelle on Jumal valinud oma töö juhtideks, kelle ülesandeks on koguduse vaimulik elu, tuleks nii palju kui võimalik vabastada ajalikku laadi muredest ja probleemidest. Neil, keda Jumal on kutsunud teenima sõnas ja õpetuses, peaks olema aega mõtisklemiseks, palvetamiseks ja Pühakirja uurimiseks. Vähemtähtsate üksikasjade ja kogudust moodustavate erineva loomuga inimestega tegelemine tuhmistab nende selget vaimulikku taiplikkust. Õige on see, kui kõik ajaliku olemusega asjad antakse vastavate ametnike kätte ja need korraldavad neid. Aga kui probleemid on nii keerulised, et nad ei saa oma tarkusega hakkama, tuleb need asjad viia nõukogu ette, mis koosneb inimestest, kelle järelevalve all on kogu kogudus.

36. PEATÜKK — STEFANOSE SURM

Apostlite teod 6:8 kuni 7:60

STEFANOS OLI Jumala töös väga aktiivne ja kuulutas oma usku julgelt. „Siis tõusid mõned nõndanimetatud vabakslastute ja küreenlaste ja aleksandrialaste sünagoogist ning nende seast, kes on Kiliikia ja Aasia poolt, Stefanosega vaidlema, ent ei suutnud vastu seista tarkusele ja Vaimule, kelle läbi tema rääkis.“ Need suurte rabide õpilased olid kindlad, et suudavad avalikus diskussioonis Stefanose üle täieliku võidu saavutada, sest nad pidasid teda harimatuks. Kuid ta ei kõnelenud mitte üksnes Püha Vaimu väes, vaid kogu suurele kokkutulnud hulgale oli selge, et ta oli uurinud ka prohvetikuulutusi ja õppinud tundma kõike Seaduse kohta. Ta kaitses osavalt tõesid, mida ta kuulutas, ning tema vastased said põhjalikult lüüa.

Preestrid ja ülemad, kes olid näinud Stefanose kuulutust saatva väe imelist ilmnemist, täitusid tulise vihaga. Esitatud tõendusmaterjalide kaalukusele alistumise asemel otsustasid nad tema hääle vaikima sundida, saates ta surma.

Seepärast vahistasid nad Stefanose ja tõid suurkohtu ette ülekuulamisele.

Ümberkaudsete riikide õpetatud juudid olid kutsutud kohale, et need lükkaksid süüdistatava argumendid ümber. Kohal oli ka Saulus, kes paistis silma Kristuse õpetuse innuka vastase ja kõigi nende tagakiusajana, kes Temasse uskusid. Sel õpetatud mehel oli tähtsaim roll Stefanose vastu. Ta kasutas kõneosavust ja rabide loogikat, et selgitada juhtumit ja veenda inimesi, et Stefanos kuulutas petlikke lootusi äratavaid ja ohtlikke õpetusi.

Kuid Stefanoses kohtas Saulus sama kõrgelt haritud inimest, kui oli ta ise, ning sel inimesel oli täielik arusaamine Jumala eesmärgist teistele rahvastele evangeeliumi kuulutamisel. Ta uskus Aabrahami, Iisaki ja Jaakobi Jumalasse ning tal olid kõik juutide eesõigused, kuid tema usk oli avarapilguline ning ta teadis, et on käes aeg, mil tõelised usklikud ei kummarda üksnes kätega valmistatud templites,

vaid üle kogu maailma võivad inimesed teenida Jumalat Vaimus ja tões. Stefanose silmadelt oli langenud kate ja ta suutis eristada seda, mille Kristuse surm oli tühistanud.

Preestrid ja ülemad ei suutnud võita tema selget, rahulikku tarkust, kuigi nad olid oma vastuseisus ägedad. Nad otsustasid teha Stefanosest näidise ja niiviisi oma kättemaksuhimulist viha rahuldades takistada teistel hirmu tõttu tema tõekspidamisi omaks võtta. Tema vastu esitati süüdistusi kõige aukartustäratavamal moel. Vale-tunnistajad palgati tunnistama, et nad olid kuulnud teda kõnelemas Jumalat teotavaid sõnu templi ja Seaduse vastu. Nad ütlesid: „Me oleme kuulnud teda ütlevat, et see Jeesus Naatsaretlane hävitab selle koha ja muudab kombed, mis Mooses meile on pärandanud.“

Kui Stefanos seisis silm silma vastu oma kohtumõistjatega, et vastata jumalateotuse kuriteo süüdistusele, hiilgas tema näol püha sära. „Ja kui kõik Suurkohtus istujad teda ainiti vaatasid, nägid nad tema palge olevat otsekui ingli palge.“ Paljud neist, kes vaatasid Stefanose hiilgavat nägu, värisesid ja katsid oma näo, kuid kangekaelne uskmatuse ja eelarvamus ei löönud vankuma.

Stefanose kaitsekõne

Stefanoselt küsiti tema vastu esitatud süüdistuste tõesuse kohta ning ta alustas oma kaitsekõnet selge, kaasahaarava häälega, mis kõlas läbi kohtusaali. Ta jätkas Jumala valitud rahva ajaloo kordamist sõnadega, mis kütkestasid kokkutulnute tähelepanu. Ta ilmutas põhjalikke teadmisi juudi süsteemist ja selle vaimulikust tõlgendusest, mis sai avalikuks Kristuse kaudu. Ta alustas Aabrahamist ja jätkas ajalugu põlvkonnast põlvkonda, võttis läbi kõik Iisraeli riigiga seotud ülestähendused kuni Saalomonini ja tõi oma juhtumi kaitsmiseks esile mõnede mõjuvõimsamad punktid .

[221]

Ta selgitas enda ustavust Jumalale ja juudi usule, näidates samal ajal, et Seadus, mida nad pidasid lunastavaks, ei olnud suutnud Iisraeli hoida ebajumalateenistusest. Ta seostas Jeesuse Kristuse kogu juudi ajalooaga. Ta viitas Saalomoni templi ehitamisele ning nii Saalomoni kui ka Jesaja sõnadele: „Kuid Kõigekõrgem ei ela kätega tehtus.“ „„,Taevas on mu troon ja maa minu jalajäri. Millise koja teie tahate mulle ehitada?“ ütleb Issand. „Eks minu käsi ole kõik need teinud?!“,“ Kõige tähtsam Jumala teenimise paik on taevas.

Kui Stefanos jõudis selleni, tekkis rahva hulgas rahutus. Vang nägi oma saatust teda ümbritsevatelt nägudelt. Ta tajus vastuseisu sõnadele, mis olid räägitud Püha Vaimu käsul. Ta teadis, et annab oma viimast tunnistust. Vähesed neist, kes loevad seda Stefanose kõnet, hindavad seda õigesti. Et need sõnad saaksid edasi anda oma täieliku tähenduse, tuleb meeles pidada sündmust, aega ja kohta.

Kui ta seostas Jeesuse Kristuse prohvetikuulutustega ja kõneles templist nii, nagu ta seda tegi, siis käristas preester õudust teeseldes oma kuue lõhki. See oli Stefanosele märgiks, et peagi vaigistatakse tema hääl igaveseks. Kuigi ta oli alles jultuse keskel, lõpetas ta selle järsult, katkestas ajalooahela ja ütles vihaste kohtunike poole pöördues: „Te kangekaelsed ja ümberlõikamatud südameilt ja kõrvadelt! Teie panete alati vastu Pühale Vaimule, nii nagu teie isad, nõnda teete teiegi. Keda prohvetitest teie isad ei ole taga kiusanud? Ja nad on tapnud need, kes kuulutasid ette selle Õige tulemist, kelle reetjaks ja mõrtsukaiks nüüd olete saanud teie, kes te saite Seaduse inglite antud korralduse kaudu, ent ei ole seda pidanud.“

[222]

MÄRTRI SURM

Selle peale läksid preestrid ja ülemad vihast meeletuks. Nad sar-nanesid pigem kiskjate kui inimestega. Nad tormasid hambaid kiristades Stefanose juurde. Kuid ta ei kohkunud, ta oli seda oodanud. Tema nägu oli rahulik ja säras ingelliku valgusega. Tulivihased preestrid ja üleserutatud rahvahulk ei tundnud tema ees hirmu. „Stefanos aga, täis Püha Vaimu, vaatas ainiti taevasse ja nägi Jumala kirkust ning Jeesust seismas Jumala paremal käel ja ütles: „Ennäe, ma näen taevaid avanevat ja Inimese Poja seisvat Jumala paremal käel.,“

Tema pilgu eest kadus ta enda olukord, taeva väravad olid avatud ning Stefanos nägi sisse vaadates Jumala õuede au ja Kristust, justkui äsja troonilt tõusnud, olles valmis toetama oma sulast, kes pidi Tema nime pärast märtrisurma kannatama. Kui Stefanos väljendas tema ees avanenud aulist vaatepilti, oli seda rohkem, kui tema tagakiusajad suutsid taluda. Nad katsid kõrvad kinni, et mitte tema sõnu kuulda, ja jooksid valjult karjudes üksmeelselt vihaselt tema juurde. „Ja nad viskasid kividega Stefanost, kes valjusti hüüdis: „Issand Jeesus, võta mu vaim vastu!“ Ja ta laskus põlvili ning hüüdis suure häälega:

„Issand, ära pane seda neile patuks!“ Ja kui ta seda oli öelnud, uinus ta.“

Selle kõige julmema surma piinades palvetas ustav märter oma mõrvarite eest nagu tema jumalik Õpetajagi. Tunnistajad, kes olid Stefanost süüdistanud, pidid viskama esimesed kivid. Need inimesed panid oma riided Sauluse jalge ette, kes oli võtnud vaidlusest aktiivselt osa ja nõustunud vangisurmaga.

Stefanose märtrisurm avaldas sügavat muljet kõigile, kes seda nägid. See oli kogudusele valus katsumus, kuid selle tulemuseks oli Sauluse pöördumine. Ta ei suutnud mälust pühkida märtri usku, kindlust ja aupaistet. Jumala pitsid näol, sõnad, mis jõudsid kõigi kuulajate hingepõhja, välja arvatud neil, kes oli valgusele vastu seistes kalgiks muutunud, jäid vaatajate mällu ja tunnistasid tõest, mida ta oli kuulutanud. [223]

Stefanosele ei mõistetud seaduslikku karistust, kuid Rooma võimudele maksti altkäemaksuks suuri summasid, et nad ei hakkaks asja uurima. Saulus näis Stefanose ülekuulamise ja surma stseenis olevat täidetud raevuka innukusega. Ta näis olevat pahane iseenda salajase veendumuse peale, et Jumal austas Stefanost just sel hetkel, kui inimesed teda teotasid.

Ta jätkas Jumala koguduse vaevamist, kiusas kristlasi taga, võttis neid kodudes kinni ning andis preestrite ja ülemate kätte vangistamiseks ja surmasaatmiseks. Tema innukus tagakiusamisel tekitas Jeruusalemma kristlastes õudust. Rooma võimud ei teinud erilisi pingutusi julma töö takistamiseks ning aitasid salamisi juute, et nende poolehoidu võita ja soosingut tagada.

Haritud Saulus oli Saatana käes mõjukas tööriist Jumala Poja vastu mässamisel, kuid Saatanast võimsam oli valinud Sauluse märtrisurma surnud Stefanose asemel oma nimel töötama ja kannatama. Saulus oli juutide hulgas väga lugupeetud nii oma teadmiste kui ka innukuse tõttu usklike taga kiusata. Ta ei kuulunud enne Stefanose surma suurkohtusse, kuid pärast seda valiti ta, arvesse võttes tema olulist rolli selle sündmuse juures, suurkohtu liikmeks.

37. PEATÜKK — SAULUSE PÖÖRDUMINE

Apostlite teod 9:1-22

STEFANOSE VÕIDUKAS surm ajas Sauluse suurde segadusse. Tema eelarvamus oli kõikuma löönud, kuid preestrite ja ülemate arvamused ja argumendid veensid teda viimaks, et Stefanos oli jumalateotaja, et Jeesus Kristus, kellest ta kuulutas, oli petis, ja et neil, kes on pühades ametites, peab olema õigus. Kui tema mõistus oli täielikult selgeks saanud, et preestrite ja kirjatundjate arusaamad on õiged, sai temast otsuseja eesmärgikindla mehena kristluse väga karm vastane. Agaruse sundis teda vabatahtlikult tegelema usklike tagakiusamisega. Ta vedas pühi inimesi kohtute ette, vangistusse või surmamõistmisele ilma ühegi süüteotõendita, välja arvatud usk Jeesusesse. Sarnase olemusega, kuigi teises suunas, oli Jaakobuse ja Johannese agarus, kui nad oleksid tahtnud kutsuda taevast tule hävitama neid, kes olid nende Õpetajat halvustanud ja põlanud.

Saulus oli äriasjus teel Damaskusesse, kuid ta otsustas täita korraga kaht eesmärki ning uurida seal olles välja kõik, kes usuvad Kristusesse. Selle jaoks hankis ta ülempreestrit sünagoogis ettelugemiseks kirjad, mis andsid talle volituse võtta kinni kõik, keda kahtlustati Jeesusesse uskumises, ja saata nad käskjalgadega Jeruusalemma, kus nende üle mõistetakse kohut ja neid karistatakse. Ta asus teele, täis jõudu, mehiste tarmukust ja eksliku agaruse tuld.

Kui väsinud rändurid lähenesid Damaskusele, puhkasid Sauluse silmad mõnuga viljakal maal, kaunitel aedadel, viljarikastel viljapuudel ja jahedatel ojadel, mis voolasid vulisedes värskes roheline põõsastiku vahel. Väga kosutav oli näha niisugust vaatepilti pärast pikka, tüütut teekonda trööstitul kõnnumaal. Kui Saulus koos kaaslastega vaatas ja imetles, paistis äkki nende ümber päikesest säravam valgus „ja ta kukkus maa peale maha ja kuulis üht häält, mis talle ütles: „Saul, Saul, miks sa mind taga kiusad?“ Aga tema ütles: „Isand, kes sa oled?“ Ja hääl vastas: „Mina olen Jeesus, keda sa taga kiusad.““

NÄGEMUS KRISTUSEST

Tegevuspaigal oli tohutu segadus. Sauli kaaslased olid hirmust haaratud ja valguse eredusest peaaegu pimestatud. Nad kuulsid häält, kuid ei näinud kedagi ning nende jaoks oli see kõik arusaamatu ja mõistatuslik. Kuid pikali maas lamav Saulus mõistis räägitud sõnu ja nägi enda ees selgelt Jumala Poega. Üks pilk sellele aulisele Olen-dile vajutas Tema kuju igaveseks selle rabatud juudi hinge. Sõnad tungisid kohutava jõuga südamepõhja. Valgus ujutas üle mõistuse pimedad kambrid, ilmutades talle tema teadmatust ja eksitust. Ta mõistis, et sel ajal, kui ta arvas end Kristuse järelkäijaid taga kiusates innukalt Jumalat teenivat, oli ta tegelikult teinud Saatana tööd.

Ta nägi, kui rumal oli rajada oma usk preestrite ja ülemate väidetele, sest nende püha amet oli andnud neile suure mõjuvõimu ning pannud teda uskuma, et ülestõusmise lugu oli Jeesuse jüngrite osav väljamõeldis. Nüüd kui Kristus ilmus Saulusele, meenus talle jõuliselt Stefanose jutlus. Sõnad, mida preestrid olid kuulutanud jumalateotuseks, näisid talle nüüd tõe ja õigusena. Selle imelise valgustuse ajal töötas tema mõistus märkimisväärselt kiiresti. Ta käis läbi prohvetliku ajaloo ja nägi, et prohvetid olid Jeesuse hülgamise juutide poolt, Tema ristilöömise, ülestõusmise ja taevamineku ette kuulutanud ning tõestasid, et Ta on tõotatud Messias. Talle meenusid Stefanose sõnad: „Ennäe, ma näen taevaid avanevat ja Inimese Poja seisvat Jumala paremal käel.“ (Apostlite teod 7:56) ning ta teadis, et surev püha oli näinud auriiki.

Missugune ilmutus oli see usklike tagakiusajale. Selge, kuid kohutav valgus oli tema hinge tunginud. Talle ilmutati Kristust maa peal oma missiooni täitmas, hüljatult, teotatult, hukkamõistetult ja risti löödud nende poolt, keda Ta oli tulnud päästma, ning surnust üles tõusnuna ja taevasse läinuna. Sel kohutaval hetkel meenus talle, et Stefanos oli ohverdatud tema nõusolekul ning et tema tegevuse tõttu olid paljud väärt usklikud leidnud julma tagakiusamise tõttu surma.

Värisedes ja hämmastuses küsis ta, mida ta peab tegema. Ja Issand ütles talle: „Tõuse püsti ja mine linna, seal öeldakse sulle, mida sa pead tegema.“ Saulusele ei tulnud pähe mingit kahtlust, et tema-ga oli rääkinud tõeline Naatsareti Jeesus ning et Ta oli tõepoolest kauaoodatud Messias, Iisraeli Trööstija ja Lunastaja.

[226]

Kui särav auhiilgus kadus ja Saulus püsti tõusis, avastas ta, et oli silmanägemisest täielikult ilma jäänud. Kristuse auhiilgus oli olnud liiga suur tema sureliku pilgu jaoks ja kui see kadus, laskus tema silmadele ööpimedus. Ta uskus, et pimedus oli Jumala karistus Jeesuse järelkäijate julma tagakiusamise eest. Ta kobas kohutavas pimeduses ning tema kaaslased, täis hirmu ja hämmastust, juhtisid ta kätt pidi Damaskusesse.

KOGUDUSE JUURDE JUHATATUD

[227] Vastus Sauluse küsimusele oli: „Tõuse püsti ja mine linna, seal öeldakse sulle, mida sa pead tegema.“ Jeesus saatis küsimustega juudi oma koguduse juurde, et ta saaks teada, mis on tema kohus. Kristus tegi oma osa ilmutuse ja veenmisega ning nüüd oli pöördunud vaja õppida neilt, keda Jumal oli määranud oma tõde õpetama. Nii kinnitas Jeesus oma organiseeritud koguduse autoriteeti ja seadis Sauluse ühendusse oma maapealsete esindajatega. Taevane valgus oli jätnud Sauluse nägemisest ilma, kuid Jeesus, suur Arst, ei tervendanud seda kohe. Kõik õnnistused tulevad Kristuselt, kuid nüüd oli Ta moodustanud koguduse end maa peal esindama ning koguduse ülesanne oli juhtida kahetsevaid patuseid eluteel. Needsamad inimesed, keda Saulus oli kavatsenud hävitada, pidid olema tema õpetajad religioonis, mida ta oli põlanud ja taga kiusanud.

Sauluse usk pandi tõsiselt proovile kolmepäevase paastumise ja palvetamise ajal Juuda majas Damaskuses. Ta oli täiesti pime ning täielikus teadmatuses sellest, mida temalt nõuti. Teda oli juhutatud Damaskusesse, kus talle pidi öeldama, mida ta peab tegema. Selles ebakindluses ja ahastuses hüüdis ta tõsiselt Jumala poole. „Ent Damaskuses oli üks jünger, Hananias nimi, ja Issand ütles temale nägemuses: „Hananias!“ Tema vastas: „Issand, vaata, siin ma olen!“ Issand ütles talle: „Tõuse ja mine tänavale, mida kutsutakse Sirgeks, ja otsi Juuda kojast üles Tarsoselt pärit Sauluse-nimeline mees, sest vaata, tema palvetab ja on nägemuses näinud üht meest, Hananias nimi, sisse astuvat ja käed tema peale panevat, et ta nägemise tagasi saaks.“

Hananias suutis vaevu uskuda ingliskäjalasõnu, sest Sauli karm pühade tagakiusamine Jeruusalemmas oli teada nii lähemal kui kaugemal. Ta julges vastu vaielda ja ütles: „Issand, ma olen

paljudelt kuulnud sellest mehest, kui palju kurja ta on teinud sinu pühadele Jeruusalemmas, ja siingi on tal ülempreestrite käest meelevald aheldada kõiki, kes sinu nime appi hüüavad.“ Kuid korraldus Hananiasele oli sundiv: „Mine, sest tema on mul valitud tööriist minu nime kandma rahvaste ja kuningate ja Iisraeli laste ette.“

Ingli juhtnööridele kuulekalt otsis jünger üles mehe, kes oli alles hiljuti ähvardanud kõiki, kes uskusid Jeesuse nimesse. Ta pöördus tema poole: „„Saul, vend, Issand on mu läkitanud — Jeesus, kes end sulle näitas teel, mida mööda sa tulid, et sa jälle näeksid ja saaksid täis Püha Vaimu.“ Ja kohe langes Sauluse silmadelt otsekui soomuseid ja ta nägi jälle. Ta tõusis püsti ja laskis enese ristida.“

[228]

Siin annab Kristus eeskuju, kuidas Tema tegutseb inimeste päästmisel. Ta oleks võinud Sauluse jaoks kõik selle ise ära teha, kuid see ei olnud Tema plaaniga kooskõlas. Tema õnnistused pidid tulema tööriistade kaudu, kelle Ta oli määranud. Saulus pidi tegema midagi seoses ülestunnistusega nende suhtes, kelle hävitamist ta oli kavandanud, ning Jumalal oli vastutusrikas ülesanne inimestele, kellele Ta oli andnud volituse Tema asemel tegutseda.

Saulusest sai jüngrite õpilane. Ta nägi ennast Seaduse valguses patusena. Ta mõistis valgustatud pilgu abil selgelt, et Jeesus, keda ta oli oma teadmatuses petiseks pidanud, on Jumala rahva usu aluseks Aadama päevist alates ning usu lõpetaja, tõe kaitsja ja prohvetikuulutuste täitja. Ta oli pidanud Jeesust Jumala Seaduse tühistajaks, aga kui Jumala sõrm puudutas tema vaimulikku arusaamist, sai ta teada, et Kristus oli kogu juudi ohvrisüsteemi algataja, et Ta tuli maailma oma Isa Seadust kaitsma ning et Tema surmas kohtus Seadus sellega, mida see kujutas. Moraaliseaduse valgel, mida ta arvas end innukalt järgivat, nägi Saulus end patuste patusena.

TAGAKIUSAJAST APOSTLIKS

Hanaias ristas Pauluse Damaskuse jões. Seejärel kosutas ta end toiduga ja hakkas kohe kuulutama Jeesusest linna usklitele, kelle juurde ta oli Jeruusalemmast tulnud eesmärgiga nad hävitada. Ta õpetas ka sünagoogis, et Jeesus, kes oli surma mõistetud, oli tõepoolest Jumala Poeg. Tema tõendused prohvetikuulutustest olid niivõrd lõplikud ja neid saatis Jumala vägi, nii et vastuseisvad juudid sattusid segadusse ega suutnud talle vastata. Pauluse rabide ja

[229] variseride antud haridust kasutati nüüd heal otstarbel evangeeliumi kuulutamisel ning selle töö edasiviimisel, mida ta kord püüdis iga hinna eest hävitada.

Juudid olid Pauluse pöördumise tõttu läbinisti hämmastuses ja segaduses. Nad teadsid tema positsiooni Jeruusalemmas ja tema Damaskuse reisi peamist eesmärki, samuti seda, et tal oli kaasas ülempreestri volitus võtta Jeesusesse uskujad kinni ja saata vangidena Jeruusalemma. Kuid nüüd nägid nad teda kuulutamas Jeesuse evangeeliumi, kinnitades neid, kes juba olid jüngrid, ja pöörates pidevalt uusi inimesi usku, millele ta kord oli nii tuliselt vastu olnud. Paulus näitas kõigile, kes teda kuulasid, et usu muutus ei olnud impulsiivsus ega fanatism, vaid selle aluseks olid vastuvaidlematud tõendid.

Sünagoogides töötades suurenes tema usk ning innukus tõestada, et Jeesus on Jumala Poeg, kasvas juutide ägeda vastuseisu kiuste. Ta ei saanud kauemaks Damaskusesse jääda, sest kui juudid olid tema imelise pöördumise ja sellele järgneva töö tõttu tekkinud üllatusest toibunud, pöördusid nad resoluutselt ära vastuvaidlematutest tõenditest Kristuse õpetuse kasuks. Nende hämmastus Pauluse pöördumise üle muutus samasuguseks tugevaks vihkamiseks, nagu nad olid ilmutanud Jeesuse vastu.

ETTEVALMISTUS TEENIMISEKS

Pauluse elu oli ohus ja ta sai Jumalalt korralduse selleks koraks Damaskusest lahkuda. Ta läks Araabiasse ning seal, suhtelises üksinduses, oli tal küllalt võimalusi olla Jumalaga ühenduses ja mõtiskleda. Ta soovis olla Jumalaga kahekesi, et uurida läbi oma süda, süvendada meelearandust ning valmistuda palvetades ja uurides tööks, mis tundus talle liiga suure ja tähtsana, et tema seda ette võtaks. Ta oli mitte inimeste, vaid Jumala poolt valitud apostel, ning tema töö pidi selgelt toimuma paganate hulgas.

[230] Araabias olles ei suhelnud ta apostlitega. Ta otsis kogu südamest Jumalat, olles kindlalt otsustanud mitte puhata enne, kui ta teadis kindlalt, et tema meelearandus oli vastu võetud ja tema suur patt andeks antud. Ta ei loobunud enne, kui tal oli kindlus, et Jeesus on temaga tema tulevases teenimistöös. Ta pidi kandma endas alati Kristuse au märki — silmades, mille oli pimestanud taevane valgus.

Ta soovis pidevat kinnitust Kristuse kosutavast armust. Paulus oli taevaga lähedases ühenduses ja Jeesus suhtles temaga, kinnitas teda usus ning andis talle oma tarkust ja armu.

[231]

38. PEATÜKK — PAULUSE TEENIMISTÖÖ ALGUS

Apostlite teod 9:23-31 ja 22:17-21

NÜÜD NAASIS Paulus Damaskusesse ja kuulutas julgelt Jeesuse nimel. Juudid ei suutnud vastu panna tema argumentide mõistlikkusele ning seepärast otsustasid koos vaigistada tema hääle vägivaldla abil — ainsa argumendiga, mis oli nende nõrgenevale üritusele jäänud. Nad otsustasid ta mõrvata. Apostlile tehti nende kavatsus teatavaks. Linna väravaid valvati hoolikalt päeval ja ööl, et ta ei saaks põgeneda. Jüngrid tulid mures Jumala ette, nad ei saanud eriti magada, sest nad nuputasid vahendeid ja mooduseid valitud apostli päästmiseks. Lõpuks mõtlesid nad välja plaani, et lasevad Pauluse öösel korvis aknast välja ja müürilt alla. Niisugusel alandaval moel põgenes Paulus Damaskusest.

Nüüd suundus ta Jeruusalemma, soovides tutvuda sealsete apostlitega, eeskätt Peetrusega. Ta tahtis väga kohtuda Galilea kaluritega, kes olid maa peal koos Kristusega elanud, palvetanud ja vestelnud. Tema südameigatsus oli kohtuda apostlite juhiga. Kui Paulus sisenes Jeruusalemma, vaatas ta linna ja templit teise pilguga. Nüüd teadis ta, et nende kohal rippus Jumala õiglane kohtuotsus.

Juutide murel ja vihal Pauluse pöördumise pärast ei olnud piire. Kuid ta oli kindel kui kalju ning kinnitas endale, et kui ta jutustab oma imelisest kogemusest sõpradele, muudavad nad usku nagu temagi ja hakkavad uskuma Jeesusesse. Ta oli olnud Kristuse ja Tema järelkäijate vastu piinlikult täpne ning kui teda peatati ja patus veendi, jättis ta kohe oma kurjad teed ja tunnistas usku Jeesusesse.

[232]

Nüüd uskus ta täielikult, et kui tema sõbrad ja endised partnerid kuulevad tema imelise pöördumise asjaolusid ja näevad, kuidas ta oli muutunud uhkest variserist, kes kiusas taga neid, kes uskusid Jeesust kui Jumala Poega ja saatis neid surma, veenduvad ka nemad oma eksituses ja ühinevad usklike ridadega.

Ta püüdis ühendust võtta oma vendade, jüngritega, kuid suur oli tema kurbus ja pettumus, leides, et nad ei võta teda vastu kui üht endi hulgast. Neil oli meeles tema endine tagakiusamine ning nad kahtlustasid teda teesklemises, et neid petta ja hävitada. Nad olid küll kuulnud tema imelisest pöördumisest, aga kuna ta oli kohe Araabiasse läinud ja nad polnud temast rohkem midagi kindlat kuulnud, siis ei usaldanud nad kuulujutte tema suurest muutumisest.

PEETRUSE JA JAAKOBUSEGA KOHTUMINE

Barnabas, kes oli heldekäeliselt panustanud oma raha, et Kristuse tööd toetada ja vaeste vajadusi leevendada, oli olnud Paulusega tuttav siis, kui viimane oli usklige vastane. Nüüd astus ta esile ja uuendas tutvust, kuulas Pauluse tunnistust tema imelisest pöördumisest ja tolle aja kogemustest. Ta uskus Paulust täielikult, võttis ta vastu ja viis ta käekõrval apostlite juurde. Ta jutustas tema kogemusest, millest ta oli äsja kuulnud — et Jeesus oli isiklikult ilmunud Paulusele Damaskuse teel, et Ta oli temaga rääkinud, et Paulus oli nägemise tagasi saanud Hananiase palvete peale ning et ta oli pärast seda kuulutanud linna sünagoogides, et Jeesus on Jumala Poeg.

Apostlid ei kahelnud enam, nad ei saanud Jumalale vastu panna. Peetrus ja Jaakobus, kes olid tol ajal ainsad apostlid Jeruusalemmas, ulatasid abikäe temale, kes oli kord olnud nende usu tuline tagakiusaja, ning kes oli nüüd samavõrra armastatud ja austatud, kui ta varem oli olnud kardetud ja välditud. Siin kohtusid värske usu kaks suurkuju — Peetrus, üks Kristuse valitud kaaslasid Tema maapealsel ajal, ja Paulus, variser, kes oli pärast Jeesuse taevaminekut kohtunud Temaga näost näkku, Temaga rääkinud ning näinud nägemuses Teda ja Tema taevase töö olemust.

Sel esimesel vestlusel olid mõlema apostli jaoks olulised tagajärjed, kuid see jäi lühikeseks, sest Paulus soovis innukalt Õpetaja heaks tööle hakata. Peagi kuuldi sama häält, mis oli nii tõsimeelselt Stefanosega vaielnud, samades sünagoogides kartmatult kuulutama, et Jeesus oli Jumala Poeg — kaitstes sama üritust, mille nimel oli Stefanos surnud. Ta jutustas oma imelisest kogemusest ning, süda täidetud õrnusega vendade ja endiste kaastöötajate suhtes, esitas samamoodi nagu Stefanos tõendeid prohvetikuulutustest, et Jeesus, kes oli risti löödud, oli Jumala Poeg.

[233]

Kuid Paulus oli arvestanud oma juudi vendade vaimsust valesti. Teda tabas samasugune tuline viha, mis oli purskunud Stefanose peale. Ta nägi, et peab vendadest eralduma, ja kurbus täitis tema südant. Ta oleks hea meelega andnud oma elu, kui ta oleks selle abil saanud nad tuua tõe tundmisele. Juudid hakkasid tegema plaane tema elu võtmiseks ning jüngrid soovitasid tal Jeruusalemmast lahkuda, ent tema viivitas, sest ei soovinud lahkuda ja soovis väga veel veidi kauem juudi vendade hulgas töötada. Ta oli nii aktiivselt osa võtnud Stefanose märtrina hukkamisest, et ta ihaldas tõsiselt seda plekki minema pühkida, kaitstes julgelt tõe, mis oli Stefanosele elu maksma läinud. Talle tundus Jeruusalemmast põgenemine argpükslikkusena.

JERUSALEMMAST PÕGENEMINE

[234] Sel ajal kui Paulus astus julgelt vastu kõigile niisuguse sammu tagajärgedele ja palus templis tõsiselt Jumalat, ilmus Päästja talle nägemuses ja ütles: „Tõtta ja mine kiiresti Jeruusalemmast ära, sest nad ei võta vastu sinu tunnistust minu kohta.“ Isegi siis kõhkles Paulus ega tahtnud Jeruusalemmast lahkuda, ilma et oleks kangekaelseid juute veennud oma usu tõesuses. Ta arvas, et isegi kui ta peaks tõe nimel oma elu ohverdama, poleks see midagi enam kui vaid selle kohutava loo klaarimine, mis oli tema osa Stefanose surma juures. Ta vastas: „Issand, nad ise ju teavad, et ma viisin vangi ja peksin sünagoogides neid, kes sinusse usuvad. Ja kui sinu tunnistaja Stefanose verd valati, seisin minagi seal juures ja kiitsin selle heaks ning valvasin nende rõivaid, kes ta hukkasid.“ Kuid vastus oli veelgi otsustavam kui enne: „Mine, sest ma läkitan su kaugele paganate sekka!“

Kui vennad said teada Pauluse nägemusest ja sellest, kuidas Jumal temast hoolis, suurenes nende mure, sest nad mõistsid, et ta oli tõepoolest Issanda valitud tööriist, et viia paganatele tõe. Nad kiirustasid tagant tema salajast põgenemist Jeruusalemmast, kartes, et juudid ta tapavad. Pauluse lahkumine peatas mõneks ajaks juutide ägeda vastuseisu ning kogudusel oli puhkeperiood, mille ajal lisandus suur hulk usklikke.

39. PEATÜKK — PEETRUSE TEENIMISTÖÖ

[235]

Apostlite teod 9:32 kuni 11:18

TÖÖ KÄIGUS külastas Peetrus Lüddas elavaid usklikke. Siin tervistas ta Ainease, kes oli olnud kaheksa aastat halvatuses. „Ja Peetrus ütles talle: „Aineas! Jeesus Kristus teeb su terveks. Tõuse ja sea oma ase korda!“ Ja Aineas tõusis kohe. Ja kõik Lüdda ja Saaroni elanikud nägid teda ja pöördusid Issanda poole.“

Joppe oli Lüdda lähedal ja sel ajal oli seal surnud Tabiita, kelle nimi tõlgituna tähendab Gasell. Ta oli olnud Jeesuse Kristuse auväärne jünger ning tema elu iseloomustasid headuse ja lahkuse teod vaestele ja kurbadele ning innukus tõetöös. Tema surm oli suur kaotus, lapsekingades kogudus ei suutnud ilma tema õilsate pingutusteta hästi toime tulla. Kui usklikud kuulsid imelistest tervendamistest, mida Peetrus oli Lüddas teinud, soovisid nad väga, et ta tuleks Joppesse ja saatsid käskjalad teda kutsuma.

„Peetrus tõusiski ja läks nendega. Kui ta pärale jõudis, viidi ta ülemisse tuppa ja kõik lesknaised tulid tema juurde, nutsid ja näitasid särke ja kuubesid, mida Gasell nendega olles oli teinud.“ Peetrus saatis nutvad ja halavad sõbrad toast välja. Siis ta põlvitas ja palvetas innukalt, et Jumal annaks Tabiita elutule kehale tagasi elu ja tervise,

„ning pöördus ja ütles surnukehale: „Tabiita, tõuse püsti!“ Tema avas oma silmad ja tõusis Peetrust nähes istuma. Aga Peetrus andis talle käe ja tõstis ta püsti, hüüdis sisse pühad ja lesknaised ning seadis Tabiita elavalt nende ette.“ See imeline surnust ellu äratamine tõi kaasa paljude Joppe elanike pöördumise Jeesuse usku.

SÕJAVÄEPEALIK

„Kaisarea linnas oli üks mees, Korneelius nimi, nõndanimetatud Itaalia kohordi pealik, vaga ja jumalakartlik koos terve oma perega; ta jagas rahvale palju almuseid ja palus alati Jumalat.“ Kuigi Korneelius oli roomlane, oli ta õppinud tundma tõelist Jumalat ja loobunud ebajumalateenistusest. Ta oli Jumala tahtele kuulekas ja

[236]

teenis Teda siirast südamest. Ta ei olnud juutidega ühinenud, kuid tundis moraaliseadust ja järgis seda. Ta ei olnud ümber lõigatud ega võtnud osa ohvrisüsteemist, seepärast pidasid juudid teda roojaseks. Kuid ta toetas juute heldekäeliste annetustega ning ta oli kaugel ja lähedal tuntud halastusja heategude poolest. Õiglase elu tõttu oli tal hea kuulsus nii juutide kui ka paganate hulgas.

Korneelius ei olnud mõistnud usku Kristusesse, kuigi ta uskus prohvetikuulutusi ja ootas Messia tulekut. Armastuse ja Jumalale kuulekuse tõttu oli ta Jumalale lähedal ning ette valmistatud Päästjat vastu võtma, kui talle Teda näidatakse. Antud valguse tagasilükkamine toob hukkamõistu. Sõjapealik oli suursugusest perekonnast ning tal oli väga vastutusrikas ja austusväärne positsioon, kuid need asjaolud ei olnud õnnestanud tema õilsaid iseloomuomadusi. Tõeline headus ja suurus tegid temast moraalselt väärrika inimese. Tema mõju tõi kasu kõigile, kellega ta kokku puutus.

Ta uskus ühte Jumalasse, taeva ja maa Loojasse. Ta austas Teda, tunnistas Tema autoriteeti ning küsis Temalt nõu kõigis oma elu asjades. Ta oli ustav nii kodustes kui ka ametikohustustes ning oli oma pere jaoks püstitanud Jumala altari. Ta ei söandanud riskida oma plaane täide viia ja kohustuste koormat kanda ilma Jumala abita, seepärast palvetas ta palju ja tõsiselt abi pärast. Usk tähistas kõiki tema tegusid ning Jumal austas teda tema tegude puhtuse ja heldekäelisuse tõttu ning oli tema lähedal sõnas ja Vaimus.

INGEL KÜLASTAB KORNEELIUST

[237] Sel ajal kui Korneelius palvetas, saatis Jumal tema juurde taevase käskjala, kes pöördus nimeliselt tema poole. Sõjaväepealik oli kohkunud, kuid teadis, et Jumal oli saatnud ingli teda juhtima, ja ütles: „Mis on, isand?“ See ütles talle: „Sinu palved ja su almused on tõusnud Jumala ette sind meelde tuletama. Ja nüüd saada mehi Joppesse ning lase kutsuda Siimon, kelle hüüdnimi on Peetrus. Tema on külaliseks nahkur Siimona juures, kellel on koda mere ääres.“

Siin näitas Jumal taas oma lugupidamist evangeeliumitöö ja orga-niseeritud koguduse suhtes. Ingel ei pidanud rääkima Korneeliusele lugu ristist. Ristilöödud, ülestõusnud ja taevasse läinud Päästja suhtes pidi teda õpetama inimene, kes on ise inimlike nõrkuste ja kiusatustega tuttav. Taevane käskjalg saadeti eesmärgiga korralda-

da Korneeliuse kontakt Jumala sulasega, kes õpetaks talle, kuidas saaksid tema ja ta pere päästetud.

Korneelius kuuletus sõnumile rõõmsalt ja saatis vastavalt ingli juhistele käskjalad kohe Peetrust otsima. Nende juhiste täpsus, kus oli nimetatud ära isegi selle mehe elukutse, kelle juures Peetrus peatus, tõendab, et taevas on hästi tuttav iga eluala inimeste loo ja tegevusega. Jumal on teadlik nii tagasihoidliku töölise kui ka troonil istuva kuninga igapäevasest tööst. Samuti on Talle teada nii inimeste ahnus, julmus, salajased pahateod ja isekus kui ka nende head teod, heategevus, heldekäelisus ja lahkus. Jumala eest ei ole miski varjatud.

PEETRUSE NÄGEMUS

Kohe pärast seda vestlust Korneeliusega läks ingel Peetruse juurde, kes teekonnast väsinu ja näljasena katusel palvetas. Palvetamise ajal näidati talle nägemust, ta „nägi taeva avatud olevat ja sealt laskevavat anuma otsekui suure lina, mida nelja nurka pidi maa peale lasti. Selle sees oli igasuguseid ilmamaa neljajalgseid ja roomajaid ja taeva linde.

Ja talle kostis hää: „Tõuse, Peetrus, tapa ja söö!“ Aga Peetrus ütles: „Ei ilmaski, Issand, sest ma ei ole veel kunagi söönud seda, mis on keelatud ja rüve.“ Ja hää hüüdis talle teist korda: „Mida Jumal on puhtaks tunnistanud, seda sina ära pea keelatuks!“ See sündis kolm korda, ja kohe võeti anum üles taevasse.“

[238]

Siin võime märgata, kuidas Jumala plaan paneb tööle masinavärgi, mille käigus täitub Tema tahe nii maa peal kui ka taevas. Peetrus ei olnud veel paganaile evangeeliumi kuulutanud. Paljud neist olid huvitatult kuulanud tõdesid, mida ta õpetas, kuid apostlite mõtteviisis eksisteeris ikka veel eraldusmüür, mille Kristuse surm oli maha kiskunud, ning nad arvasid paganad evangeeliumi eesõigustest välja. Apostlid olid töötanud kreekakeelsete juutide seas ning paljud neist olid seetõttu Jeesuse usu vastu võtnud, kuid Korneeliuse pöördumine pidi olema paganate hulgas kõige tähtsam.

Nägemuse abil taevast alla lastud linast ja selle sisust pidi Peetrus lahti saama oma juurdunud eelarvamustest paganate suhtes. Ta pidi mõistma, et Kristuse kaudu saavad kõik paganarahvad juutide õnnistuste ja eesõiguste osaliseks ning nendega võrdset kasu. Mõned

on toonitanud, et see nägemus pidi tähendama, et Jumal on kõrvaldanud kõigi nende loomade liha kasutamise keelu, keda Ta oli varem eba puhtaks nimetanud, ning et seetõttu sobib sealihaga toiduks. See on väga kitsarinnaline ja sootuks ekslik tõlgendus ning on selges vastuolus Pühakirja aruandega nägemusest ja selle tagajärgedest.

[239] Nägemus igasugustest loomadest, kes olid linas ja keda Peetrusel kästi tappa ja süüa, kui talle oli kinnitatud, et seda, mida Jumal on puhastanud, ei tohi tema pidada tavaliseks või eba puhtaks, oli lihtsalt illustratsioon, mis näitas talle paganate tõelist positsiooni — et Kristuse surma kaudu olid neist saanud Jumala Iisraeli kaaspärijad. Peetrus sai selle kaudu nii noomituse kui ka õpetuse. Seni oli tema töö piirdunud üksnes juutidega, ta oli pidanud paganaid eba puhtaks ja arvanud neid Jumala töötustest välja. Nüüd juhiti teda aru saama Jumala plaani ülemaailmsest ulatusest.

Juba siis, kui Peetrus veel nägemuse üle imestas, tehti see talle selgeks. „Aga kui Peetrus oli eneses kahevahel, mida tema nähtud nägemus küll peaks tähendama, vaata, siis Korneeliuse läkitatud mehed, kes olid Siimona koja üles otsinud, seisid värava taga ning pärisid, hüüdes: „Kas Siimon, hüüdnimega Peetrus, on siin külas?“ Peetrus alles mõtiskles nägemuse üle, kui Vaim ütles talle: „Vaata, kolm meest otsib sind. Tõuse nüüd kohe, astu alla ja mine nendega koos ilma kõhklemata, sest mina ise olen nad läkitanud.“

See oli Peetrust proovile panev korraldus, kuid ta ei söandanud käituda oma tunnete kohaselt ning läks seetõttu oma toast alla ja võttis Korneeliuse saadetud käskjalad vastu. Nad andsid apostlile edasi oma iseäraliku soovi ning vastavalt äsja Jumalalt saadud juhiste ole Peetrus kohe nõus nendega järgmisel päeval kaasa minema. Ta pakkus neile lahkelt selleks ööks öömaja ja hommikul asus nendega Kaisarea poole tee, kaasas kuus venda, kes pidid olema tunnistajaks kõigele, mida ta paganaid külastades ütleb või teeb, sest ta teadis, et tema käest nõutakse vastust juudi usule ja õpetustele nii otsese vastuhakkamise pärast.

Reisile kulus peaaegu kaks päeva, enne kui Korneeliusel oli rõõmus eesõigus avada oma uks evangeeliumikuulutajale, kes Jumala kinnituse kohaselt pidi õpetama talle ja tema perele, kuidas nad saavad päästetud. Sel ajal kui käskjalad olid oma ülesannet täitmas, oli sõjaväepealik kokku kogunud nii palju sugulasi, kui oli võimalik, et

nad võiksid samamoodi nagu tema ise saada tõe õpetust. Kui Peetrus kohale jõudis, oli koos suur seltskond, kes ootas innukalt tema sõnu.

KORNEELIUSE JUURES

[240]

Kui Peetrus sisenes pagana majja, ei tervitanud Korneelius teda kui tavalist külalist, vaid kui taeva poolt austatud Jumala saadikut. Idamaade tava on kummardada vürsti või muu kõrge aukandja ees ning lapsed kummardavad vanemate ees, kes on auväärsetel positsioonidel. Kuid Korneelius, kes oli täidetud austusega Jumala saadetud apostli vastu, langes tema jalge ette ja kummardas teda.

Sõjaväepealiku niisuguse teo peale pörkus Peetrus kohkunult tagasi ja ütles teda püsti aidates: „Tõuse püsti, ka mina olen ju inimene!“ Seejärel alustas ta temaga sõbralikku vestlust, et kõrvaldada aukartuse ja äärmise austuse tunne, millega sõjaväepealik temasse suhtus.

Kui Peetrusele oleks antud autoriteet ja positsioon, mida on talle omistanud roomakatoliku kirik, siis oleks ta Korneeliuse sügavat auavaldust tagant õhutanud, mitte pidurdanud. Niinimetatud Peetruse järglased nõuavad, et kuningad ja keisrid kummardaksid nende jalge ees, kuid Peetrus ise ütles, et ta on üksnes patune ja ekslik inimene.

Peetrus kõneles Korneeliusele ja tema majja kogunenuile juudi tavadest, et nende jaoks peeti ebaseaduslikuks paganatega seltskondlikult suhelda ja et see tähendas tseremoniaalset roojastumist. See polnud keelatud Jumala Seaduse järgi, kuid inimeste traditsioonid olid muutnud selle siduvaks tavaks. Ta ütles: „Küllap te teate, et juuda mehel on lubamatu suhelda muulasega või minna tema juurde. Aga Jumal on mulle selgeks teinud, et ühtegi inimest ei tohi nimetada halvaks ega rüvedaks. Seepärast ma olengi sõnalausumata tulnud, kui mind kutsuti. Nüüd ma küsin: mis asja pärast te olete mu kutsunud?“

Seepeale jutustas Korneelius oma kogemusest ja talle nägemuses ilmunud inglil sõnadest. Lõpetuseks ütles ta: „Ma saatsin siis otsekohe sinu järele ja sa oled hästi teinud, et sa tulid. Nüüd me oleme siis kõik üheskoos Jumala ees kuulamas kõike, mida Issand sulle on käskinud. Nüüd avas Peetrus oma suu ja ütles: „Tõepoolest, nüüd ma mõistan, et Jumal ei ole erapoolik, vaid talle on vastuvõetav iga rahva hulgast see, kes teda kardab ja teeb õigust.“ Kuigi Jumal oli

[241]

eelistanud kõigile teistele rahvastele juute, ei olnud nad Tema silmis enam teistest kõrgemalseisvamad, sest nad olid hüljanud valguse ega elanud oma kutse kohaselt. Jumal suhtus lahkelt paganate hulgast neisse, kes sarnaselt Korneeliusega kartsid Jumalat, nõudsid õigust ja elasid neile antud valguse kohaselt. Nende siiras teenistus võeti vastu.

Ent Korneeliuse usk ja õigus ei saanud olla täiuslikud ilma teadmisteta Kristusest, seepärast saatis Jumal talle selle valguse ja teadmise, et tema õiget iseloomu edasi arendada. Paljud keelduvad vastu võtmast valgust, mille Jumala eelhoolitsus neile saadab, ning tsiiteerivad selle vabanduseks Peetruse sõnu Korneeliusele ja tema sõpradele: „Talle on vastuvõetav iga rahva hulgast see, kes teda kardab ja teeb õigust.“ Nad väidavad, et pole tähtis, mida inimesed usuvad, kuni nende teod on head. Niisugused inimesed eksivad, usk peab käima koos tegudega. Nad peavad ära kasutama valguse, mis on neile antud. Kui Jumal toob nad kokku oma sulastega, kes on saanud uut tõde, mis põhineb Jumala Sõnal, siis peavad nad selle rõõmuga vastu võtma. Tõde on edasiliikuv. Tõde on ülespoole liikuv. Ent teisest küljest, need, kes väidavad, et neid päästab üksnes usk, loodavad liivast kõiele, sest ainult teod kinnitavad usku ja muudavad selle täiuslikuks.

PAGANAD SAAVAD PÜHA VAIMU

[242] Peetrus kuulutas sellele tähelepanelike kuulajate seltskonnale Jeesusest, Tema elust, tööst, imedest, äraandmisest, ristilöömisest, ülestõusmisest ja taevaminekust ning Tema tööst taevas inimese Esindaja ja Eestkostjana, kes palub patuste eest. Kui apostel kõneles, põles tema süda Jumala tõe Vaimus, mida ta inimestele esitas. Kuuldud õpetus köitis kuulajaid, sest nende süda oli valmis tõde vastu võtma. Apostli katkestas Püha Vaimu laskumine, samamoodi nagu see oli toimunud nelipüha päeval. „Ja kõik need usklikud ümberlõigatute hulgast, kes olid Peetrusega kaasa tulnud, jahmusid sellest, et Püha Vaimu andi valati ka paganate peale, sest nad kuulsid neid võõraid keeli rääkivat ja Jumala suurust ülistavat. Siis hakkas Peetrus rääkima: „Kas keegi võib vett keelata, et ei ristitaks neid, kes on saanud Püha Vaimu nõnda nagu meiegi?“ Ta käskis nad ris-

tida Jeesuse Kristuse nimesse. Siis nad palusid teda jääda mõneks päevaks nende juurde.“

Püha Vaimu laskumine paganate peale ei olnud ristimisega võrdne. Pöördumise vajalikud sammud on igal juhul usk, meelearandus ja ristimine. Nii on tõeline Kristuse kogudus ühendatud ühe Issanda, ühe usu ja ühe ristimisega. Pühitsev arm muudab erinevad temperamendid ja samad selgesti tajutavad põhimõtted juhivad kõigi elu. Peetrus andis järele uskuvate paganate palvetele ja jäi mõneks ajaks nende juurde ning kuulutas kõigile ümbruskonna paganatele Jeesusest.

Kui Juudamaal asuvad vennad kuulsid, et Peetrus kuulutas paganatele, oli nendega kohtunud ja nende majas söönud, olid nad tema kummalise käitumise tõttu üllatunud ja haavunud. Nad kartsid, et niisugune käitumisviis, mis tundus neile jultumusena, on vastuolus tema enda õpetustega. Kui Peetrus nende juurde tuli, noomisid nad teda tõsiselt ja ütlesid: „Sina oled astunud sisse ümberlõikamata meeste juurde ja söönud koos nendega!“

KOGUDUSE VAADE AVARDUB

Siis rääkis Peetrus neile kõigest puhtsüdamlikult. Ta jutustas oma kogemusest seoses nägemusega ning väitis, et see manitses teda mitte enam kinni pidama ümberlõikamise ja ümberlõikamatuse tseremoniaalsest eristamisest ega pidama paganaid ebapuhtaks, sest Jumal ei tee vahet inimeste vahel. Ta rääkis neile Jumala korraldusest minna paganate juurde, käskjalgadest, teekonnast Kaisareasse ning kohtumisest Korneeliuse ja tema majja kogunenutega. Tema ettevaatlikkusest said vennad aimu tõsiasjast, et kuigi Jumal käskis tal minna pagana majja, oli ta võtnud kaasa kuus jüngrit, kes olid seal kohal ja tunnistasid kõike, mida ta seal ütleb ja teeb. Ta jutustas vestlusest Korneeliusega, milles viimane oli rääkinud nägemusest, kus tal oli kästud saata käskjalad Joppesse Peetrust kutsuma, kes pidi rääkima, kuidas tema ja kogu ta pere saab päästetud.

Ta kõneles sündmustest sellel esimesel paganatega kohtumisel ja ütles: „Kui ma siis hakkasin rääkima, langes Püha Vaim nende peale nii nagu meiegi peale alguses. Siis tuli mulle meelde Issanda sõna, kuidas ta ütles: „Johannes ristis küll veega, aga teid ristitakse Püha Vaimuga.“ Kui nüüd Jumal on andnud neile samasuguse anni

[243]

kui meilegi, kes me usume Issandasse Jeesusesse Kristusesse, kes olen siis mina, et ma oleksin võinud Jumalat keelata?“

Selle jutustuse kuulmine vaigistas jüngreid ja veenis neid, et Peetruse tegevus oli Jumala plaani otsene täitmine ning et Kristuse evangeelium pidi täielikult hävitama nende vanad eelarvamused ja ainuesõigused. „Seda kuuldes nad rahunesid ja andsid Jumalale au, üteldes: „Siis on Jumal ka paganatele andnud meelearanduse eluks.“

40. PEATÜKK — PEETRUS VABANEB VANGLAST

[244]

Apostlite teod 12:1-23

HEROODES OLI nime poolest juudi usku pöördunud ning näiliselt väga innukas Seaduse tseremooniade säilitamisel. Ta oli Rooma keiser Claudiuse alam ja Juudamaa valitsus oli tema käes, samuti oli tal Galilea nelivürsti positsioon. Herodeses püüdis väga saavutada juutide poolehoidu, lootes nii kindlustada oma ametid ja austuse. Seepärast täitis ta jätkuvalt juutide soove Kristuse koguduse tagakiisamisel. Kõigepealt röövis ta usklikke majad ja vara, seejärel hakkas vangistama juhtivaid isikuid. Ta vahistas Jaakobuse, heitis ta vanglasse ning saatis timuka teda mõõgaga tapma, samamoodi nagu teine Herodeses oli lasknud prohvet Johannesel pea maha lüüa. Seejärel muutus ta julgemaks ja, nähes, et tema teod meeldisid juutidele, lasi vahistada Peetruse. Neid julmusi saadeti korda paasapüha pühalikul ajal.

Inimesed kiitsid heaks Herodesese tegevuse Jaakobuse surmasaatmisel, kuigi mõned kurtsid selle liiga salajase toimepanemise üle, väites, et avalik hukkamine oleks kõigile uskliketele ja nende poolehoidjatele hirmutavamalt mõjunud. Seepärast võttis Herodeses Peetruse vahi alla ja kavatses pakkuda juutidele rahuldust tema surma avaliku vaatamänguga. Kuid valitsejale vihjati, et tuua vana apostel hukkamiseks kõigi paasapühaks Jeruusalemma kogunenud inimeste ette pole ohutu. Kardeti, et tema auväärne ilmumine võib äratada kaastunnet ja lugupidamist. Samuti kardeti, et ta võib teha jälle mõne võimsa üleskutse, millega ta oli sageli ergutanud inimesi uurima Jeesuse Kristuse elu ja iseloomu, mida nemad ei suutnud kogu oma kavalusega kummutada. Juudid kartsid, et niisugusel juhul nõutakse kuningalt tema vabastamist.

Sel ajal kui Peetruse hukkamist mitmesugustel ettekäaneltel paasapüha lõppemiseni edasi lükati, oli Kristuse kogudusel sügav tõsise läbikatsumise ja palve aeg. Oli valjuhäälsid palveid, pisaraid ja

[245]

paastumist. Nad palusid lakkamatult Peetruse pärast. Nad arvasid, et kristlik töö ei tohi temast ilma jääda ning et nad olid jõudnud kohta, kus Kristuse kogudus sureks ilma Jumala erilise abita välja.

Viimaks määrati kindlaks Peetruse hukkamispäev, kuid ikka tõusid veel usklike palved taeva poole. Ja sel ajal kui nende energia ja kaastunne olid haaratud innukaisse palvetesse, olid Jumala inglid vangistatud apostlit valvamas. Inimese kitsikus on Jumala võimatus. Peetrus pandi kahe ahelaga kahe sõduri vahele, kumbki kett oli kinnitatud ühe valvuri randme ümber. Seetõttu ei olnud tal võimalik ilma nende teadmata liigutada. Vangla ukсед olid kõvasti kinni ja nende ees oli tugev valve. Nii lõigati ära kõik võimalused inimlike vahendite abil pääseda või põgeneda.

Apostlit see olukord ei heidutanud. Pärast Kristuse salgamist ennistatuna oli ta trotsinud kartmatult ohte ning ilmutanud ristilöödud, ülestõusnud ja taevasse läinud Päästjast kuulutamisel õilsat julgust ja vaprust. Ta uskus, et nüüd on tulnud aeg, mil ta peab andma oma elu Kristuse pärast.

Ööl enne määratud hukkamist magas Peetrus nagu tavaliselt ahelatega kahe sõduri vahele kinnitatult. Herodes, kes mäletas Peetruse ja Johannese põgenemist vanglast, kus nad olid olnud usu pärast, võttis sel korral kasutusele topeltabinõud. Valvesõdurid tehti vangi järelevalve suhtes vastutavaks, et nad oleksid eriti valvsad. Peetrus oli aheldatud massiivsesse kaljukambrisse, mille ukсед olid kinni trellide ja riividega. Seda kongi oli saadetud valvama kuusteist meest, kes vahetasid üksteist korrapäraselt välja. Korraga oli valvamas neli meest. Kuid riivid ja trellid ning Rooma valvesalk, mis välistas tõhusalt igasuguse inimliku abi võimaluse vangile, muutis Jumala võidu Peetruse vanglast vabastamisel üksnes suuremaks. Herodes tõstis käe Kõigekõrgema vastu ning Jumala sulase elu kallale kippumise eest pidi ta saama korralikult alandatud ja löödud.

[246]

INGLI POOLT VABASTATUD

Sel viimasel ööl enne hukkamist laskus taevast erikorraldusega või-mas ingel Peetrust päästma. Tugevad väravad, mis hoidsid Jumala püha kinni, avanesid inimkäte abita. Kõigekõrgema ingel sisenes ja väravad sulgusid tema taga hääletult. Ta sisenes kambri-
risse, mis oli kõvasse kaljusse raiutud, ning seal lamaski Peetrus,

magamas täielikult Jumalat usaldades süütu inimese õndsat rahuliku und, ise kahel pool asuva tugeva valvuri külge aheldatud. Inglise ümbritsev sära valgustas vangi, kuid ei äratanud magavat apostlit. Ta oli sügavas unes, mis kosutab ja elustab ning mis tuleb heast südametunnistusest.

Peetrus ärkas alles siis, kui tundis ingli käe puudutust ja kuulis tema häält ütlemas: „Tõuse kiiresti!“ Peetrus vaatas oma kongi, kuhu polnud kunagi päikesekiired paistnud, valgustatuna taeva valgusega ja võimsat auinglit enda ees seismas. Ta kuuletus ingli häälele mehaaniliselt ning käsi tõstes leidis, et ahelad on randmete ümber purunenud. Taas kuuldus ingli hääl: „Pane vöö vööle ja seo oma jalatsid jalga!“

Jälle kuuletus Peetrus mehaaniliselt, imestav pilk suunatud ainiti taevasele külalisele. Ta arvas, et näeb und või on nägemuses. Relvastatud sõdurid olid liikumatud, nagu oleksid nad marmorist välja tahatud, ning ingel andis taas korralduse: „Pane oma kuub selga ja tule minu järele.“ Pärast seda liikus taevane olend ukse poole ja tavaliselt nii jutukas Peetrus järgnes hämmastusest tummana. Nad astusid üle liikumatu valvesalga ning jõudsid raske riivide ja lukkudega ukse, mis vajus iseenesest lahti ja sulgus kohe uuesti, sel ajal kui valvurid siin ja sealpool ust seisid liikumatuna oma valvepostil. [247]

Nad jõudsid teise väravani, mida samuti valvati mõlemalt poolt, see avanes nagu esimenegi ilma hingede kriuksumise ja raudriivide kolisemiseta. Nad läksid välja ja taas sulgus värav hääletult. Samamoodi läbisid nad kolmanda värava ja jõudsid viimaks tänavale. Ei räägitud ühtki sõna, ei kostnud sammude kaja. Pimestava valgussäraga ümbritsetud ingel liugles ees ja Peetrus järgnes oma vabastajale hämmastunult, arvates end und nägevat. Nad läbisid tänava tänava järel ja siis oli ingli missioon lõpetatud ja ta kadus äkitselt.

Kui taevane valgus hääbus, avastas Peetrus end sügavast pimedusest, kuid sedamööda, kuidas ta sellega harjus, näis pimedus järkjärgult vähenevat, ning ta leidis end üksinda vaikselt tänavalt, jahe ööõhk näkku puhumas. Nüüd mõistis ta, et see polnud ei unenägu ega nägemus. Ta oli vaba ning tuttavas linnaosas. Ta tundis ära koha, kus ta oli sageli viibinud ja kust ta pidi järgmisel päeval oodatavasse surmapaika minemisel viimast korda läbi minema. Ta püüdis meenutada viimaste hetkede sündmusi. Talle meenus, et ta magas kahe

sõduri vahel, jalanõud jalast võetud ja üleriided ära pandud. Ta uuris ennast ja leidis end olevat täies riietuses ja jalanõudega.

Tema randmed, julmade raudade tõttu turses, olid nüüd ahelatest vabad ning ta mõistis, et tema vabadus ei olnud meelepete, vaid õnnis reaalsus. Järgmisel päeval pidi ta surema, kuid ingel oli ta vanglast ja surmast vabastanud. „Ja kui Peetrus jälle hakkas aru saama, lausus ta: „Nüüd ma tean, et Issand on tõesti oma ingli läkitanud ja mu välja kiskunud Heroodese käest ning kõigest, mida juuda rahvas ootab.,“

[248]

PALVEVASTUS

Apostel suundus otse maja poole, kus tema usukaaslased olid palveks kogunenud. Ta leidis nad sel hetkel tõsiselt tema pärast palvetamas. „Kui ta siis hoovivärvale koputas, tuli sinna kuulutama tüdruk, Roode nimi. Kui ta Peetruse hääle järgi ära tundis, siis rõõmu tõttu ei avanud ta väravat, vaid jooksis sisse ja teatas, et Peetrus seisab värava taga. Nemad ütlesid talle: „Sa jampsid!“ Tema aga kinnitas, et see on nõnda. Siis nad ütlesid: „See on tema ingel.“ Peetrus koputas üha edasi. Kui nad nüüd avasid, nägid nad teda ja jahmusid. Peetrus aga viipas neile käega, et nad wait jääksid, ning jutustas, kuidas Issand oli ta vanglast välja toonud, ning ütles: „Teatage seda Jaakobusele ja vendadele!“ Ja ta väljus ning läks sealt ära teise paika.“

Paastuvate ja palvetavate usklite südant täitis rõõm ja tänu, et Jumal oli nende palveid kuulnud ja neile vastanud ning vabastanud Peetruse Heroodese käest. Hommikul kogunes rahvas vaatama apostli hukkamist. Heroodes saatis Peetrusele vanglasse järele uhke relvastatud valvesalga, et välistada tema põgenemine, hirmutada kõiki poolehoidjaid ja näidata oma võimu. Vangivalvurid seisis nii väljaskui seespool ust, ukse riivid ja lukud olid kindlalt kinni, ahelad olid kinnitatud kahe sõduri randmete ümber, kuid vang oli läinud.

HEROODESE KÄTTEMAKS

Kui Heroodesele neist asjust teatati, siis ta vihastas ja süüdistas vangivalvureid ustavusetuses. Nad mõisteti surma valvepostil väidetavalt magamise eest. Samal ajal Heroodes teadis, et Peetrust ei olnud päästnud inimlik vägi. Kuid ta oli otsustanud mitte tunnistada,

et tema alatute plaanide nurjamisel oli tegutsenud jumalik vägi. Ta ei alandanud end, vaid trotsis jultunult Jumalat. Üsna varsti pärast Peetruse vanglast pääsemist läks Herodes Juudamaalt Kaisareasse ja elas seal. Ta korraldas suured pidustused, mis pidid äratama rahvas imetlust ja heakskiitu. Igas ilmakaarest kutsuti kokku naudingute armastajad ning toimus suur pidu söömise ja veini joomisega. Herodes ilmus rahva ette kõige uhkemas välimuses. Ta oli rõivastatud hõbeda ja kullaga kiiskavasse rüüsesse, mis peegeldas sädelevatelt voltidelt päikesekiiri ning pimestas vaatajate silmi. Ta seisis rahvahulga ees suure toreduse ja pidulikkusega ja pidas neile väga väljendusrikka kõne.

[249]

Tema välimuse majesteetlikkus ja valitud väljendusviis avaldasid võimsat mõju. Pidusöömingud ja vein olid juba rahva meeli moonutanud, neid pimestasid sädelevad kaunistused ning köitsid tema suurejooneline käitumisviis ja ilmekad sõnad, ning vaimustusest pöörasena külvasid nad ta üle meelitustega ja kuulutasid ta jumalaks, väites, et surelik inimene ei saa olla niisuguse välimusega ega nii jahmatavalt kõneosav. Nad kuulutasid veel, et nad olid teda alati austanud kui valitsejat, aga nüüdsest peale kummardavad teda kui jumalat.

Herodes teadis, et ta polnud niisugust kiitust ja austust ära teeninud, kuid ta ei noominud rahva ebajumalakummardamist, vaid võttis selle vastu nagu õigusega talle kuuluva osa. Tema näol oli rahuloleva uhkuse õhetus, kui ta kuulis hõikeid: „See ei ole inimese, vaid Jumala hääl!“ Needsamad hääled, mis praegu ülistasid nurjatut patust, olid vaid mõne aasta eest ühinenud meeletus hüüdes: „Vii Jeesus ära! Löö ta risti! Löö ta risti!“ Herodes võttis selle meelituse ja austuse suure heameelega vastu ning tema süda hüppas võidurõõmust, kuid äkki toimus kiire ja kohutav muutus. Tema nägu muutus surnukahvatuks ja moondus valust, pooridest tungisid välja suured higipiisad. Hetkeks tardus ta valust ja hirmust paigale, seejärel, pöörates kahvatu ja sinakashalli näo oma hirmust haaratud sõprade poole, hüüdis õõnsal, meelegeitel häälel: „See, keda te ülistasite kui Jumalat, on surma määratud!“

Ta kanti kõige piinavamas valus eemale jumalavallatu peo, lõbususe ja toreduse keskelt, vaatepildist, mis oli nüüd tema hingele vastumeelne. Hetk varem oli ta võtnud uhkelt sellelt suurelt rahvahulgalt vastu kiitust ja ülistust — nüüd tundis ta, et on temast

[250]

võimsama Valitseja kätes. Teda haaras süümepiin. Talle meenus julm käsk tappa süütu Jaakobus, talle meenus Kristuse järelkäijate väsimatu tagakiusamine ning plaan saata surma apostel Peetrus, kelle Jumal oli tema käest päästnud. Nüüd meenus talle, kuidas ta oli solvumises ja pettumise raevus valanud põhjendamatu kättemaksu vangivalvurite peale ja lasknud nad halastuseta hukata. Ta tundis, et Jumal, kes oli päästnud apostli surmast, võttis nüüd ette tema, karmi tagakiusaja. Ta ei leidnud leevendust ei füüsilisest valust ega meele ängistusest ning ta ei oodanudki seda. Herodes oli tuttav Jumala Seadusega, mis ütleb: „Sul ei tohi olla muid jumalaid minu palge kõrval,“ ning ta teadis, et inimeste ülistuse vastuvõtmisega oli ta täitnud oma ülekohtu mõõdu ja toonud enda peale Jumala õiglase viha.

Sama ingel, kes oli lahkunud taeva kuninglikest õuedest, et päästa Peetrus tagakiusaja võimusest, oli Herodesese jaoks viha ja kohtuotsuse kuulutaja. Ingel puudutas Peetrust, et teda unest äratada, kuid see puudutus oli teistsugune, millega ta puudutas õelat kuningat, tuues tema peale surmava haiguse. Jumal näitas üles põlgust Herodesese uhkuse suhtes ning tema ihu, mida ta oli imetleva rahvahulga ees särava rüüga kaetult eksponeerinud, sõid nüüd ussid ja ta mädanes elusalt. Herodes suri suures hingeja ihupiinas, Jumala õiglase kohtuotsuse tagajärjel.

See jumaliku kohtuotsuse demonstratsioon avaldas inimestele võimsat muljet. Samal ajal kui Kristuse apostel oli vangist ja surmast imeliselt päästetud, oli Jumala needus tema tagakiusaja maha löönud. Uudised kandusid kõigisse maadesse ning panid paljusid Kristusesse uskuma.

41. PEATÜKK — KAUGEMATES PIIRKONDADES

[251]

Apostlite teod 13:1-4 ja 15:1-31

APOSTLID JA JÜNGRID, kes lahkusid pärast Stefanose märtrisurma lahvatanud ägeda tagakiusamise ajal Jeruusalemmast, kuulutasid Kristusest ümberkaudsetes linnades, piirdudes oma tööga heeb-realaste ja kreeka keelt kõnelevate juutidega. „Issanda käsi oli nendega, ja suur oli nende arv, kes uskuma hakates pöördusid Issanda poole.“ (Apostlite teod 11:21)

Kui Jeruusalemma usklikud kuulsid häid sõnumeid, olid nad väga rõõmsad, ning Barnabas, „hea mees, täis Püha Vaimu ja usku“, saadeti Süüria suurlinna Antiookiasse sealset kogudust abistama. Ta töötas seal väga edukalt. Kui töö laienes, palus ta abi ja sai Pauluse, ning kaks jüngrit töötasid selles linnas aasta aega koos, õpetades inimesi ja lisades Kristuse kogudusse suuri hulki.

Antiookias oli palju nii juute kui ka paganaid. See oli suurepärase koht kerge elu ja naudingute otsijaile oma hea asukoha, kauni maastiku ning sinna koondunud jõukuse, kultuuri ja peente kommete tõttu. Laiaulatuslik kaubandus muutis selle tähtsaks paigaks, kus leidis kõigist rahvustest inimesi. Seepärast oli see linn täis lüksust ja pahesid. Elanike kurjuse tõttu langes sellele viimaks Jumala kättemaks.

Siin nimetati jüngreid esmakordselt kristlasteks. See nimetus anti neile sellepärast, et nende jutluste, õpetuse ja vestluste peamine teema oli Kristus. Nad jutustasid pidevalt juhtumeid Tema elust sel ajal, kui jüngrid olid õnnistatud Tema isikliku seltskonnaga. Nad rääkisid väsimatult Tema õpetustest, imetegudest haigete tervendamisel, kurjade vaimud välja ajamisel ja surnute ellu äratamisel. Värisevate huulte ja pisarais silmadega kõnelesid nad Tema piinast aias, Tema äraandmisest, kohtuprotsessist ja hukkamisest, kannatlikkusest ja alandlikkusest, millega Ta talus vaenlaste solvanguid ja piinamist, ning jumalikku kaastunnet, millega Ta palus oma tagakiusajate eest.

[252]

Nende rõõmsamad teemad olid Tema ülestõusmine ja taevaminek ning Tema töö taevas langenud inimese Eestkostjana. Paganad võisid neid vabalt krist-lasteks nimetada, sest nad kuulutasid Kristusest ja esitasid oma palved Jumalale Tema kaudu.

Paulus leidis rahvarohkes Antiookia linnas suurepärase tööpõllu, kus tema haridus, tarkus ja innukus avaldasid selle kultuurilinna elanikele ja sagedastele küllastajatele võimsat muljet.

Samal ajal koondus apostlite töö Jeruusalemma, kuhu tulid määratud pühade ajal templisse Jumalat kummardama juudid kõigist riikidest ja keeltest. Niisugustel aegadel kuulutasid apostlid Kristusest kohkumatu julgusega, kuigi nad teadsid, et seavad nii oma elu pidevasse ohtu. Paljud pöördusid usku ning riigi erinevatesse osadesse koju minnes levitasid tõe seemneid kõigi rahvaste ja ühiskonnaklasside hulgas.

Peetrus, Jaakobus ja Johannes tundsid kindlalt, et Jumal on määranud neid kuulutama Kristusest oma kodumaal rahvuskaaslaste seas. Kuid Paulus sai oma ülesande Jumalalt templis palvetades ning talle esitati tähelepanuväärse selgusega tema lai misjonipõld. Ulatuslikuks ja oluliseks tööks ettevalmistamiseks tõi Jumal ta lähedasse ühendusse endaga ning avas tema ees vaimustavas nägemuses põgusa vaate taeva ilule ja aule.

PAULUSE JA BARNABASE ORDINEERIMINE

[253] Jumal suhtles Antiookia koguduse siiraste prohvetite ja õpetajatega. „Kui need siis Issandat teenisid ja paastusid, ütles Püha Vaim: „Eraldage mulle Barnabas ja Saulus tööle, milleks ma olen nad kutsunud!,,“ (Apostlite teod 13:2) Seepärast pühendati need apostlid Jumalale kõige pühalikumal moel paastumise, palvetamise ja käte pealepanemisega ning saadeti nad nende tööpõllule paganate hulka.

Nii Paulus kui ka Barnabas olid Kristuse heaks töötanud ning Jumal oli nende pingutusi rohkelt õnnistusi, kuid kumbki neist polnud varem ametlikult palve ja käte pealepanemiseks evangeeliumitööks ordineeritud. Nüüd oli neile koguduse poolt antud volitus mitte üksnes tõde õpetada, vaid ka täieliku kirikliku autoriteediga ristida ja kogudusi organiseerida. See oli koguduse jaoks oluline ajastu. Kuigi Kristuse surm oli eraldusmüüri juutide ja paganate vahel maha

kiskunud, nii et paganatel olid täielik eesõigus evangeeliumile, ei olnud paljude usklike juutide silmilt veel eesriie ära rebitud ning nad ei suutnud selgelt mõista seda, mille Jumala Poeg tühistas. Nüüd pidi paganate hulgas tehtama jõulist tööd, mille tulemuseks pidi olema koguduse kinnitamine suure hingede lõikusega.

Selles erilises töös puutusid apostlid kokku kahtluse, eelarvamuse ja kadedusega. Juutide ainuõiguse hülgamise loomuliku tagajärjena süüdistati nende õpetust ja vaateid ketserluses ning paljud innukad, usklikud juudid seadsid kahtluse alla nende volitused evangeeliumikuulutajatena. Jumal nägi ette kõiki neid raskusi, millest Tema sulased peavad läbi minema, ning oma arukas ette-nägevuses lasi Jumala asutatud kogudusel anda neile vaieldamatu autoriteedi, et nende töö oleks väljaspool kahtlust.

Ordineerimist käte pealepanemisega kasutati hiljem palju väärtalt, sellele toimingule omistati põhjendamatu tähtsus, nagu saaks niiviisi ordineeritu kohe väe ja nagu annaks see igäihele ja igasuguse teenimistöö jaoks sobilikkuse, nagu oleks käte pealepanemine tõhus iseenesest. Nende kahe apostli loos on meile ainult lihtne käte pealepanemise ja tööle suunamise aruanne. Nii Paulus kui ka Barnabas olid juba saanud ülesande Jumalalt endalt ning käte pealepanemise tseremoonia ei andnud uusi võimeid ega tegelikku ettevalmistust. See oli pelgalt koguduse pitser Jumala tööle — ametisse määramise tunnustatud vorm.

[254]

ESIMENE PEAKONVERENTS

Mõned Juudamaa juudid tekitasid usklike paganate hulgas üldise kohkumuse ümberlõikamise küsimusega. Nad väitsid suure kindlusega, et mitte kedagi ei päästeta ilma ümberlõikamise ja kogu tseremooniaalseaduse järgmiseta.

See oli oluline küsimus, mis mõjutas kogudust väga suurel määral. Paulus ja Barnabas reageerisid sellele kiiresti ja tutvustasid paganatele teemat. Nad oli selles vastupidisel arvamusel Antiookia usklike juutidega, kes toetasid Juudamaa juutide positsiooni. Tulemuseks oli kooskõla puudumine koguduses ja palju vaidlusi, kuni lõpuks Antiookia kogudus otsustas — mõistes, et igasugune edasine arutlemine tekitab üksnes suuremat jagunemist — saata Pauluse ja Barnabase koos mõne vastutava Antiookia mehega Jeruusalemma,

et viia küsimus apostlite ja vanemate ette. Seal pidid nad kohtuma erinevate koguduste esindajatega ja nendega, kes olid tulnud lähenevatele iga-aastastele pühadele. Vahepeal pidi igasugune vaidlus lakkama, kuni koguduse vastutavad mehed teevad lõpliku otsuse. Seda otsust pidid siis aktsepteerima kõik erinevad kogudused kogu maal.

Jeruusalemma saabudes jutustasid Antiokia saadikud koguduste täiskogu ees edust, mis oli saatnud tööd nende hulgas, ning segadusest, mida tekitas fakt, et mõned pöördunud variserid väitsid, et paganatest pöördunud peavad päästetud saamiseks olema ümber lõigatud ja pidama Moosese seadust.

[255] Juudid uhkeldasid neile Jumalast määratud teenistusega ning nad järeldasid, et kui Jumal kord määras heebrealaste jumalateenistuse viisi, siis on võimatu, et Ta kunagi kinnitaks mingeidki muutusi selle sätetes. Nad otsustasid, et kristlus peab ühenduma juudi seaduste ja tseremooniatega. Nad olid pikaldased mõistma seda, mille Kristuse surm oli tühistanud, ja taipama, et kõik nende ohvrid olid kujutanud Jumala Poja surma, milles eeskuju kohtus tegelikkusega ning muutis väärtusetuks juudi religiooni Jumalast määratud tseremooniad ja ohvrid.

Paulus oli olnud uhke oma variserliku täpsuse üle, kuid pärast seda, kui Kristus oli talle ilmunud Damaskuse teel, sai talle selgeks Päästja missioon ja tema enda töö paganate pööramisel ning ta mõistis erinevust elava usu ja surnud käsumeelsuse vahel. Paulus pidas end ikka veel Aabrahami järeltulijaks ning ta järgis kümmet käsku niihästi täpse kirjatähe kui ka sisu alusel sama ustavalt, kui ta oli teinud seda enne kristlusesse pöördumist. Kuid ta teadis, et eeskujuks olevad tseremooniad peavad üleüldse lõppema, sest see, millele nad olid vihjanud, oli möödas ning evangeeliumi valgus heitis oma auhiilguse juudi religioonile, andes selle iidsetele kombetalitustele uue tähenduse.

TÕENDID KORNEELIUSE KOGEMUSEST

Niisiis tundus nõukogu ette kaalumiseks toodud küsimus ükskõik missuguse nurga alt vaadates tekitavat ületamatuid raskusi. Kuid Püha Vaim oli tegelikult selle probleemi juba lahendanud otsusega, millest sõltus kristliku koguduse edu ja isegi eksistents. Apostlitele

anti selle tülüküsimuse lahendamiseks armu, tarkust ja pühitsetud otsustusvõimet.

Peetrus tõi välja, et Püha Vaim oli selle asja otsustanud, andes võrdse väe nii ümberlõikamata paganatele kui ka ümberlõigatud juutidele. Ta meenutas nägemust, milles Jumal oli tema ette lasknud lina igasuguste neljajalgsete loomadega ning käskinud tal tappa ja süüa. Kui ta oli keeldunud, väites, et pole kunagi söönud seda, mis oli keelatud või ebapuhas, oli Jumal öelnud: „Mida Jumal on puhtaks tunnistanud, seda sina ära pea keelatuks!“

[256]

Ta ütles: „Südametundja Jumal on nende eest tunnistanud, andes neile Püha Vaimu nagu meilegi, ja ei ole teinud mingit vahet meie ja nende vahel, olles usu läbi puhastanud nende südamed. Miks te siis nüüd kiusate Jumalat, soovides panna jüngrite kaela iket, mida ei ole jaksanud kanda ei meie isad ega meie?“ See ike ei olnud kümme käsku, nagu väidavad need, kes on vastu Seaduse kohustuslikule nõudele, vaid Peetrus viitas tseremoniaalkäsule, mille muutis kehtetuks Kristuse ristilöömine. See Peetruse kõne viis kokkutulnud niikaugemale, et nad suutsid mõistlikult kuulata Paulust ja Barnabast, kes jutustasid oma kogemusest paganate keskel töötamisel.

OTSUS

Jaakobus jõudis oma tunnistusega otsusele, et Jumala plaan oli kaasata paganad kõiki juutide eesõigusi kasutama. Püha Vaim ei pidanud heaks suruda paganatest pöördunutele peale tseremoniaalseadust ning pärast teema hoolikat uurimist nägid apostlid ja vanemad asja samas valguses ja nende arvamus ühtis Jumala Vaimu armumusega. Nõukogu juhataja Jaakobuse lõplik otsus oli: „Seepärast otsustan mina, et neile, kes paganate seast pöörduvad Jumala poole, ei valmistataks raskusi.“

See otsus tähendas, et tseremoniaalseadust, eriti ümberlõikamise käsku, ei ole mõistlik paganatele peale sundida ega isegi neile soovitada. Jaakobus püüdis vendadele rõhutada, et paganad on ebajumalateenistusest Jumala poole pöördudes teinud usus suure muutuse ning et tuleb olla ettevaatlik ja nende mõistust mitte koormata segadusse ajavate ja kahtlaste küsimustega, et neid Kristuse järgimisel mitte heidutada.

[257]

Kuid paganad pidid elama niisugust elu, et see ei läheks olulisel määral nende juudist vendade arusaamadega vastuollu ega tekitaks neis eelarvamusi nende suhtes. Seepärast leppisid apostlid ja vanemad kokku anda paganatele kirjalikud juhised hoiduda ebajumalatele ohverdatud lihast, hooraelust, lämbunud loomadest ja verest. Neil kästi pidada käske ja elada püha elu. Paganatele kinnitati, et mehed, kes nõudsid neilt ümberlõikamist, ei olnud apostlite poolt volitatud.

Neile soovitati Paulust ja Barnabast kui mehi, kes olid oma elu Issanda pärast ohtu seadnud. Koos nende apostlitega saadeti Juudas ja Siilas kinnitama paganatele nõukogu otsust suusõnaliselt. Neli Jumala sulast saadeti Antiookiasse kirja ja teatega, mis lõpetas kogu vaidluse, sest see oli maapealse kõrgeima autoriteedi hääl.

Seda asja otsustanud nõukogu koosnes juudija pagankristlaste koguduste rajajatest. Kohal olid Jeruusalemma kogudusevanemad ja saadikud Antiookiast, esindatud olid kõige mõjukamad kogudused. Nõukogu ei väitnud, et nende arupidamised oleksid eksimatud, vaid juhindusid valgustatud otsustusvõimest ja jumaliku tahtega rajatud koguduse väarikusest. Nad mõistsid, et Jumal ise oli lahendanud selle küsimuse, andes paganatele Püha Vaimu, ning nad jäeti Vaimu juhtimisse.

Küsimuse suhtes ei kutsutud hääletama kogu kristlaskonda. Apostlid ja vanemad — mõjukad ja arusaajad mehed — sõnastasid ja andsid välja käskkirja, mida siis kristlikud kogudused üldiselt aktsepteerisid. Kuid kõik polnud selle otsusega rahul, oli valevendade kildkond, kes asus omal vastutusel tegutsema. Nad lubasid endale nurisemist ja vigade otsimist, esitades uusi plaane ja püüdes maha kiskuda nende kogenud meeste tööd, kelle Jumal oli määranud Kristuse õpetusi õpetama. Kogudus on pidanud niisuguseid takistusi ületama algusest peale ja nii jääb see aegade lõpuni.

42. PEATÜKK — PAULUSE TEENIMISAASTAD

[258]

PAULUS OLI väsimatu tööline. Ta reisis pidevalt paigast paika, mõnikord külalislahkuseta piirkondades, teinekord mööda vett, läbi tormi ja maru. Ta ei lasknud millelgi oma tööd takistada. Ta oli Jumala teenija ja pidi täitma Tema tahet. Suusõnaliselt ja kirja teel andis ta edasi sõnumit, mis on sellest ajast peale Jumala kogudust aidanud ja kinnitanud. Meie jaoks, kes elame selle maa ajaloo lõpul, kõneleb tema sõnum selgelt ohtudest, mis ähvardavad kogudust, ja valeõpetustest, millega Jumala rahvas peab kokku puutuma.

Paulus käis riigist riiki ja linnast linna, kuulutas Kristusest ja rajas kogudusi. Igal pool, kus ta leidis kuulajaid, seisis ta vastu eksitusele ja pööras inimeste jalad õigele teele. Neist, kes tema töö kaudu ükskõik missuguses paigas Kristuse vastu võtsid, moodustas ta koguduse. Seda tegi ta hoolimata sellest, kui vähe neid oli. Ja Paulus ei unustanud nii rajatud kogudusi ära. Ükskõik kui väike oli kogudus, see oli tema hoolitsuse ja huvi objekt.

Pauluse kutsumus nõudis temalt mitmesugust teenimist: oma kätega elatise nimel töötamist, koguduste rajamist, juba rajatud kogudustele kirjade kirjutamist. Kuid ometi nende erinevate tööde keskel väitis ta: „Ma teen seda ühte asja.“ (Kiri filiplastele 3:13) Kogu töös hoidis ta vankumatult üht eesmärki — olla ustav Kristusele, kes oli end ilmutanud talle siis, kui ta teotas Tema nime ja kasutas kõiki oma võimuses olevaid vahendeid, et ka teised sama teeksid. Tema elu üks suur eesmärk oli teenida ja austada Teda, kelle nimi oli kord täitnud teda põlgusega. Tema ainus soov oli võita inimesi Päästjale. Juudid ja paganad võisid talle vastu astuda ja teda taga kiusata, kuid ei saanud teda eesmärgist kõrvale kallutada.

PAULUS VAATAB ÜLE OMA KOGEMUSE

[259]

Filiplastele kirjutades kirjeldab ta oma kogemust enne ja pärast pöördumist. Ta ütleb: „Kui keegi teine arvab, et temal võib olla lootust päritolu tõttu, siis minul veel enam: ma olen ümber lõigatud

kaheksandal päeval, olen Iisraeli soost, Benjamini suguharust, heebreara rahvast sündinud heebrea mees, Seaduse järgi variser, innukuse poolest koguduse tagakiusaja, Seadusest tuleneva õiguse poolest laitmatu.“ (Kiri filiplastele 3:4-6)

Pärast pöördumist kõlas tema tunnistus nii:

„Jah, enamgi: ma pean kõike kahjuks Issanda Kristuse Jeesuse kõikeületava tunnetuse kõrval. Tema pärast olen ma minetanud kõik selle ja pean seda pühkmeiks, et saada kasuks Kristust ja et mind leitaks tema seest ega oleks mul oma õigust, mis tuleb Seadusest, vaid see õigus, mis tuleb Kristusesse uskumisest, see, mille Jumal annab usu peale.“ (Kiri filiplastele 3:8, 9)

Õigus, mida ta seni oli nii väärtuslikuks pidanud, oli nüüd tema silmis väärtusetu. Tema hinge igatsus oli: „Ma püüan ära tunda teda ja tema ülestõusmise väge ja tema kannatuste osadust, saades tema surma sarnaseks, et ma kuidagi jõuaksin ülestõusmisele surnuist. Mitte et ma selle oleksin saanud või oleksin juba täiuslik, aga ma püüan kätte saada seda, mille pärast Kristus Jeesus on minu kätte saanud. Vennad, ma ei arva endast, et ma selle olen kätte saanud, ühte aga ma ütlen: Ma unustan kõik, mis on taga, ja sirutun eesoleva poole, ma püüdlen sihtmärgi poole, Jumala üleva kutsumise võiduhinna poole Kristuses Jeesuses.“ (Kiri filiplastele 3:10-14)

KOHANESMISVÕIMELINE TÖÖLINE

[260] Vaadake teda Filippi vangikongis, kus hoolimata valust piinatud kehast, katkestab kesköise vaikuse tema kiituslaul. Pärast seda, kui maavärin on kongide ukсед avanud, on taas kuulda tema häält julgustavates sõnades paganlikule vangivalvurile: „Ära tee enesele kurja, sest me kõik oleme siin,“ iga mees oma kohal, ühe kaasvangi kohaloleku tõttu tagasi hoitud. Ning vangivalvur, veendunud selle usu reaalsuses, mis hoiab Paulust, uurib päästeteed ja ühineb kogu oma perega Kristuse jüngrite tagakiusatud seltskonnaga.

Vaadake Paulust Ateenas Areopaagi nõukogu ees, kui ta vastab teadusele teadusega, loogikale loogikaga ja filosoofiale filosoofiaga. Pange tähele, kuidas ta osutab jumaliku armastuse taktitundega Jahvele kui „tundmatule jumalale“, keda tema kuulajad on teadmatult teeninud, ning tsiteerides nende enda poeti, kirjeldab Teda kui Isa, kelle lapsed nad on. Kuulake teda sel kastivahede ajastul, kus ei

tunnustatud üldse inimese õigusi inimesena, kui ta esitab suure tõe inimeste vennlusest, väites, et Jumal „on teinud ühestainsast terve inimkonna elama kogu ilmamaa peal“. Siis ta näitab, kuidas kõigis Jumala suhetes inimestega kulgevad kuldse niidina Tema armu ja halastuse plaanid. Ta „on neile seadnud ettemääratud ajad ja nende asukohtade piirid, et nad otsiksid Jumalat, kas nad ehk saaksid teda käega katsuda ja leida, kuigi tema küll ei ole kaugel ühestki meist“.

Kuulake teda Festuse kohtu ees, kus evangeeliumi tões veendunud kuningas Agrippa hüüatab: „Pisut veel, ja sa veenad mu koguni kristlaseks!“ Missuguse leebe viisakusega vastab Paulus, ise oma ahelatele viidates: „Paluksin küll Jumalalt, olgu siis vaja pisut või palju, et mitte ainult sina, vaid ka teie kõik, kes te mind täna kuulete, saaksite niisuguseks, nagu mina olen, ainult ilma nende ahelateta!“

Nii möödus tema elu, nagu ta oma sõnadega kirjeldab: „Tihti olen olnud teekondadel, ohus jõgedel, ohus teeröövlite käes, ohus oma rahva seas, ohus paganate seas, ohus linnades, ohus kõrbes, ohus merel, ohus valevendade käes, töös ja vaevas, tihti valvamises, näljas ja janus, tihti paastumises, külmas ja alasti.“ (2. Kiri korintlastele 11:26, 27)

[261]

Ta ütleb: „Kui meid sõimatakse, siis me õnnistame, kui meid taga kiusatakse, siis me kannatame ära, kui meid halvustatakse, siis me räägime lahkesti.“ (1. Kiri korintlastele 4:12, 13) „Kui kurvad, aga ikka rõõmsad; kui vaesed, kes siiski paljusid rikkaks teevad; kui need, kellel ei ole midagi ja kelle päralt on kõik.“ (2. Kiri korintlastele 6:10)

TEENIMISTÖÖ AHELAIS

Kuigi Paulus oli pikka aega vang, tegi Issand tema kaudu oma erilist tööd. Tema ahelad pidid olema Kristuse tundmise levitamise vahendiks ja seega Jumala austuseks. Kui teda saadeti kohtuprotsessi tõttu linnast linna, rääkis ta tunnistust Jeesusest ja oma pöördumise huvitavaid juhtumisi kuningate ja maavalitsejate ees, et neil ei oleks Jeesuse suhtes mingit vabandust. Tuhanded uskusid Temasse ja rõõmustasid Tema nimes.

Ma nägin, et Pauluse merereisil täitus Jumala eriline plaan, et laeva meeskond võiks Pauluse kaudu tunnistada Jumala väge ning et ka paganad võiksid kuulda Jeesuse nimest ja et paljud võiksid

Pauluse õpetuste kaudu ja tema tehtud imesid nähes pöörduda. Tema loogiline arutluskäik kütkestas kuningaid ja maavalitsejaid ning kui ta innukalt ja Püha Vaimu väes kuulutas Jeesusest ja jutustas oma kogemuse huvitavaid seiku, kinnistus neis veendumus, et Jeesus oli Jumala Poeg.

43. PEATÜKK — PAULUSE JA PEETRUSE MÄRTRISURM

[262]

APOSTLID PAULUS ja Peetrus olid töö tõttu palju aastaid teineteisest kaugel, Pauluse ülesanne oli viia evangeelium paganatele, samal ajal kui Peetrus töötas eriliselt juutide heaks. Kuid Jumala ettehoolduses pidid mõlemad viima Kristuse tunnistuse maailma suurlinnadesse ning sellele pinnasele pidi valatama nende veri kui pühade ja märtrite tohutu lõikuse seeme.

Pauluse teise vahistamise ajaks oli ka Peetrus kinni võetud ja vangi heidetud. Paulus oli teinud end võimudele eriti vastumeelseks innukuse ja edu tõttu talle Roomasse järgnenud ja evangeeliumitööle vastu tegutsenud nõid Siimona sepitsuste ja pettuste paljastamisel. Nero uskus maagiasse ja ta oli Siimona toetaja. Seepärast oli ta apostli peale väga vihane ja andis korralduse ta vahistada.

Keisri vaenulikkust Pauluse suhtes suurendas fakt, et tema esimese vangistuse ajal olid keisrikoja liikmed ja ka teised silmapaistvad isikud pöördunud kristlusesse. Seepärast muutis keiser tema teise vangistuse esimesest karmimaks, võimaldades tal ainult vähe evangeeliumi kuulutada, ning otsustas lõpetada tema elu kohe, kui selleks sobiv ettekääne leitakse. Apostli sõnad viimasel kohtuprotsessil avaldasid Nerole nii tugevat muljet, et ta lükkas asja otsustamise edasi, mõistmata teda õigeks või hukka. Kuid karistus ainult viibis. Üsna pea kuulutati välja otsus, mis määras Pauluse märtrisurma. Kuna ta oli Rooma kodanik, ei tohtinud teda piinata, ja seepärast karistati teda pea maharaiumisega.

Peetrusele kui juudile ja välismaalasele mõisteti karistuseks piit-sutamine ja ristilöömine. Selle kohutava surma eel meenus apostlile tema suur patt — Jeesuse salgamine katsumusetunnil — ning tema ainus mõte oli, et ta pole väärt surema samamoodi nagu tema Õpetaja. Peetrus oli seda pattu siiralt kahetsenud ja Kristus oli talle andestanud, nagu on näha talle antud tähtsast ülesandest toita karja lambaid ja tallesid. Kuid ta ise ei suutnud endale andestada. Isegi mõte viimase kohutava stseeni piinadele ei vähendanud tema kurbu-

[263]

se ja kahetsuse kibedust. Viimase teenena palus ta oma hukkatelt, et teda naelutataks ristile pea alaspidi. Tema palve rahuldati ja suur apostel Peetrus surigi sel moel.

PAULUSE VIIMANE TUNNISTUS

Paulus viidi hukkamispaika salaja. Tema tagakiusajaid häiris tema mõju ulatus ja nad kartsid, et isegi tema surm võib võita pöördunud kristlusele. Seepärast lubati kohale ainult vähe pealtvaatajaid. Kuid kalgistunud sõdurid, kes olid määratud teda saatma, kuulsid tema sõnu ning nägid hämmastusega, et ta oli isegi niisuguse surma eel reibas ja koguni rõõmus. Tema andestav vaimsus mõrvarite suhtes ja viimase hetkeni vankumatu usaldus Kristusesse olid elulõhn eluks mõne jaoks, kes nägi tema märtrisurma. Üsna pea võtsid mitmed vastu Päästja, kellest Paulus oli kuulutanud, ning pitseerisid oma usu kartmatult verrega.

Pauluse elu tunnistas viimse hetkeni, et tema sõnad Teises kirjas korintlastele on tõde: „Sest see, kes ütles: „Pimedusest paistku valgus!“, on Jumal, kes on hakanud särama meie südames, et tekiks tunnetuse valgus Jeesuse Kristuse isikus olevast Jumala kirkusest. See aare on meil aga saviastjates, et võrratult suur vägi oleks Jumala oma ja ei midagi meist. Meid ahistatakse igati, kuid me ei ole kitsikus; me oleme nõutud, kuid mitte meeleheitel; meid kiusatakse taga, kuid me pole hüljatud; meid rõhutakse maha, kuid me ei hukku; me kanname alati oma ihus Jeesuse surma, et ka Jeesuse elu avalduks meie ihus.“ (2. Kiri korintlastele 4:6-10) Tema võimekus ei olnud

[264] iseenesest, vaid tema hinge täitis Jumala Vaimu ligiolu ja töö ning see allutas iga tema mõtte Kristuse tahtele. Tõsiasi, et tema elu oli näide tõest, mida ta kuulutas, andis nii tema kuulutusele kui ka käitumisele veenva väe. Prohvet ütleb: „Kindlameelsele sa hoiad rahu, rahu, sest ta loodab sinu peale.“ (Jesaja 26:3) Tema ilmes väljenduv taevane rahu võitis palju inimesi evangeeliumile.

Apostel vaatas tulevikku mitte ebakindluse või hirmuga, vaid rõõmsa lootuse ja igatseva ootusega. Kui ta seisis märtrisurma paigas, ei näinud ta timuka välgatavat mõõka ega rohetavat maad, mis pidi peagi võtma vastu tema vere. Ta vaatas üles, läbi suvepäeva rahuliku sinise taeva, Igavese trooni poole. Tema mõte oli: „Oo Issand,

sina oled minu lohutus ja osa. Millal saan ma sinu juurde? Millal saan sind näha oma silmaga, ilma tuhmistava eesriideta?“

Paulus kandis endas läbi oma maise elu taevast õhustikku. Kõik, kes temaga suhtlesid, tundsid Kristusega ühenduse ja inglite seltskonna mõju. Selles on tõe vägi. Püha elu loomulik, alateadlik mõju on kõige veenvam jutlus kristluse kasuks. Väited, ükskõik kui ümberlökkamatud, võivad tekitada üksnes vastuseisu, kuid jumalikul eeskujul on vägi, millele on võimatu lõpuni vastu panna.

Kui apostel kaotas silmist oma lähenevad kannatused, tundis ta sügavat muret jüngerite pärast, kes pidid jääma temast maha võitlema eelarvamuste, vihkamise ja tagakiusamisega. Ta püüdis kinnitada ja julgustada neid väheseid kristlasi, kes saatsid teda hukkamispaika, korrates neile äärmiselt kalleid töotusi, mis on antud neile, keda õiguse pärast taga kiusatakse. Ta kinnitas neile, et kõigest sellest, mida Issand on oma läbi katsutud ja ustava rahva kohta rääkinud, ei lange midagi tühja. Nad tõusevad ja säravad, sest Issanda valgus paistab nende peale. Nad saavad kaunid rõivad, kui ilmub au Issand. Mõnda aega võivad nad taluda mitmesuguste kiusatuste raskust, nad võivad jääda ilma maisest mugavusest, kuid nad peavad julgustama oma südant, öeldes: „Ma tean, kellesse ma usun. Tema suudab hoida seda, mille ma olen Tema hoolde usaldanud. Lõpuks tuleb Tema noomitus ning saabub rõõmus rahuhommik ja täiuslik päev.“

[265]

Meie Päästejuht valmistas oma teenija ette viimase suure konflikti jaoks. Kristuse ohvri läbi lunastatuna, Tema verega pattudest puhastatuna ja Tema õigusega rüütatult oli Paulusel iseendas tunnistus, et tema hing on Lunastaja silmis kallis. Tema elu oli koos Kristusega varjul Jumalas ning ta oli veendunud, et Tema, kes oli võitnud surma, suudab hoida seda, mis on Tema hoolde usaldatud. Ta haaras kinni Päästja töotusest: „Viimsel päeval mina äratan ta üles.“ (Johannese 6:40) Tema mõtted ja lootused keskendusid Issanda teisele tulekule. Ja kui timuka mõök langes ja märtri hinge kogunesid surmavarjud, oli tema viimane mõte sama, mis saab olema tema esimene mõte suurel ülestõusmisel — kohtuda oma Eluandjaga, kes tervitab teda õndsate rõõmus.

Hea hulk sajandeid on möödunud ajast, mil valati Jumala Sõna ja Kristuse tunnistusena elatanud Pauluse veri. Ükski ustav käsi ei pannud järeltulevatele põlvkondadele kirja selle püha mehe elu viimaseid hetki, kuid ilmutuse kaudu on säilinud meie jaoks tema

tunnistus suremisel. Tema häääl on kõlanud trompetihelina läbi kõigi ajastute, julgustanud tuhandeid Kristuse tunnustajaid ja virgutanud tuhandeid murest murtud südameid oma võidurõõmsa kajaga: „Sest mind valatakse juba joogiohvrina ja mu lahkumisaeg on käes. Olen võidelnud head võitlemist, lõpetanud elujooksu, säilitanud usu. Nüüd on mulle valmis pandud õiguse pärg, mille Issand, õiglane kohtunik, oma päeval mulle annab, aga mitte üksnes mulle, vaid kõikidele, kes igatsevad tema ilmumist.“ (2. Kiri Timoteosele 4:6-8)

44. PEATÜKK — SUUR USUST TAGANEMINE

[266]

KUI JEESUS ilmutas oma jüngritele Jeruusalemma saatuse ja oma teise tuleku vaatepilte, kuulutas Ta ette ka oma rahva kogemust alates Tema äravõtmisest kuni Tema tagasitulekuni väes ja aus, et neid vabastada. Õlimäel nägi Päästja torme, mis pidid tabama apostellikku kogudust, ning sügavamale tulevikku tungides märkas Tema pilk ägedaid laastavaid marusid, mis pidid langema Tema järelkäijatele tulevastel pimeduse ja tagakiusamise aegadel. Mõne lühikese, kuid äärmiselt olulise sõnaga kuulutas Ta ette, kuidas kohtleva selle maailma valitsejad Jumala kogudust. Kristuse järelkäijad peavad käima samasugust alanduse, etteheidete ja kannatuste teed, mida nende Õpetajagi. Vaen, mis prahvatas maailmas Lunastaja vastu, ilmneb kõigi vastu, kes usuvad Tema nimesse.

Varakristliku koguduse ajalugu tunnistab Päästja sõnade täitumisest. Maailma ja põrgu võimud rivistusid Kristuse vastu Tema järelkäijate isikus. Paganlus nägi, et kui evangeelium võidab, pühitakse nende templid ja altarid minema, seepärast koondas ta oma jõu kristluse hävitamisele. Süttis tagakiusamise tuli. Kristlastelt rööviti vara ja nad aeti oma kodust minema. Nad pidid „taluma rohket võitlust kannatustes“. „Teised said kogeda pilkamist ja rooska ning ahelaid ja vanglat.“ (Kiri heebrealastele 11:36) Suur hulk pitseeris oma tunnistuse verega. Ülikuid ja orje, rikkaid ja vaeseid, harituid ja harimatuid — kõiki mõrvati halastamatult.

Saatana püüdlused hävitada Kristuse kogudust vägivalla abil olid asjatud. Suur võitlus, milles Jeesuse jüngrid jätsid oma elu, ei vaibunud, kui need ustavad lipukandjad oma postil langesid. Nad olid lüüasaamises võidukad. Jumala töölisi tapeti, kuid Tema töö läks vankumatult edasi. Evangeelium levis ja selle poolehoidjate arv suurenes. See tungis piirkondadesse, mis olid ligipääsmatud isegi Rooma võimule. Üks kristlane ütles tagakiusamist õhutavaid paganlikke valitsejaid noomides: „Te võite meid tappa, piinata ja surma mõista. ... Teie ebaõiglus tõendab, et oleme süütu. ... Julmusest ei ole teile kasu.“ See oli hoopis tugevam väljakutse teisi veendumuse-

[267]

le tuua. „Mida rohkem meid maha niidetakse, seda arvukamaks me saame. Kristlaste veri on seeme.“

Tuhanded vangistati ja tapeti, kuid nende koha täitsid teised. Need, kes surid oma usu pärast märtrisurma, olid kaitstud Kristuses ja Tema pidas neid võitjateks. Nad olid võidelnud head võitlust ning saavad aukrooni, kui Kristus tuleb. Kannatuded tõid kristlasi lähemale üksteisele ja Lunastajale. Nende eeskuju elus ja tunnistus surmas tunnistasid pidevalt tõest ning seal, kus seda kõige vähem oodati, jätsid Saatanal alamad oma töö ja asusid Kristuse lipu alla.

KOMPROMISS PAGANLUSEGA

Seetõttu kavandas Saatan Jumala valitsuse vastu edukamalt sõdimise plaane, seades oma lipu üles kristlikus koguduses. Kui Kristuse järelkäijaid saab petta ja panna Jumalale pahameelt valmistama, siis kaob nende jõud, meelekindlus ja vankumatus ning nad langevad kergesti saagiks.

Suurel vaenlasel õnnestus nüüd kavalusega see, mis jõuga oli ebaõnnestunud. Tagakiusamine vaibus ning selle asendasid maise heaolu ja ilmaliku au ohtlikud ahvatlused. Ebajumalakummardajaid sunniti vastu võtma osa kristlikust usust, samal ajal hüljati teised olulised tõed. Nad väitsid, et võtavad Jeesuse vastu Jumala Pojana ning usuvad Tema surma ja ülestõusmist, kuid neil ei olnud patutunnetust ja nad ei tundud vajadust kahetsuse ega südamemuutuse järele. Tehes omalt pool mõningaid järeleandmisi, tegid nad ettepaneku, et ka kristlased peaksid järeleandmisi tegema, nii et kõik võiksid olla ühisel Kristusesse uskumise tasandil.

[268] Nüüd oli kogudus kohutavas hädaohus. Vangla, piinamine, tuli ja mõõk olid sellega võrreldes õnnistuseks. Mõned kristlastest jäid kindlaks ja ütlesid, et nad ei saa järeleandmisi teha. Teised põhjendasid seda nii, et kui nemad annavad järele või muudavad mõningaid oma usu jooni ja ühinevad nendega, kes on vastu võtnud osa kristlusest, võib see tähendada nende täielikku pöördumist. See oli Kristuse ustavate järelkäijate jaoks sügava ahastuse aeg. Teeseldud kristluse varjus sokutas Saatan end kogudusse, rikkus nende usu ja pööras mõtted tõesõnalt kõrvale.

Viimaks lasi suurem osa kristlikust kogukonnast mõõdulati allapoole ning kristluse ja paganluse vahel sõlmiti liit. Kuigi ebajumalate

kummardajad väitsid end olevat pöördunud ja kogudusega ühinenud, jäid nad ikkagi ebajumalateenistuse juurde, võttes üksnes kummardamise objektideks Jeesuse, Maarja ja pühakute kujud. Sel kombel kogudusse toodud ebajumalateenistuse roiskunud haputaigen jätkas oma hukatust toovat tegevust. Usku ja jumalateenistusse liideti ekslikke õpetusi, ebausuriitusi ja ebajumalakummardamisest pärinevaid tseremooniaid. Kui Kristuse järelkäijad ühinesid ebajumalateenijatega, sai kristlik religioon rikutud ning kogudus kaotas oma puhtuse ja väe. Siiski olid mõned, kes ei lasknud end neil pettekujutlustel eksiteele viia. Nad säilitasid ustavuse tõe Autorile ja teenisid üksnes Jumalat.

End Kristuse järelkäijateks nimetavate inimeste hulgas on alati olnud kaks gruppi. Sel ajal kui üks grupp uurib Päästja elu ning püüab tõsiselt parandada oma puudusi ja kohanduda Eeskujuga, hoiab teine grupp kõrvale selgetest praktilistest tõdedest, mis paljastavad nende eksimused. Isegi on parimas seisundis ei koosnenud kogudus tervenisti tõemeelsetest, puhastest ja siirastest inimestest. Meie Päästja õpetas, et neid, kes annavad tahtlikult patule järele, ei tohi kogudusse võtta, ometi oli Ta ise ühenduses puudulike inimestega ning lubas neil osa saada oma õpetustest ja eeskujust, et neil oleks võimalus oma vigu mõista ja neid parandada. [269]

Kuid Valgusevürsti ja pimedusevürsti vahel ei ole liitu ning ka nende järelkäijate vahel ei saa seda olla. Kui kristlased nõustusid liituma nendega, kes olid paganlusest vaid poolenisti pöördunud, astusid nad rajale, mis viis üha kaugemale ja kaugemale tõest. Saatan juubeldas, et tal oli õnnestunud petta nii paljusid Kristuse järelkäijaid. Seejärel rakendas ta oma väge nende peal täielikumalt ja innustas neid taga kiusama neid, kes jäid ustavaks Jumalale. Mitte keegi ei oska nii hästi vastu seista tõelisele kristlikule usule kui need, kes on kunagi olnud selle usu kaitsjad, ning need usust taganenud kristlased suunasid koos poolpaganlike kaaslastega oma lahingutegevuse Kristuse õpetuste kõige tähtsamate tunnuste vastu.

Läks vaja meeleeheitlikku võitlust, et seista ustavalt ja kindlalt pettuste ja jälkuste vastu, mis maskeeriti preestrirüüsse ja toodi kogudusse sisse. Piiblit ei aktsepteeritud usu mõõdupuuna. Usuvabaduse õpetus tembeldati ketserluseks ning selle pooldajaid vihati ja nad kuulutati lindpriiks.

USTAVATE ERALDUMINE

Pärast pikka ja rasket konflikti otsustasid vähesed ustavad katkestada kõik sidemed usust taganenud kogudusega, kui see keeldub lahti ütlemast valest ja ebajumalateenistusest. Nad nägid, et kui nad soovivad kuuletuda Jumala Sõnale, oli eraldumine absoluutselt vajalik. Nad ei söandanud taluda eksitusi, mis hukutavad hinge, ja näidata eeskujut, mis seaks ohtu nende laste ja lastelaste usu. Rahu ja üksmeele tagamiseks olid nad valmis tegema järeleandmisi, mis on kooskõlas ustavusega Jumalale, kuid nad tundsid, et põhimõtete ohverdamise hinnaga ostetud rahu on liiga kallis. Kui üksmeelt on võimalik tagada ainult tõe ja õiguse suhtes kompromissile minnes, siis olgu parem lahkmeel või isegi sõda. Koguduse ja maailma jaoks oleks olnud hea, kui need põhimõtted, mis ajendasid neid vankumata inimesi, oleksid uuesti elustunud nende südames, kes nimetasid end Jumala rahvaks.

Apostel Paulus väidab, et „kõiki, kes tahavad elada jumalakartlikult Kristuses Jeesuses, kiusatakse taga“. (2. Kiri Timoteosele 3:12) Miks näib siis tagakiusamine suurel määral suikuvat? Ainus põhjus on, et kogudus on maailma standarditega kohandunud ega tekita seetõttu vastuseisu. Meie praeguse aja religioon ei ole samasuguse puhta ja püha olemusega, mis tähistas kristlikku usku Kristuse ja Tema apostlite ajal. Ainult patule järeleandmisi tegeva vaimsuse tõttu suhtutakse Jumala Sõna tähtsatesse tõesedesse nii ükskõikselt, seetõttu on koguduses nii vähe elulist jumalakartust, seetõttu on kristlus maailmas näilikult nii populaarne. Taaselustagem varakristliku koguduse usk ja vägi ning tagakiusamise vaim virgub taas ja tagakiusamise tuli süttib jälle.

45. PEATÜKK — ÜLEKOHTU SALADUS

[271]

APOSTEL PAULUS kuulutas oma Teises kirjas tessalooniklastele ette suurt usust taganemist, mis tuleneb paavstivõimu kehtestamisest. Ta ütles, et Kristuse päev ei tule enne, „kui on tulnud ärataganemine ja ilmunud seadusevastane inimene, hukatuse poeg, kes paneb vastu ja tõstab enese üle kõige, mida nimetatakse jumalaks või jumalateenistuseks, nii et ta istub Jumala templisse, lastes end paista Jumalana“. Ja peale selle hoiatab apostel vendi, et „vägivalla saladus on juba toimimas“. (2. Kiri tessalooniklastele 2:3, 4, 7) Juba sel varajasel ajal nägi ta kogudusse hiilivaid eksitusi, mis valmistasid teed paavstluse kujunemisele.

Vähehaaval, algul vargsi ja vaikselt ning seejärel üha avalikumalt, tugevamaks muutudes ja inimeste mõistuse üle kontrolli haarates jätkas ülekohtu saladus oma eksitavat ja Jumalat teotavat tegevust. Peaaegu märkamatuks leidsid paganlikud kombes tee kristlikku kirikusse. Mõnda aega takistasid kompromissi vaimsust ja kohandumist ägedad tagakiusamised, mida kogudus talus paganluse tõttu. Aga kui tagakiusamine lakkas ning kristlus sisenes kuningate õukondadesse ja paleedesse, vahetas see Kristuse ja Tema apostlite alandliku lihtsuse paganlike preestrite ja valitsejate toreduse ja uhkuse vastu ning asendas Jumala nõudmised inimeste teooriate ja traditsioonidega. Constantinuse ainult nime poolest pöördumine 4. sajandi alguses kutsus esile suurt rõõmu ning maailm astus õigluse rüüs kogudusse. Nüüd arenes rikutus kiiresti. Kuigi paganlus näis olevat võidetud, sai sellest võitja. Kogudust juhtis paganluse vaimsus. Selle õpetused, tseremooniad ja ebausk olid end Kristuse järelkäijaks nimetavate inimeste usu ja jumalateenistuse osa.

Selle paganluse ja kristluse vahelise kompromissi tulemusena kujunes välja prohvetikuulutuses ennustatud seadusevastane inimene, kes tegutseb Jumala vastu ja ülendab end Jumalast kõrgemaks. See hiiglaslik väärreligiooni süsteem on Saatana väe meistriteos — monument tema pingutustele seada end troonile, et valitseda maad oma tahte kohaselt. Ilmaliku kasu ja austuse tagamiseks oli kirik

[272]

sunnitud taotlema maailma tähtsate meeste poolehoidu ja toetust ning, olles niiviisi Kristuse hüljanud, meelitati kirik alistuma Saatana esindajale — Rooma piiskopile.

Üks katoliikluse juhtivaid õpetusi on, et paavst on Kristuse ülemaailmse koguduse nähtav pea, kellele on antud ülim võim piiskoppide ja pastorite üle kogu maailmas. Veelgi enam, paavst on omastanud Jumala enda õigused. Saatan teadis hästi, et Pühakiri võimaldaks inimestel tema pettusi märgata ja ta võimule vastu seista. Sõna abil seisis maailma Päästja tema rünnakutele vastu. Iga kallalitungi peale esitas Kristuse igavese tõe kilbi, öeldes: „Kirjutatud on.“ Igale vaenlase ettepanekule vastas Ta Sõna tarkuse ja väega. Et Saatan saaks säilitada oma võimu inimeste üle ja panna maksma paavstliku anastaja autoriteedi, peab ta hoidma inimesi Pühakirja suhtes teadmatuses. Piibel ülistab Jumalat ja seab piiratud inimesed nende õigele positsioonile, seepärast tuleb selle pühi tõdesid varjata ja maha vaikida. Roomakatoliku kirik võttis selle loogika omaks. Sadu aastaid oli Piibli levitamine keelatud. Inimestel oli keelatud seda lugeda või kodus omada ning põhimõttelagedad preestrid ja prelaadid tõlgendasid selle õpetusi oma õiguste toetamiseks. Nii sai paavst peaaegu kogu maailmas tuntuks kui Jumala asemik maa peal, kellele on antud ülim võim kiriku ja riigi üle.

MUDETUD AJAD JA SEADUS

[273] Kui eksituse tuvastaja oli kõrvaldatud, tegutses Saatan oma tahte kohaselt. Prohvetikuulutus oli öelnud, et paavstivõim „püüab muuta aegu ja seadust“. (Taanieli 7:25) Sellega ei viivitanud ta kaua. Pakkumaks paganlusest pöördunutele ebajumalateenistuse aseainet ja soodustamiseks seeläbi nime poolest kristluse vastuvõtmist toodi kristlikku jumalateenistusse järk-järgult sisse kujude ja reliikviade kummardamine. Viimaks kehtestas üldkirikukogu otsus selle paavstliku ebajumalakummardamise süsteemi. Pühadust teotavale teole pani roomakatoliku kirik punkti sellega, et kustutas Jumala Seadusest jultunult teise käsu, mis keelab kujude kummardamise, ning käskude arvu säilitamiseks jagas kümnenda käsu kaheks.

Paganlusele järeleandmise vaimsus avas veelgi rohkem võimalusi Taeva autoriteedi hülgamiseks. Saatan muutis ka neljandat käsku, püüdes kõrvaldada põlist hingamispäeva, päeva, mida Jumal oli õn-

nistanud ja pühitsenud, ning ülendas paganate pidupäeva, „auväärset päikese päeva“. Alguses ei üritatud seda muutust avalikult. Kõik kristlased pidasid esimestel sajanditel õiget hingamispäeva. Nad olid Jumala austamises hoolsad ning uskudes, et Tema Seadus on muutmatu, valvasid innukalt selle sätete pühadust. Kuid Saatan teutses oma tööriistade kaudu suure kavalusega, et täide viia oma eesmärk. Et inimeste tähelepanu pöörduks pühapäevale, tehti sellest Kristuse ülestõusmise austuseks püha. Sel päeval peeti religioos-seid teenistusi. Kuigi pühapäeva peeti puhkepäevaks, pühitseti siiski hingamispäeva.

Kui Constantinus oli veel pagan, andis ta välja dekreeidi, millega muutis kogu Rooma keisririigis kohustuslikuks pühapäeva kui avaliku puhkepäeva pidamise. Pärast pöördumist jäi ta kõigutamatuks pühapäeva kaitsjaks ning siis jõustas ta paganliku edikti oma uue usu huvides. Kuid selle päeva suhtes üles näidatav austus ei olnud veel piisav, et takistada kristlasi pidamast tõelist hingamispäeva Issanda püha päevana. Tuli astuda järgmine samm, väärhingamispäev tuli tõsta tõelisega samaväärseks. Mõni aasta pärast Constantinuse dekreeidi väljaandmist andis Rooma piiskop pühapäevale Issanda päeva nimetuse. Nii suunati inimesed järk-järgult arvama, et see on püha päev. Ikka veel peeti algset hingamispäeva.

[274]

Peapetis ei olnud oma tööd lõpetanud. Ta oli võtnud nõuks koguda kristlik maailm oma lipu alla ja valitseda seda oma asemiku, uhke paavsti kaudu, kes väitis end olevat Kristuse esindaja. Ta saavutas oma eesmärgi poolenisti pöördunud paganate, auahnete prelaatide ja maailma armastavate vaimulike abil. Aeg-ajalt peeti tohutuid kirikukogusid, kuhu tulid kokku kiriku aukandjad kogu maailmast. Iga kirikukoguga suruti Jumala määratud hingamispäeva veidi allapoole, samal ajal tõsteti pühapäeva vastavalt kõrgemale. Nii hakati viimaks paganlikku pidupäeva austama kui jumalikku korraldust ning Piibli hingamispäev kuulutati judaismi jäänukiks ja selle pidajad neetuks.

Suurel ärataganejal oli õnnestunud tõsta end „üle kõige, mida nimetatakse jumalaks või jumalateenistuseks“ (2. Kiri tessalooniklastele 2:4) Ta oli sõandanud muuta ainsat jumaliku Seaduse sätet, mis viitab kogu inimkonna jaoks päevselgelt tõelisele ja elavale Jumalale. Neljandas käsus näidatakse Jumalat kui taevaste ja maa Loojat ning eristatakse Teda sellega kõigist väärjumalaist. See oli loomistöö mälestusmärk, seitsmes päev, mis pühitseti inimesele puh-

kepäevaks. See pidi hoidma elavat Jumalat kui eksistentsi allikat ning austuse ja kummardamise objekti kogu aeg inimeste silme ees. Saatan püüab pöörata inimesed ära truudusest Jumalale ja kuulekusest Tema käskudele, seepärast suunab ta oma pingutused eriliselt selle käsu vastu, mis viitab Jumalale kui Loojale.

[275] Praegu rõhutavad protestandid, et Kristuse ülestõusmine pühapäeval muutis selle kristlikuks hingamispäevaks. Kuid Pühakirjas puuduvad selle kohta tõendid. Niisugust au ei andnud sellele päevale ei Kristus ega Tema apostlid. Pühapäeva kui kristliku institutsiooni pidamise päritolu on „seadusevastasuse saladus“, mis alustas oma tegevust juba Pauluse ajal. Kus ja millal võttis Issand omaks selle paavstluse lapse? Missugune on muudatuse paikapidav põhjendus, millest Pühakiri vaikib?

Kuuendal sajandil oli paavstlus tugevalt juurdunud. Selle võimu asukoht oli kinnitatud keisri linna ning Rooma piiskop kuu-lutati kogu kiriku peaks. Paganlus oli andnud maad paavstlusele. Lohe oli andnud metsalisele „oma väe ja oma trooni ja suure meelevalla“. (Ilmutuse 13:2) Ja nüüd algas 1260 aastat paavstlikku rõhumist, millest on ennustatud Taanieli ja Johannese prohvetikuulutustes. (Taanieli 7:25; Ilmutuse 13:5-7) Kristlasi sunniti valima, kas loobuda rikkumatuses ning võtta vastu paavstlikud tseremooniad ja jumalateenistus või lõpetada oma elu vangikongis või leida surm piinarattal, tuleriidal või sõduri kirve all. Nüüd täitusid Jeesuse sõnad: „Aga ka teie vanemad ja vennad ja sugulased ja sõbrad reedavad teid ja lasevad mõned teie seast surmata, ning teie saate kõikide vihaalusteks minu nime pärast.“ (Luuka 21:16, 17) Ustavate tagakiusamine lahvatas suurema raevukusega kui eales varem ja maailmast sai tohutu lahinguväli. Sadu aastaid leidis Kristuse kogudus varjupaiga üksildastes ja varjatud paikades. Nii ütleb prohvet: „Ja naine põgenes kõrbe, kus tal oli ase, mille Jumal oli valmistanud, et teda seal toidetaks tuhat kakssada kuuskümmend päeva.“ (Ilmutuse 12:6)

PIME KESKAEG

Roomakatoliku kiriku võimu saavutamine tähistas pimedada keskaja algust. Kui kiriku võim suurenes, siis pimedus süvenes. Usk suunati Kristuselt, tõeliselt aluselt, ümber Rooma paavstile. Selle asemel et usaldada pattude andestus ja igavene pääste Jumala Poja

kätte, vaatasid inimesed paavsti ning tema volitatud preestrite ja prelaatide poole. Rahvale õpetati, et paavst on nende vahetalitaja ja et keegi ei saa Jumala juurde minna muidu kui tema kaudu ning veel enam, et tema on nende jaoks Jumala asemel ja seetõttu tuleb talle kõhklematult kuuletuda. Tema nõuetest kõrvalekaldumine oli piisav põhjus määrata süüdlaste ihule ja hingele kõige karmim karistus.

[276]

Nii pöörati inimeste mõistus Jumalalt eksivatele, ekslikele ja julmadele inimestele, veelgi enam, pimedusevürstile endale, kes nende kaudu valitses. Patt rüütati pühaduse rõivaisse. Kui Pühakirja alla surutakse ja inimene hakkab ennast pidama kõrgeimaks, siis on oodata üksnes valet, pettust ja rikkuvat ülekohtu. Inimeste seaduste ja traditsioonide kõrgele tõstmisega ilmnis rikutus, mis käib alati kaasas Jumala Seaduse hülgamisega.

OHTLIK AEG

See oli Kristuse koguduse jaoks ohtlik aeg. Ustavaid lipuhoidjaid olid tõepoolest vähe. Kuigi tõde ei jäänud tunnistajatest ilma, tundus ometi vahel, et eksitus ja ebausk võimutsevad ning tõeline religioon peletatakse maailmast minema. Evangeelium kaotati silmist, kuid religiooni vorme tuli juurde ning inimesi koormati rangete sundustega.

Rahvast õpetati mitte üksnes paavsti oma vahendajaks pidama, vaid ka usaldama patu lepitamisel omaenda tegusid. Pikad palverännakud, enesenuhtlemine, reliikviade kummardamine, kirikute, pühamute ja altarite püstitamine, kirikule suurte summade maksmine — need ja paljud sarnased tegevused olid kohustuslikud, et leevendada Jumala viha või kindlustada Tema poolehoid, nagu oleks Jumal inimene, keda saab piasjadega vihastada või kingituste või enesenuhtlemisega lepitada!

Järgnevad sajandid nägid Roomast alguse saanud õpetustes pidevat eksituse suurenemist. Juba enne paavstluse rajamist olid paganfilosoofide õpetused pälvinud tähelepanu ja avaldanud mõju kogudusele. Paljud, kes väitsid end olevat pöördunud, hoidsid ikka veel kinni oma paganliku filosoofia tõekspidamistest ning mitte üksnes ei uurinud neid ise jätkuvalt, vaid sundisid neid peale ka teistele kui mõjuvõimu laiendamise vahendeid paganate üle. Nii toodi kristliku usku tõsised eksitused. Silmapaistvamad neist olid usk inimese

[277]

loomupärasesse surematusesse ja tema teadvusele surmas. See õpetus pani aluse, millele roomakatoliku kirik rajas pühakute poole palvetamise ja neitsi Maarja jumaldamise. Sellest võrsus ka eksiõpetus igavesest piinast lõplikult meeltparandamatute jaoks, mis liideti varakult paavstliku usuga.

Siis valmistati teed veel ühe paganluse leiutise sissetoomiseks, mille roomakatoliku kirik nimetas puhastustuleks ning mida kasutas kergesti tüsstatavate ja ebauslike rahvahulkade hirmutamiseks. Selle eksiõpetusega kinnitatakse, et on olemas piinamiskoht, kus igavest hukatust mitte ärateeninud hingi karistatakse pattude eest ja millest võetakse nad taevasse siis, kui on roojusest puhtaks saanud.

Kuid roomakatoliku kirik vajab veel üht väljamõeldist, et lõigata kasu oma poolehoidjate hirmudelt ja pahedelt. Selleks oli indulgentside õpetus. Täielikku mineviku, oleviku ja tuleviku pattude kustutamist ning kõigist piinadest ja karistustest vabanemist lubati kõigile, kes astuvad paavsti sõtta tema ilmaliku valitsusala laiendamiseks, tema vaenlaste karistamiseks või nende hävitamiseks, kes julgevad eitada tema vaimulikku ülemvõimu. Inimestele õpetati, et kirikule raha makstes võivad nad end patust vabastada ning samuti päästa oma lahkunud sõprade hinged, keda hoiti piinavates leekides. Niisuguste vahenditega täitis roomakatoliku kirik oma varakambriid ning tagas suurejoonelise, luksusliku ja pahelise elu neile, kes nimetasid end Tema esindajateks, kel polnud, kuhu oma pead panna.

[278] Püha õhtusöömaaja piibellik korraldus asendati missa ebajumalateenistusliku ohvriga. Paavsti preestrid teesklesid, et muudavad oma mõttetu näitemänguga lihtsa leiva ja veini tegelikult Kristuse ihuks ja vereks. Jumalateotuslikus jultumuses väitsid nad avalikult, et neil on vägi „luua Loojat“. Kõigil kristlastel kästi surma ähvardusel omaks võtta usk sellesse kohutavasse, taevast teotavasse eksiõpetusse. Keeldujad heideti leekidesse.

Paavstluse hiilgeaeg oli maailma moraalne kesköö. Pühakiri oli peaaegu tundmatu mitte üksnes rahva, vaid ka preestrite hulgas. Nagu vana aja variserid, nii vihkasid ka paavstlikud juhid valgust, mis oleks ilmsiks toonud nende patud. Jumala Seadus, õiguse mõõdupuu, oli kõrvaldatud, nende oma võim oli piiritu ning nende pahelisuus ääretu. Võimutsesid pettus, ahnus ja liiderlikkus. Inimesed ei kohkunud tagasi ühegi kuriteo eest, millega nad saavutasid jõukuse või positsiooni. Paavstide ja prelaatide paleed olid kõige nurjatu-

ma liiderlikkuse toimumispaigad. Mõned valitsevatest paavstidest olid süüdi nii eemaletõukavates kuritegudes, et ilmalikud valitsejad püüdsid neid kiriku aukandjaid ametist kõrvaldada kui liiga alatuid koletisi, et neid troonil taluda. Sajandeid ei toimunud mingit progressi teaduses, kunstis ega tsivilisatsioonis. Kristlaskonnale oli laskunud moraalne ja intellektuaalne halvatus.

[279] 46. PEATÜKK — ESIMESED REFORMAATORID

PIMEDUS, MIS valitses maal pikal paavsti ülemvõimu ajal, ei suutnud tõe valgust täielikult kustutada. Igal ajastul on olnud Jumala tunnistajaid — inimesi, kes peavad kalliks usku Kristusesse kui ainsasse vahendajasse Jumala ja inimese vahel, kes peavad Piiblit elu ainsaks juhtnööriks ning kes pühitsevad tõelist hingamispäeva. Kui palju maailm neile võlgneb, ei saa järeltulevad põlvkonnad iial teada. Neid häbistati kui ketsereid, nende ajendeid rünnati ja iseloomu laimati, nende kirjutisi ei lastud avalikkuse ette, neid väänati ja moonutati. Ometi jäid nad kindlaks ning hoidsid ajast aega usku selle puhtuses püha pärandina järeltulevatele põlvedele.

Piibli vastu peeti nii teravat sõda, et vahepeal oli alles ainult mõni eksemplar, kuid Jumal ei lubanud oma Sõna täielikult hävitada. Selle tõesed ei pidanud igavesti varjatud olema. Tema suutis elusõnad sama lihtsalt ahelaist vabastada, kui Ta suutis avada vangla ukсед ja teha riivist lahti raudväravad, et päästa vabaks oma sulased. Jumala Vaim mõjutas mehi erinevates Euroopa riikides otsima tõe nagu peidetud varandust. Jumala juhtimisel uurisid nad Pühakirja pühi lehekülgi tõsimeelse huviga. Nad olid valmis vastu võtma valguse, ükskõik mis see maksma läheb. Kuigi nad ei mõistnud kõiki asju selgelt, suutsid nad taibata paljusid kaua varjul olnud tõesid. Nad astusid esile taevast saadetud käskjalgadena, purustasid eksituse ja ebausuheldena ning kutsusid üles neid, kes olid nii kaua olnud orjastatud, tõusma ja oma vabadust maksma panema.

Oli tulnud aeg Pühakirja tõlkimiseks ja andmiseks erinevate maade elanikele nende emakeeles. Maailma kesköö oli möödas. Pimedad tunnid hakkasid lõppema ja paljudes maades oli näha tulevase koidu märke.

[280]

REFORMATSIOONI KOIDUTÄHT

14. sajandil tõusis Inglismaal „reformatsiooni koidutäht“. John Wycliffe oli mitte üksnes Inglismaal, vaid kogu kristlaskonna refor-

matsiooni kuulutaja. Ta oli puritaanide esiisa, tema ajastu oli oaas kõrbes.

Issand nägi olevat sobiliku usaldada reformimise töö inimesele, kelle intellektuaalsed võimed andsid tööle hea kuulsuse ja väarikuse. See vaigistas põlastavad hääled ning takistas tõe vastastel tõekaitsja harimatuse naeruvääristamise abil teda halba kuulsusse seada. Kui Wycliffe oli koolihariduse omandanud, hakkas ta Pühakirja uurima. Pühakirjas leidis ta selle, mida oli varem asjatult otsinud. Siin nägi ta lunastusplaani ja Kristust kui inimese ainsat eestkostjat. Ta mõistis, et roomakatoliku kirik oli hüljanud Piibli tee inimeste traditsioonide nimel. Ta andis end Kristuse teenistusse ja otsustas kuulutada tõesid, mille oli avastanud.

Tema tähtsaim elutöö oli Pühakirja tõlkimine inglise keelde. See oli üleüldse esimene täielik ingliskeelne tõlge. Kuna trükikunst oli veel tundmatu, oli tõlget võimalik paljundada üksnes aeglase ja vaevanõudva tööga, ometi seda tehti ja Inglismaa rahvas sai Piibli omas keeles. Nii hakkas Jumala Sõna valgus heitma oma kiiri pimedusse. Jumalik käsi valmistas teed suurele reformatsioonile.

Pöördumine inimeste loogilise mõtlemise poole äratas neid paavstlikele dogmadele passiivselt alistumast. Kõrgemad ühiskonnaklassid, kellel ainsana oli sel ajal kirjaoskus, võtsid Pühakirja heakskiiduga vastu. Nüüd õpetas Wycliffe protestantismi eristavaid õpetusi — päästmist usu kaudu Kristusesse ning Pühakirja ainueksimatust. Paljud preestrid ühinesid temaga Piibli levitamisel ja evangeeliumi kuulutamisel ning selle töö ja Wycliffe'i kirjutiste mõju oli nii suur, et ligi pool Inglismaa elanikest võttis uue usu vastu. Pimeduse kuningriik värises.

Vaenlaste püüdlused tema tööd peatada ja elu hävitada olid tagajär-jetud ning kuuekümnne viie aastaselt suri ta rahu altariteenistusel.

[281]

REFORMATSIOON LEVIB

Wycliffe'i teosed suunasid Böömimaalt pärit Jan Husi loobuma paljudest roomakatoliku kiriku eksitustest ja alustama reformeerimistööd. Sarnaselt Wycliffe'iga oli Hus õilis kristlane, haritud ja tõe vankumatult pühendunud mees. Pühakirja kasutamine ning vaimulike skandaalse ja ebamoraalse elu julge hukkamõistmine äratasid laialdast huvi ning tuhanded võtsid rõõmuga vastu puhtama

usu. See tekitas paavstis, prelaatides, preestrites ja orduvendades viha ning Hus kutsuti Konstanzi kirikukogu ette ketserluse süüdistusele vastust andma. Saksa keiser lubas talle turvalisust ja pärast Konstanzi jõudmist kinnitas talle paavst isiklikult, et talle ei tehta ülekohtu.

Pärast pikka kohtuprotsessi, kus Hus jäi tõe juurde, kästi tal valida — kas ta ütleb lahti oma õpetustest või läheb surma. Ta valis märtri saatuse ning pärast seda, kui tema silme all olid tema raamatud tulle visatud, põletati ta ise tuleriidal. Kiriku ja riigi kokku tulnud aukandjate juuresolekul tõi Jumala sulane kuuldavale pühaliku ja ustava protesti paavstliku hierarhia rikutuse vastu. Tema hukkamine näitas kogu maailmale kõige pühama ja avaliku kaitselubaduse häbenematu rikkumisega roomakatoliku kiriku sõnamurdlikku julmust. Eneselegi teadmatult edendasid tõe vaenlased tööd, mida nad püüdsid asjatult hävitada.

Tagakiusamise raevukusest hoolimata jätkus pärast Wycliffe'i surma rahulik, siiras, tõsine, kannatlik protest religioosse usu valitseva rikutuse vastu. Sarnaselt apostlite ajaga ohverdasid paljud usklikud oma maise varanduse Kristuse töö heaks.

[282] Paavstivõimu tugevdamiseks ja laiendamiseks tehti tõsised jõupingutusi, aga samal ajal kui paavstid nimetasid end Kristuse esindajateks, oli nende elu nii paheline, et see tekitas inimestest tülgestust. Trükikunsti leiutamise abil levis Pühakiri laiemalt ning paljud juhiti mõistma, et paavsti doktriinid ei tugine Jumala Sõnale.

Kui tõetõrvik sunniti ühe tunnistaja käest maha kukkuma, haaras selle teine ja hoidis kohkumatu julgusega üleval. Võitlus oli alustanud selle, mille tulemuseks oli mitte üksnes üksikisikute ja kirikute, vaid ka rahvaste vabanemine. Üle sajandite sügaviku sirutasid inimesed käe, et haarata kinni Wycliffe'i aja lollardite käest. Lutheri juhtimisel algas reformatsioon Saksamaal, Calvin kuulutas evangeeliumi Prantsusmaal, Zwingle Šveitsis. Maailm ärkas ajastute unest, kui ühest riigist teise kõlas imeline sõna usuvabadus.

47. PEATÜKK — MARTIN LUTHER JA SUUR REFORMATSIOON

[283]

NENDE HULGAS, keda kutsuti kogudust paavstluse pimedusest puhta usu valgusesse juhtima, oli tähtsaim Martin Luther. Innukas, tulihingeline ja pühendunud Luther, kes ei tundnud muud kartust kui jumalakartust ja kes ei tunnistanud religioosse usu alusena midagi peale püha Piibli, oli oma aja mees ning tema kaudu tegi Jumal suurt koguduse reformeerimise ja maailma valgustamise tööd.

Ühel päeval ülikooli raamatukogus raamatuid uurides leidis Luther ladinakeelse Piibli. Ta oli varem avalikel jumalateenistustel kuulnud katkendeid evangeeliumidest ja epistlitest ning arvas, et see oligi kogu Jumala Sõna. Nüüd nägi ta esimest korda kogu Piiblit. Aukartuse ja imetlusega keeras ta pühi lehekülgi, ta süda lõi kiiremini ja värises, kui ta luges elu sõnu, pidades aeg-ajalt vahet, et hüüatada: „Oh, kui Jumal annaks mulle endale niisuguse raamatu!“ Tema kõrvad olid taevainglid ja valguskiired Jumala troonilt ilmutasid tema mõistusele tõe aardeid. Ta oli alati kartnud Jumala vastu eksida, kuid nüüd haaras teda enneolematult sügav arusaam enda patusest olemusest. Tõsine soov vabaneda patust ja leida rahu Jumalaga viisid ta lõpuks kloostri, kus ta pühendas end mungaelule.

Ta kasutas lugemiseks iga hetke, mida sai oma igapäevaste kohustuste kõrvalt säästa, jättis end ilma unest ega raatsinud isegi tagasihoidlikule toidule aega kulutada. Üle kõige tundis ta rõõmu Jumala Sõna uurimisest. Ta oli leidnud kloostrihoone seina külge aheldatud Piibli ja seal käis ta sageli.

Luther oli ordineeritud preester ning teda kutsuti kloostrist Wittenbergi ülikooli professoriks. Siin hakkas ta tegelema Pühakirja uurimisega algkeeltes. Ta pidas Piibli kohta loenguid ning vaimustunud kuulajate hulkade mõistusele avanesid psalmid, evangeeliumid ja kirjad. Ta oli Pühakirjas vägev ja Jumala arm oli tema peal. Tema kõneosavus köitis kuulajaid, selgus ja vägi, millega tõe esitati, veenis nende mõistust ja tema tuline innukus puudutas südant.

[284]

REFORMIDE EESTVEDAJA

Jumala eelhoolitsuse tõttu otsustas Luther külastada Roomat. Paavst oli lubanud patukustutuskirja kõigile, kes tõusevad põlvedel üles trepist, mida nimetati Pilaatuse trepiks. Ühel päeval oli Luther just seda tegemas, kui talle tundus, et talle ütles äkki üks kõuena kõlav hääl: „Õige jääb usust elama!“ Ta hüppas häbis ja õuduses jalule ning põgenes oma rumaluse näitelavalt. See tekst ei kaotanud kunagi väge tema hinge üle. Sellest ajast peale mõistis ta selgemini kui kunagi varem inimeste tegudele lootmise ekslikkust päästmisel ja vajadust pideva usu järele Kristuse teenetesse. Tema silmad olid paavstluse saatanlike eksiarvamuste suhtes avanenud ega pidanud enam kunagi sulguma. Kui ta keeras roomakatoliku kirikule selja, oli sellest ära pöördunud ka ta süda ning sellest ajast peale muutus vahe aina suuremaks, kuni ta katkestas ühenduse paavstliku kirikuga.

Pärast Roomast naasmist sai Luther Wittenbergi ülikoolis teoloogiadoktori kraadi. Nüüd oli tal suurem vabadus kui eales varem pühenduda Pühakirjale, mida ta armastas. Ta oli andnud pühaliku töötuse uurida Jumala Sõna hoolikalt ja kuulutada kogu oma elu täpselt seda, mitte paavstide ütlusi ja doktriine. Ta polnud enam pelgalt munk või professor, vaid Piibli volitatud kuulutaja. Ta oli kutsutud karjasena toitma Jumala karja, kes tundis nälga ja janu tõe järele. Ta kuulutas kindlalt, et kristlased ei tohiks vastu võtta ühtki [285] muud õpetust, kui ainult neid, mis tuginevad Pühakirja autoriteedile. Need sõnad olid hoop otse paavstluse ülemvõimu alusele. Neis oli reformatsiooni oluline põhimõte.

Nüüd asus Luther julgelt tõekaitsja tööle. Tema häält kuuldi kantslist tõsistes, pühalikes hoiatustes. Ta näitas inimestele patu ründavat olemust ja õpetas, et inimesel on ise, oma tegude abil, võimatu süüd vähendada või karistusest mööda hiilida. Ainult kahetsus Jumala ees ja usk Kristusesse võivad patuse päästa. Kristuse armu ei saa osta, see on tasuta and. Ta andis inimestele nõu mitte osta patukustutuskirju, vaid vaadata usus ristilöödud Lunastajale. Ta jutustas enda piinarikkast kogemusest otsida asjatult päästmist enda alandamise ja kahetsemise teel ning kinnitas kuulajatele, et endast eemale vaadates ja Kristusesse uskudes leidis ta rahu ja rõõmu.

Lutheri õpetused äratasid mõtleivate inimeste tähelepanu kogu Saksamaal. Tema jutlustest ja kirjutistest särasid valguskiired, mis

äratasid ja valgustasid tuhandeid. Elav usk asus surnud vormilikkuse asemele, milles kirik oli nii kaua kinni olnud. Iga päevaga vähenes inimestes usaldus roomakatoliku kiriku ebaususe suhtes. Eelarvamuste barjäärid hakkasid lagunema. Jumala Sõna, millega Luther katsus läbi kõik õpetused ja väited, oli nagu kaheteraline mõõk, mis lõi inimeste südamesse. Kõikjal tärkas igatsus vaimuliku progressi järele. Igal pool oli niisugune nälg ja janu õiguse järele, nagu seda polnud kaua aega nähtud. Inimeste pilgud, mis olid nii kaua olnud suunatud inimeste kombetalitustele ja inimestest vahendajatele, pöördusid nüüd kahetsuses ja usus Kristuse kui ristilöödu poole.

Reformaatori kirjutised ja õpetus levisid iga kristliku rahvani. Ta teosed levisid Šveitsi ja Hollandisse. Nende koopiad jõudsid Prantsusmaale ja Hispaaniasse. Inglismaal võeti tema õpetused vastu elu sõnana. Tõde levis ka Belgiasse ja Itaaliasse. Tuhanded virgusid surmataolisest tardumusest usuelu rõõmu ja lootusesse.

LUTHER LÖÖB LAHKU ROOMAKATOLIKU KIRIKUST [286]

Roomakatoliku kirik kavatses Lutheri hävitada, kuid Jumal oli tema kaitsja. Tema õpetusi kuuldi igal pool — kloostrites, kodudes, aadlike lossides, ülikoolides ja kuningate paleedes — ning õilsad mehed toetasid igati tema püüdlusi.

Pöördumises Saksa keisri ja aadlike poole kristluse reformatiooni kaitseks kirjutas Luther paavsti kohta: „Kohutav on vaadata inimest, kes nimetab end Kristuse asemikuks, niisuguses toreduses, millega võrdset pole ühelgi imperaatoril. Kas see sarnaneb siis vaese Jeesuse või tagasihoidliku Peetrusega? Ta on, nagu väidetakse, maailma valitseja! Kuid Kristus, kelle asemikuks olemisest ta kiitleb, on öelnud: „Minu riik ei ole sellest maailmast.“ Kas saab asemiku võimupiirkond olla suurem kui temast kõrgemal seisjal?“

Ülikoolidest kirjutas ta nii: „Ma kardan väga, et ülikoolid on põrguvärvavad, kui nad ei tegutse usinalt Pühakirja selgitamise nimel ega vajuta seda noorte südamesse. Ma ei soovita kellelgi panna oma last sinna, kus Pühakiri ei ole tähtsaimal kohal. Iga institutsioon, kus inimesed ei ole lakkamatult Jumala Sõnaga hõivatud, muutub paratamatult rikutuks.“

See pöördumine levis kiiresti üle kogu Saksamaa ja avaldas inimestele võimsat mõju. Kogu rahvas tõusis, et koguneda refor-

matsiooni lipu ümber. Lutheri kättemaksuihast põlevad vastased õhutasid paavsti kasutama tema vastu otsustavaid abinõusid. Anti välja dekreet, et Lutheri õpetused tuleb kohe hukka mõista. Reformaatorile ja tema poolehoidjatele anti kuuskümmend päeva aega ning kui nad selle jooksul õpetustest lahti ei ütle, heidetakse nad kõik kirikust välja.

[287] Kui paavsti bulla jõudis Lutherini, ütles ta: „Ma põlgan ja arvustan seda kui jumalakartmatut ja võltsi. ... Kristus ise on selles hukka mõistetud. ... Ma talun rõõmuga niisugust kahju hea eesmärgi nimel. Ma tunnen juba südames suuremat vabadust, sest lõpuks ometi ma tean, et paavst on antikristus ja et tema troonil on Saatan ise.“

Kuid Rooma paavstil oli siiski võim. Vangla, piinamine ja mõõk olid tõhusad relvad alistumisele sundimisel. Kõik näis viitavat sellele, et reformaatori töö jõuab lõpule. Nõrgad ja ebausklikud värisesid paavsti dekreeidi ees ning kuigi Lutheri suhtes oli üldine poolehoid, pidasid paljud elu liiga kalliks, et sellega reformatsiooni nimel riskida.

48. PEATÜKK — REFORMATSIOONI EDUSAMMUD

[288]

SAKSAMAAL OLI troonile tõusnud uus keiser Karl V ja Rooma saadikud kiirustasid teda õnnitlema ning mõjutama monarhi kasutama oma võimu reformatsiooni vastu. Teisalt palus Saksimaa kuurvürst, kellele Karl oma krooni suurel määral võlgnes, tal mitte Lutheri vastu tegutseda enne, kui on taganud talle ärakuulamise.

Nüüd oli kõigi osapoolte tähelepanu koondatud Saksa riikide täiskogule — Wormsi riigipäevale -, mis tuli kokku üsna kohe pärast Karli troonile asumist. Seal olid päevakorras olulised poliitilised küsimused ja huvid, kuid võrreldes Wittenbergi munga kohtuasjaga ei tundunud need kuigi tähtsana.

Karl oli varem andnud kuurvürstidele korralduse tuua Luther tema juurde riigipäevale ja kinnitanud, et reformaator on kaitstud vägivalda eest ning tal lubatakse vabalt vaidlusaluseid küsimusi diskuteerida ühe asjatundjaga. Luther soovis väga keisri ette ilmuda.

Lutheri sõbrad olid hirmul ja mures. Teades eelarvamusi ja vaenulikkust tema suhtes, kartsid nad, et tema turvalisust ei austata ning nad palusid tal mitte oma elu ohtu seada. Luther vastas: „Paavsti pooldajad ei soovi näha mind Wormsis, vaid hukka mõistetult ja surnult. See pole oluline. Ärge palvetage minu pärast, vaid Jumala Sõna pärast.“

Luther riigipäeva ees

Üsna pea seisis Luther riigipäeva ees. Keiser istus troonil. Teda ümbritsesid impeeriumi kõige kuulsamad isikud. Ükski inimene pole kunagi seisnud rohkem aukartust äratava rahvakogu ees, kui Martin Luther oma usu eest vastust andes.

Sellesama esinemise fakt iseenesest oli märk tõe võidust. Paavsti poolt hukka mõistetud inimese üle kohtu mõistmine teises kohtus oli põhimõtteliselt paavsti ülimalt autoriteedi eitamine. Reformaatorile, kes oli kirikuvande alla pandud ja kelle paavst oli inimlikust

[289]

toetusest ilma jätnud, oli lubatud kaitse ning talle võimaldati ärakuulamine riigi kõrgeimate aukandjate poolt. Rooma oli käskinud tal vait olla, kuid tema rääkis tuhandetele kristliku maa kõigist osadest pärinevatele inimestele. Ta seisis Jumala tunnistajana selle maailma vägevate ees vaikselt ja rahulikult, ometi suursuguselt, vapralt ja üllalt. Luther vastas alistuva ja alandliku häälega, ilma vägivalla ja kireta. Tema käitumisviis oli häbelik ja aupaklik, kuid ta ilmutas enesekindlust ja rõõmu, mis üllatas kokkutulnuid.

Need, kes sulgesid kangekaelselt oma silmad valguse ees ja olid kindlalt otsustanud mitte lasta tõel end veenda, olid Lutheri sõnade mõjuvõimu tõttu maruvihased. Kui Luther katkestas kõnelemise, ütles riigipäeva juhataja vihaselt: „Sa pole vastanud sulle esitatud küsimusele. ... Sa pidid andma selge ja täpse vastuse. ... Kas sa ütled oma tõekspidamistest lahti või mitte?“

Reformaator vastas: „Kuna Teie Kõrgeaulisem Majesteet ja Teie Vägevus nõuavad minult selget, lihtsat ja täpset vastust, annan ma teile selle. Ja see on: Ma ei saa alistada oma usku ei paavstile ega kirikukogudele, sest on päevselge, et nad on sageli eksinud ja üksteisele vastu rääkinud. Seepärast, kui mind ei veenda Pühakirja tunnistuse või selgeima põhjendusega, kui minu Jumala Sõnaga seotud südametunnistust ei keelitata minu tsiteeritud kirjakohtade abil, siis ma ei saa ega taha oma tõekspidamistest lahti öelda, sest kristlasel ei ole ohutu oma südametunnistuse vastu kõnelda. Siin ma seisan, teisiti ma ei saa. Aidaku mind Jumal. Aamen.“

Nii seisis see õiglane mees Jumala Sõna kindlal alusel. Taevane valgus pani tema näo särama. Tema iseloomu õilsus ja puhtus, südame rahu ja rõõm ilmsesid kõigile, kui ta tunnistas eksituse väe vastu ja selle usu ülimuslikkuse poolt, mis võidab maailma.

[290]

Ta seisis kindlalt kui kalju, sel ajal kui ilmaliku võimu ägedaimad lained peksid kahjutult tema vastu. Tema sõnade lihtne jõud, rahulik, väljendusrikas pilk ning igas sõnas ja teos ilmnev muutmatu otsusekindlus avaldasid kokkutulnutele sügavat muljet. Oli ilmselge, et teda polnud võimalik panna roomakatoliku kiriku käsule alluma ei lubadustega meelitades ega ohtudega ähvardades.

Kristus oli kõnelenud Lutheri tunnistuse kaudu niisuguse väe ja väärikusega, mis täitis nii sõbrad kui ka vaenlased aukartuse ja imetlusega. Jumala Vaim oli sellel nõupidamisel kohal ja mõjutas keisririigi valitsejate südant. Mitmed vürstid tunnistasid Lutheri

avalikult õigeks. Paljud veendusid tões, kuid mõne puhul ei olnud saadud muljed püsivad. Oli veel seltskond, kes ei avaldanud oma veendumusi kohe, vaid kes edaspidi, kui nad olid ise Pühakirja uurinud, kuulutasid suure julgusega oma poolehoiust reformatsiooni suhtes.

Kuurvürst Friedrich oli rahutult oodanud Lutheri esinemist riigipäeva ees ning ta kuulas tema kõnet sügavate emotsioonidega. Doktori julgus, kindlus ja enesevalitsus tegid talle rõõmu ning ta oli uhke, et oli tema kaitsja. Ta vastandas võistlevaid osapooli ning nägi, et paavstide, kuningate ja prelaatide tarkus oli tõe väe ees tühi-seks muudetud. Paavstlus oli saanud kaotuse, mida pidi olema tunda kõigi rahvaste hulgas ja kõigil ajastutel.

Kui reformaator oleks järele andnud üheski punktis, oleks Saatan ja tema väed saavutanud võidu. Kuid tema vankumatu kindlus pani aluse kiriku vabanemisele ning uue ja parema ajastu algusele. Selle ühe mehe mõju, kes julges religioossetes asjades ise mõelda ja tegutseda, pidi mõjutama kirikut ja maailma mitte üksnes oma ajal, vaid ka tulevaste põlvkondade ajal. Tema kindlus ja ustavus tugevdab lõpuajal kõiki, kes peavad läbi tegema sarnaseid kogemusi. Jumala vägi ja majesteetlikkus tõusid inimeste nõust ja Saatana võimsast väest kõrgemale.

Ma nägin, et Luther oli tulihingeline ja innukas, kartmatu ja julge patu noomimisel ja tõe kaitsmisel. Ta ei hoolinud kurjadest inimestest ega kurjadest vaimudest, ta teadis, et temaga on See, kes on neist kõigist võimsam. Lutheril oli innukus, julgus ja südikus ning vahel oli tal oht sattuda äärmustesse. Kuid Jumal äratas Philipp Melanchthoni, kes oli iseloomult täpselt vastupidine, et ta aitaks Lutheril viia reformatsiooni tööd edasi. Melanchthon oli uje, kartlik, ettevaatlik ja äärmiselt kannatlik. Jumal armastas teda väga. Ta tundis suurepäraselt Pühakirja ning tal oli hea otsustusvõime ja tarkus. Ta armastas Jumala tööd sama palju kui Luther. Jumal põimis kokku nende meeste südamed ja nad olid lahutamatud sõbrad. Lutherist oli suur abi Melanchthonile, kui oli oht olla kartlik ja aeglane, ning Melanchthonist oli omakorda palju abi Lutherile, kui oli oht liiga kiiresti edasi liikuda.

Melanchthoni ettenägelik ettevaatus hoidis sageli ära probleemid, mis oleksid tekkinud, kui tööd oleks teinud Luther üksinda, ning tihtipeale ei oleks töö edasi läinud, kui see oleks olnud pelgalt

[291]

Melanchthoni õlul. Mulle näidati Jumala tarkust nende kahe mehe valimisel reformatsiooni edendamiseks.

INGLISMAA JA ŠOTIMAA SAAVAD VALGUSTATUD

Sel ajal kui Luther avas suletud Piibli Saksamaa rahvale, ajendas Jumala Vaim William Tyndale'i Inglismaal sama tegema. Ta oli usin Pühakirja uurija ja kuulutas kartmatult tõdesid, milles oli veendunud, ning soovitas kõiki õpetusi Jumala Sõnaga läbi proovida. Tema innukus äratas paratamatult paavsti poolehoidjate vastuseisu. Üks temaga diskuteerinud katoliiklasest teoloog hüüatas: „Ilma Jumala seaduseta on meil parem kui paavsti omata.“ Tyndale vastas: „Ma astun vastu paavstile ja kõigile tema seadustele. Ja kui Jumal hoiab mu elu, töotan ma selle nimel, et üsna pea tunneb adra taga astuv poiss Pühakirja rohkem kui teie.“

[292]

Südames kantud eesmärk anda rahvale Uus Testament nende oma keeles oli nüüd kinnitatud ja ta asus kohe selle töö kallale. Kogu Inglismaa tundus tema jaoks suletud olevat ja ta otsustas otsida varjupaika Saksamaal. Siin alustas ta ingliskeelse Uue Testamendi trükkimist. Peagi valmis kolm tuhat Uue Testamendi eksemplari ja veel samal aastal tuli teine trükk.

Viimaks tunnistas Tyndale oma usku märtrisurmaga, kuid relvad, mille ta oli ette valmistanud, võimaldasid teistel sõduritel võidelda läbi sajandite kuni meie ajani.

Šotimaal leidis evangeelium kaitsja John Knoxi isikus. See siiras reformaator ei löönud inimeste ees kartma. Tema ümber lõõmavad märtripiinade leegid üksnes suurendasid tema innukust. Hirmuvalitseja kirves ähvardavalt pea kohal, seisis ta kindlal alusel ja püüdis hävitada ebajumalateenistust. Nii püüdis ta visalt oma eesmärgi poole, palvetades ja võideldes Issanda lahinguid, kuni Šotimaa oli vaba.

Inglismaal kuulutas Hugh Latimer kantslist, et Piiblit tuleb lugeda rahva keeles. Tema sõnul oli Piibli autor Jumal ise ning Pühakiri on väe ja igikestvuse saanud oma Autorilt. „Pole ühtki kuningat, keisrit, valitsejat ega ülemat, ... kes ei peaks kuuletuma ... Tema Pühale Sõnale.“ „Ärgem käigem mööda kõrvalteid, vaid lubagem Jumala Sõnal end juhtida. Ärgem käigem ... oma esiisade jälgedes

ega taotlegem seda, mida nad tegid, vaid seda, mida nad oleksid pidanud tegema.“

Tõde tõusid kaitsma Tyndale'i ustavad sõbrad Robert Barnes ja John Frith. Neile järgnesid Nicholas Ridley ja Thomas Cranmer. Need inglise reformatsiooni eestvedajad olid haritud mehed ja enamikku neist hinnati roomakatoliku kirikus innukuse ja vagaduse tõttu kõrgelt. Nende vastuseis paavstlusele tulenes sellest, et nad mõistsid kirikukogu eksimusi. Paabeli saladuste tundmine andis suurema väe nende tunnistusele kiriku vastu.

Tähtsaim põhimõte, mida toetasid Tyndale, Frith, Latimer ja Ridley, oli Pühakirja jumalik autoriteet ja pädevus. Nad ei tunnustanud paavstide, kirikukogude, kirikuisade ja kuningate oletatavat õigust valitseda usuasjades südametunnistuse üle. Nende mõõdupuu oli Piibel ning sellega mõõtsid nad kõiki õpetusi ja väiteid. Usk Jumalasse ja Tema Sõnasse kinnitas neid pühi mehi, kui nad andsid oma elu tuleriidal.

[293]

[294] 49. PEATÜKK — EDU LÄBI EBAÕNNESTUMISE

REFORMATSIOON EI lõppenud Lutheriga, nagu paljud arvavad. See peab jätkuma kuni selle maailma ajaloo lõpuni. Lutheril oli suur töö anda teistele edasi seda valgust, mida Jumal oli lubanud talle paista, kuid ometi ei saanud ta kogu valgust, mis pidi maailmale antama. Tollest ajast alates on pidevalt paistnud Pühakirjale uus valgus ning lakkamatult avanevad uued tõed.

Luther ja tema kaastöölised tegid Jumala heaks õilsat tööd, kuid kuna nad pärinesid roomakatoliku kirikust ning uskusid ja kaitsesid ise selle kiriku õpetusi, ei saanud oodata, et nad märkavad kõiki vigu. Nende töö oli purustada roomakatoliku kiriku ahelad ja anda maailmale Piibel, ent oli olulisi tõdesid, mida nad ei avastanud, ja ohtlikke vigu, millest nad lahti ei öelnud. Enamik neist pidas jätkuvalt pühapäeva ja teisi paavsti pühasid. Nad ei omistanud sellele küll jumalikku autoriteeti, kuid uskusid, et seda tuleb pidada kui üldiselt aktsepteeritud jumalateenimispäeva. Siiski oli nende hulgas mõni, kes austas neljanda käsu hingamispäeva. Kiriku reformaatorite hulgas auväärse kohal peaksid olema ka need, kes kaitsesid tõde, mida üldiselt eirati, isegi protestantide hulgas — need, kes hoidsid alal neljanda käsu kehtivust ja piibelliku hingamispäeva kohustuslikkust. Kui reformatsioon pühkis minema kogu kristlaskonnal lasunud pimeduse, tulid päevavalgele hingamispäevapidajad paljudes maades.

[295] Need, kes said reformatsiooni suurte õnnistuste osaliseks, ei jätkanud teed, millel oli nii üllalt sammunud Luther. Aegajalt tõusid mõned ustavad mehed, kes kuulutasid uusi tõdesid ja paljastasid kaua hellitatud eksitust, kuid suurem osa — nagu juudid Kristuse ajal või paavsti poolehoidjad Lutheri ajal — olid rahul sellega, et uskusid oma isade kombel ja elasid nagu nemad. Seepärast mandus religioon taas vormilisesse ning eksitused ja ebausk, mis oleksid minema heidetud, kui kogudus oleks jätkuvalt Jumala Sõna valguses käinud, jäid alles ja neid peeti kalliks. Nii suri reformatsiooni inspireerinud vaimsus järk-järgult välja, kuni protestantlikes kirikutes oli peaaegu sama suur vajadus reformatsiooni järele kui roomakatoliku

kirikus Lutheri ajal. Valitses samasugune vaimulik tardumus, samasugune inimeste arvamuste austamine, samasugune ilmalik vaimsus, samasugune Jumala Sõna õpetuste asendamine inimeste teooriatega. Religiooni maski all soositi uhkust ja pillamist. Maailmaga liidu sõlmimise tõttu muutus kirik rikutuks. Nii madaldati tähtsaid põhimõtteid, mille nimel Luther ja tema kaastöölised olid nii palju teinud ja kannatanud.

Kui Saatan nägi, et tal ei õnnestunud tõe tagakiusamisega maha suruda, kasutas ta taas sama kompromisside plaani, mis oli toonud suure ärataganemise ja roomakatoliku kiriku moodustamise. Ta ajendas kristlasi seekord ühinema mitte paganatega, vaid nendega, kes selle maailma jumalat teenides osutusid tegelikult ebajumalakummardajateks.

Saatan ei saanud enam hoida Piiblit inimestest eemal, see oli kõigile kättesaadav. Kuid ta pani tuhandeid vastu võtma väärtõlgendusi ja ekslikke teooriaid, ilma et nad ise tõe teadasaamiseks Pühakirja uuriksid. Ta oli rikkunud Piibli õpetused ja nii juurdusid traditsioonid, mis viisid miljoneid hukatusse. Kirik pooldas ja kaitses neid traditsioone, selle asemel et võidelda kord pühadele antud usu eest. Ning täielikus teadmatuses oma seisukorrast ja hädaohust lähenesid kirik ja maailm kiiresti maa ajaloo kõige pühalikumale ja tähtsamale ajale — Inimese Poja ilmumisele.

50. PEATÜKK — ESIMESE INGLI KUULUTUS

ESIMESE INGLI kuulutus, nagu see on toodud Johannese ilmutuse 14. peatükis, täitus adventliikumises aastatel 1840-1844. Nii Euroopas kui ka Ameerikas olid usuja palveinimesed sügavalt liigutatud, kui nende tähelepanu pöörati prohvetikuulutustele ning nad nägid inspireeritud Aruannet uurides, et kõigi asjade lõpp on lähedal. Jumala Vaim õhutas oma teenijaid hoiatust andma. Lähedal ja kaugel levis igavese evangeeliumi kuulutus: „Kartke Jumalat ning ülistage teda, sest tema kohtumõistmise tund on tulnud.“ (Ilmutuse 14:7)

Rõõmsad sõnumid Kristuse viivitamatust tagasitulekust saadeti kõikjale, kuhu misjonärid olid jõudnud. Eri maades olid eraldatud kristlaste kogukonnad, kes olid pühalikult Piiblit uurides jõudnud arusaamisele, et Päästja tulek on lähedal. Mõnes Euroopa riigis, kus olid seadused nii rõhuvad, et keelasid Kristuse tuleku õpetuse kuulutamise, pandi seda tegema lapsed ning paljud kuulsid pühalikku hoiatust.

William Millerile ja tema kaastöölistele anti sõnumi kuulutamine Ameerikas ning nende tööga süüdatud tuli säras kaugetesse maadesse. Jumal saatis oma ingli puudutama Piiblit mitte uskuva talumehe südant, et panna teda prohvetikuulutusi uurima. Jumala inglid külastasid seda valitud korduvalt, suunasid tema mõistust ja avasid arusaamise prohvetikuulutustest, mis olid Jumala rahva jaoks alati salapärased olnud. Talle anti tõe ahela algus ning teda suunati uurima lüli lüli järel, kuni ta suhtus Jumala Sõnasse imestuse ja imetlusega. Ta nägi selles täiuslikku tõeahelat. See Sõna, mis tema arvates ei olnud inspireeritud, avanes nüüd tema pilgu ees oma aus ja hiilguses. Ta nägi, et üks Pühakirja osa selgitab teist ja kui üks kirjakoht oli arusaamisele suletud, leidis ta Sõna teisest osast koha, mis seda selgitas. Ta suhtus Jumala Sõnasse rõõmu ning sügavaima austuse ja aukartusega.

Kui ta ajas prohvetikuulutustes näpuga järge, nägi ta, et maa asukad elavad selle maailma ajaloo lõpustseenides, kuid nad ei tea seda.

Ta vaatas kirikuid ja nägi, et need olid rikutud: nende kiindumus oli Jeesuselt maailmale suunatud, nad taotlesid ülevalt tuleva au asemel ilmalikku au, kahmisid taevasse varanduse kogumise asemel kokku ilmalikku rikkust. Ta nägi kõikjal silmakirjalikkust, teadmatust ja surma. Tema vaim ärritus. Jumal kutsus teda farmist lahkuma, samamoodi nagu ta oli kutsunud Eliisat härgi ja põllutööd maha jätma ja Eelijale järgnema.

Värinaga hakkas William Miller avaldama inimestele Jumala riigi saladusi, juhtides kuulajaid läbi prohvetikuulutuste Kristuse teise tulekuni. Pühakirja tunnistus, mis viitas Kristuse tulekule 1843. aastal, äratas laialdast huvi. Paljud olid veendunud, et argu-mendid prohvetlikest perioodidest olid õiged, ja võtsid tõe rõõmsalt vastu, tuues ohvriks uhkuse oma arvamuste üle. Mõned jutlustajad loobusid lahkusulistest vaadetest ja arvamustest, jätsid oma palga ja kiriku ning ühinesid Jeesuse tuleku kuulutamisega.

Kuid oli vaid vähe jutlustajaid, kes selle kuulutuse vastu võtsid, seepärast oli töö suures osas tagasihoidlike lihtliikmete käes. Põllumehed jätsid oma põllud, mehaanikud tööriistad, kaupmehed kauba ja ametnikud ameti ning ikka oli töölisi vähe, võrreldes tööga, mis tuli ära teha. Jumalakartmatu kiriku ja kurjuses viibiva maailma seisukord vaevas tõeliste vahimeeste hinge ning nad olid valmis taluma raskusi, puudust ja kannatusi, et kutsuda inimesi üles meelega paran-dusele, et nad saaksid päästetud. Saatana vastuseisust hoolimata läks töö ühtesoodu edasi ja tuhanded võtsid adventtõe vastu.

SUUR VAIMULIK ÄRKAMINE

[298]

Kõikjal kuuldi läbilõikavat tunnistust hoiatamas patuseid, nii ilmalikke kui ka kirikute liikmeid, et nad põgeneksid tulevase viha eest. Sarnaselt Kristuse eelkäija Ristija Johannesega panid jutlustajad kirve puu juurte külge ja innustasid kõiki kandma meelega paran-duse vilja. Nende ärevad üleskutsed olid silmatorkavas kontrastis populaarsetest kantslitest kõlavate rahu ja turvalisuse kinnitustega ning igal pool, kus sõnumit kuulutati, liigutas see inimesi.

Pühakirja lihtne, selge tunnistus, mida toetas Püha Vaimu vägi, oli niivõrd veenev, et vähe oli neid, kes suutsid täielikult vastu seista. Religiooniprofessorid ärkasid oma võltsturvalisusest. Nad märkasid oma tagasilangust, ilmalikkust ja uskmatust, uhkust ja isekust.

Paljud otsisid Issandat kahetsuse ja alandusega. Kiindumus, mis oli nii kaua klammerdunud maiste asjade külge, suunati nüüd taevale. Jumala Vaim oli nende peal ning pehmendatud ja alistatud südamega ühinesid nad hüüdega: „Kartke Jumalat ning ülistage teda, sest tema kohtumõistmise tund on tulnud.“ (Ilmutuse 14:7)

Patused küsisid nuttes: „Mida me peame tegema, et päästetud saada?“ Need, kelle elu oli olnud täis ebaausust, soovisid seda väga hüvitada. Kõik, kes leidsid rahu Kristuses, igatsesid õnnistusi teistega jagada. Vanemate südamed pöördusid laste poole ja laste südamed vanemate poole. Uhkuse ja tagasihoidlikkuse barjäärid püüti minema. Tehti südamest tulevaid ülestunnistusi ning pereliikmed tegutsesid nende pääste nimel, kes olid neile kõige lähemal ja kõige kallimad.

[299] Tihtipeale oli kuulda tõsise eestpalve häält. Kõikjal olid inimesed sügavas hingeahastuses ja anusid Jumalat. Paljud võitlesid kogu öö palves kinnituse pärast, et nende patud on andestatud, või sugulaste või lähedaste pöördumise pärast. See tõsine, otsusekindel usk saavutas eesmärgi. Kui Jumala rahvas oleks jätkuvalt palves nii püsiv olnud ja oma anumisi armu aujärje ette saatnud, siis oleks nende valduses palju rikkalikumad kogemused kui praegu. Liiga vähe on palvet, liiga vähe tõelist patutunnetust ning elava usu puudus jätab paljud ilma armust, mida meie armuline Lunastaja nii heldelt jagab.

Kõik inimklassid tunglesid adventistide koosolekutele. Rikkad ja vaesed, kõrged ja madalad olid eri põhjustel innukalt kuulamas teise tuleku õpetust. Issand hoidis vastupanuvaimu kontrolli all, kui Tema sulased selgitasid oma usu põhjendusi. Mõnikord jäid tööriistad nõrgaks, kuid Jumala Vaim andis oma tõe väe. Kogunemistel oli tunda pühade inglite kohalolu ja usklike tuli juurde iga päev. Kui korrati Kristuse peatse tuleku tõendeid, kuulas tohutu rahvahulk pühalikke sõnu hingetus vaikuses. Tundus, et taevas ja maa lähenevad teineteisele. Jumala vägi oli tuntavalt vanade, noorte ja keskealiste peal. Inimeste huulilt tõusis ülistus ja kõlas rõõmsalt läbi vaikse õhtuõhu. Keegi neil koosolekutel käinuist ei suuda neid sügava liigutuse hetki iial unustada.

VASTUSEIS

Kristuse tuleku kindla aja kuulutamine kutsus esile paljude inimeste suure vastuseisu, alates jutlustajast kantslis kuni kõige hoolimatuma ja jumalakartmatuma patuseni. „Seda päeva või tundi ei tea keegi!“ kõlas ühtviisi nii silmakirjaliku jutlustaja kui ka jultunud pilkaja suust. Nad sulgesid oma kõrvad nende selgetele ja kooskõlalistele selgitustele, kes viitasid prohvetlike perioodide lõppemisele ja märkidele, mida Kristus ise oli oma tuleku tähisteks nimetanud.

Paljud, kes väitsid, et armastavad Päästjat, teatasid, et neil pole midagi Tema tuleku kuulutuse vastu, nad on üksnes täpse aja vastu. Jumala kõikenägev pilk luges nende südant. Nad ei soovinud kuulda, et Kristus tuleb maailmale õiguses kohut mõistma. Nad olid olnud ustavusetud sulased, nende teod ei talunud südameid läbiuuriva Jumala ülevaatust ja nad kartsid kohtumist oma Issandaga. Sarnaselt juutidega Kristuse esimese tuleku ajal ei olnud nad valmis Jeesust vastu võtma. Saatan ja tema inglid juubeldasid ning pilkasid Kristust ja pühi ingleid, et end kristlaseks nimetavad inimesed armastasid Teda niivõrd vähe, et ei oodanud Tema ilmumist.

[300]

Ustavusetud vahimehed takistasid Jumala töö edenemist. Kui inimesed äratati ja nad hakkasid otsima päästeteed, astusid need juhid nende ja tõe vahele ning püüdsid nende hirme Jumala Sõna vääriti tõlgendades vaigistada. Selles töös ühines Saatan pühitsemata jutlustajatega, hüüdes: „Rahu, rahu!“, kui Jumal ei olnud rahust rääkinud. Nagu variserid Kristuse ajal, keeldusid paljud ise taevariiki sisenemast ja takistasid neid, kes soovisid seda teha. Nende inimeste veri nõutakse nende käest.

Kus iganes tõesõnumit kuulutati, võtsid selle esimesena vastu kirikute kõige alandlikumad ja pühendunud liikmed. Need, kes ise Piiblit uurisid, nägid paratamatult, et prohvetikuulutuste populaarsete arusaamade olemus ei ole piibellik. Kui inimesi ei petnud vaimulike pingutused usku valesti esitada ja moonutada ning nad uurisid ise Jumala Sõna, oli vaja adventõpetust üksnes Pühakirjaga võrrelda, et tõestada selle jumalik autoriteet.

Paljusid kiusasid taga nende uskmatud kaasliikmed. Kirikus positsiooni säilitamiseks nõustusid mõned olema oma lootuse suhtes vait, kuid teised tundsid, et ustavus Jumalale keelas neil varjata tõesid, mis olid nende hoolde usaldatud. Polnud just vähe neid, kes

[301] heideti kirikust välja üksnes sel põhjusel, et nad väljendasid oma usku Kristuse tulekusse. Neile, kes talusid usu läbikatsumist, olid väga kallid prohveti sõnad: „Teie vennad, kes teid vihkavad, kes teid ära tõukavad minu nime pärast, ütlevad: „Issand olgu auline, et saaksime näha teie rõõmu!“ Aga nad peavad jääma häbisse!“ (Jesaja 66:5)

Jumala inglid jälgisid sügavaima huviga hoiatuse tulemusi. Kui kirikud hülgasid institutsioonina kuulutuse, pöördusid inglid neist kurbusega ära. Ometi oli kirikutes palju neid, keda ei olnud veel adventtõe suhtes läbi katsutud. Paljusid petsid abikaasa, vanemad või lapsed ning neid pandi uskuma, et isegi adventistide eksiõpetuste kuulamine on patt. Inglitel kästi nende inimeste järele ustavalt valvata, sest Jumala troonilt pidi paistma veel teinegi valgus.

ETTEVALMISTUS ISSANDAGA KOHTUMISEKS

Need, kes olid kuulutuse vastu võtnud, ootasid Päästja tulekut sõnul väljendamatu igatsusega. Aeg, millal nad lootsid Temaga kohutada, oli ligi. Nad olid selle tunni lähenedes vaiksuses pühalikkuses. Nad viibisid meeldivas osaduses Jumalaga, helges tulevikus pidi nende osaks olema suur rahu. Mitte keegi, kes koges seda lootust ja usaldust, ei saa unustada neid kalleid ootusehetki. Enamik panid ilmalikud toimetused mõneks nädalaks kõrvale. Usklikud uurisid hoolikalt iga oma südame mõtet ja emotsiooni, nagu oleksid nad surivoodil ja suleksid mõne tunni pärast silmad maistele asjadele. Ei toimunud mingit „taevassemineku riiete“ valmistamist, kuid kõik tundsid vajadust sisemise tõendi järele, et nad on Päästjaga kohtumiseks valmis. Nende valge rüü oli hinge puhtus ja Kristuse lepitava verega patust puhastatud iseloom.

Jumalal oli plaanis oma rahvas proovile panna. Tema käsi kattis vea prohvetlike perioodide arvestamises. Adventistidele ei avaldatud viga, samuti ei avastanud seda ka kõige haritumad nende vastastest. Viimased ütlesid: „Teie prohvetlike perioodide arvestus on õige. Mingi suur sündmus on toimumas, kuid see pole see, mida härra Miller ette kuulutab. See on maailma pöördumine, mitte Kristuse teine tulek.“

[302] Oodatud aeg möödus ja Kristus ei ilmunud oma rahvast vabastama. Need, kes olid siiras usus ja armastuses oma Päästjat oodanud,

kogesid kibedat pettumust. Ometi oli Issand oma eesmärgi saavutanud: Ta oli läbi katsunud nende südame, kes väitsid, et ootavad Tema ilmumist. Nende hulgas oli palju neid, keda ei ajendanud ülevam motiiv kui hirm. Nende usutunnistus ei olnud mõjutanud südant ega elu. Kui oodatud sündmus ei toimunud, teatasid need inimesed, et nad ei ole pettunud ega ole kunagi Kristuse tulemist uskunud. Nad olid esimeste hulgas, kes pilkasid tõeliste usklike kurvastust.

Ent Jeesus ja kogu taevane inglihulk jälgisid läbiproovitud ja ustavaid, kuid pettunud usklikke armastuse ja kaastundega. Kui oleks tõmmatud kõrvale nähtavat ja nähtamatut maailma eraldav eesriie, oleks nähtud ingleid nende vankumatute inimeste kõrval neid kaitsmas Saatana noolte eest.

51. PEATÜKK — TEISE INGLI KUULUTUS

KIRIKUD, MIS keeldusid esimese ingli kuulutust vastu võtmast, hülgasid taevase valguse. See kuulutus oli halastusest saadetud neid äratama, et nad mõistaksid oma tegelikku ilmalikku seisukorda ja langust ning püüaksid valmistuda Issandaga kohtumiseks.

Esimese ingli kuulutus oli antud selleks, et eraldada Kristuse kogudus maailma rikkuvast mõjust. Kuid paljude, isegi end kristlaseks nimetavate inimeste sidemed maaga olid tugevamad kui tõmme taeva poole. Nad otsustasid kuulata ilmaliku tarkuse häält ning pöördusid ära südant läbiuurivast tõekuulutusest.

Jumal annab valguse kalliks pidamiseks ja kuuletumiseks, mitte põlgamiseks ja hülgamiseks. Jumala saadetud valgus muutub pimeduseks nende jaoks, kes selle hülgavad. Kui Jumala Vaim ei sisenda enam inimsüdamesse tõe, on kõik kuulamine ja kuulutamine asjatu.

Kui kirikud tõukasid Jumala nõuanded adventkuulutust hüljates ära, hülgas Issand nemad. Esimesele inglile järgnes teine, kes hüüdis: „Langenud, langenud on suur Paabel, kes oma hooruse raevuviinaga on jootnud kõiki paganaid!“ (Ilmutuse 14:8). Seda sõnumit mõistsid adventistid kui teadet kirikute moraalsest langusest esimese kuulutuse hülgamise tagajärjel. Kuulutus „Paabel on langenud“ anti 1844. aasta suvel ning selle tulemusena astus neist kirikutest välja umbes 50 000 inimest.

[304] Esimese kuulutuse kandjatel ei olnud eesmärgiks ega ootuseks kirikutes jagunemise tekitamine või eraldi organisatsioonide moodustamine. Wiliam Miller ütles: „Kõigi oma tööde juures ei olnud mul kunagi soovi ega mõtet olemasolevatest usulahkudest eristuda või ühele teise arvelt kasu tuua. Ma mõtlesin kõigi kasule. Ma oletasin, et kõik kristlased rõõmustavad Kristuse tuleku väljavaate üle ja et need, kes ei mõista asja minuga ühtmoodi, ei armasta seda õpetust vastuvõtnuid vähem ning ma ei kujutanud ette, et kunagi on vaja eraldi koosolekuid. Kogu mu eesmärk oli soov pöörata inimesi Jumala poole, anda maailmale märku tulevasest kohtust ja innustada kaasinimesi valmistama südant Jumalaga rahu kohtuma. Suur

osa neist, kes minu töö tõttu pöördusid, ühinesid mitmete olemasolevate kogudustega. Kui inimesed tulid minu juurde uurima, mis on nende kohus, käskisin ma neil alati minna sinna, kus nad end koduselt tunnevad, ma ei eelistanud neis nõuannetes kunagi ühtki konfessiooni.“

Mõnda aega tervitasid paljud kirikud tema tööd rõõmuga, aga kui nad otsustasid adventtõde mitte vastu võtta, soovisid nad suruda maha kogu avaliku arutelu sellel teemal. Nii seati õpetuse vastu võtnud katsumusrikkasse ja segasesse olukorda. Nad armastasid oma kirikut ega tahtnud sealt lahkuda, aga kui neid pilgati ja rõhuti, keelati oma lootusest ja Issanda tulekust rääkimine, tõusid viimaks paljud ja heitsid endilt ikke, mis oli neile peale surutud.

Nähes, et kirikud hülgavad Jumala Sõna tunnistuse, ei saanud adventistid pidada neid enam Kristuse rajatud koguduseks, „tõe sambaks ja alustoeaks“, ning kui hakati kuulutama sõnumit „Paabel on langenud“, tundsid nad, et neil on õigus endistest sidemetest lahti öelda.

Esimese kuulutuse hülgamisest peale oli kirikutes toimunud kahetsusväärne muutus. Kui tõde on eemale tõugatud, võetakse vastu eksitus ja hakatakse seda kalliks pidama. Armastus Jumala vastu ja usk Tema Sõnasse olid jahenenud. Kirikud olid kurvastanud Issanda Vaimu ning see oli suurel määral ära võetud.

VIIBIV AEG

[305]

Kui 1843. aasta möödus tervenisti, kuid Jeesuse tulekust ei olnud märkigi, olid usus Tema tulekut oodanud inimesed mõnda aega kõhklustes ja segaduses. Kuid pettumusest hoolimata jätkasid paljud Pühakirja uurimist, et leida oma usule uusi tõendeid ja vaadata edasise valguse saamiseks prohvetikuulutused hoolikalt läbi. Nende seisukohta toetav Piibli tunnistus näis olevat selge ja lõplik. Märgid, mis ei saanud eksida, viitasid sellele, et Kristuse tulek on ligi. Usklikud ei suutnud oma pettumust selgitada, ometi oli neil kindlus, et Jumal oli neid nende möödunud kogemuses juhtinud.

Nende usku kinnitas aja viibimist väljendavate kirjakohtade otsene ja veenev tekst. Juba 1842. aastal oli Jumala Vaim inspireerinud Charles Fitchi koostama prohvetlikku graafikut, mida adventistid pidasid üldiselt prohvet Habakuki antud korralduse „Kirjuta üles

nägemus ja tähenda selgesti lauakeste peale“ täitmiseks. Kuid siis ei näinud keegi samas prohvetikuulutuses esile toodud viibivat aega. Pärast pettumust avanes kirjakoha täielik tähendus. Prohvet ütleb nii: „Kirjuta üles nägemus ja tähenda selgesti lauakeste peale, et see, kes seda loeb, võiks lugeda soravalt. Sest nägemus ootab küll oma aega, aga ta ruttab lõpu poole ega peta. Kui ta viibib, siis oota teda, sest ta tuleb kindlasti ega kõhkle.“ (Habakuk 2:2, 3)

Ootajad rõõmustasid, et Tema, kes teab lõppu juba algusest, oli vaadanud läbi ajastute ja nende pettumust ette nähes oli andnud neile julgustuse ja lootuse sõnu. Kui Pühakirjas ei oleks olnud niisuguseid tekste, mis näitasid, et nad on õigel teel, ei oleks nende usk sel katsumusetunnil vastu pidanud.

[306] Tähendamissõnas kümnest neitsist (Matteuse 25. peatükis) illustreeritakse adventistide kogemust idamaise pulmaga. „Siis on taevariik kümne neitsi sarnane, kes võtsid oma lambid ja läksid peigmehele vastu.“ „Aga kui peigmees viibis, jäid nad kõik tukkuma ja uinusid magama.“

Esimese ingli sõnumi kuulutamise laialdane liikumine vastas neitsite väljaminemisele. Oodatava aja möödumine, pettumus ja viivitus on kujutatud peigmehe viibimisega. Kui määratud aeg oli möödas, olid tõelised usklikud ikkagi üksmeelsed usus, et kõigi asjade lõpp on lähedal, kuid peagi ilmnes, et nad kaotasid mingil määral oma innukuse ja pühendumuse ning langesid seisukorda, mida on tähendamissõnas kirjeldatud neitsite magamisega aja viibimisel.

Sel ajal hakkas ilmnema fanatism. Mõned, kes väitsid end olevat innukad kuulutuse uskujad, hülgasid Jumala Sõna kui eksimatu juhtnööri ning väites, et neid juhib Vaim, lubasid end kontrollida tunnetel, muljetel ja ettekujutustel. Mõned neist, kes ilmutasid pimedat ja kitsarinnalist agarust, mõistsid hukka kõik, kes nende teguviisi heaks ei kiitnud. Adventistide suur kogukond ei elanud kaasa nende fanaatilistele ideedele ja toimingutele, kuid ikkagi tõid need tõetöle etteheiteid.

Esimese sõnumi kuulutamine 1843. aastal ja keskööhüüd 1844. aastal surusid otseselt maha fanatismi ja lahkarvamusi. Neis pühlikes liikumistes osalejad olid üksteisega kooskõlas, nende südant täitis armastus üksteise ja Jeesuse vastu, keda nad lootsid peagi näha. Üks usk ja üks õnnis lootus tõstsid neid inimlike mõjude kontrollist kõrgemale ning andsid kaitsekilbi Saatana rünnakute vastu.

52. PEATÜKK — KESKÖÖHÜÜD

[307]

„AGA KUI peigmees viibis, jäid nad kõik tukkuma ja uinusid magama. Aga keskööl kostis hüüd: „Ennäe, peigmees! Tulge välja teda vastu võtma!“ Siis ärkasid kõik need neitsid ja seadsid korda oma lambid.“ (Matteuse 25:5-7)

1844. aasta suvel avastasid adventistid vea oma varasemas prohvetlike perioodide arvestuses ning korrigeerisid seisukohta. Taanieli 8:14 kirjeldatud 2300 päeva, mis usuti ulatuvat Kristuse teise tulekuni, oli arvatud lõppevat 1844. aasta kevadel, kuid nüüd mõisteti, et see periood kestis sama aasta sügiseni, ning adventistide mõtted keskendusid sellele hetkele kui Issanda ilmumise ajale. Selle aja kuulutamine oli järjekordne etapp pulma tähendamissõna täitumises, mille kohaldumist adventistide kogemusele oli juba selgelt mõistetud.

Nagu tähendamissõnas kõlas teade peigmehe lähenemisest keskööl, nii ka selle täitumisel, 1844. aasta kevade, mil arvati algsest 2300 päeva lõppevat, ja 1844. aasta sügise vahel, mille kohta leiti hiljem, et see periood lõppeb tegelikult siis, lasti kõlada hüüd täpselt Pühakirja sõnadega: „Ennäe, peigmees! Tulge välja teda vastu võtma!“

Liikumine tuhises üle kogu maa nagu tõusulaine. See levis linnast linna, külast külla ja kaugetesse maakohtadesse, kuni Jumala ootav rahvas oli täielikult äratatud. Selle kuulutuse ees kadus fanatism nagu varahommikune härmatis enne päikesetõusu. Taaskord leidsid usklikud oma koha ning lootus ja julgus elustas südant.

Töö oli vaba neist äärmustest, mis ilmnevad alati seal, kus inimlik vaimustus on ilma Jumala Sõna ja Vaimu kontrolliva mõjuta. See meenutas oma olemuselt neid alandumise ja Issanda poole pöördumise aegu, mis järgnesid vanas Iisraelis Issanda sulaste noomivale kuulutusele. Sellel olid tunnused, mis tähistavad Jumala tööd igal ajastul. Polnud suurt vaimustust, vaid pigem südame läbiuurimine, patu tunnistamine ja maailma hülgamine. Ahastavate inimeste hin-

[308]

gekoormaks oli ettevalmistus Issandaga kohtumiseks. Palved olid püsivad ja pühendumine Jumalale täielik.

Keskööhüüdu ei saanud mitte niivõrd tõendus, kuigi Pühakirja tõendid olid selged ja lõplikud, vaid sellega kaasnes liikumapanev vägi, mis puudutas südant. Ei olnud mingeid kahtlusi ega kõhklusid. Kristuse võidukal Jeruusalemma sisenemisel kogunesid Õlimäele inimesed, kes olid tulnud maa kõigist paigust pühadele, ning Jeesust saatva hulgaga ühinedes said nad hetkest inspiratsiooni ja lasid koos teistega kõlada hüüdel: „Õnnistatud olgu see, kes tuleb Issanda nimel!“ (Matteuse 21:9) Samamoodi tundsid adventistide koosolekutele tulnud uskmatud — mõned uudishimust, mõned vaid pilkama -, kui veenev vägi oli kuulnud sõnumil: „Ennäe, peigmees tuleb!“

Sel ajal oli usk, mis tõi palvele vastuseid, usk, mis sai tasutud. Nagu vihmahoog janusele maale valati armu Vaim välja tõsistele otsijatele. Need, kes lootsid peagi seista Lunastaja palge ees, tundsid pühalikku rõõmu, mis oli sõnul väljendamatu. Püha Vaimu pehmen-dav, alistav vägi sulatas südame, kui Jumala au voogas nagu laine laine järel üle ustavate usklike.

[309] Hoolikalt ja pühalikult lähenesid sõnumi vastuvõtnud ajale, mil nad lootsid kohata oma Issandat. Igal hommikul tundsid nad, et nende esmane kohus on kindlustada endale tõendus, et Jumal on nad vastu võtnud. Nende südamed olid lähedases ühenduses ning nad palvetasid palju üksteisega koos ja üksteise eest. Nad kohtusid sageli eraldatud paigus, et Jumalaga suhelda, ning väljadelt ja metsasaludest tõusid eestpalve hääled taeva poole. Päästja heakskiidu kinnitus oli nende jaoks vajalikum kui igapäevane toidus ja kui nende mõtteid varjutas miski, ei puhanud nad enne, kui see oli minema pühitud. Kui nad tundsid andestava armu tunnistust, igatsesid nad näha Teda, keda nende hing armastas.

PETTUNUD, KUID MITTE HÜLJATUD

Kuid taas oli määratud neil pettuda. Oodatud aeg möödus ja Päästja ei ilmunud. Vankumatu usaldusega olid nad oodanud Tema tulekut ning nüüd tundsid nad end nagu Maarja, kes Päästja hauakambri juurde tulles leidis selle tühja olevat ja hüüdis nuttes: „Nad on mu Issanda ära viinud ja ma ei tea, kuhu nad on ta pannud.“ (Johannese 20:13)

Aukartus ja hirm, et kuulutus võib õige olla, oli uskmatut maailma mõnda aega ohjeldanud. Pärast aja möödumist ei kadunud see kohe, nad ei söandanud pettunute üle võidurõõmu tunda. Aga kui Jumala viha märke polnud näha, said nad oma hirmudest üle ning jätkasid etteheidete tegemist ja pilkamist. Suur seltskond, kes oli väitnud end Issanda peatset tulekut uskuvat, ütles usust lahti. Mõnedel, kes olid väga kindlad olnud, oli au nii tõsiselt haavatud, et nad soovisid maailmast põgeneda. Sarnaselt Joonaga kaebasid nad Jumala peale ning otsustasid pigem surra kui elada. Need, kes olid rajanud oma usu teiste arvamusele ja mitte Jumala Sõnale, olid nüüd valmis taas oma vaateid muutma. Pilkajatel õnnestus nõrgad ja arad oma ridadesse võita ning ühiselt kuulutasid nad kõik, et nüüd ei saa olla enam mingit hirmu ega ootust. Aeg oli möödas, Issand ei olnud tulnud ja maailm võis tuhandeteks aastateks samasuguseks jääda.

Tõsised siirad usklikud olid Kristuse nimel kõigest loobunud ning olid olnud Tema enneolematu läheduses. Nad olid, nagu nad arvasid, andnud maailmale viimase hoiatuse ning, lootes peagi saada oma jumaliku Õpetaja ja taevainglite seltskonda, suurel määral uskmatust rahvast eemaldunud. Nad olid tuliselt igatsedes palvetanud: „Tule, Issand Jeesus, ja tule kiiresti!“ Kuid Ta ei olnud tulnud. Nüüd oli elu murede ja probleemide raske koorma taas õlgadele võtmine ning pilkava maailma mõnituste ja irvitamise talumine tõepoolest kohutav usu ja kannatlikkuse proovilepanek.

Ent ometi polnud see pettumus nii suur, kui olid kogunud jüngrid Kristuse esimese tuleku ajal. Kui Jeesus ratsutas võidukalt Jeruusalemma, uskusid Tema järelkäijad, et Ta tõuseb Taaveti troonile ja vabastab Iisraeli rõhujate käest. Suurte lootuste ja rõõmsate ootustega võistlesid nad üksteisega Kuningale auavalduste väljendamisel. Paljud laotasid oma rõivad vaibana Tema teele või heitsid Tema ette kahasid palmioksi. Vaimustatult ühinesid nad rõõmsas tervituses: „Hoosanna Taaveti Pojale!“

Kui variserid sellest rõõmupuhangust häiritult ja pahandatult soovisid, et Jeesus noomiks oma jüngrid, vastas Ta: „Kui need vaiksid, peaksid kivid hakkama kisendama!“ (Luuka 19:40) Prohvetikuulutused peavad täituma. Jüngrid täitsid Jumala eesmärki, ometi oli nende osaks kibe pettumus. Vaid mõne päeva möödudes olid nad Päästja piinarikka surma tunnistajaks ja panid Ta hauakambrisse. Nende ootused ei olnud mitte üheski üksikasjas täitunud ning nende

[310]

lootused surid koos Jeesusega. Nad ei taibanud enne, kui Issand oli võidukalt hauast välja tulnud, et see kõik oli prohvetikuulutustes ette öeldud ja et „Messias pidi kannatama ja surnuist üles tõusma“. (Apostlite teod 17:3) Samamoodi täitusid prohvetikuulutused esimese ja teise ingli sõnumis. Need anti õigel ajal ja need tegid töö, mille Jumal oli nende jaoks määranud.

[311] Maailm oli pealt vaadanud ja oodanud, et kui aeg möödub ja Kristus ei tule, siis kaotab lootuse kogu adventistlik süsteem. Aga kuigi paljud loobusid suures kiusatuses oma usust, oli neid, kes jäid kindlaks. Nad ei suutnud avastada viga prohvetlike perioodide arvestamises. Nende kõige võimekamatel vastastel ei olnud õnnestunud nende seisukohta kummutada. Tõepoolest, oodatud sündmust ei olnud toimunud, aga isegi see ei suutnud kõigutada nende usku Jumala Sõnasse.

Jumal ei hüljanud oma rahvast, Tema Vaim elas ikka veel neis, kes ei kiirustanud saadud valgust salgama ja adventliikumist hukka mõistma. Apostel Paulus oli läbi ajastute vaadates kirjutanud julgustavad ja hoiatavad sõnad selles kriisis läbi katsutud ootajaile: „Ärge siis heitke ära oma julgust, mis saab suure palga! Teile läheb vaja kannatlikkust, et te Jumala tahtmist täites saaksite kätte tõotuse. „Sest veel ainult pisut, pisut, siis tuleb see, kes peab tulema, ega viivita. Aga minu õige jääb usust elama, kui ta taganeb, siis ei ole minu hingel temast head meelt.“ Aga meie ei ole need, kes taganevad hukatuseks, vaid need, kes usuvad ja päästavad hinge.“ (Kiri heebrealastele 10:35-39)

Ainus ohutu tee oli pidada kalliks valgust, mille nad olid juba Jumala Sõnast saanud, hoida kinni Tema töötustest, jätkata Pühakirja uurimist ja oodata kannatlikult edasist valgust.

53. PEATÜKK — PÜHAMU

[312]

KIRJAKOHT, MIS oli kõige rohkem olnud adventusu aluseks ja keskseks tugisambaks, oli avaldus: „Kaks tuhat kolmsada õhtut-hommikut. Siis saab pühamu taas oma õiguse.“ (Taanieli 8:14; KJV: „siis saab pühamu puhastatud“) Need olid tuttavad sõnad kõigile, kes uskusid Issanda peatset tulekut. Tuhanded huuled kordasid seda prohvetikuulutust rõõmsalt kui oma usu juhtlauset. Kõik tundsid, et siin esitatud sündmustest sõltusid nende helgeimad ootused ja kalleimad lootused. Need prohvetlikud päevad pidid lõppema 1844. aasta sügisel. Koos ülejäänud kristliku maailmaga arvasid adventistid toona, et maa või mingi osa sellest on pühamu ning et pühamu puhastamine tähendas maa puhastamist tulega viimselpäeval. Nende arusaama kohaselt pidi see toimuma Kristuse teisel tulekul. Seetõttu järeldati, et Kristus tuleb 1844. aastal maa peale tagasi.

Kuid määratud aeg saabus ja Issand ei tulnud. Usklikud teadsid, et Jumala Sõna ei jää täitumata. Süüdi pidi olema prohvetikuulutuse tõlgendus, aga kus oli viga? Paljud lahendasid probleemi uisapäisa, eitades seda, et 2300 päeva lõppes 1844. aastal. Sellel seisukohal ei olnud ühtki põhjendust, välja arvatud see, et Kristus ei olnud oodatud ajal tulnud. Nad väitsid, et kui prohvetlikud päevad oleksid lõppenud 1844. aastal, oleks Kristus tulnud siis pühamu õiguse taastamiseks maad tulega puhastama, ja kuna Ta ei olnud tulnud, ei saanud need päevad läbi olla.

Kuigi suurem osa adventiste hülgas oma senise prohvetlike perioodide arvestuse ja järelikult eitas sellel põhineva liikumise õigsust, ei olnud mõned valmis loobuma usust ja kogemusest, mida toetas Pühakiri ja Jumala Vaimu eriline tunnistus. Nad uskusid, et olid Pühakirja uurimisel rakendanud õigeid tõlgendamise põhimõtteid ning et nende kohus on hoida kinni juba saadud tõdedest ja jätkata Piibli uurimisel ikka sama suunda. Nad vaatasid tõsiselt palves üle oma seisukoha ja uurisid Pühakirja, et oma viga avastada. Kui nad ei näinud viga prohvetlike perioodide selgituses, juhiti neid uurima lähemalt pühamu teemat.

[313]

MAINE PÜHAMU JA TAEVANE PÜHAMU

Põhjalikul uurimisel said nad teada, et maine pühamu, mille ehitas Mooses Jumala korraldusel vastavalt talle mäel näidatud eeskujule, oli „viide käesoleva aja kohta“, et selle kaks püha paika olid „taevaste asjade kujud“, et Kristus, meie suur Ülempreester, „talitab pühamus ja tõelises lepingutelgis, mida ei ole püstitanud inimene, vaid Issand“, ning et „Kristus ei läinud ju kätega tehtud kõige pühamasse paika kui tõelise paiga eelkujusse, vaid taevasse enesesse, esindama meid nüüd Jumala palge ees“. (Kiri heebrealastele 9:9, 23; 8:2; 9:24)

Taevane pühamu, milles Jeesus meie heaks tegutseb, on suur originaal, mille koopia oli Moosese ehitatud pühamu. Samamoodi nagu maisel pühamul oli kaks osakonda, püha ja kõige püham paik, on ka taevases pühamus kaks püha paika. Ning Jumala Seadust sisaldaval laekal, suitsutusohvrialtaril ja teistel maapealses pühamus leiduvatel teenistusriistadel on oma vaste taevases pühamus. Apostel Johannesel lubati pühas nägemuses siseneda taevasse, kus ta nägi lambijalga ja suitsutusohvrialtarit, kui „Jumala tempel taevas avanes“, samuti „tema lepingulaegast“. (Ilmutuse 4:5; 8:3; 11:19)

Need, kes otsisid tõde, leidsid vaieldamatu tõendi pühamu olemasolust taevas. Mooses valmistas maise pühamu talle näidatud eeskuju järgi. Paulus teatas, et see eeskuju oli tõeline pühamu, mis on taevas. (Kiri heebrealastele 8:2, 5) Johannes tunnistas, et ta nägi seda taevas.

[314] Pärast 2300 päeva möödumist 1844. aastal ei olnud pühamut maa peal juba sadu aastaid olnud, seepärast tuli avalduses: „Kaks tuhat kolmsada õhtut-hommikut. Siis saab pühamu taas puhastatud“ võtta vaatluse alla taevane pühamu. Aga kuidas saaks taevane pühamu vajada puhastamist? Taas Pühakirja poole pöördudes said prohvetikuulutuse uurijad teada, et puhastamine ei olnud füüsilise mustuse eemaldamine, sest seda tuli teha verega ja seepärast pidi see olema patust puhastamine. Apostel ütleb nii: „Nii on siis paratamatu, et taevaste asjade kujud tuleb sel kombel [loomade verega] puhastada, taevasi asju endid aga puhastatakse neist paremate ohvritega [Kristuse kalli verega].“ (Kiri heebrealastele 9:23)

Prohvetikuulutuses viidatud puhastamise kohta täpsemate teadmiste saamiseks oli vaja mõista taevast pühamuteenistust. Seda sai

õppida ainult maisest pühamuteenistusest, sest Paulus väidab, et sealsed preestrid „teenivad pühamus, mis on ainult taevase kuju ja vari“. (Kiri heebrealastele 8:5)

PÜHAMU PUHASTAMINE

Nagu vana aja inimeste patud kanti patuohvri verrega sümbolsest üle maisele pühamule, kantakse meie patud tegelikult Kristuse verrega üle taevasele pühamule. Ja nagu maise pühamu eeskujujärgset puhastamist tehti nende pattude eemaldamisega, millega pühamu oli saastunud, tuleb taevase pühamu tegelik puhastamine teha sinna üles märgitud pattude eemaldamise ehk kustutamiseks. Selleks on vaja uurida aruanderaamatuid, et teha kindlaks, kellel on patukahetsuse ja usu kaudu Kristusesse õigus Tema lepitusest osa saada. Seepärast hõlmab pühamu puhastamine uurimiskohtu tööd. See ülesanne tuleb täita enne, kui Kristust tuleb oma rahvast vabastama, sest kui Ta tuleb, on Tal tasu igale inimesele vastavalt tema tegudele (Ilmutuse 22:12).

Nii mõistsid need, kes järgisid prohvetliku sõna suuremat valgust, et 2300 päeva lõppedes 1844. aastal maa peale tulemise asemel sisenes Kristus siis taevase pühamu kõige pühamasse paika, Jumala ette, et lõpetada lepitustöö ettevalmistusena Tema tulekuks.

[315]

[316]

54. PEATÜKK — KOLMANDA INGLI KUULUTUS

KUI KRISTUS sisenes taevase pühamu kõige pühamasse paika lepitustööd lõpetama, andis Ta oma teenijatele viimase armukuulutuse maailma jaoks. Niisugune on kolmanda ingli hoiatus Johannese ilmutuse 14. peatükis. Kohe pärast selle kuulutamist näeb prohvet Inimese Poega tulevat auhiilguses, et koristada maa lõikus.

Nagu Pühakirjas ette kuulutatud, algas Kristuse teenistus kõige pühamas paigas prohvetlike päevade lõppemisel 1844. aastal. Selle aja kohta käivad Ilmutusraamatu sõnad: „Jumala tempel taevas avanes ning tema templis sai nähtavaks tema lepingulaegas.“ (Ilmutuse 11:19) Jumala lepingulaegas on pühamu teises osas. Kui Kristus astus sinna, et patuste eest teenida, avanes sisetempel ja Jumala laegas ilmus nähtavale. Neile, kes vaatasid usus Päästjat Tema eestkostmise töös, ilmutati Jumala majesteetlikkust ja väge. Kui Tema auhiilgus täitis templi, paistis kõige pühamast paigast valgus Tema ootavale rahvale maa peal.

Nad olid usus järginud oma Ülempreestrit pühast paigast kõige pühamasse ning nägid Teda esitamas oma verd Jumala laeka ees. Selles pühas laekas on Isa Seadus, seesama, mida kõneles Jumal ise kõuhäälel Siinailt ja kirjutas oma sõrmega kivilaudadele. Mitte ühtki käsku ei ole tühistatud, ühtki punkti ega kriipsukest ei ole muudetud. Kui Jumal andis Moosesele oma Seaduse koopia, jättis Ta suure originaali taevasesse pühamusse. Selle pühades eeskirjades näpuga järge ajades leidsid tõetsijad kümne käsu keskelt neljanda käsu, nagu see oli alguses välja kuulutatud: „Pea meeles, et sa pead hingamispäeva pühitsema! Kuus päeva tee tööd ja toimetage kõiki oma talitusi, aga seitsmes päev on Issanda, sinu Jumala hingamispäev. Siis sa ei tohi toimetada ühtegi talitust, ei sa ise ega su poeg ja tütar, ega su sulane ja teenija, ega su veoloom ega võõras, kes su väravais on! Sest kuue päevaga tegi Issand taeva ja maa, mere ja kõik, mis neis on, ja ta hingas seitsmendal päeval: seepärast Issand õnnistas hingamispäeva ja pühitses selle.“ (2. Moosese 20:8-11)

Jumala Vaim mõjutas nende Sõna uurijate südant. Nad veendusid, et olid teadmatuses üle astunud neljandast käsust, kui nad olid Looja puhkepäeva jätnud tähelepanuta. Nad hakkasid uurima põhjusi, miks peeti Jumala pühitsetud päeva asemel nädala esimest päeva. Nad ei suutnud Pühakirjast leida tõendeid, et neljas käsk oleks tühistatud või et hingamispäeva oleks muudetud. Önnistust, millega oli seitsmes päev algselt pühitsetud, ei olnud ära võetud. Nad olid siiralt püüdnud Jumala tahet teada saada ja selle järgi tegutseda ning nüüd, kui nad nägid end Tema Seaduse rikkujatena, täitis nende südant kurbus. Nad näitasid kohe oma lojaalsust Jumalale Tema hingamispäeva pühitsedes.

Nende usu kummutamiseks tehti palju ja tõsiseid jõupingutusi. Kellelgi ei saanud jääda mõistmata, et kui maine pühamu oli taevase võrdkuju või mudel, siis maapealses laekas hoitav Seadus oli taevases laekas asuva Seaduse täpne koopia ning et taevase pühamuga seotud tõe vastuvõtmine hõlmas Jumala Seaduse nõuete tunnustamist ja neljanda käsu hingamispäeva kohustust.

Need, kes olid võtnud vastu valguse Kristuse vahemehetöö ja Jumala Seaduse igikestvuse kohta, leidsid, et need tõed tuuakse esile kolmandas sõnumis. Ingel kuulutab: „Siin olgu kannatlikkust pühadel, kes hoiavad alal Jumala käske ja Jeesuse usku!“ (Ilmutuse 14:12) Sellele eelneb pühalik ja hirmutav hoiatus: „Kui keegi kummardab metsalist ja tema kuju ning võtab tema märgi oma otsaette või oma käe peale, siis ta saab juua Jumala raevu viina, mis lahjendamata on valatud tema vihakarikasse, ning teda piinatakse tules ja väävlis pühade inglite ees ja Talle ees.“ (Ilmutuse 14:9, 10) Selle sõnumi mõistmiseks oli vaja kasutatud sümbolite tõlgendust. Mida kujutasid metsaline, tema kuju ja märk? Taas pöördusid tõetsijad prohvetikuulutuste uurimise poole.

[318]

METSALINE JA TEMA KUJU

See esimene metsaline kujutab roomakatoliku kirikut, vaimulikku institutsiooni, mis on rüütatud tsiviilvõimuga ning millel on meelevald karistada kõiki lahkusulisi. Metsalise kuju kujutab teist religioosset institutsiooni, kel on sarnane võim. Selle kuju valmimine on selle metsalise töö, kelle rahumeelne esilekerkimine ja leebe usutunnistus on nii silmatorkavalt tõlgendatav Ameerika Ühendrii-

kide sümbolina. Siin peab leiduma paavstluse kuju. Kui Ameerika kogudused ühinevad niisugustes usupunktides, mis on neil ühised, ja mõjutavad riiki kehtestama oma seadusi ja toetama oma institutsiooni, siis on protestantlik Ameerika valmistanud rooma hierarhia kuju. Siis hakatakse tõelist kogudust taga kiusama, samamoodi nagu Jumala vanaaja rahvast.

Talle moodi sarvedega metsaline annab korralduse, „et kõik — pisikesed ja suured, rikkad ja vaesed, vabad ja orjad — võtaksid endale märgi oma paremale käele või oma otsaette, ning et keegi muu ei tohiks osta ega müüa kui vaid see, kellel on märk, kas metsalise nimi või tema nime arv“. (Ilmutuse 13:16, 17) See märk puudutab seda, mida kolmas ingel oma hoiatuses ütleb. See on esimese metsalise ehk paavstluse märk ning seepärast tuleb seda otsida seda võimu eristavatest tunnustest. Prohvet Taaniel ütles, et roomakatoliku kirik, mida sümboliseerib väike sarv, püüab muuta aegu ja seadust (Taanieli 7:25). Paulus nimetas teda seadusevastaseks inimeseks (2. Kiri tessalooniklastele 2:3, 4), kes tõstab end Jumalast kõrgemaks. Ainult Jumala Seadust muutes sai paavstivõim end Jumalast kõrgemaks

[319] tõsta, ning kes sellest aru saades peab niiviisi muudetud seadust, annab ülima austuse võimule, mis on teinud selle muutuse.

Neljas käsk, mida roomakatoliku kirik on üritanud kõrvale heita, on ainus kümnest käsust, mis viitab Jumalale kui taevaste ja maa Loojale ning eristab sellisena tõelist Jumalat kõigist väärjumalaist. Hingamispäev seati sisse loomistöö mälestuseks, et juhtida nii inimeste mõtted tõelisele ja elavale Jumalale. Tema loova väe fakti tsiteeritakse läbi kogu Pühakirja kui tõendit, et Iisraeli Jumal on paganlikest jumalustest üle. Kui hingamispäeva oleks alati peetud, oleks inimese mõtted ja kiindumused olnud suunatud oma Loojale kui austuse ja kummardamise objektile ning iial poleks olnud ühtki ebajumalakummardajat, ateisti ega paganat.

See korraldus, mis viitab Jumalale kui Loojale, on märk Tema õiguspärasest võimust olevuste üle, kelle Ta on loonud. Hingamispäeva muutmine on märk roomakatoliku kiriku võimust. Need, kes neljanda käsu nõudeid mõistes otsustavad järgida tõelise hingamispäeva asemel väära, avaldavad austust üksnes sellele võimule, kes on selle sisse seadnud.

PühaLik kuuLutus

Kolmanda ingli kuulutuses sisaldub kõige kohutavam ähvardus, mida on kunagi surelikele esitatud. See peab olema hirmuäratav patt, mis kutsub esile Jumala halastusega segamata viha. Inimesi ei jäeta selle olulise teema suhtes teadmatusse, hoiatus selle patu eest tuleb anda maailmale enne Jumala kohtuotsuse väljakuulutamist, et kõik võiksid teada, miks neid karistatakse, ja neil oleks võimalus karistusest pääseda.

Selle suure võitluse käigus kujuneb välja kaks erinevat vastanduvat inimklassi. Üks inimrühm „kummardab metsalist ja tema kaju ning võtab tema märgi“ ja tõmbab seega endale kaela kolmanda ingli hoiatuses sisalduva kohutava nuhtluse. Teine inimklass, silmatorkavas kontrastis maailmaga, „hoiab alal Jumala kärke ja Jeesuse usku“. (Ilmutuse 14:9, 12)

[320]

Niisugused olid ülitähtsad tõed, mis avanesid neile, kes võtsid vastu kolmanda ingli kuulutuse. Kui nad vaatasid üle oma kogemuse, alates teise tuleku esimesest kuulutamisest kuni aja möödumiseni 1844. aastal, mõistsid nad oma pettumuse põhjust ning nende südant elustas taas lootus ja rõõm. Valgus pühamust valgustas minevikku, olevikku ja tulevikku ning nad teadsid, et Jumal oli juhtinud neid oma eksimatu eelhoolitsusega. Nüüd ühinesid nad uue julguse ja kindlama usuga kolmanda ingli hoiatuse edastamises. Alates 1844. aastast on kolmanda ingli sõnumi prohvetikuulutuse täitumisena pööratud maailma tähelepanu tõelisele hingamispäevale ning järjest suurem arv inimesi pöördub taas pidama Jumala püha päeva.

55. PEATÜKK — KINDEL ALUS

MA NÄGIN seltskonda, kes seisis valvsalt ja kindlalt ega pööranud tähelepanu neile, kes oleks nende kindlaskujunenud usku ebakindlaks muutnud. Jumal vaatas neile heakskiitvalt. Mulle näidati kolme sammu — esimese, teise ja kolmanda inglil kuulutust. Mind saatev ingel ütles: „Häda sellele, kes neist kuulutustes midagi muudab või ära segab. Nende kuulutuste tõeline mõistmine on eluliselt tähtis. Inimeste saatus sõltub sellest, kuidas need vastu võetakse.“

Mind juhiti taas läbi nende sõnumite ja ma nägin, kui kallilt olid Jumala rahva kogemused tulnud. Need olid omandatud rohkete kannatuste ja ägedate konfliktide käigus. Jumal oli neid juhtinud samm sammu järel, kuni oli nad asetanud kindlale, kõigutamatu alusele. Ma nägin inimesi alusele lähenemas ja seda uurimas. Mõned astusid rõõmuga kohe selle peale. Teised hakkasid vundamendis vigu otsima. Nad soovisid teha täiendusi, et alus oleks siis täiuslikum ja inimesed õnnelikumad.

Mõned astusid aluselt maha, et seda uurida, ning teatasid, et see on valesti ehitatud. Kuid ma nägin, et peaaegu kõik seisis alusel ja manitsesid maha astunuid hädaldamist lõpetama, sest Ehitusmeister oli Jumal ning nii võitlesid nad Tema vastu. Nad vaatasid uuesti üle Jumala imelise tegutsemise, mis oli juhtinud nad kindlale alusele, ning, tõstnud üheskoos silmad taeva poole, kiitsid valju häälega Jumalat. See mõjutas mõnesid neist, kes olid kaevelnud ja aluselt lahkunud ning nad astusid alandliku pilguga sellele tagasi.

JÜÜTIDE KOGEMUSE KORDUMINE

Mind viidi tagasi Kristuse esimese tuleku kuulutamise juurde. Johannes saadeti Eelija vaimus ja väes Jeesusele teed valmistama. [322] Need, kes hülgasid Johannese tunnistuse, ei saanud Jeesuse õpetustest kasu. Nende vastuseis sõnumile, mis kuulutas ette Tema tulekut, muutis nad niisuguseks, et nad ei olnud valmis võtma vastu isegi kõige kindlamaid tõendeid sellest, et Ta on Messias. Saatan viis

Johannese kuulutuse hüljanud nii kaugele, et nad hülgasid Kristuse ja löid Ta risti. Sel kombel muutusid nad selliseks, et ei saanud vastu võtta nelipüha päeva õnnistusi, mis oleks näidanud neile teed taevasesse pühamusse.

Templi vaheteki lõhkirebenemine näitas, et juutide ohvreid ja kombetalitusi ei võeta enam vastu. Suur Ohver oli toodud ja vastu võetud ning Püha Vaim, mis laskus nelipüha päeval, viis jüngrite mõtted maiselt pühamult taevasele, kuhu Jeesus sisenes oma verega, et valada jüngritele välja oma lepituse õnnistus. Kuid juudid jäeti täielikku pimedusse. Nad kaotasid kogu valguse, mis neil oleks võinud lunastusplaani kohta olla, ja nad uskusid ikka veel oma kasutusse ohvritesse ja andidesse. Taevane pühamu oli võtnud maapealse pühamu koha, kuid nemad ei olnud muutusest teadlikud. Seetõttu ei saanud nad kasu Kristuse vahemehetööst pühas paigas.

Paljud vaatavad õudusega juutide käitumist Kristuse hülgamisel ja ristilöömisel ning kui nad loevad Tema häbitust teotamisest, mõtlevad nad, et armastavad Teda ega oleks Teda salanud nagu Peetrus ega risti löönud nagu juudid. Kuid Jumal, kes näeb kõigi südant, on pannud proovile selle armastuse Jeesuse vastu, mida nad väidavad end tundvat.

Kogu taevas jälgis sügavaima huviga esimese ingli kuulutuse vastuvõtmist. Kuid paljud, kes väitsid end Jeesust armastavat ja kes valasid ristist lugedes pisaraid, pilkasid häid sõnumeid Tema tulekust. Selle asemel et sõnum rõõmuga vastu võtta, väitsid nad, et see on eksiarvamus. Nad vihkasid neid, kes armastasid Tema ilmumist, ja heitsid nad kirikutest välja. Need, kes hülgasid esimese kuulutuse, ei saanud kasu teisest kuulutusest ega ka mitte keskööhüüust, mis pidi valmistama neid ette koos Jeesusega usus taevase pühamu kõige pühamasse paika sisenemiseks. Ja kahe esimese kuulutuse hülgamisega olid nad oma arusaamist niivõrd tuhmistanud, et ei suutnud näha valgust kolmanda ingli kuulutuses, mis näitab teed kõige pühamasse paika.

[323]

56. PEATÜKK — SAATANA EKSITUSED

SAATAN ALUSTAS oma pettusega Eedenis. Ta ütles Eevale: „Te ei sure, kindlasti mitte.“ See oli Saatana esimene hinge surematuse õppetund ning ta on selle pettuse toonud tollest ajast praegusesse ja viib edasi, kuni kestab Jumala laste vangipõli. Mulle näidati Aadamat ja Eevat Eedenis. Nad võtsid keelatud puust, siis seati elupuu ümber leegitsev mõõk ja nad aeti aiast välja, et nad ei võtaks elupuust ega muutuks surematuteks patusteks. Selle puu vili pidi põlistama surematuse. Ma kuulsin ingliti küsimas: „Kes Aadama perekonnast on möödunud leegitsevast mõõgast ja elupuust võtnud?“ Ma kuulsin teist ingliti vastamas: „Mitte keegi Aadama perest ei ole leegitsevast mõõgast mööda saanud ja elupuust söönud, seepärast pole ühtki surematut patust.“ Hing, kes teeb pattu, peab surema igavest surma — surma, millest pole lootust üles tõusta — ning siis on Jumala viha lepitatud.

Mind pani imestama, et Saatanal õnnestus nii edukalt panna inimesi uskuma, et Jumala sõnad: „Hing, kes teeb pattu, peab surema!“ (Hesekieli 18:4) tähendavad, et hing, kes teeb pattu, ei pea surema, vaid elab igavesti viletsuses. Ingel ütles: „Elu on elu, ükskõik kas valus või õnnes. Surm on ilma valuta, ilma rõõmuta, ilma vihkamiseta.“

Saatan käskis oma inglitel eriliselt pingutada, et levitada esimest korda Eedenis Eevale öeldud valet: „Te ei sure, kindlasti mitte.“ Kui inimesed olid vale vastu võtnud ja hakanud uskuma, et inimene on surematu, pani Saatan neid uskuma, et patused elavad igaveses viletsuses. Siis oli Saatana jaoks pinnas valmis, et oma esindajate kaudu tegutseda ja näidata Jumalat inimestele kättemaksuhimulise hirmuvalitsejana, kes viskab põrgusse kõik, kes Talle ei meeldi, ning Ta annab neile igavesti tunda oma viha. Ning sel ajal kui nad taluvad sõnul väljendamatut piina ja väänlevad igavestes leekides, kujutatakse Jumalat rahulolevana nende poole vaatamas. Saatan teadis, et kui see eksitus vastu võetakse, hakkavad paljud Jumalat vihkama, selle asemel et Teda armastada ja austada. Samuti pannakse

paljud uskuma, et Jumala Sõna ähvardused ei täitu sõna-sõnalt, sest Tema loodud olevuste viskamine igavestesse piinadesse oleks Tema heatahtliku ja armastava iseloomuga vastuolus.

Teine äärmus, kuhu Saatan on inimesed juhtinud, on Jumala õiglusest ja Tema Sõna ähvardustest täielikult ülevaatamine ning Tema kujutamine kõigile halastavana, nii et keegi ei hukku, vaid et kõik, nii pühad kui ka patused, päästetakse viimaks Tema riiki.

Hinge surematuse ja lõputu viletsuse populaarsete eksituste tagajärjel tüssab Saatan veel üht inimklassi ja paneb neid Piiblit pidama inspireerimata raamatuks. Nad arvavad, et see õpetab häid asju, kuid nad ei suuda sellele loota ja seda armastada, sest neile on õpetatud, et selles on õpetus igavesest piinast.

Ühe inimklassi juhib Saatan veel kaugemale, lausa Jumala olemasolu eitama. Nad ei suuda näha Piibli Jumala iseloomus kokkuvõtvust, kui Ta määrab osale inimkonnast kogu igavikuks kohutavad piinad. Seepärast eitavad nad Piiblit ja selle Autorit ning peavad surma igaveseks uneks.

Veel üks inimklass on need, kes on kartlikud ja hirmunud. Neid ahvatleb Saatan patustama ja pärast näitab neile, et patu palk pole mitte surm, vaid elu kohutavates piinades, mida tuleb taluda läbi igaviku lõputute aegade. Suurendades nii nende nõrga mõistuse ees igavese põrgu õudusi, võtab ta kontrolli nende mõistuse üle ja nad kaotavad aru. Siis Saatan ja tema inglid juubeldavad ning uskmatud ja ateistid süüdistavad kristlust. Nad väidavad, et niisugused halvad asjad on Piibli ja selle Autori uskumise loomupärased tagajärjed, samas kui tegelikult on need populaarse eksiõpetuse vastuvõtmise tulemus.

PÜHAKIRI ON KAITSEVAHEND

[326]

Ma nägin, et taevainglid olid Saatana jultunud töö tõttu nõrдинud. Ma küsisin, miks on vaja lubada, et need pettekujutlused inimeste mõistusele mõjuvad, kui Jumala inglid on nii võimsad ja võiksid hõlpsalt vaenlase väe murda, kui neile korraldus anda. Siis ma nägin, et Jumal teadis, et Saatan proovib inimest igal viisil hävitada, seepärast oli Ta lasknud oma Sõna kirja panna ja teinud oma eesmärgid inimkonnale nii selgeks, et ka kõige nõrgem ei peaks eksima. Kui Jumal oli inimesele oma Sõna andnud, kaitses Ta seda hoolikalt, et

seda ei saaks hävitada ei Saatan ega tema inglid ega ükski tema käsilastest või esindajatest. Sel ajal kui teised raamatud võisid hävida, pidi see olema kadumatu. Ning

lõpuajal, kui Saatan pekkused lähevad veel suuremaks, pidi seda paljundatama nii, et kõik, kes soovivad, saavad endale Sõna, ja kui nad tahavad, võivad nad end Saatan pekkuste ja valeimetegude vastu relvastada.

Ma nägin, et Jumal oli Piiblit eriliselt kaitsnud, aga ometi, kui eksemplare oli vähe, olid õpetatud mehed mõnel juhul muutnud sõnu, arvates, et nad teevad selle selgemaks, kui nad tegelikult muutsid selge segasemaks, nii et see toetus nende arvamustele, mida suunasid traditsioonid. Kuid ma nägin, et Jumala Sõna tervikuna on täiuslik ahel, mille üks osa on seotud teisega ning selgitab teist. Tõelistel tõetsijatel ei tarvitse eksida, sest Jumala Sõna pole elutee selgitamisel üksnes selge ja lihtne, vaid sellega koos antakse ka Püha Vaim juhtima selles ilmutatud eluteest aru saama.

Ma nägin, et Jumala inglid ei hakka iial kellegi tahet kontrollima. Jumal paneb inimese ette elu ja surma. Ta saab ise valiku teha. Paljud soovivad elu, kuid jätkavad ikkagi laial teel käimist. Nad otsustavad hakata vastu Jumala valitsusele, hoolimata Tema suurest halastusest ja kaastundest, mille tõttu Ta andis oma Poja nende eest surma. Need, kes ei otsusta nii kallilt ostetud lunastust vastu võtta, peavad saama karistuse. Kuid ma nägin, et Jumal ei heida neid põrgusse lõputut viletsust kannatama, samuti ei võta Ta neid taevasse, sest nende viimine puhaste ja pühade inimeste seltskonda oleks neile äärmiselt vaevarikas. Ent Ta hävitab nad täielikult, nagu poleks neid olemas olnudki. Siis on Tema õiglus rahuldatud. Ta vormis inimese maapõrmust ning sõnakuulmatud ja ebapühad põletab tuli ning neist saab taas põrm. Ma nägin, et Jumala heatahtlikkus ja kaastundlikkus selles asjas paneb kõik Tema iseloomu imetlema ja Tema püha nime kiitma. Pärast seda, kui õelad on maa pealt hävitatud, ütleb kogu taevane väehulk: „Aamen!“

Saatan vaatab väga rahulolevalt neid, kes nimetavad end krist-laseks, kuid kes hoiavad kõvasti kinni eksitustest, mis on tema välja mõeldud. Tema töö on ikka uusi eksitusi septseda ning tema võimed ja osavus selles osas aina suurenevad. Ta pani oma esindajad, paavstid ja preestrid, ennast ülistama ning õhutas rängalt taga kiusama ja hävitama neid, kes ei olnud nõus tema eksitusi vastu võtma.

Oh missuguseid kannatusi ja piinu pidid Kristuse kallid järelkäijad taluma! Inglid on selle kõik ustavalt kirja pannud. Saatan ja tema kurjad inglid ütlesid neid kannatavaid pühasid teenivatele inglitele võidurõõmsalt, et nad kõik tuleb ära tappa, et maa peale ei jääks ühtki tõelist kristlast. Ma nägin, et Jumala kogudus oli sel ajal puhas. Polnud ohtu, et sellesse tuleksid ebaausa südamega inimesed, sest tõelist kristlast, kes julges oma usku kuulutada, ähvardasid piinapink, tuleriit ja igasugused piinamisviisid, mida Saatan ja tema kurjad inglid suutsid leiutada või inimese mõtteisse sisendada.

57. PEATÜKK — SPIRITISM

LOOMUPÄRASE SUREMATUSE õpetus valmistab teed kaas-aegsele spiritismile. Kui surnud on võetud Jumala ja pühade inglite juurde ning neile on antud palju suuremad teadmised, kui neil olid siin, miks ei peaks nad siis tulema maa peale tagasi, et valgustada ja õpetada elavaid? Kuidas saavad need, kes usuvad inimese teadvusse surmas, hüljata selle, mis tuleb neile taevase valgusena, mida annavad edasi ülendatud vaimud? See on pühaks peetav kanal, mille kaudu viib Saatan täide oma eesmärgid. Tema käske täitvad langenud inglid ilmuvad vaimude maailma käskjaladena. Väites, et elavad suhtlevad surnutega, kasutab Saatan nende mõistuse suhtes oma nõiduslikku mõju.

Tal on võime tuua inimeste silme ette isegi nende lahkunud sõpru. Võltsing on täielik: hämmastava selgusega on jäljendatud tuttavat välimust, sõnu ja hääletooni. Paljusid lohutab kinnitus, et nende armastatud naudidavad taeva õndsust, ning ohtu kahtlustamata kuulavad nad hukutavaid vaime ja kurjade vaimude õpetusi.

Kui nad on pandud uskuma, et surnud võivad tõepoolest tulla tagasi nendega suhtlema, toob Saatan esile need, kes läksid hauda ettevalmistamata. Nad väidavad, et on õnnelikult taevas ja et neil on seal koguni kõrge positsioon. Nii levitatakse laialdaselt eksitust, et õigete ja õelate vahel ei tehta mingit vahet. Mõnikord esitavad näilised külalised vaimude maailmast manitsusi ja hoiatusi, mis on õiged. Ja siis, kui usaldus on saavutatud, väljendavad nad õpetusi, mis õõnestavad otseselt usku Pühakirja. Ilmutades näiliselt tõsist huvi oma maapealsete sõprade heaolu suhtes, toovad nad kavalalt sisse kõige ohtlikumad eksitused. Fakt, et nad nendivad mõningaid tõdesid ja suudavad vahel tulevikusündmuse ennustada, annab nende väidetele näilise usaldusvääruse, ning rahvahulga võtavad nende valeõpetused meelsasti vastu ja usuvad neid kui endastmõisteta-
vaid, nagu oleksid need kõige pühamad Piibli tõed. Jumala Seadus heidetakse kõrvale, armu Vaimu põlatakse, lepinguverd peetakse ebapühaks asjaks. Vaimud eitavad Kristuse jumalikkust ja seavad

isegi Looja endaga samale tasemele. Nii jätkab suur mässaja uue maskeeringu taga oma sõda Jumala vastu, mis algas taevast ja on ligi kuus tuhat aastat jätkunud maa peal.

Paljud püüavad selgitada vaimuilmingud, omistades need täielikult meediumi pettusele ja osavatele võtetele. Kuigi on tõsi, et pettuse tagajärgi on sageli määratud kaela kui tõelisi ilminguid, on esinenud ka märkimisväärseid üleloomuliku jõu väljendusi. Salapärased koputused, millega algas tänapäeva spiritism, ei olnud inimeste kavaluse või riugaste tagajärg, vaid kurjade inglite otsene tegevus, kes tutvustasid nii üht kõige edukamat hinge hävitavat eksitust. Paljud meelitatakse lõksu uskumuse abil, et spiritism on pelgalt inimlik pettus. Kui nad satuvad silmitsi ilmingutega, mille nad peavad paratamatult üleloomulikuks tunnistama, siis saavad nad petetud ja nad on sunnitud need Jumala võimsa väena vastu võtma.

Need inimesed jätavad tähelepanuta Pühakirja tunnistuse Saatana ja tema käsiliste tehtavate imede suhtes. Saatana abil suutsid vaarao nõiad Jumala tegevust järele teha. Apostel Johannes kirjeldab imet tegevat väge, mis ilmneb lõpuajal: „Ja ta tegi suuri tunnustähti, nõnda et ta lasi ka tule taevast maa peale maha tulla inimeste silme ees, ning ta eksitas ilmamaa elanikke tunnustähtedega, mis talle oli antud teha metsalise ees, käskides ilmamaa elanikke teha kuju metsalisele, kellel oli mõõgahaav ning kes oli tõusnud ellu.“ (Ilmutuse 13:13, 14) Siin ei viidata üksnes pettusele. Inimesi petavad need imeteod, mille tegemiseks on Saatana käsilastel vägi, mitte need, mida tehakse vaid näiliselt.

NÕIDUSE KAASAEGNE VORM

[330]

Praegu on nõiduse nimetus põlu all. Väidet, et inimesed suudavad suhelda kurjade vaimudega, peetakse pimedate keskaja müüdiks. Kuid spiritism, mille pooldajaid on sadu tuhandeid, koguni miljoneid, mis on rajanud endale tee teadusringkondadesse, mis on tunginud kirikutesse ja leidnud poolehoidu seadusandlikes kogudes ning isegi kuningate õukonnas — see tohutu pettus on üksnes vanal ajal hukka mõistetud ja keelatud nõiduse elustumine uues maskeeringus.

Saatan petab inimesi praegu samamoodi, nagu ta pettis Eevat Eedenis, kihutades üles soovi omandada keelatud teadmisi. „Te saate Jumala sarnaseks,“ väidab ta, „tundes head ja kurja.“ (1. Moosese

3:5) Kuid apostel Jaakobus kirjeldab seda tarkust, mida jagab spiritism: „See pole ülalt tulev tarkus, vaid maine, hingelik, demonlik.“ (Jaakobuse 3:15)

Pimeduse vürstil on võimekas mõistus ning ta kohandab osavalt oma kiusatused inimestele erinevates oludes ja kultuurides. Ta tegutseb „igasuguse ülekohtu pettusega“, et saavutada kontroll inimlaste üle, kuid ta saab oma eesmärgini jõuda ainult siis, kui nad annavad vabatahtlikult tema kiusatustele järele. Need, kes alistuvad tema võimule, hellitades halbu iseloomujooni, ei mõista eriti, kuhu nende tee viimaks viib. Kiusaja viib nad hukatusse ja kasutab neid siis omakorda teiste hukatusse viimiseks.

KEEGI EI TARVITSE LANGEDA PETTUSE OHVRIKS

[331] Kuid keegi ei tarvitse spiritismi valeväidete ohvriks langeda. Jumal on andnud maailmale piisavalt valgust, et püüiniseid avastada. Kui poleks muid tõendeid, peaks kristlasele piisama sellest, et vaimud ei tee vahet õigusel ja patul, Kristuse õilsamatel ja puhtaimatel apostlitel ning Saatana kõige rikutumatel teenijatel. Kujutades kõige alatumaid inimesi taevas viibivat ja seal kõrgelt austatud olevat, teatab Saatan põhimõtteliselt maailmale: „Ükskõik kui õel sa oled, ükskõik kas sa usud Jumalat ja Piiblit. Ela, nagu soovid, taevas on sinu kodu.“

Veelgi enam, apostlid, keda kehastavad need valevaimud, pannakse ümber lükkama seda, mida nad maa peal Püha Vaimu käsul kirjutavad. Nad eitavad Piibli jumalikku päritolu ja kisuvad niiviisi maha kristliku lootuse aluse ning kustutavad valguse, mis näitab teed taevasse.

Saatan paneb maailma uskuma, et Piibel on pelgalt väljamõeldis või maksimaalselt raamat, mis sobis inimkonna algusaegadesse, kuid mida praegu peetakse vananenuks ja heidetakse kõrvale kui igand. Ning Jumala Sõna koha täitmiseks pakub ta vaimuilminguid. See kanal on täielikult tema kontrolli all, selle abil saab ta panna maailma uskuma seda, mida tahab. Raamatu, mis tema ja ta järelkäijaid hukka mõistab, paneb ta varju, just kuhu ise tahab. Maailma Päästjast ei tee ta enam kui tavalise inimese. Ja nii nagu Jeesuse hauda valvanud Rooma valvesõdurid levitasid valetateid, mille preestrid ja vanemad neile suhu panid, et Tema ülestõusmist kummutada, nii püüavad

vaimuilmingutesse uskuvad inimesed jätta muljet, et Päästja elu asjaoludes ei olnud midagi imelist. Püüdnud nii Jeesuse tahaplaanile lükata, tõmbavad nad tähelepanu oma imedele ja väidavad, et need ületavad igati Kristuse tegusid.

Prohvet Jesaja ütleb: „Ja kui teile öeldakse: Küsitlege surnute vaime ja ennustajaid, kes sosistavad ja pomisevad, siis vastake: Kas rahvas ei peaks küsitlema oma Jumalat? Kas tuleb elavate pärast küsitleda surnuid? Õpetuse ja tunnistuse juurde! Kui nõnda ei kõnelda, siis ei ole koitu.“ (Jesaja 8:19, 20) Kui inimesed oleksid valmis võtma vastu Pühakirjas nii selgelt väljendatud tõe, et surnud ei tea midagi, siis näeksid nad spiritismi väidetes ja ilmingutes tegutsemas Saatanat suure väe ja valeimetegude ja -tunnustähtedega. Kuid selle asemel et loovutada lihalikule südamele nii meelepärane vabadus ja öelda lahti pattudest, mida nad armastavad, sulgevad suured hulgad oma silmad valgusele ja lähevad hoiatustest hoolimata mööda, sel ajal kui Saatan punub neile võrku ja neist saab tema saak. „Sellepärast et nad ei võtnud vastu tõe armastust, et nad oleksid pääsenud. Ja seepärast saadabki Jumal neile eksitava jõu, et nad hakkaksid uskuma valet.“ (2. Kiri tessalooniklastele 2:10, 11)

[332]

Neid, kes seisavad spiritismi õpetustele vastu, ei ründa üksnes inimesed, vaid ka Saatan ja tema inglid. Nad on astunud võitlusse meelevaldade ja võimudega, kurjade taevaaluste vaimudega. Saatan ei loovuta ühtki tolli, välja arvatud siis, kui ta taevaste käskjalgade väe abil tagasi lüüakse. Jumala rahvas peaks astuma talle vastu samasuguste sõnadega, nagu meie Päästja: „Kirjutatud on.“ Saatan oskab Pühakirja tsiteerida praegu samamoodi nagu Kristuse ajal ning ta moonutab selle õpetusi, et toetada oma eksitusi. Ent Piibli selged väited annavad relvad, mis on vägevad igas konfliktis.

Need, kes tahavad hädaohu ajal püsima jääda, peavad mõistma Pühakirja tunnistust inimese olemuse ja surnute seisukorra kohta, sest lähitulevikus seisavad paljud silmitsi kurjade vaimudega, kes kehastuvad nende armastatud sugulasteks või sõpradeks ning kuulutavad kõige ohtlikumaid eksioõpetusi. Need külalised pöörduvad meie kõige õrnemate tunnete poole ning teevad oma väidete kinnitamiseks imesid. Me peame olema valmis neile vastu astuma Piibli tõega, et surnud ei tea midagi ja et need, kes niiviisi ilmuvad, on kurjad vaimud.

[333] Saatan on kaua ette valmistanud oma viimast pingutust maailma petta. Tema tööle pani aluse kinnitus Eevale Eedenis: „Te ei sure, kindlasti mitte, ... päeval, mil te sellest sööte, lähevad teie silmad lahti ja te saate Jumala sarnaseks, tundes head ja kurja.“ (I. Moosese 3:4, 5) Spiritismi arengu kaudu on ta vähehaaval valmistanud teed oma pettuse meistriteoseks. Ta pole veel jõudnud oma plaane täielikult täide viia, kuid ta jõuab selleni lõpuajal ning tema pettused tõmbavad maailma tema ridadesse. Nad uinutatakse kiiresti hukatuslikus turvalisuses üksnes selleks, et ärgata Jumala viha väljavalamiseks.

58. PEATÜKK — VALI HÜÜD

[334]

MA NÄGIN ingleid taevas edasi ja tagasi kiirustamas, maa peale laskumas ja tagasi taevasse tõusmas, valmistudes mingi tähtsa sündmuse toimumiseks. Siis nägin teist ingliti, kel oli kästud minna maa peale, et ühineda kolmanda ingliga ning anda tema kuulutusele vägi ja jõud. Inglit kiirgus suur vägi ja auhiilgus ning kui ta alla laskus, läks maa tema auhiilgusest valgeks. Ingliga kaasnev valgus tungis kõikjale, kui ta hüüdis võimsalt, valju häälega: „Langenud, langenud on suur Paabel ning on saanud kurjade vaimude eluasemeks ning kõigi rüvedate vaimude varjupaigaks ja kõigi rüvedate lindude varjupaigaks ning kõigi rüvedate loomade ja vihatute varjupaigaks!“ (Ilmutuse 18:2)

Korratakse teise ingli antud kuulutust Paabeli langemisest, lisaks mainitakse kõlvatusi, mis tungisid kirikutesse pärast 1844. aastat. See ingel tuleb õigel ajal, et ühineda viimases suures töös kolmanda ingli kuulutusega, kui see paisub valjuks hüüdeks. Jumala rahvast valmistatakse ette seisma jääma kiusatusetunnil, mis on peagi nende ees. Ma nägin nende peal suurt valgust ja nad ühinesid kartmatult kuulutama kolmanda ingli sõnumit.

Võimsale taevainglile saadeti appi ingleid ja ma kuulsin hääli, mis tundusid kostvat igalt poolt: „Tulge temast välja, mu rahvas, et te ei saaks tema pattude osaliseks ning et te ei kannaks midagi tema nuhtlustest! Sest tema patud on ulatunud taevani ning Jumalale on tulnud meelde tema ülekohtused teod.“ (Ilmutuse 18:4, 5) See sõnum tundub olevat kolmanda kuulutuse täiendus, mis ühineb sellega samamoodi nagu keskööhüüd teise ingli kuulutusega 1844. aastal. Jumala auhiilgus oli kannatlike, ootavate pühade peal ning kartmatult esitasid nad viimase pühaliku hoiatuse, kuulutades Paabeli langusest ja kutsudes Jumala rahvast sellest välja tulema, et nad võiksid tema kohutavast hukatusest pääseda. Ootajate peale pais- [335]tev valgus tungis kõikjale ja need inimesed kirikutes, kel ei olnud valgust, kes ei olnud kolme kuulutust kuulnud ega neid hüljanud, kuuletusid kutsele ja lahkusid langenud kirikutest. Paljude jaoks

oli see vastutusrikas aeg, sest need kuulutused olid antud, neile oli valgus paistnud ja neil oli eesõigus valida elu või surm. Mõned valisid elu ja seisis nende ridadesse, kes otsisid Issandat ja pidasid kõiki Tema käske. Kolmas kuulutus pidi oma töö tegema ja kõik proovile panema ning väärtuslikud hinged tuli religioossetest institutsioonidest välja kutsuda.

Vastupandamatu vägi liigutas siiraid, samal ajal tõi Jumala väe ilming hirmu nende uskmatutele sugulastele ja sõpradele ning ohjeldas neid, nii et nad ei söandanud ega suutnud takistada neid, kes tundsid endas Jumala Vaimu tööd. See viimane kutse jõudis isegi vaeste orjadeni ning jumalakartlikud nende hulgas töid kuuldavale vaimustunud rõõmulaulud eelseisva õnneliku vabanemise pärast. [Märkus: Et teise tuleku ajal on orjus, väljendub selgelt prohvet Johannese elavas kirjelduses Ilmutuse 6:15, 16, kuidas „kõik orjad ja vabad“ ütlesid „mägedele ja kaljudele“, et need nende peale langeksid ja peidaksid neid „troonil istuja palge eest“. — Koostajad] Nende peremehed ei suutnud neid kontrollida, hirm ja hämmastus hoidis neid tagasi. Toimusid võimsad imed, haiged said terveks ning usklikega koos käisid tunnustähed ja imeteod. Jumal tegutses ja iga püha järgis tagajärgi kartmata oma südametunnistuse veendumusi ning ühines nendega, kes pidasid kõiki Jumala käske ja levitasid kolmandat kuulutust suure väega. Ma nägin, et see kuulutus lõpeb väe ja jõuga, mis ületab suurelt keskööhüüu.

[336] Jumala teenijad, kellele anti vägi ülevalt, läksid särava näo ja püha pühendumise valgusega välja, et kuulutada taevast sõnumit. Kõigisse religioossetesse organisatsioonidesse hajutatud kallihinnalised inimesed vastasid kutsele ning kiirustasid hukule määratud kirikutest välja, nagu Lott kiirustas välja Soodomast enne selle hävitamist. Jumala rahvast kinnitas võrratu auhiilgus, mis oli rohkelt nende peal ja valmistas neid ette kiusatusetunniks. Ma kuulsin kõikjal hulganisti hääli ütlemas: „Siin olgu kannatlikkust pühadel, kes hoiavad alal Jumala käske ja Jeesuse usku!“ (Ilmutuse 14:12)

59. PEATÜKK — ARMUAJA LÕPP

[337]

MULLE NÄIDATI aega, mil kolmanda ingli kuulutus hakkab lõppema. Jumala rahval oli Tema vägi, nad olid oma töö lõpetanud ja eesseisvaks katsumusetunniks valmistunud. Nad olid saanud hilise vihma ehk kosutuse Issanda ligiolust ning elav tunnistus oli taas virgunud. Viimane suur hoiatus kõlas kõikjal ja see häiris ja vihastas maa elanikke, kes ei võtnud kuulutust vastu.

Ma nägin ingleid taevas edasi-tagasi kiirustamas. Ma nägin inglit, kel oli vööl tindipott, pöördumas maa pealt tagasi ja teatamas Jeesusele, et tema töö on tehtud, pühad olid ära loetud ja pitseeritud. Siis nägin ma Jeesust, kes oli seni teeninud kümmet käsku sisaldava laeka ees, viirukipanni maha viskamas. Ta tõstis käed üles ja ütles valju häälega: „See on lõpetatud.“ Ja kogu inglihulk võttis kroonid peast, kui Jeesus tegi pühaliku avalduse: „Kes teeb ülekohut, tehku veel enam ülekohut, ning kes on rüve, saagu veelgi rüvedamaks! Õige tehku veel enam õigust ning püha pühitsegu ennast veel enam!“ (Ilmutuse 22:11)

Iga juhtum oli otsustatud kas eluks või surmaks. Sel ajal kui Jeesus oli pühamus teenimas, oli toimunud kohus õigete surnute üle ja siis õigete elavate üle. Kristus oli vastu võtnud oma kuningriigi, oli teinud lepituse oma rahva eest ja kustutanud nende patud. Kuningriigi alamad olid valmis. Talle pulm oli lõplikult teostatud. Ja kuningriik ning võim kuningriikide üle kogu taeval all anti Jeesusele ja Tema lunastuse pärijatele ning Jeesus hakkas valitsema kuningate Kuningana ja isandate Isandana.

Kui Jeesus liikus kõige pühamast paigast välja, kuulsin ma Tema rüü küljes rippuvate kellukeste tilinat, ja kui Ta lahkus, kattis maa elanikke pimedusepilv. Siis polnud enam vahendajat süüdiolava inimese ja Jumala vahel, kelle vastu oli eksitud. Sel ajal kui Jeesus seisis Jumala ja süüdlase inimese vahel, olid inimesed vaoshoitud, aga kui Ta astus inimese ja Isa vahelt ära, eemaldati piirang ning Saatan sai täieliku kontrolli nende üle, kes ei olnud lõpuks meelt parandanud.

[338]

Sel aja kui Jeesus teenis pühamus, ei olnud võimalik nuhtlusi välja valada, aga kui Tema töö ja eestkostmine lõppesid, ei takistanud miski Jumala viha ning see puhkes raevukalt nende süüdiolevate patuste kaitseta pea peale, kes olid lunastust halvustanud ja noomitust vihanud. Sel kohutaval ajal, pärast Jeesuse vahemehetöö lõppu, elasid õiged püha Jumala palge ees ilma eestkostjata. Kõik juhtumid olid otsustatud, kõik kalliskivid loetud. Jeesus viibis hetke taevase pühamu välimises osas ning patud, mis olid üles tunnistatud sel ajal, kui Ta oli kõige pühamas paigas, asetati Saatanale, patu algatajale, kes peab nende eest karistust kandma. [Märkus: See Saatana kannatamine ei ole mingis mõttes asenduslepitus. Nagu on kirjas ühes varasemas peatükis: „Kristuse kui inimese asendaja ja käemehe peale pandi inimeste ülekohus.“ (vt orig lk 225) Aga pärast seda, kui need, kes on Kristuse ohvri vastu võtnud, on lunastatud, siis on see kindlasti just Saatan, patu algataja, kes peab lõplikku karistust kandma. Nagu E. White ühes teises kohas kirjutab: „Kui lepitustöö taevases pühamus on lõpetatud, pannakse Jumala rahva patud Jumala, taeva inglite ja lunastatute juuresolekul Saatanale. Ta kuulutatakse süüdlaseks kõiges kurjas, mida ta on mõjutanud inimesi tegema.“ — „Suur võitlus“, orig lk 658; eesti k. 2010: 470 — Koostajad]

„LIIGA HILJA! LIIGA HILJA!“

[339] Siis ma nägin, kuidas Jeesus võttis seljast preestrirüü ja riietus kõige kuninglikumatesse rõivastesse. Tema peas oli palju kroone, kroon krooni sees. Ta lahkus inglihulgast ümbritsetuna taevast. Maa elanikele langesid nuhtlused. Mõned sajatasid ja needsid Jumalat. Teised kiirustasid Jumala rahva juurde ja palusid, et neid õpetataks, kuidas Jumala kohtuotsuste eest pääseda. Kuid pühadel ei olnud nende jaoks midagi. Viimane pisar patuste pärast oli valatud, viimane meeletlik palve palutud, viimane koorem kantud, viimane hoiatus antud. Halastuse armas hääl ei kutsunud neid enam. Kui pühad ja kogu taevas olid nende lunastusest huvitatud, ei olnud neil endal selle vastu huvi. Varem oli nende ette pandud elu ja surm. Paljud soovisid elu, kuid ei teinud selle saavutamiseks pingutusi. Nad ei valinud elu ning nüüd ei olnud lepitavat verd, mis oleks süüdlase puhastanud, ei olnud kaastundlikku Päästjat nende eest palumas ja

hüüemas: „Säästa, säästa patuseid veel veidike.“ Kogu taevas oli ühinenud Jeesusega, kui nad kuulsid hirmu tekitavaid sõnu: „See on valmis. See on lõpetatud.“ Lunastusplaan oli lõpetatud, kuid vaid vähesed olid otsustanud selle vastu võtta. Ja kui halastuse meeldiv häääl vaikis, haaras õelaid hirm ja õudus. Kohutava selgusega kuulsid nad sõnu: „Liiga hilja! Liiga hilja!“

Need, kes ei olnud hinnanud Jumala Sõna, kiirustasid siia ja sinna, rändasid merest mereni, ühest maa äärest teise, et otsida Issanda Sõna. Ingel ütles: „Nad ei leia seda. Maal on nälg, mitte nälg leiva järele ega janu vee järele, vaid Issanda sõnade kuulumise järele. Mida kõike nad annaksid Jumala ühe heakskiitva sõna eest! Aga ei, nad peavad edasi näljas ja janus olema. Päev päeva järel on nad lunastust halvustanud ning väärtustanud maist vara ja naudinguid kõrgemalt kui taevast varandust või taeva kütkestavust. Nad on hüljanud Jeesuse ja põlanud Tema pühasid. Kes on rüve, peab jääma igavesti rüvedaks.“

Paljud õelad olid suures raevus, kui nad kannatasid nuhtluste all. See oli kohutava piina vaatepilt. Vanemad süüdistasid kibedalt oma lapsi ja lapsed vanemaid, vennad õdesid ja õed vendi. Igast suunast kuuldus valjusid halavaid hüüdeid: „Sina takistasid mind vastu võtmast tõde, mis oleks mind sellest kohutavast tunnist päästnud.“ Inimesed pöördusid jutlustajate poole teravas vihas ja süüdistasid neid: „Te ei hoiatanud meid. Te rääkisite, et kogu maailm pöördub, ning hüüdsite „Rahu, rahu!“, et vaigistada kõiki tekkivaid hirme. Te ei rääkinud meile sellest tunnist ja neid, kes meid selle eest hoiatasid, nimetasite te fanaatikuteks ja õelateks inimesteks, kes tahavad meid hävitada.“ Kuid ma nägin, et jutlustajad ei pääsenud Jumala viha eest. Nende kannatused olid kümme korda suuremad kui nende rahva omad.

[340]

60. PEATÜKK — JAAKOBI AHASTUSE AEG

MA NÄGIN pühasid linnadest ja küladest lahkumas ning väikeste gruppidena kõige üksildasemates paikades elamas. Inglise muresid neile toidu ja vee, samal ajal kannatasid õelad nälga ja janu. Siis nägin maa juhtivaid mehi nõu pidamas ning Saatanat ja tema ingleid nende ümber askeldamas. Ma nägin dokumenti, mille koopeid levitati maa erinevatesse osadesse. Sellega anti korraldus, et kui pühad ei loobu oma kummalisest usust ja hingamispäevast ega pea nädala esimest päeva, on inimestel teatud aja pärast vabadus neid surmata. Kuid sel katsumusetunnil olid pühad rahulikud ja tasakaalukad, usaldasid Jumalat ja toetusid Tema töotusele, et neile valmistatakse pääsetee.

Mõnes kohas kiirustasid õelad enne määruse jõustumist pühasid tapma, kuid inglised võitlesid nende eest sõjameeste kujul. Saatan soovis, et tal oleks eesõigus hävitada Kõigekõrgema pühad, kuid Jeesus käskis oma inglitel neid kaitsta. Jumalal on au Tema Seadust järginutega teha leping neid ümbritsevate paganate silma ees ning Jeesusel on au võtta surma nägemata taevasse need ustavad, kes on Teda nii kaua oodanud.

Peagi nägin pühasid kannatamas tohutut vaimset ahastust. Tundus, et maa õelad asuvad nad ümber piiranud. Kõik olid nende vastu. Mõned hakkasid kartma, et Jumal laseb neil lõpuks õelate käe läbi hukka saada. Aga kui oleksid avatud nende silmad, oleksid nad näinud enda ümber Jumala ingleid. Seejärel oli suur hulk vihaseid õelaid ja siis kurjade inglite mass, kes kiirustasid õelaid tagant pühasid tapma. Aga enne kui nad jõudnuks Jumala rahvani, pidanuks õelad kõigepealt läbima selle võimsa pühade inglite hulga. See oli võimatu. Jumala inglised panid nad taanduma ning ka neile peale tungivad kurjad inglised pidid taganema.

APPIHÜÜD VABASTAMISE PÄRAST

[342]

See oli pühade jaoks kohutavalt hirmsa hingepiina aeg. Päeval ja ööl hüüdsid nad vabastamise pärast Jumala poole. Näiliselt ei olnud neil võimalust pääseda. Õelad oldi juba alustanud võidurõõmutsemist ja hüüdsid: „Miks teie Jumal ei vabasta teid meie käest? Miks te ei lähe üles ega päästa oma elu?“ Kuid pühad ei pööranud neile tähelepanu. Sarnaselt Jaakobiga võitlesid nad Jumalaga. Inglise igatsesid neid päästa, kuid nad pidid veel veidi ootama. Jumala rahvas pidi karika tühjaks jooma ja ristimisega ristitud saama. Oma kohusele ustavad inglised jätkasid valvamist. Jumal ei kannatanud, et paganad Tema nime häbistavad. Peaaegu oli käes aeg, mil Ta pidi ilmutama oma võimsat väge ja vabastama auliselt oma pühad. Oma nime austamiseks vabastab Ta kõik, kes on Teda kannatlikult oodanud ja kelle nimi on raamatus kirjas.

Mind kanti tagasi ustava Noa juurde. Kui vihma sadas ja veeuputus tuli, sisenes Noa koos oma perega laeva ja Jumal sulges nende järel ukse. Noa oli veeuputuseelse maailma elanikke ustavalt hoianud, kuigi nad olid teda pilganud ja mõnitanud. Kui maa peale laskus vesi ja nad olid üksteise järel uppumas, vaatasid nad laeva, mille arvel nad olid nii palju nalja teinud, turvaliselt vee peal ujumas, kaitstes ustavat Noad ja tema peret. Nii nägin ma, et Jumala rahvas, kes on maailma ustavalt Tema tulevase viha eest hoianud, saab päästetud. Jumal ei lase õelatel hävitada neid, kes on oodanud muutmist ja ei ole alistunud metsalise käsule ega võtnud vastu tema märki. Ma nägin, et kui õelatel lubataks pühad tappa, siis oleksid rahul Saatan, kogu tema kurjade inglite hulk ja kõik need, kes vihkavad Jumalat. Ja missugune suur võit oleks Saatanal omada viimases otsustavas võitluses võimu nende üle, kes on nii kaua oodanud Teda, keda nad armastavad! Need, kes on pilganud pühade mõtet ülesmismisest, näevad oma silmaga Jumala hoolitsust oma rahva eest ja nende aulist vabastamist.

Kui pühad lahkusid linnadest ja küladest, ajasid neid taga õelad, kes püüdsid neid tappa. Ent mõõgad, mis olid tõstetud Jumala rahva hävitamiseks, purunesid ja kukkusid maha nagu jõuetud õlekõrred. Jumala inglised kaitsesid pühaid. Kui nad hüüdsid päeval ja ööl vabastamise järele, jõudis nende hüüd Issanda ette.

[343]

61. PEATÜKK — PÜHADE VABASTAMINE

KESKÖÖL OTSUSTAS Jumal oma rahva vabastada. Kui õelad nende ümber pilkasid, ilmus äkitselt päike, särades kogu oma väes, ja kuu seisis paigal. Õelad jälgisid seda vaatepilti hämmastuses, samal ajal kui pühad vaatasid oma vabastamise märke pühaliku rõõmuga. Tunnustähed ja imeteod järgnesid üksteisele kiiresti. Kõik näis olevat oma loomulikult kursilt kõrvale kaldunud. Jõgede vool peatus. Kerkisid tumedad, rasked pilved ja pörkusid omavahel kokku. Kuid oli üks selge aupaistusega koht, kust kõlas Jumala hääl nagu vete kohin, mis pani taevad ja maa vappuma. Toimus tugev maavärin. Hauad avanesid ja need, kes olid surnud usus kolmanda ingli kuulutuse ajal ja pidanud hingamispäeva, tulid oma tolmustest süngidest välja austatuna, et kuulda rahulepingut, mille Jumal sõlmis nendega, kes olid Tema Seadust järginud.

Taevas avanes ja sulgus ning oli rahutu. Mäed kõikusid nagu pilliroog tuules ja paiskasid kõikjale ümberringi sakilisi kaljusid. Meri kees nagu pada ja heitis maale kive. Ning kui Jumal teatas Jeesuse tuleku päeva ja tunni ning andis oma rahvale igavese lepingu, rääkis Ta korraga ühe lause ja pidas siis pausi, mille kestel kõmisesid sõnad üle kogu maa. Jumala Iisraeli pilk oli suunatud kindlalt ülespoole, nad kuulasid sõnu, mis tulid Issanda suust ja veeresid üle maa nagu kõige valjema pikse raksatused. See oli kohutavalt pühalik. Iga lause lõpus hüüdsid pühad: „Au! Halleluuja!“ Jumala auhiilgus valgustas nende nägu ning nad särasid aust nagu Moosese pale, kui ta tuli alla Siinai mäelt. Õelad ei saanud neid aupaiste tõttu vaadata. Ja kui kuulutati igavesed õnnistused neile, kes olid austanud Jumalat Tema hingamispäeva pühitsedes, kostis võimas võiduhüüd metsalise ja tema kuju võitmise pärast.

Siis algas juubeliaasta, mil maa pidi puhkama. Ma nägin jumalakartlikke orje võidukalt tõusmas ja neid sidunud ahelaid maha raputamas, sel ajal kui nende isandad olid segaduses ega teadnud, mida teha, sest õelad ei mõistnud Jumala häälega lausunud sõnu.

KRISTUSE TEINE TULEK

Peagi ilmus suur valge pilv, millel istus Inimese Poeg. Kui see alguses kaugelt paistma hakkas, näis pilv väga väiksena. Inglise ütlesid, et see on Inimese Poja tunnustäht. Kui see jõudis maale lähemale, nägime võitjana saabuva Jeesuse võrratut au ja majesteetlikkust. Tema saatis pühade inglite kaaskond, kellel olid peas säravad, sädelevad kroonid.

Ükski keel ei suuda kirjeldada selle vaatepildi au. Elav majesteetlikkuse ja ületamatu auhiilguse pilv tuli järjest lähemale ja me nägime selgelt Jeesuse kaunist isikut. Ta ei kandnud okaskrooni, vaid Tema pühale laubale toetus aukroon. Tema rõivastele ja puusale oli kirjutatud nimi: kuningate Kuningas ja isandate Issand. Tema nägu oli ere nagu keskpäevane päike, Tema silmad olid kui tuleleek ja jalad nagu puhas vasemaak. Tema hääl kõlas nagu palju muusika-riistu. Maa värises Tema ees, taevas taganes nagu rullraamat, mida keritakse kokku, ning kõik mäed ja saared liikusid oma kohalt. „Ning ilmamaa kuningad ja ülikud ja sõjapealikud ja rikkad ja võimsad ja kõik orjad ja vabad peitsid end koopaisse ja mägede kaljulõhedesse. Ja nad ütlesid mägedele ja kaljudele: Langege meie peale ja peitke meid troonil istuja palge eest ning Talle viha eest! Sest nende suur vihapäev on tulnud, kes suudab jääda seisma?“, (Ilmutuse 6:15-17)

Need, kes alles veidi aja eest oleksid Jumala ustavad lapsed maa pealt hävitanud, nägid nüüd Jumala auhiilgust nende peal. Ja kogu oma hirmu keskel kuulsid nad pühade häälti rõõmsas laulus ütlemas: „Vaata, see on meie Jumal, keda me ootasime, et ta meid päästaks.“ (Jesaja 25:9)

ESIMENE ÜLESTÕUSMINE

[346]

Maa värises kohutavalt, kui Jumala Poja hääl kutsus magavad pühad välja. Nad vastasid kutsele ja tulid välja aulisse surematusesse rüütatult ning hüüdsid: „Võit, võit surma ja haua üle! Oo surm, kus on sinu astel? Oo haud, kus on sinu võit?“ (vt 1.Kiri korintlastele 15:55) Seejärel ühendasid elavad pühad ja ülestõusnud oma hääle pikaks vaimustunud võiduhüüuks. Need, kelle keha oli läinud alla hauda haiguse ja surma märkidega, tulid nüüd välja surematu tervise ja elujõuga. Elavad pühad muudeti hetkega, silmapilgu jooksul, nad

tõsteti üles koos ülestõusnutega ja koos kohtusid nad Issandaga õhus. Oo, missugune auline kohtumine! Sõbrad, keda surm oli lahutanud, olid koos, et mitte kunagi enam lahku minna.

Pilvevankri igas küljes olid tiivad ja selle all elavad rattad. Ning kui vanker ülespoole veeres, hüüdsid rattad: „Püha!“ ja kui tiivad liikusid, hüüdsid nad: „Püha!“ ning pühade inglite kaaskond pilve ümber hüüdis: „Püha, püha, püha, Issand Jumal Kõikväeline!“ Ja pühad pilvel hüüdsid: „Au! Halleluuja!“ Ja vanker veeres üles püha linna poole. Enne linna sisenemist korraldati pühad täiuslikku nelinurk, mille keskel oli Jeesus. Ta oli pühadest ja inglitest pea ja õlgade jagu kõrgemal. Tema majesteetlik välimus ja kaunis nägu oli nähtav kõigile nelinurgas seisjatele.

62. PEATÜKK — PÜHADE TASU

[347]

SIIS MA nägin väga suurt hulka ingleid toomas linnast aulisi kroone — igale pühale kroon, millele oli kirjutatud tema nimi. Kui Jeesus kutsus krooni järele, andsid inglid kroonid talle ning oma parema käega pani armas Jeesus krooni pühale pähe. Samamoodi tõid inglid kandle ja Jeesus andis ka need pühadele. Juhtivad inglid tõmbasid esimese noodi ja siis tõusid kõik hääled tänulikus, õnnelikus ülistuses ning kõik käed tõmbasid osavalt üle kandlekeelte, lastes kõlada rikkalike ja täiuslike viisidega meloodilist muusikat.

Siis ma nägin Jeesust juhtimas lunastatud hulka linna värava juurde. Ta võttis väravast kinni, tegi selle säravatel hingedel pärani lahti ja palus sisse astuda rahvastel, kes olid tõde alal hoidnud. Linnas avanes silmale kaunis vaatepilt. Kõikjal oli näha rikkalikku auhiilgust. Siis vaatas Jeesus oma lunastatud pühasid. Nende näod kiirgasid aupaistest. Jeesus suunas oma armastava pilgu neile ja ütles sügava, muusikana kõlava häälega: „Ma vaatan oma hingevaeva ja ma olen rahul. Tundke sellest rohkest aust rõõmu igavesti. Teie mured on lõppenud. Enam ei ole surma, kurbust ega nutmist ega mingisugust valu.“ Ma nägin, kuidas lunastatud hulk kummardas ja heitis oma sätendavad kroonid Jeesuse jalge ette ning kui Tema armas käsi tõstis nad püsti, puudutasid nad kuldseid kandleid ja täitsid kogu taeva sügavakõlalise muusika ja lauludega Tallele.

Seejärel nägin, et Jeesus viis oma rahva elupuu juurde ja taas kuulsime Tema meeldivat häält, mis oli kõlavam kui ükski muusika, mida surelik on kuulnud, ütlemas: „Selle puu lehed on terviseks rahvastele. Sööge kõik sellest.“ Elupuul olid kõige kaunimad viljad, mida pühad võisid vabalt võtta. Linnas oli kõige aulisem troon, millest voolas välja puhas eluveejõgi, selge nagu kristall. Elupuu kasvas selle jõe mõlemal kaldal ning jõe ääres oli teisi kauneid puid, mille vili oli sobiv toiduks.

[348]

Keel on liiga nõder, et püüda kirjeldada taevast. Kui see vaatepilt kerkib minu ette, olen ma hämmastusest sõnatu. Erakordsest hiilgusest ja võrratust aust haaratult panen sule kõrvale ja hüüatan:

„Oo, missugune armastus! Oo, missugune imestusväärne armastus!“
Taeva au ja Päästja armastuse võrratuid sügavusi ei suuda kirjeldada
ka kõige ülevam keel.

63. PEATÜKK — TUHANDEAASTANE AJASTU [349]

MINU TÄHELEPANU suunati taas maale. Õelad olid hävitatud ja nende surnukehad lamasid maapinnal. Jumala viha oli seitsmes viimases nuhtluses tabanud maa elanikke ning pannud neid valust keelt närima ja Jumalat needma. Võltsid hingekarjased olid Issanda viha peamised sihtmärgid. Nende silmad olid avadest ja keel suust kadunud, kuigi nad seisisid püsti. Kui Jumala hääl oli pühad vabastanud, pöördus õela hulga viha üksteise vastu. Maa näis verrega üle ujutatud olevat ja surnukehi oli ühest äärest teiseni.

Maa nägi välja nagu trööstitu kõnnumaa. Maavärina tõttu kokku varisenud linnad ja külad olid kuhjades. Mäed olid oma kohalt ära liikunud, jättes järele suured koopad. Merest välja paiskunud või maast rebitud sakilised kaljud olid kõikjal maapinnal laiali. Maa oli üle puistatud suurte, juurtega välja tõmmatud puudega. Siin pidi tuhat aastat olema Saatana ja tema kurjade inglite kodu. Siin pidi ta olema vangis, rännates edasi-tagasi mööda maa purustatud pinda ja nähes Jumala Seadusele vastuhakkamise tagajärgi. Nüüd sai ta tuhat aastat nautida enda põhjustatud needuse vilju.

Ta võis liikuda üksnes Maa piires ja tal ei olnud õigust rännata teistele planeetidele, et ahvatleda ja häirida neid, kes ei olnud langenud. Sel ajal kannatas Saatan üliväga. Langemisest alates olid tema halvad iseloomujooned pidevalt edasi arenenud. Nüüd oli ta ilma jäetud võimust ning pidi mõtisklema oma osa üle, mida ta oli langemisest saadik mänginud, ja ootama värina ja hirmuga kohutavat tulevikku, mil ta pidi kannatama kõige kurja pärast, mida ta oli teinud. Tema pidi saama karistuse kõigi pattude eest, mille tegemist ta oli põhjustanud.

Ma kuulsin inglite ja lunastatud pühade võiduhüüdeid, mis kõlasid nagu kümme tuhat muusikariista, sest Saatan ei häirinud ega ahvatlenud neid enam ning teiste maailmade elanikud olid tema ligiolust ja kiusatustest vabastatud. [350]

Siis ma nägin troone ning Jeesus ja lunastatud pühad istusid neil. Pühad valitsesid kuningate ja Jumala preestritena. Kristus mõistis

koos oma rahvaga kohut õelate surnute üle. Nad võrdlesid nende tegusid seaduseraamatu, Jumala Sõnaga, ja langetasid iga juhtumi kohta otsuse vastavalt tegudele, mida nad ihus olles olid teinud. Seejärel jagasid nad õelatele nende tegude järgi välja osa, mida nad pidid kannatama, ja see kirjutati nende nime taha surmaraamatusse. Jeesus ja pühad mõistsid kohut ka Saatana ja tema inglite üle. Saatana karistus pidi olema palju suurem kui nende oma, keda ta oli petnud. Tema kannatused pidid ületama teiste omi nii suurel määral, et see ei talunud võrdlemist. Pärast kõigi nende suremist, keda ta oli petnud, pidi Saatan ikka veel elama ja palju kauem kannatama.

Tuhande aasta lõpus, kui õelate surnute üle oli kohus mõistetud, lahkus Jeesus linnast ning pühad ja inglite saatjaskond järgnesid Talle. Jeesus laskus suurele mäele ja kohe, kui Tema jalg seda puudutas, lagunes mägi ja muutus suureks tasandikuks. Siis vaatasime üles ning nägime suurt ja kaunist linna, kaheteistkümne aluskivi ja kaheteistkümne väravaga, kolm igal küljel, ning ingel igal väraval. Me hüüdsime: „Linn! Suur linn! See tuleb alla taevast Jumala juurest!“ Ja see tuli alla kogu oma toreduses ja pimestavas auhiilguses ning paigutus suurele tasandikule, mille Jeesus oli selle jaoks valmistanud.

64. PEATÜKK — TEINE ÜLESTÕUSMINE

[351]

SEEJÄREL LAHKUSID Jeesus, kogu pühade inglite hulk ja kõik lunastatud pühad linnast. Inglid kogunesid oma Käskija ümber ja saatsid Teda teel, lunastatud pühad järgnesid neile. Siis kutsus Jeesus hirmuäratavas, kohutavas majesteetlikkuses välja õelad surnud. Ja nad tulid välja samade nõrkade, haigete kehadega, millega nad olid hauda läinud. Missugune vaatemäng! Missugune vaatepilt! Esimesel ülestõusmisel tulid kõik välja surematu värskuses, kuid teise puhul olid kõigil näha needuse märgid. Maailma kuningad ja aadlikud, tähtsad ja tähtsusetud, haritud ja harimatud tulid koos välja. Kõik vaatasid Inimese Poega. Needsamad mehed, kes olid Teda põlastanud ja pilganud, kes olid pannud okaskrooni Tema pühale laubale ja löönud Teda pillirooga, vaatasid Teda kogu Tema kuninglikus majesteetlikkuses. Need, kes olid Tema peale katsumusetunnil sülitanud, pöörasid nüüd ära Tema läbitungiva pilgu ja palge hiilguse eest. Need, kes olid löönud naelad Tema kätest ja jalgadest läbi, nägid nüüd Tema ristilöömise jälgi. See, kes torkas oda Tema küljesse, nägi Tema kehal oma julmuse märke. Nad teadsid, et Tema on seesama, kelle nad olid risti löönud ja keda nad olid Tema surmaagoonias pilganud. Siis tõusis pikk ahastav kaebehüüd ja nad põgenesid kuningate Kuninga ja isandate Issanda ligiolu eest.

Kõik püüdsid varjuda kaljudes, et peita end Tema kohutava auhiilguse eest, keda nad kord olid põlanud. Ning Tema majesteetlikkusest ja ületamatust hiilgusest rabatult ja vaevatult tõstsid nad koos häält ja hüüdsid kohutava selgusega: „Õnnistatud olgu, kes tuleb Issanda nimel!“

Siis läksid Jeesus ja pühad inglid koos kõigi pühadega tagasi linna ning õhku täitsid hukule määratud õelate läbilõikav halisemine ja nutt. Seejärel nägin taas Saatanat oma tööd alustamas. Ta käis oma alamate seas ringi, tegi nõrku tugevaks ja kinnitas, et tema ja ta inglid on vägevad. Ta viitas lugematule hulgale, kes oli üles tõusnud. Seal olid vägevad sõjamehed ja kuningad, kes olid osavad lahingus ja kes olid alistanud kuningriike. Seal oli võimsaid hiiglasti ja sangar-

[352]

likke mehi, kes polnud kunagi lahingut kaotanud. Seal seisis uhke, ambitsioonikas Napoleon, kelle lähenemine oli pannud kuningriigid värisema. Seal seisis uhke kehahoiaku ja väarika käitumisega mehed, kes olid võidujanusena lahingus langenud.

Kui nad hauast välja tulid, läks nende mõttekäik edasi samast kohast, kus see suremisel katkes. Neil oli samasugune vallutamisanu, mis valdas neid langemisel. Saatan pidas nõu oma inglitega, seejärel kuningate, vallutajate ja vägevate meestega. Siis vaatas ta oma tohutut armeed ning rääkis neile, et linnas asuv seltskond on väike ja nõrk. Nad võivad linna vallutada, selle elanikud välja ajada ning selle varanduse ja au endale võtta.

Saatanal õnnestus inimesi petta ning kõik hakkasid kohe lahinguks valmistuma. Selles tohtus armees oli palju osavaid mehi ja nad hakkasid igasuguseid sõjariistu valmistama. Siis hakkas rahvamass liikuma, Saatan kõige ees. Kuningad ja sõjamehed tulid kohe Saatana järel ning ülejäänud järgnesid kompaniides. Igal kompaniil oli oma juht ja konarlikku maapinda pidi püha linna poole marssides järgiti rivikorda. Jeesus sulges linnavärad. Tohtu armee ümbritses linna ja seadis end ägeda kokkupõrke ootuses lahingurivistusse.

65. PEATÜKK — KRISTUSE KROONIMINE

[353]

NÜÜD ILMUB Kristus taas oma vaenlaste ette. Kõrgel linna kohal, läikivast kullast alusel, on kõrge ja üles tõstetud troon. Sellel troonil istub Jumala Poeg ja Tema ümber on Tema kuningriigi alamad. Kristuse võimsust ja majesteetlikkust ei suuda kirjeldada üksi keel ega kujutada ükski sulg. Igavese Isa auhiilgus ümbritseb Poega. Tema ligioleku sära täidab Jumala linna ning voolab välja värvavatest, ujutades kogu maa üle oma kiirgusega.

Troonile kõige lähemal on need, kes kord olid agarad Saatana töös, kuid kes, nagu tulest tõmmatud tukid, on järginud oma Päästjat tõsise ja innuka pühendumisega. Järgmisena tulevad need, kes on kristliku iseloomu täiuslikkuseni viinud valskuse ja uskmatuses keskel, siis need, kes austasid Jumala Seadust, kui kristlik maailm kuulutas selle tühiseks, ja kõigi ajastute miljonid, kes surid oma usu pärast märtrisurma. Ja edasi tuleb „suur rahvahulk, keda ükski ei suutnud loendada, kõigist paganahõimudest ja suguharudest ja rahvastest ja keeltest ... trooni ees ning Talle ees, valged rüüd üll ja palmioksad käes.“ (Ilmutuse 7:9) Nende sõda on lõppenud, võit on saavutatud. Nad on jooksnud võidujooksu ja auhinna saanud. Palmioksad nende käes sümboliseerivad võitu, valge rüü on märgiks Kristuse laitmatust õigusest, mis on nüüd nende oma.

Lunastatud alustavad kiituslaulu, mis kajab mitmekordselt läbi taevavõlvide: „Pääste on meie Jumalal, kes istub Troonil, ja Talle!“ Inglid ja seeravid ühendavad austuses hääled. Kui lunastatud on näinud Saatana väge ja kurjust, mõistavad nad paremini kui kunagi varem, et ükski vägi peale Kristuse oma ei oleks suutnud neid võidule viia. Selles laulvas hulgas ei omista päästet keegi endale, nagu oleks nad võitnud oma väe ja headuse abil. Midagi ei räägita sellest, mida nemad on teinud või kannatanud, vaid iga laulu korduv teema, iga kiituslaulu juhtmõte on: „Pääste on meie Jumalal ... ja Talle!“ (Ilmutuse 7:10)

[354]

Kokku kogunenud maa ja taeva elanike juuresolekul toimub Jumala Poja lõplik kroonimine. Nüüd kuulutab kuningate Kuningas

ülisma majesteetlikkuse ja väega välja kohtuotsuse Tema valitsusele vastuhakanute kohta ning mõistab õigust neile, kes on rikkunud Tema Seadust ja rõhunud Tema rahvast. Jumala prohvet ütleb: „Ma nägin suurt valget trooni ning seda, kes sellel istub, kelle palge eest põgenesid maa ja taevas, ning neile ei leidunud aset. Ja ma nägin surnuid, suuri ja pisikesi, seisvat trooni ees, ning raamatud avati. Teine raamat avati, see on eluraamat. Ja surnute üle mõisteti kohut sedamööda, kuidas raamatuisse oli kirjutatud, nende tegude järgi.“ (Ilmutuse 20:11, 12)

Kui aruanderaamatud avatakse ja Jeesuse pilk vaatab õelaid, on nad teadlikud igast patust, mida nad kunagi on teinud. Nad näevad täpselt, kus kaldusid nende jalad kõrvale puhtuse ja pühaduse teelt, kuidas uhkus ja mässumeelsus haarasid neid Jumala Seaduse rikku-mises. Hukutavad kiusatused, mida nad patu hellitamisega tagant õhutasid, pahupidi pööratud õnnistused, halastuse lained, mis pörkusid tagasi kangekaelsest, mittekahetsevast südamest — kõik see ilmub nagu tulekirjas kirjutatult.

SUURE VÕITLUSE PANORAAM

Trooni kohale ilmub rist ja nagu panoraamvaatena on näha stseenid Aadama kiusatusest ja langemisest ning seejärel suure lunastusplaani sammud. Päästja tagasihoidlik sünn, Tema lihtne ja kuulekas maine elu, Tema ristimine Jordanis, paastumine ja kiusatused kõrbes. Tema avalik teenimistöö, taeva kõige väärtuslikumate õnnistuste avamine inimestele, päevad täis armastuse ja halastuse tegusid, ööd täis palvetamist ja valvamist mägede üksinduses. Kadedusest, vihkamisest ja kuritahtlikkusest ajendatud sepitsused tasuks Tema abi eest. Kohutav ja salapärane agoonia Ketsemanis kogu maailma pattude purustava raskuse all. Tema äraandmine mõrvarliku jõugu kätte ja selle õudusteöö kohutavad sündmused: kõige armastatumate jüngrite poolt hüljatud mittevastupanev vang, keda kihutatakse jõhkralt läbi Jeruusalemma tänavate, juubeldavalt Hannase ette veetud Jumala Poeg, keda süüdistatakse ülempreestri palees, Pilaatuse kohtusaalis, argpüksliku ja julma Heroodese ees, pilkamine, teotamine, piinamine ja surmamõistmine — kõike kujutatakse elavalt.

Ja nüüd ilmuvad lainetava rahvahulga ette lõpustseenid: kannatlik Kannataja sammub Kolgata teel, taeva Vürst ripub ristil, upsakad

preestrid ja mõnitav rahvamass pilkavad Tema surmaagooniat. Üleloomulik pimedus, värisev maa, lõhkevad kaljud, avanevad hauad — tähistamas hetke, mil maailma Lunastaja jättis oma elu.

Kohutav vaatemäng ilmub nähtavale just niisugusena, nagu see oli. Saatanal, tema inglitel ja alamatel ei ole jõudu oma tööd kujutavast pildist ära pöörduda. Iga osatäitja meenutab rolli, mida ta ise täitis. Seal on Herodes, kes tappis Petlemma süütud lapsed, et hävitada Iisraeli kuningat, alatu Herodias, kelle süüdiolaval hingel on Ristija Johannese veri, nõrk ja omakasupüüdlilikult paindlik Pilatus, pilkavad sõdurid, preestrid, ülemad ja hullunud rahvahulk, kes karjus: „Tema veri tulgu meie ja meie laste peale“ — kõik näevad oma süü tohutust. Nad püüavad asjata peituda Tema palge jumaliku majesteetlikkuse eest, mis särab päikesest võimsamalt. Samal ajal heidavad lunastatud oma kroonid Päästja jalge ette ja hüüavad: „Ta suri minu eest!“

Lunastatud hulga keskel on Kristuse apostlid — kangelaslik Paulus, tulihingeline Peetrus, armastatud ja armastav Johannes ning nende ustavad vennad — ja nendega koos tohtu hulk märtreid, samal ajal on väljaspool müüre koos kõigi nurjatute ja jäledatega need, kes olid neid taga kiusanud, vangi heitnud ja tapnud. Seal on koletult julm ja paheline Nero, vaatamas nende rõõmu ja ülendust, keda ta kord oli piinanud ja kelle ülimast ahastusest oli ta saatanaliku naudingut tundnud. Seal on tema ema, tunnistamas omaenda töö tulemust ja nägemas, kuidas iseloomu kurjuse pitsers kandus edasi tema pojale ning kired, mida tema mõju ja eeskuju oli julgustanud ja arendanud, on kandnud vilja kuritegudes, mis panid maailma judisema.

Seal on paavstlikud preestrid ja prelaadid, kes nimetasid end Kristuse saadikuteks, kuid kes kasutasid piinapinki, vangikongi ja tuleriita, et kontrollida Tema rahva südametunnistust. Seal on uhked paavstid, kes tõstsid end Jumalast kõrgemaks ja julgesid muuta Kõigekõrgema Seadust. Need silmakirjalikud kirikuisad peavad andma Jumalale aru, kuigi nad loobuksid sellest meelsasti. Liiga hilja on nad sunnitud mõistma, et kõiketeadev Jumal valvab oma Seadust ning ei vabasta süüdlast mingil kombel süüst. Nüüd saavad nad teada, et Kristus samastab end oma kannatava rahvaga ja nad tunnevad, kui jõulised on Tema sõnad: „Mida te iganes olete teinud kellele

[356]

tahes mu kõige pisematest vendadest, seda te olete teinud mulle.“
(Matteuse 25:40)

KOHTU EES

Kogu maailma õelad seisavad Jumala kohtu ees, süüdistatuna taevase valitsuse reetmises. Neil pole kaitsjat ega ühtki vabandust ning neile kuulutatakse igavese surma otsus.

Nüüd on kõigile selge, et patu palk on surm, mitte üllas iseseisvus ja igavene elu, vaid orjus, häving ja surm. Õelad mõistavad, mille nad on mässumeelse elu tõttu kaotanud. Kui neile pakuti palju paremat igavest au, põlgasid nad selle, aga kui ihaldusväärne see nüüd paistab. Kadunud hing hüüatab: „Kõike seda oleksin ma võinud saada, kuid [357] ma otsustasin need asjad ära tõugata. Mis kummaline kiindumus! Ma vahetasin rahu, õnne ja au viletsuse, häbi ja meeleheite vastu.“ Kõik mõistavad, et nende taevast väljajätmine on õiglane. Oma eluga kuulutasid nad: „Me ei taha, et see Jeesus meie üle valitseks.“

Õelad jälgivad Jumala Poja kroonimist nagu lummatult. Nad näevad Tema käes jumaliku Seadusega käsulaudu, määrusi, mida nad põlgasid ja millest üle astusid. Nad on päästetute imetluse, vaimustuse ja jumaldamise tunnistajad ning kui üle linnast väljaspool oleva hulga voogab meloodialaine, hüüavad kõik ühel hääl: „Suured ja imelised on sinu teod, Issand Jumal, Kõigeväeline! Õiged ja tõelised on sinu teed, sa paganate kuningas!“ (Ilmutuse 15:3) ja kummardavad silmili maha langedes Eluvürsti.

66. PEATÜKK — TEINE SURM

[358]

SAATAN VAATAB nagu halvatult Kristuse au ja majesteetlikkuse. Tema, kes oli kord kattev keerub, meenutab, kust ta langes. Hiilgav seerav, „koidiku poeg“ — kui muutunud ja kui mandunud!

Saatan näeb, et tema tahtlik vastuhakk on muutnud ta taeva jaoks sobimatuks. Ta on harjutanud oma võimeid Jumala vastu sõdima ning taeva puhtus, rahu ja harmoonia oleks tema jaoks ülim piin. Nüüd vaikivad süüdistused Jumala halastuse ja õigluse suhtes. Etteheited, mida ta kavatses teha Issandale, käivad nüüd täielikult tema enda kohta. Ja nüüd kummardub Saatan ja tunnistab kohtuotsuse õiglust.

Kõik tõe ja eksituse küsimused pikale veninud võitluses on selgeks saanud. Jumala õiglus on täielikult süüdistustest vabastatud. Kogu maailma ees esitatakse selgelt suurt ohvrit, mille Isa ja Poeg tõid inimese heaks. On tulnud aeg, mil Kristus võtab Talle õigusjärgselt kuuluva positsiooni ja austuse, mis on kõrgem kõigist valitustest, võimudest ja nimedest, mida nimetatakse.

Hoolimata sellest, et Saatan on sunnitud tunnistama Jumala õiglust ja kummardama Kristuse ülemvõimu, on tema iseloom jäänud samaks. Mässumeelsus tormab esile nagu mäslev jõgi. Meeletus raevus otsustab ta suures võitluses mitte alla anda. On tulnud aeg viimaseks meeletlikuks võitluseks taeva Kuninga vastu. Ta kiirustab oma alamate sekka, püüab neid oma raevukusega innustada ja ergutada jalamaid lahingusse astuma. Kuid arvutust hulgast, keda ta on vastuhakule ahvatlenud, ei tunnista enam keegi tema ülemvõimu. Tema võim on läbi. Õelad on täidetud samasuguse vihkamisega Jumala vastu nagu Saatangi, kuid nad mõistavad olukorra lootusetust, et nad ei suuda Issandat võita. Nende viha süttib põlema Saatana ja nende vastu, kes on olnud tema tööriistad pettuses. Nad pöörduvad nende vastu demonlikus kättemaksuvaimus ning järgneb kõikehaarava võitluse vaatepilt.

[359]

TULI TAEVAST

Siis täituvad prohveti sõnad: „Sest Issandal on raev kõigi rahvas-
te ja viha kõigi nende väehulkade vastu: ta on pannud need vande
alla, ta on andnud need tapetavaiks.“ (Jesaja 34:2) „Ta laseb sadada
õelate peale süsi, tuld ja väävlit; ja kõrvetav tuul on nende karika-
osa.“ (Psalmid 11:6) Jumala juurest taevast tuleb tuli. Maa lõheneb.
Selle sügavuses peitunud relvad tulevad välja. Hävitavad leegid pah-
vatavad igast haigutavast kuristikust. Isegi kivid põlevad. Käes on
päev, „põlev nagu ahi“. (Malaki 3:19) Algained sulavad lõõmavas
kuumuses, nii maa kui kõik sellel asuv põleb ära. (2. Peetruse 3:10)
Vastuhaku juhile on valmistatud põrgutuli, seepärast on tuleriit sü-
gav ja suur ning „Issanda hingus, otsekui väävljõgi, süütab selle“.
(Jesaja 30:33) Maapind näib ühe suure sulamassina — ääretu, keev
tulejärv. On jumalakartmatute inimeste kohtumõistmise ja hävingu
aeg — „Issanda kättemaksupäev, tasumisaasta riiu eest Siioniga“.
(Jesaja 34:8)

Õelad saavad kätte oma tasu maa peal. Nad on „nagu kõrred. Ja
see päev, mis tuleb, põletab nad ära, ütleb vägede Issand“. (Malaki
3:19) Mõned hävitatakse hetkega, samas kui teised kannatavad päevi.
Kõiki karistatakse vastavalt nende tegudele. Õigete patud on üle kan-
tud Saatanale, kurjuse algatajale, kes peab kandma nende karistust.
[vt märkust orig lk 403] Järelikult sunnitakse teda kannatama mitte
üksnes oma vastuhaku tõttu, vaid kõigi pattude pärast, mida ta ajen-
das Jumala rahvast tegema. Tema karistus on palju suurem kui neil,
keda ta pettis. Pärast seda, kui on hukkunud kõik, kes tema pettuste
tõttu langesid, on tema veel elus ja kannatab edasi. Puhastavates
leekides hävitatakse viimaks õelad, nii juur kui ka oksad — Saatan
kui juur, tema järelkäijad kui oksad. Jumala õiglus on rahuldatud
ning pühad ja kogu inglihulk ütleb valju häälega: „Aamen.“

[360]

Sel ajal kui maa on mähitud Jumala kättemaksutulle, viibivad
õiged ohutult pühas linnas. Nende üle, kes said osa esimesest üles-
tõusmisest, ei ole teisel surmal võimu. (Ilmutuse 20:6) Kuigi Jumal
on õelate jaoks hävitav tuli, on Ta oma rahva jaoks nii päike kui ka
kilp. (Psalmid 84:12)

67. PEATÜKK — UUS MAA

[361]

„MA NÄGIN uut taevast ja uut maad; sest esimene taevast ja esimene maa olid kadunud.“ (Ilmutuse 21:1) Tuli, mis hävitab õelad, puhastab maa. Kõik needuse jäljed kaotatakse. Ei ole igavesti põlevat põrgut, mis hoiaks lunastatute ees patu kohutavaid tagajärgi. Jääb ainult üks meeldetuletus: meie Lunastaja kannab igavesti ristilöömise jälgi. Tema armides pea, käed ja jalad on ainsad märgid julmast tööst, mida patt korda saatis.

„Ja sina, Karjatorn, Siioni tütre kuningas! Sinu juurde tuleb ja saabub endine valitsus.“ (Miika 4:8) Kristus sai tagasi patu tõttu kaotatud kuningriigi ning lunastatud valitsevad seda koos Temaga. „Õiged pärivad maa ja elavad seal põliselt.“ (Psalmid 37:29) Hirmust panna pühade pärand liiga materiaalsena paistma on muudetud vaimseks tõed, mis laseksid pidada uut maad oma koduks. Kristus töötas oma jüngritele, et Ta läheb neile eluasemeid valmistama. Need, kes võtavad Jumala Sõna õpetused vastu, ei ole täielikus teadmatuses taevastest eluasemetest. Kuid sellegipoolest teatab Paulus: „Mida silm ei ole näinud ega kõrv kuulnud ja mis inimsüdamesse ei ole tõusnud — selle on Jumal valmistanud neile, kes teda armastavad.“ (1. Kiri korintlastele 2:9) Inimkeel ei ole õigete tasu kirjeldamiseks piisav. Seda saavad teada ainult need, kes seda näevad. Piiratud mõistus ei suuda mõista Jumala paradiisi au.

Piiblis nimetatakse päästetute pärandit maaks (Kiri heebrealastele 11:14-16). Suur Karjane juhib seal oma karja eluveeallikatele. Elupuu kannab igal kuul vilja ja puu lehed on rahvastele terviseks. Seal on igavesti voolavad jõed, selged nagu kristall, ning nende kõrval heidavad puud varju radadele, mis on Issanda lunastatute jaoks valmistatud. Laiuvad tasandikud lähevad üle kaunisteks künkasteks ning Jumala mägede uhked tipud sirutuvad kõrgustesse. Neil rahulikel tasandikel voolavate jõgede ääres leiab kodu Jumala rahvas, kes on nii kaua olnud palverändurid ja rändajad.

[362]

UUS JERUSALEMM

Seal on uus Jeruusalemm, „millel on Jumala kirkus“ ja mille „valgus on kõige kallima kivi sarnane, otsekui jaspis, mis hiilgab nagu mägikristall“. (Ilmutuse 21:11) Issand ütles: „Mina rõõmutsen Jeruusalemma pärast ja tunnen rõõmu oma rahvast.“ (Jesaja 65:19) „Jumala telk on inimeste juures ning tema asub nende juurde elama ning nemad saavad tema rahvaiks ning Jumal ise on nende juures nende Jumalaks. Tema pühib ära iga pisara nende silmist ning surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist, ning valu ei ole enam, sest endine on möödunud.“ (Ilmutuse 21:3, 4)

Jumala linnas ei ole enam ööd. Keegi ei vaja ega soovi enam puhkust. Jumala tahte täitmine ja Tema nime kiitmine ei väsita. Me tunneme kogu aeg hommikuvärskust ja oleme päeva lõpust alati kaugel. „Neile ei ole vaja lambivalgust ega päikesevalgust, sest Issand Jumal ise valgustab neid.“ (Ilmutuse 22:5) Päikesevalguse muudab tarbetuks kirkus, mis pole küll valusalt pimestav, kuid ületab ometi mõõtnatult meie keskpäeva heleduse. Jumala ja Talle auhiilgus ujutab püha linna üle kustumatu valgusega. Lunastatud käivad igavese päeva päikesetus hiilguses.

„Templit ma ei näinud seal, sest Issand, Kõigeväeline Jumal, on selle tempel, ning Tall.“ (Ilmutuse 21:22) Jumala rahval on eesõigus vabale suhtlemisele Isa ja Pojaga. Praegu me „näeme aimamisi nagu peeglist“. (1. Kiri korintlastele 13:12) Me näeme Jumala nägu nagu peeglist looduses ja Tema suhetes inimestega, aga siis näeme Teda palgest palgesse, ilma varjutava loorita. Me seisame Tema ligiolus ja vaatame Tema palge auhiilgust.

[363] Surematu mõistus uurib kustumatu rõõmuga loomisjõu imesid ja lunastava armastuse saladusi. Pole julma, petvat vaenlast, kes ahvatleks Jumalat unustama. Kõik anded leiavad arendamist ja kõik võimed suurendamist. Teadmiste omandamine ei väsita mõistust ega kurna energiat. Seal on võimalik tegeleda kõige suurejoonelisemate ettevõtmistega, täita kõige kõrgelennulisemaid püüdlusi ja rahuldada kõrgemaid ambitsioone, kuid ikka kerkivad uued kõrgused, mida vallutada, uued imed, mida imetleda, uued tõed, mida mõista, uued eesmärgid, mis kutsuvad esile uusi mõistuse, hinge ja keha võimeid.

Ja kui igaviku aastad veerevad, toovad need rikkalikumaid ja aulisemaid ilmutusi Jumalast ja Kristusest. Samamoodi nagu kasva-

vad teadmised, suurenevad ka armastus, austus ja õnnelikkus. Mida rohkem õpivad inimesed Jumalat tundma, seda enam imetlevad nad Tema iseloomu. Kui Jeesus avab nende ees lunastuse rikkused ja hämmastavad saavutused suures võitluses Saatanaga, tuksub lunastatute süda suuremas pühendumises ja nende käsi liigub kuldkandle kindlamalt. Kümme tuhat korda kümme tuhat ja tuhat korda tuhat häält ühinevad kiituslaulu võimsaks refrääniks.

„Ja kõike loodut taevas ja maa peal ja maa all ja meres ning kõike, mis on nendes, kuulsin ma hüüdvat: „Sellele, kes istub troonil, ja Tallele — õnnistus ja au ja kirkus ja võimus olgu igavesest ajast igavesti!“,“ (Ilmutuse 5:13)

Pattu ega patuseid ei ole enam, kogu Jumala universum on puhas ja suur võitlus on igaveseks lõppenud.